

**RAPORT KOŃCOWY DOT. KONSUMPCJI SUBSTANCJI
PSYCHOAKTYWNYCH, W SZCZEGÓLNOŚCI ALKOHOLU
I NARKOTYKÓW PRZEZ MIESZKAŃCÓW SZCZECINA**

**PROJEKT ZREALIZOWANY NA ZLECENIE
URZĘDU MIASTA SZCZECIN**

OPRACOWANIE:

DR N. ZDR. MARIA JASIŃSKA

**NA PODSTAWIE BADAŃ PRZEPROWADZONYCH PRZEZ IPC INSTYTUT BADAWCZY
WE WROCŁAWIU**

SZCZECIN 2012

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
I. Nota metodologiczna	3
1.1 Struktura demograficzna.....	5
1.2 Charakterystyka badanych grup.....	8
II. Palenie tytoniu	21
2.1 .Skala rozpowszechnienia palenia papierosów.....	21
2.2 Palenie papierosów wśród młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.....	22
2.3 Palenie papierosów wśród studentów.....	28
2.4 Palenie papierosów wśród dorosłych mieszkańców Szczecina.....	34
III. Spożywanie alkoholu	39
3.1 Skala rozpowszechnienia spożywania alkoholu.....	39
3.2 Spożycie alkoholu wśród młodzieży.....	40
3.3 Spożycie alkoholu wśród studentów.....	65
3.4 Spożycie alkoholu wśród dorosłych mieszkańców Szczecina.....	92
IV. Zażywanie narkotyków	103
4.1 Skala rozpowszechnienia narkotyków.....	103
4.2 Stosowanie narkotyków wśród uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.....	104
4.3 Rozpowszechnienie stosowania narkotyków wśród studentów.....	117
4.4 Stosowanie substancji psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Szczecina..	139
V. Podsumowanie badania. Wnioski	153
5.1 Wnioski z badania skali zjawiska palenia tytoniu.....	153
5.2 Wnioski z badania skali rozpowszechnienia spożywania alkoholu.....	153
5.3 Wnioski z badania skali rozpowszechnienia stosowania narkotyków	154
5.4 Propozycje interwencji zdrowotnych	155
5.5 Spis tabel	158
5.6 Spis wykresów	158

Wprowadzenie

Na przełomie października i listopada 2011 roku na zlecenie Urzędu Miasta Szczecin zrealizowane zostało badanie dotyczące skali zagrożeń związanych ze stosowaniem używek i środków psychoaktywnych wśród mieszkańców Miasta Szczecin.

Zastosowano standaryzowane narzędzie badawcze – kwestionariusz ankiety audytoryjnej, które pozwoliło na uzyskanie trafnych i rzetelnych danych, mogących być podstawą dla powtórnej diagnozy w kolejnych latach. Umożliwi też bieżące monitorowanie trendów oraz efektywności aktualnie stosowanych programów profilaktycznych.

Istotą zrealizowanego projektu badawczego było z jednej strony scharakteryzowanie nasilenia zachowań antyzdrowotnych wśród mieszkańców Szczecina w obszarze wykorzystania używek i środków psychoaktywnych (papierosy, alkohol, narkotyki, leki).

Głównym celem badania było scharakteryzowanie rozmiaru stosowania przez mieszkańców Szczecina tytoniu, alkoholu i substancji psychoaktywnych i wpływających z tych zachowań zagrożeń zdrowotnych. Realizacja celu głównego umożliwia aktualizację założeń polityki zdrowotnej Miasta oraz efektywne wdrażanie innowacyjnych programów profilaktycznych i promocji zdrowia adresowanych do mieszkańców Szczecina.

Wśród celów szczegółowych wymienić można:

1. Oszacowanie skali rozpowszechnienia stosowania używek.
2. Ocenę dostępności do poszczególnych używek.
3. Wskazanie grup szczególnie zagrożonych ryzykiem nałogów.
4. Określenie wieku inicjacji tytoniowej, alkoholowej i narkotykowej.

I. Nota metodologiczna

Badanie zrealizowane zostało techniką ankiety audytoryjnej. Czas trwania ankiety dla grupy wynosił 45 minut. Kwestionariusz badawczy zawierał 51 pytań zamkniętych. W pięciu pytaniach zastosowano kafeterię półotwartą, pozwalającą respondentowi na uzupełnienie listy proponowanych odpowiedzi o najbardziej adekwatną dla jego sytuacji.

Pytania kwestionariusza pogrupowane zostały w kilka bloków tematycznych, oscylujących wokół najważniejszych zagadnień: palenia papierosów, spożycia alkoholu i upijania się, zażywania narkotyków pochodzenia roślinnego (w badaniu pytano o marihuanę i haszysz), oraz zażywania narkotyków syntetycznych.

Dla zapewnienia poprawności wprowadzonych danych zastosowano procedury kontroli nieterenowej poprzez weryfikację liczby braków danych oraz spójności logicznej zebranych informacji w pojedynczych rekordach. Aby uniknąć błędów systematycznych podczas wprowadzania danych do systemu komputerowego, osoby odpowiedzialne za kodowanie wywiadów przekazywały do systemu konkretne dane dotyczące poszczególnych zmiennych ze wszystkich wywiadów, nie zaś – pojedyncze rekordy w całości.

Badanie w grupie wiekowej młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej objęło łącznie 497 osób i zostało zrealizowane w następujących szkołach: Zespół Szkół nr 2, Zespół Szkół nr 8, Gimnazjum nr 29. Badanie w starszej grupie wiekowej – studenckiej – objęło 198 osób, i zostało zrealizowane na następujących uczelniach: Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny (transport, energetyka) oraz Uniwersytet Szczeciński (filologia rosyjska, politologia, biologia, matematyka, historia, teologia, ekonomia).

Grupa wiekowa dorosłych została dobrana według wieku – 50% stanowili dorośli respondenci w wieku produkcyjnym (dla mężczyzn – od 18 do 65 roku życia, dla kobiet od 18 do 60 roku życia). Pozostali byli w wieku poprodukcyjnym – mężczyźni, którzy ukończyli 65 rok życia oraz kobiety, które ukończyły 60 rok życia.

Badanie dorosłych zostało zrealizowane techniką PAPI – bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego - na terenie Szczecina. Aby zapewnić reprezentatywność próby badawczej zastosowano technikę doboru respondentów losowo-kwotową. Ta technika doboru zapewnia bardzo wysoki poziom reprezentatywności, zwłaszcza przy prowadzeniu badania w terenach wielkomiejskich. Wszystkie zapisy wywiadów zostały ocenione w toku realizacji pod względem kompletności oraz spójności. Po odrzuceniu zapisów, które nie wypełniały kryteriów kompletności oraz spójności, została przeprowadzona realizacja dodatkowa, do uzyskania N=410 wywiadów.

Dobór próby do badania daje możliwość porównań pomiędzy poszczególnymi grupami wieku i płci z zachowaniem trafności ekstrapolacji wyników badania na populację

z błędem nie przekraczającym pięciu punktów procentowych dla standardowego poziomu frakcji przy założonej ufności standardowej dla badań społecznych (0.95).

Zastosowane narzędzie badawcze, standaryzowany kwestionariusz wywiadu, pozwoliło na zebranie danych trafnych i rzetelnych. Kwestionariusz wywiadu składał się z 73 pytań badawczych (głównie zamkniętych z predefiniowaną kafeterią odpowiedzi, zapewniającą porównywalność wyników dla wszystkich badanych) oraz 7 pytań „metryczkowych”, służących zebraniu zmiennych niezależnych charakteryzujących grupę badaną.

Kwestionariusz wywiadu przygotowany został w oparciu o strukturę blokową. Jego celem była diagnoza skali spożycia substancji psychoaktywnych oraz postaw wobec tych środków wśród dorosłych mieszkańców Szczecina. Dotyczyła też zagadnień spożywania alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków i tzw. dopalaczy. W bloku pytań dotyczących zachowań ryzykownych uwzględniono także zagadnienie występowania w mieście aktów przemocy powiązanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych.

Wielkości prób badawczych zapewniły możliwość ekstrapolacji uzyskanych wyników na populację z błędem statystycznym nie większym niż 7%, przy zachowaniu standardowego w badaniach społecznych poziomu ufności wyników $\alpha = 0,05$ dla szacowanej wielkości frakcji 0,5.

1.1 Struktura demograficzna

Na przestrzeni trzech lat - od 2006 roku do 2009 roku liczba mieszkańców Szczecina zmniejszyła się o 2761 osób. Saldo migracji osiągnęło najwyższy wskaźnik w 2009 roku i wyniosło – 365. Powyżej 50% populacji miasta Szczecin stanowią kobiety. Najniższy przyrost naturalny odnotowano w 2006 roku (- 638). W latach 2006-2009 odnotowano ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego dla miasta Szczecin (na granicy od –1,7 do -1,3). Największy spadek przyrostu naturalnego odnotowano w Szczecinie w 2006 r. – 1,7.¹

W „Raporcie o stanie miasta na rok 2010”, na dzień 31.12.2009 r. ludność Szczecina liczyła 406 307 mieszkańców, co stanowiło około 24% mieszkańców województwa

¹ Informator statystyczny ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego za 2006 rok.

zachodniopomorskiego i około 1% mieszkańców kraju. Tendencja spadkowa ludności Szczecina utrzymuje się od 1995 r., w którym nastąpiło nieznaczne, lecz stałe obniżanie się poziomu przyrostu naturalnego, mimo zwiększenia liczb urodzin w 2008 r. Wg stanu na koniec 2008 r. Szczecin znalazł się na 7. miejscu pod względem liczby ludności wśród miast na prawach powiatu w Polsce (za Warszawą, Krakowem, Łodzią, Wrocławiem, Poznaniem i Gdańskiem). Województwo zachodniopomorskie znajduje się na 11. miejscu pod względem liczby ludności w kraju.

Od 1995 r. do 2009 r. liczba ludności Szczecina obniżyła się o 11 849 osób, czego główną przyczyną był ujemny przyrost naturalny liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń oraz ujemne saldo migracji.²

Wraz z obniżaniem się liczby ludności Szczecina następują niekorzystne zmiany w strukturze ludności wg wieku. Spadła liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i na koniec 2009 r. wyniosła 63 967 osób, spadła również liczba ludności w wieku produkcyjnym do 268 076 osób, wzrosła jedynie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym do 74 264 osób. Wg stanu na koniec 2009 r. struktura ludności wg grup ekonomicznych w Szczecinie przedstawiała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 15,7% (Polska – 18,9%), ludność w wieku produkcyjnym – 65,9% (Polska - 69,7%), ludność w wieku poprodukcyjnym – 18,2% (Polska - 16,5%).³

² Szczecin - Raport o stanie miasta. Szczecin 2010 rok

³ Szczecin - Raport o stanie miasta. Szczecin 2010 rok

Tabela 1. Struktura demograficzna mieszkańców województwa zachodniopomorskiego (2006- 2009)

Kategoria/rok	2006 rok	2007 rok	2008 rok	2009 rok
Liczba ludności w województwie zachodniopomorskim	1 692 838 osób (100%)	1 692 271 osób (100%)	1 692 957 osób (100%)	1 693 198 osób (100%)
Ogólna liczba mężczyzn	48,6%	48,6%	48,5%	48,5%
Ogólna liczba kobiet	51,4%	51,4%	51,5%	51,5%.
Procent mieszkańców wsi	31,0%	31,1%.	31,2%	31,3%
Procent mieszkańców miasta	69,0%	68,9%	68,8%	68,7%
Liczba mieszkańców miasta Szczecin	409 068 osób	407 811 osób	406 941 osób	406 307 osób

Źródła: informatory statystyczne ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego na lata 2006-2009

Tabela 2. Struktura demograficzna mieszkańców Szczecina (2006- 2009)

Kategoria/rok	2006 ROK	2007 ROK	2008 ROK	2009 ROK
Liczba ludności miasta Szczecin	409 068	407 811	406 941	406 307
Liczba mężczyzn	194 524	193 744	193 055	192 666
Liczba kobiet	214 544	214 067	213 886	213 641
Przyrost naturalny	- 638	- 562	- 204	- 489
Saldo migracji	- 61	- 671	- 783	- 365

Źródła: Szczecin - Raport o stanie miasta. Szczecin 2008 rok; Szczecin - Raport o stanie miasta. Szczecin 2010 rok

Tabela 3. Prognoza liczby ludności na terenie Szczecina do 2030 roku w tys.

Wyszczególnienia	2010	2015	2020	2025	2030
Ogółem ludności	405,8	393,9	377,8	358,2	335,6
W wieku przedprodukcyjnym	59,8	54,4	50,3	45,5	39,7
W wieku produkcyjnym	2790,1	250,1	227,5	209,6	194,4
W wieku poprodukcyjnym	75,9	89,3	100,0	103,1	101,5
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	50,2	57,5	66,1	70,9	72,7

Źródło: Rocznik statystyczny Szczecin

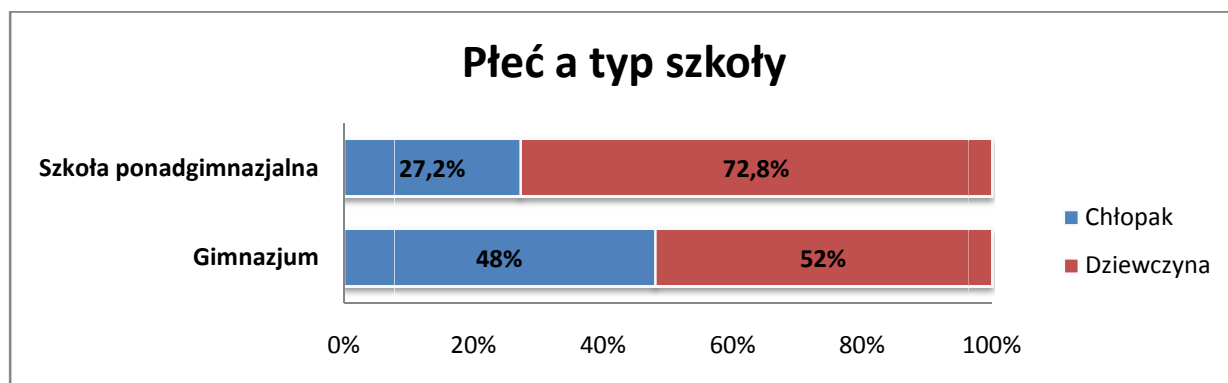
1.2 Charakterystyka badanych grup

W badaniu wzięło udział 1105 osób, mieszkańców Szczecina. Rozkłady liczebności poszczególnych grup wiekowych ilustruje tabela 1.

Tabela 4. Liczebność próby badawczej

Badani	Liczebność n	%
Gimnazjum	152	13,7
Szkoła ponadgimnazjalna	345	31,2
Studenci	198	17,9
Dorośli	410	37,1
Razem	1105	100

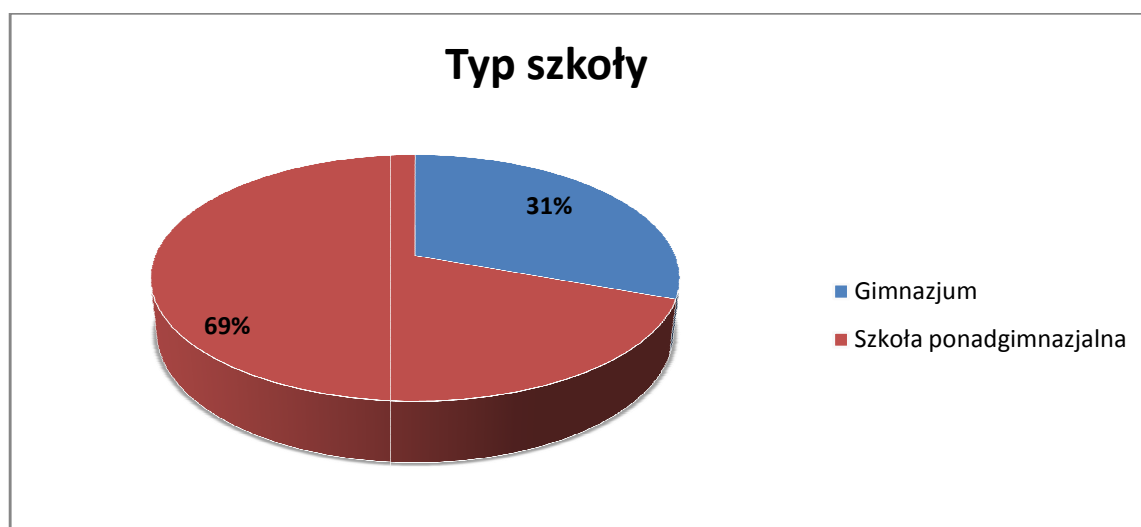
W badaniu udział wzięli uczniowie, dziewczęta i chłopcy, szczecińskich szkół ponadpodstawowych. Charakterystyka socjometryczna młodzieży z grupy gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej przedstawiona jest za pomocą wykresów 1-8. Struktura wieku i płci grupy badanej odpowiadała strukturze populacji odpowiednio dla klas objętych diagnozą.

Wykres 1. Płeć respondentów a typ szkoły

Źródło: badania własne

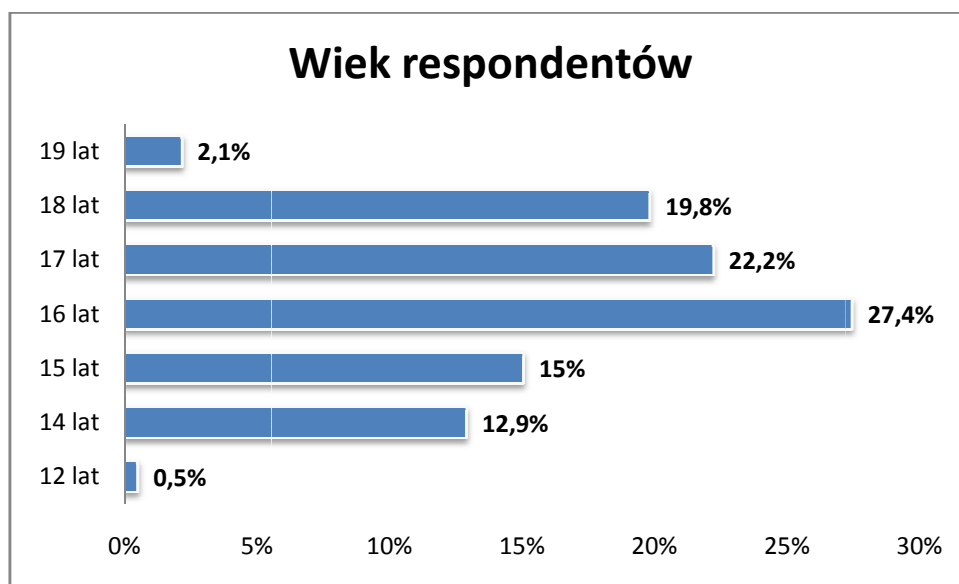
Stosunek płci respondentów w gimnazjach był wyrównany – nieznacznie większość (52%) stanowiły dziewczęta. Różnica ta pogłębiła się wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, gdzie chłopcy stanowili niespełną jedną trzecią (27%) wszystkich respondentów. Ogólnie stosunek badanych uczennic (66,4%) do uczniów (33,6%) rozłożył się jak dwa do jednego.

Wykres 2. Typ szkoły respondentów

Źródło: badania własne

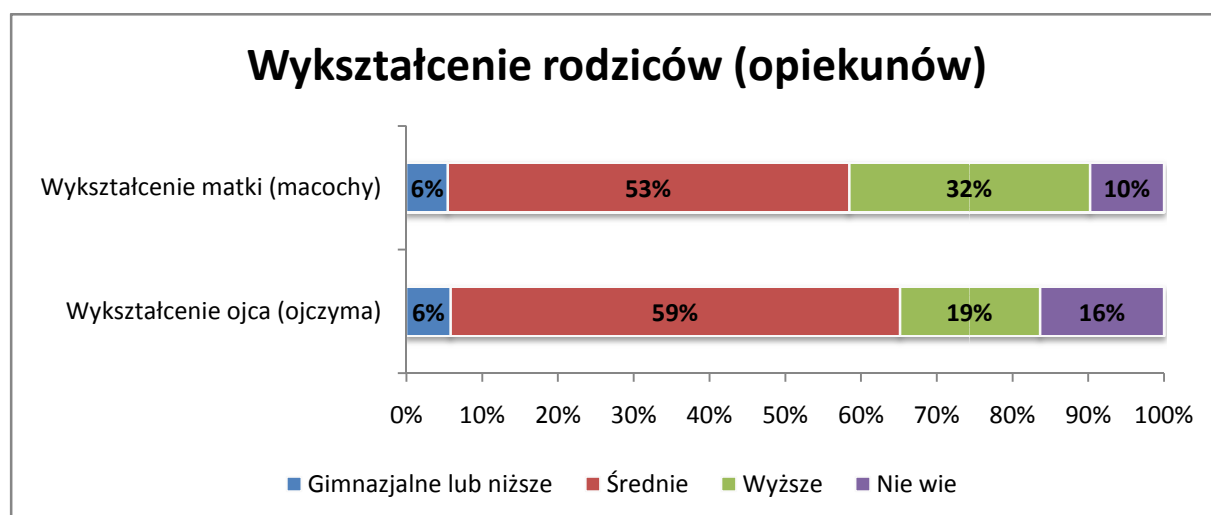
Uczniowie gimnazjów stanowili niespełną jedną trzecią (31%) próby badawczej. Pozostali respondenci (69%) to uczniowie różnych typów szkół ponadgimnazjalnych.

Wykres 3. Wiek respondentów

Źródło: badania własne

Rozkład wieku badanych uczniów wynika z przyjętego operatu losowania. Najliczniej reprezentowani w badaniu byli uczniowie szesnastoletni oraz ich o rok starsi koledzy i koleżanki (odpowiednio 27% i 22% respondentów). Co pięćdziesiąty badany ukończył już dziewiętnasty rok życia, a jeden na dwustu respondentów miał mniej niż czternaście lat.

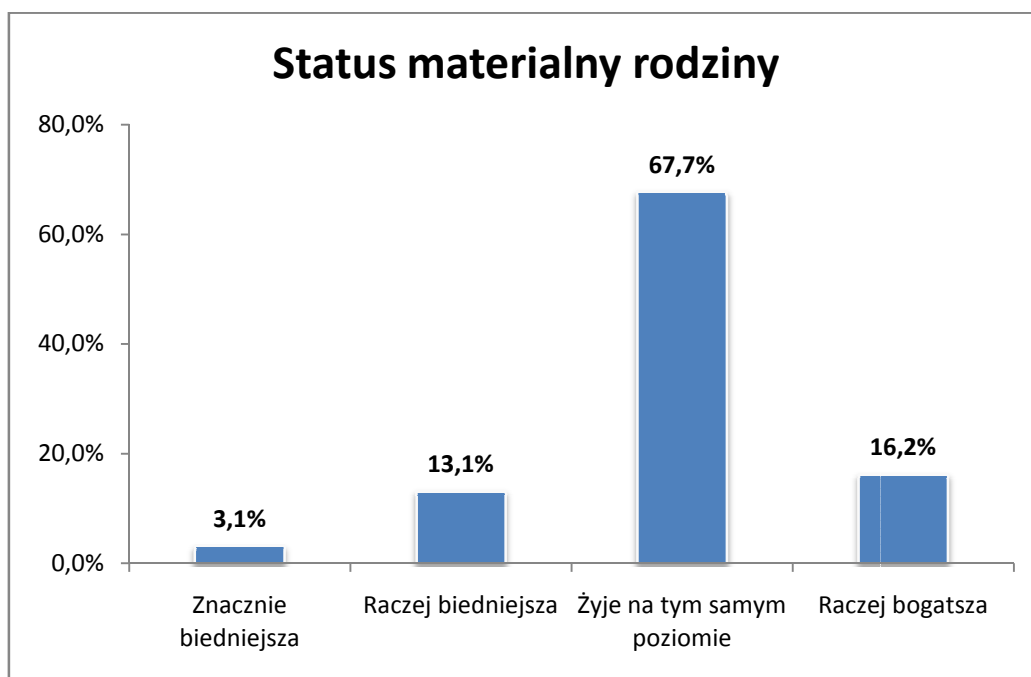

Wykres 4. Wykształcenie rodziców lub opiekunów respondentów

Źródło: badania własne

Rozkład wykształcenia rodziców uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych w badanej próbie nie wykazał istotnych różnic pomiędzy typami szkół. Rodzice większości uczniów – 59% ojców i 53% matek – mieli wykształcenie średnie. Wyższe wykształcenie częściej uczniowie deklarowali w stosunku do matek (32%), niż do ojców (19%). Interesującym wnioskiem było to, że zadane pytanie o wykształcenie rodziców sprawiało uczniom trudność; 16% badanych nie posiadało wiedzy co do wykształcenia ojca i 10% o wykształceniu matki.

Wynik ten zdaje się wskazywać na rozluźnienie więzi rodzinnych; młodzi ludzie często nie znają swoich rodziców, nie wiedzą podstawowych informacji na ich temat. Sytuacja ta dotyczy szczególnie relacji dzieci z ojcami, sugerująca, że poświęcają oni znacznie mniej czasu niż matki, na rozmowy i spędzanie czasu z potomstwem. Jednocześnie nastolatki, w tym okresie życia, przenoszą swoją uwagę na grupę rówieśniczą; mniej chętnie przebywają w towarzystwie rodziców, co również w konsekwencji powoduje ograniczoną wiedzę i wpływ dorosłych na ich zachowania.

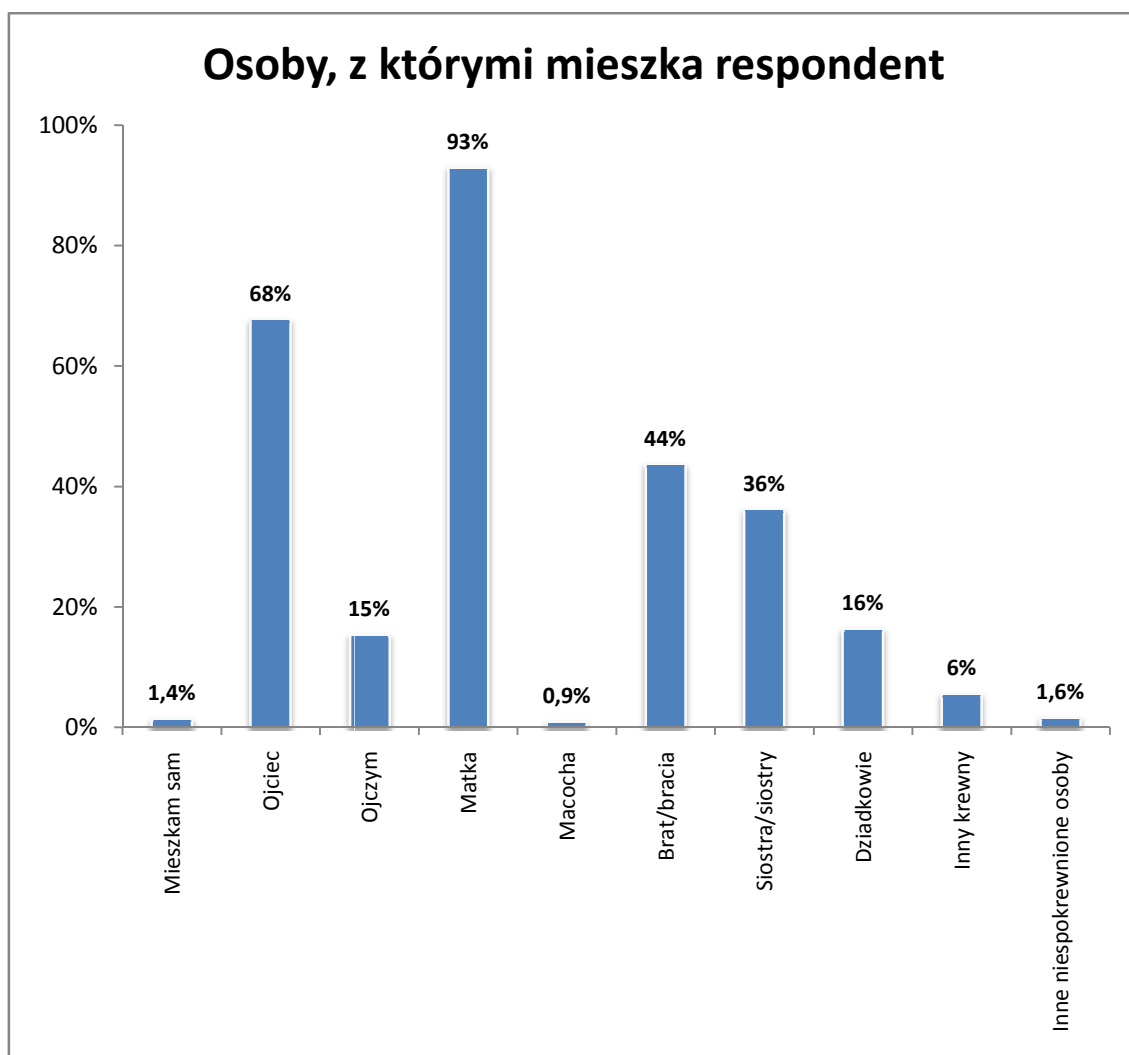
Wykres 5. Subiektywna ocena statusu materialnego rodziny

Źródło: badania własne

Zdecydowana większość – 67,7% - badanych uczniów zaliczało siebie samych do osób o statusie materialnym zbliżonym do przeciętnego. Określało swój poziom życia, jako

podobny do poziomu kolegów i koleżanek. Wynika to z jednej strony ze znacznego spłaszczenia struktury społecznej, z drugiej zaś jest efektem tendencji do utrzymywania relacji z osobami wywodzącym się z tej samej grupy społecznej. W związku z tym różnice w poszczególnych grupach respondentów nie były znaczne – każdy z uczniów miał największe szanse obserwowania statusu materialnego osób o pozycji zbliżonej do jego własnej. Wynikł z tego wynik o minimalnym odsetku odpowiedzi skrajnych – żaden badany nie zadeklarował, że pochodzi z rodziny znacznie bogatszej niż inne, a tylko 3,1% - że ze znacznie biedniejszej. Porównywalny odsetek uczniów (zarówno odstępstwo pozytywnie, jak i negatywnie) ocenia swoją sytuację materialną, jako odbiegającą od przeciętnej (16,2% *raczej bogatsza* i 13,1 *raczej biedniejsza*).

Subiektywna ocena statusu materialnego rodziny szczecińskich uczniów zestawiona z ogólnopolskimi statystykami zagrożenia ubóstwem nasuwa wniosek, iż młodzi ludzie mają coraz bardziej zaniżony poziom oczekiwań dotyczących poziomu życia. Konsekwencją z jednej strony może być wyuczona bezradność i alienacja, z drugiej zaś – zmniejszenie aspiracji życiowych.

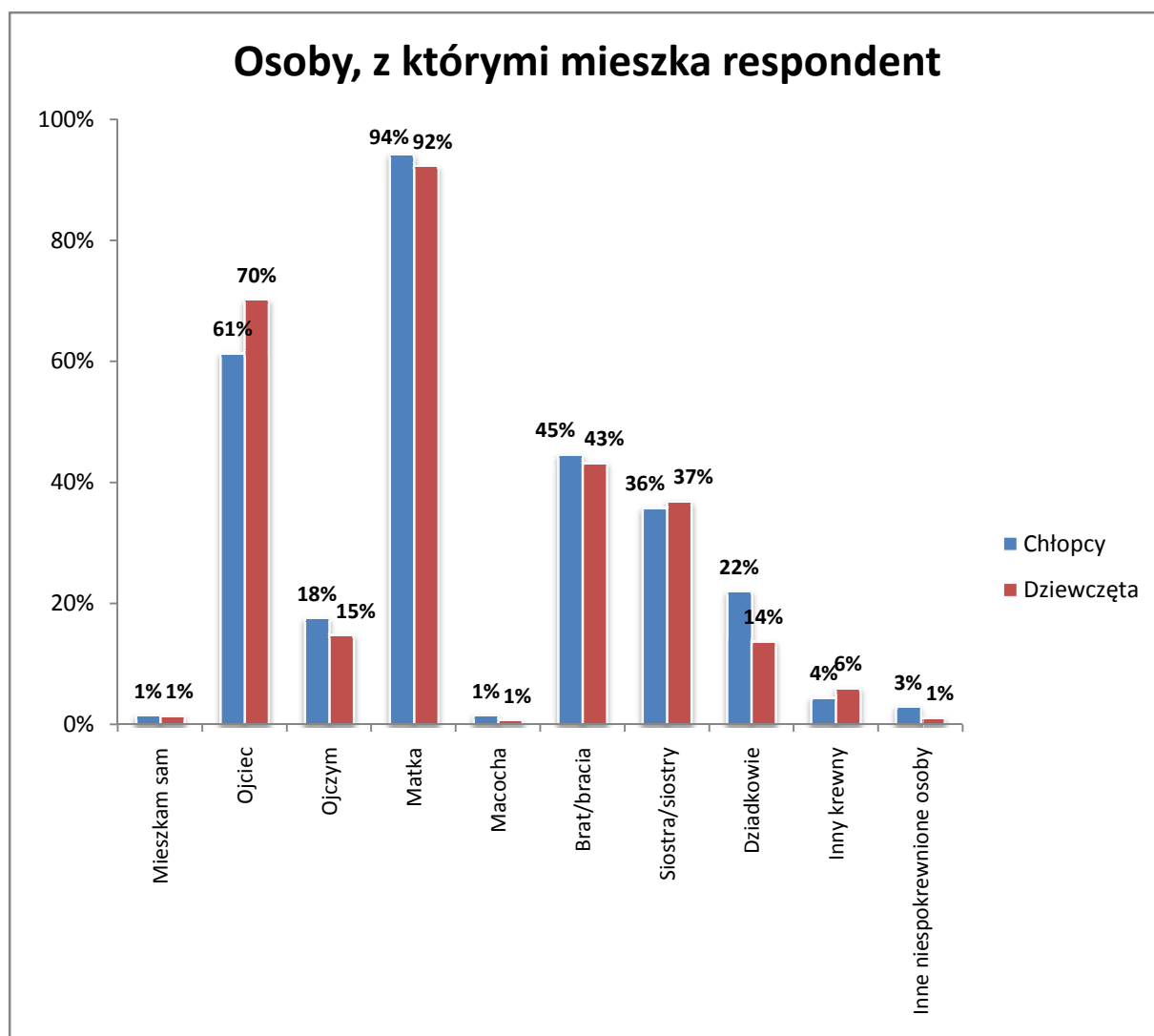

Wykres 6. Osoby, z którymi mieszka respondent⁴

Źródło: badania własne

Niemal wszyscy badani uczniowie (93,9%) mieszkali z matką lub macochą. Z ojcem lub ojczymem mieszkało 83% respondentów, przy czym odsetek dzieci wychowywanych przez ojczyma był piętnastokrotnie wyższy od tych, którzy mieszkają z macochą. Potwierdza to dominujący wzorzec kulturowy i społeczny, w myśl którego jeżeli dojdzie do rozstania rodziców, opieka nad dziećmi przyznawana jest zazwyczaj matce. 16% respondentów to osoby zamieszkujące z dziadkami – w grupie tej znalazły się zarówno rodziny wielopokoleniowe, jak i uczniowie, których rodzice (zazwyczaj w celach zarobkowych) ograniczyli swój udział w wychowaniu dzieci. Co setny szczeciński nastolatek jest natomiast pozbawiony opieki krewnych lub innych osób – mieszka sam.

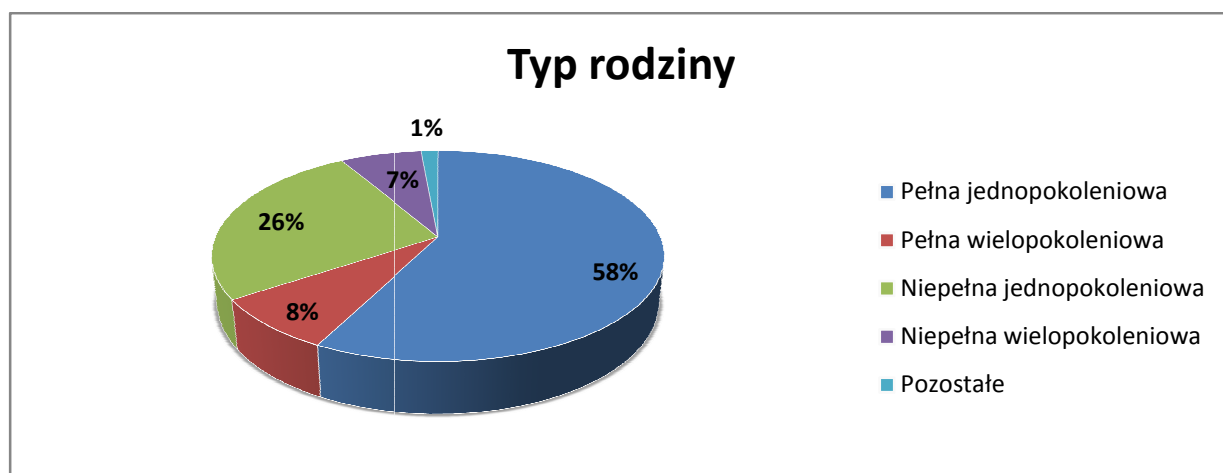
⁴Wykres słupkowy przedstawia wskazane osoby, z którymi mieszka respondent. Z uwagi na możliwość wskazania więcej, niż jednej odpowiedzi badani wskazywali wszystkie osoby, z którymi zamieszkują.

Wykres 7. Osoby, z którymi mieszka respondent a płeć badanych

Źródło: badania własne

Rozkład odpowiedzi dotyczących osób, z którymi mieszkali respondenci, był porównywalny dla obu płci; niewielkie różnice częstości wskazań nie przekraczały przyjętego błędu z próby badawczej. Istotnym jednak wydaje się fakt, iż dziewczęta częściej niż chłopcy (9% różnicy częstości wskazań) pozostawały tylko pod opieką ojca, natomiast różnice te we wskazaniach opieki - matka - były mniejsze tylko o dwa punkty procentowe. Różnica deklaracji w tym zakresie mogła być jednak efektem sytuacji wywiadu (ankiety); duża grupa badanych dziewcząt mogła nie przyznać się w kwestionariuszu, że pochodzą z rodziny rozbitej.

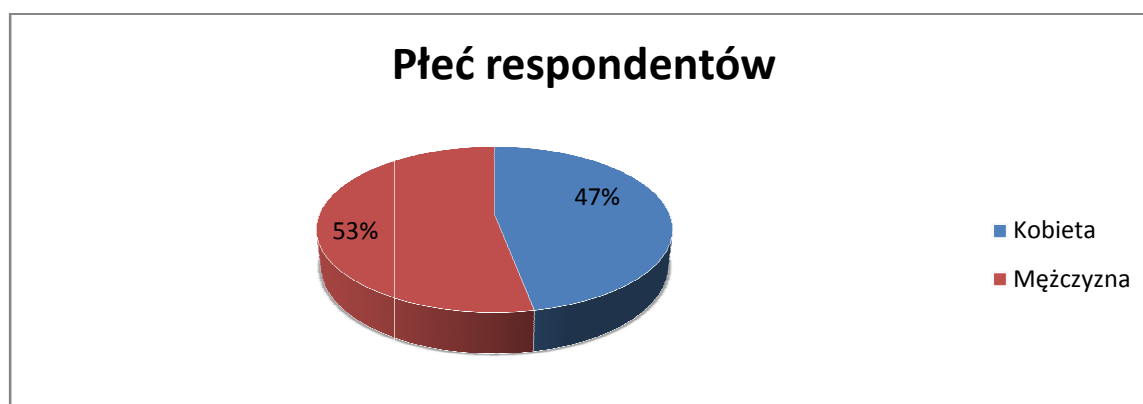
Wykres 8. Uczniowie według typu rodziny

Źródło: badania własne

Zdecydowana większość uczniów szczecińskich szkół ponadpodstawowych mieszkała w rodzinach pełnych; jednopokoleniowe stanowiły 58% wszystkich rodzin, zaś wielopokoleniowe – kolejne 8%. Co trzeci uczeń żył w rodzinie niepełnej (niepełnej jedno- lub wielopokoleniowej): 26% respondentów tylko z jednym rodzicem (lub z rodzicem i jego małżonkiem czy konkubentem), zaś kolejnych 7% mieszkało z dziadkami lub jednym z dziadków. Co setny uczeń mieszkał sam lub tylko z dalszymi krewnymi czy niespokrewnionymi osobami.

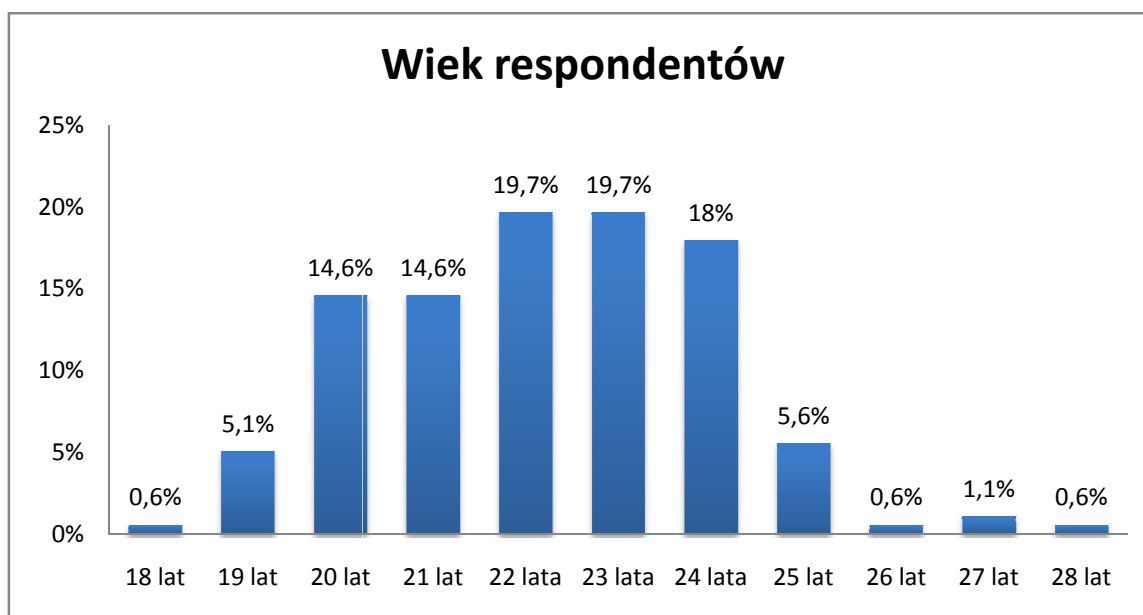
Wysoki odsetek jednopokoleniowych rodzin niepełnych to składowa dwóch czynników; z jednej strony jest to zwiększająca się w Polsce z roku na rok liczba rozwodów, z drugiej zaś – coraz częstsza emigracja zarobkowa jednego z rodziców.

Ocena socjometryczna badanej grupy studentów zilustrowana jest wykresami 9-11 :

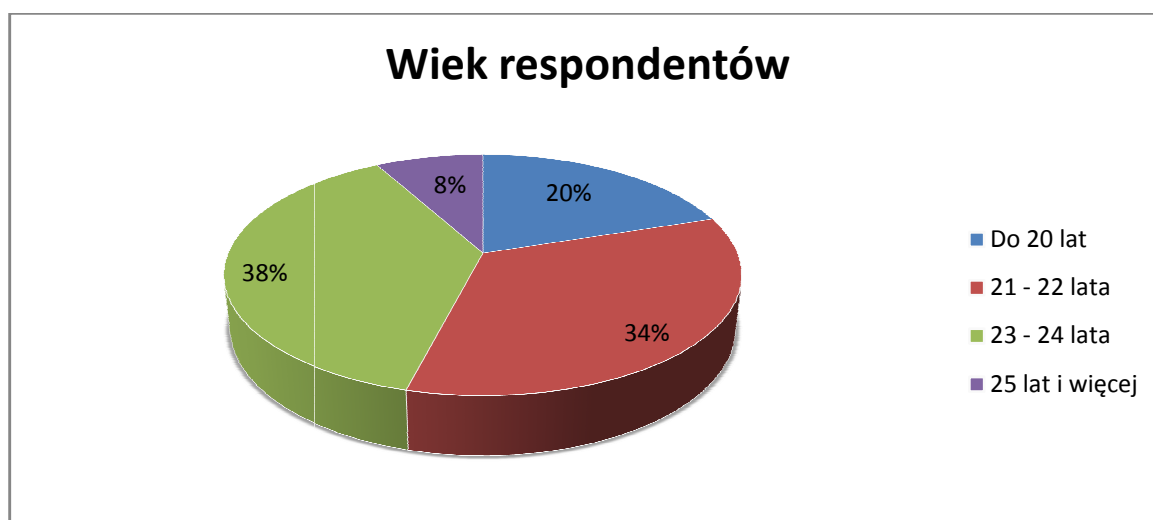
Wykres 9. Płeć respondentów

Źródło: badania własne

Wykres 10. Rozkład wieku respondentów

Źródło: badania własne

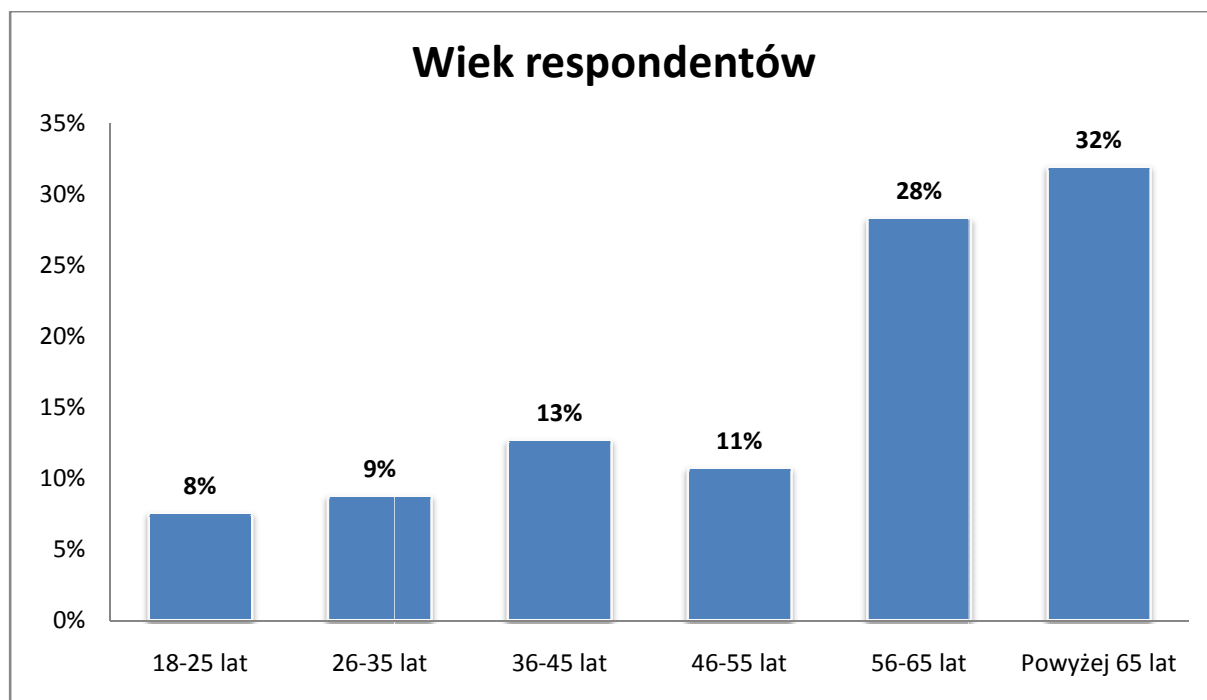

Wykres 11. Wiek respondentów

Źródło: badania własne

W badaniu dorosłych wzięli udział respondenci dobrani według grup wiekowych – 50% stanowili dorośli respondenci w wieku produkcyjnym (dla mężczyzn – od 18 do 65 roku życia, dla kobiet od 18 do 60 roku życia). Pozostali byli w wieku poprodukcyjnym – mężczyźni, którzy ukończyli 65 rok życia oraz kobiety, które ukończyły 60 rok życia.

Rozkład wieku w próbie uzyskany podczas realizacji badania był zgodny z założeniami metodologicznymi. Charakterystykę socjometryczną tej grupy ilustrują wykresy 12-16 :

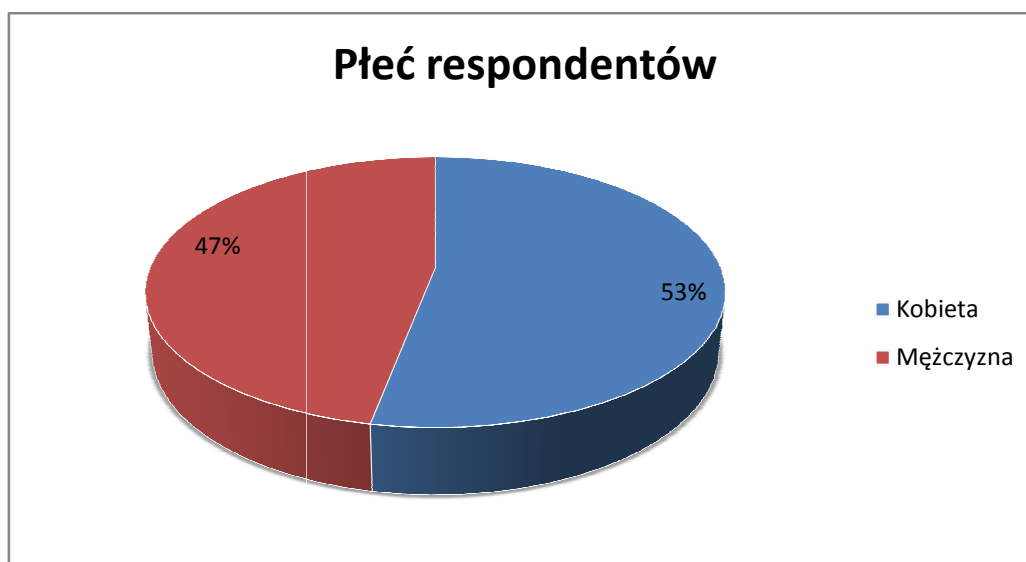

Wykres 12. Wiek respondentów

Źródło: badania własne

Osoby w wieku od 18 do 25 roku życia stanowiły 8% próby, osoby od 26 do 35 roku życia – 9% próby, osoby od 36 do 45 roku życia stanowiły 13% próby, w wieku od 46 do 55 lat 11% próby. Kolejna grupa wiekowa objęła zarówno respondentów w wieku produkcyjnym, jak tych w wieku poprodukcyjnym – od 56 do 65 roku życia, natomiast osoby powyżej 65 roku życia stanowiły 32% próby.

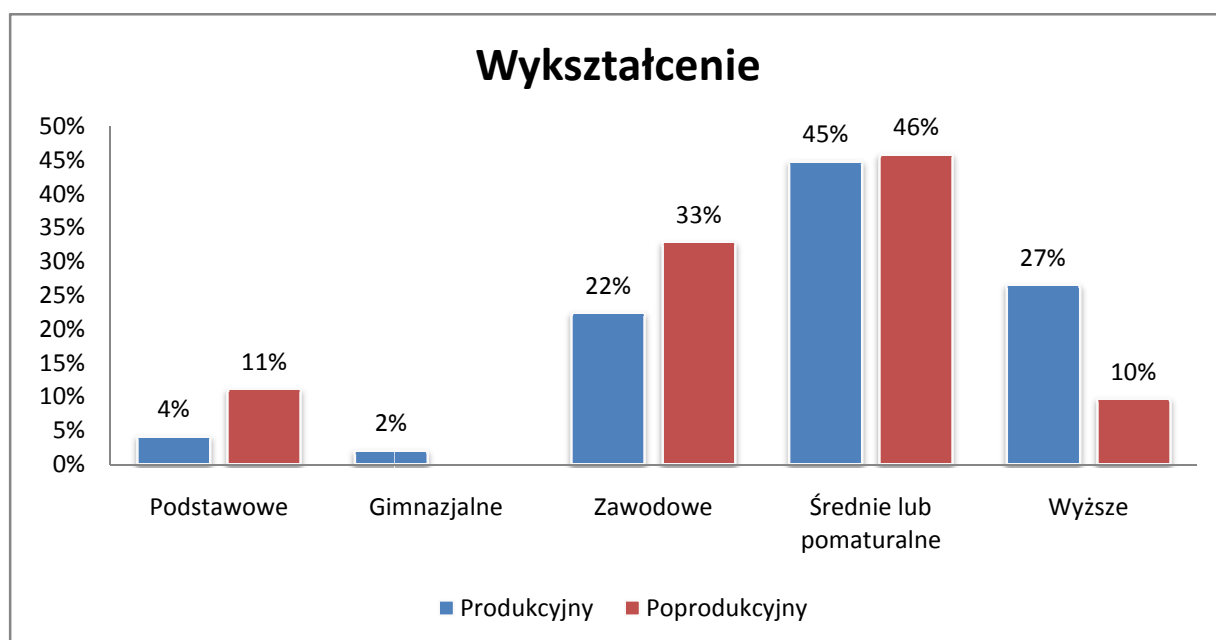
Kilkuprocentowa niedoreprezentacja najniższych grup wiekowych w próbie badawczej wynikała z faktu wyłączenia studentów z tej grupy badanych.

Wykres 13. Płeć respondentów

Źródło: badania własne

Rozkład płci respondentów w badanej próbie przedstawia się następująco: 53% respondentów to kobiety a 47% - mężczyźni. Jest to dokładne odwzorowanie struktury populacji Szczecina ze względu na płeć⁵.

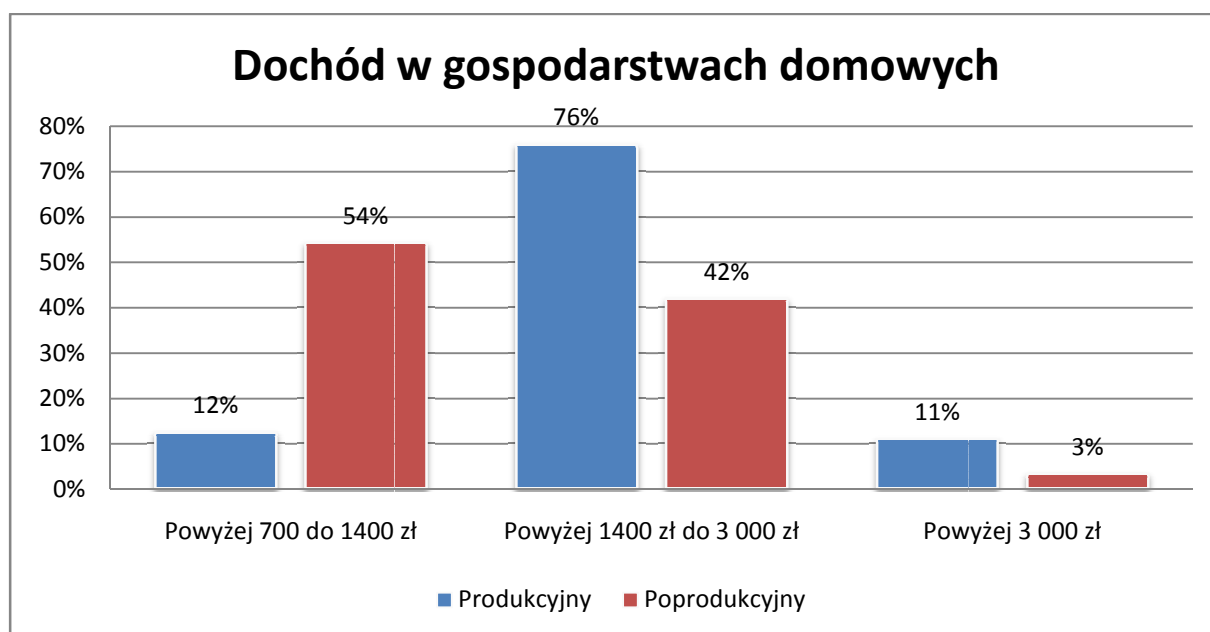

Wykres 14. Wykształcenie respondentów a grupa wiekowa

Źródło: badania własne

⁵ Dane Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2010.

Rozkład wykształcenia w grupach wiekowych był zbliżony do rozkładów ogólnopolskich w dużych miastach, zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego. Jak widać, wśród osób w wieku produkcyjnym rzadkie jest wykształcenie podstawowe i gimnazjalne. Przeważa wykształcenie średnie lub pomaturalne zawodowe i wyższe. Wynik ten ilustruje tendencję zwiększanie się poziomu wykształcenia grupy wiekowej produkcyjnej w stosunku do grupy starszych - w wieku poprodukcyjnym. Wykształcenie wyższe (obejmujące zarówno osoby z wykształceniem wyższym zawodowym – czyli inżynierów oraz osoby z wykształceniem licencjackim, magisterskim i wyższym) miało w grupie osób w wieku produkcyjnym przewagę aż 17 punktów procentowych w stosunku do grupy w wieku poprodukcyjnym.

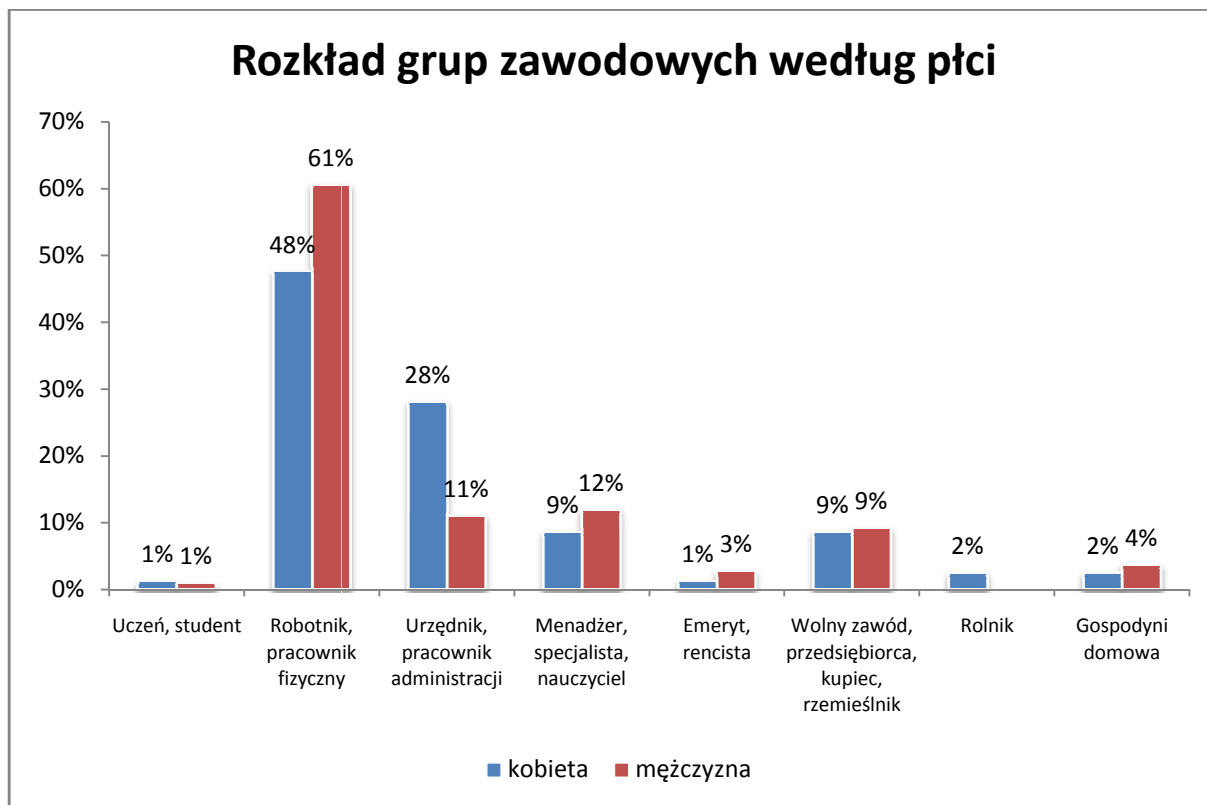

Wykres 15. Dochód w gospodarstwach domowych a wiek

Źródło: badania własne

Zdecydowana większość respondentów w wieku produkcyjnym – ponad trzy czwarte – żyła w gospodarstwach domowych o dochodzie w zakresie od 1400 do 3000 złotych. W tej grupie wiekowej 11% osiągało dochód w gospodarstwie domowym powyżej 3000 złotych, a 12% od 700 złotych do 1400 tysięcy. W grupie osób w wieku poprodukcyjnym przewagę miał zakres dochodów 700 - 1400 złotych, w tym przedziale mieściły się dochody gospodarstw domowych 54% respondentów. Nieco mniej, bo 42% osiągnęło dochód w przedziale od 1400 do 3000 złotych, natomiast tylko 3% respondentów w wieku poprodukcyjnym osiągało dochody powyżej 3000 złotych na gospodarstwo domowe.

W obydwu grupach wiekowych zanotowano po jednym respondencie deklarującym dochód gospodarstwa domowego poniżej 700 złotych.

Wykres 16. Rozkład grup zawodowych według płci wśród mieszkańców Szczecina wśród osób w wieku produkcyjnym

Źródło: badania własne

Rozkład płci uczestników badania jest zbliżony do rozkładu ogólnopolskiego. Widoczna jest nadreprezentacja mężczyzn w stosunku do kobiet wykonujących proste prace fizyczne, jednak mieści się to poniżej założonego błędu. W grupie zawodowej: urzędnik, pracownik administracji przeważają kobiety o 17 punktów procentowych. W pozostałych grupach – łącznie z grupą gospodyni domowa przeważają mężczyźni.

II. Palenie tytoniu

2.1 Skala rozpowszechnienia palenia papierosów

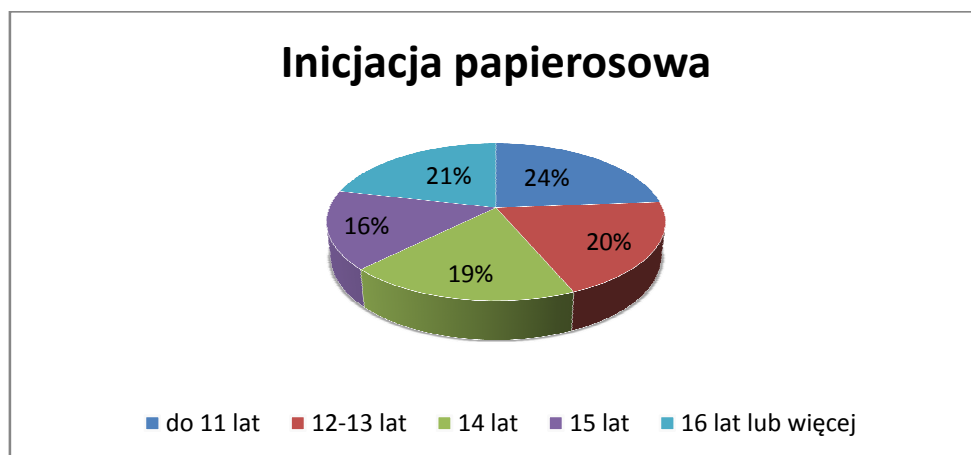
Palenie tytoniu uważane jest za jedno z najpoważniejszych zagrożeń zdrowotnych ludności współczesnego świata. Organizacja Narodów Zjednoczonych szacuje, że z powodów związanych z paleniem papierosów rocznie umiera na świecie 100 milionów ludzi. W związku z tym rynek wyrobów tytoniowych jest coraz dokładniej kontrolowany – tak poprzez stosowanie kampanii informacyjnych zniechęcających do palenia tytoniu, jak i przez politykę fiskalną w stosunku do wyrobów tytoniowych (zwiększanie cen papierosów poprzez rosnący podatek akcyzowy). Także poprzez wprowadzenie prawnych zakazów sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz zakaz reklamy wyrobów tytoniowych.

Na arenie międzynarodowej kwestie obrotu artykułami tytoniowymi kontroluje Ramowa Konwencja Światowej Organizacji Zdrowia na temat Kontroli Rynku Wyrobów Tytoniowych, zaś w Polsce – Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W Polsce więcej niż jednego papierosa dziennie pali 34% mężczyzn i 19% kobiet – w sumie 26% populacji powyżej 15 roku życia. Od 1995 roku odsetek ten systematycznie zmniejsza się (zwłaszcza wśród mężczyzn), jednak nie jest to zmiana radykalna.⁶ Mimo wszystko, papierosy i tytoń są jedyną znaną substancją rakotwórczą, dopuszczoną do obrotu w krajach Unii Europejskiej.

⁶ Za: United Nations Economic Commission for Europe Database

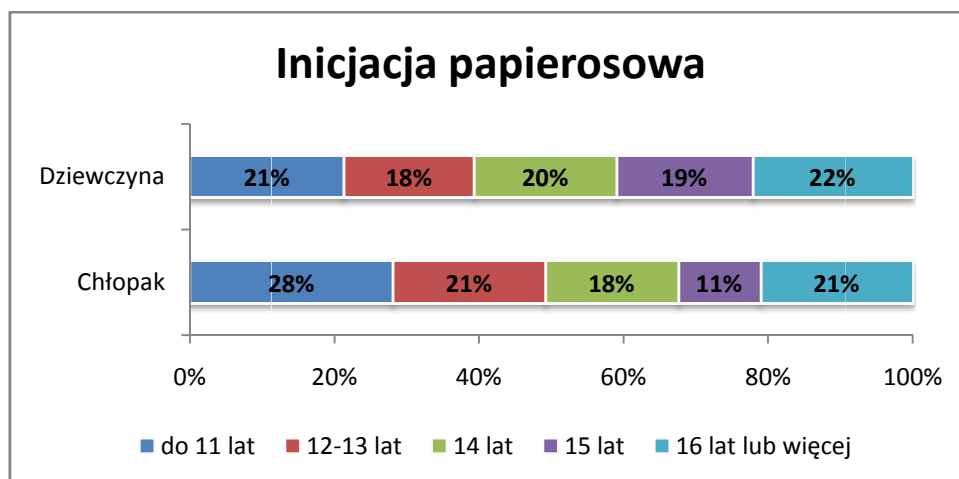
2.2 Palenie papierosów wśród młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych

Wykres 17. Wiek inicjacji papierosowej

Źródło: badania własne

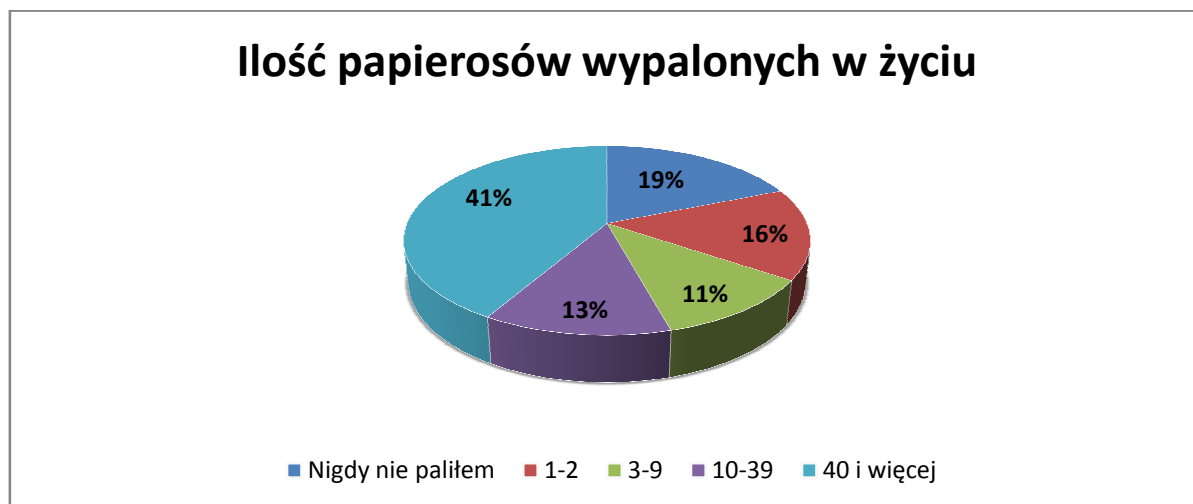
24% badanej młodzieży zapaliła pierwszego papierosa przed ukończeniem 11 roku życia. W wieku dwunastu i trzynastu lat palić zaczęło już 20% młodzieży a 19% z nich w wieku 14 lat. Po ukończeniu 16 roku życia rozpoczynało palić 21% uczniów.

Wykres 18. Wiek inicjacji papierosowej w podziale a płeć

Źródło: badania własne

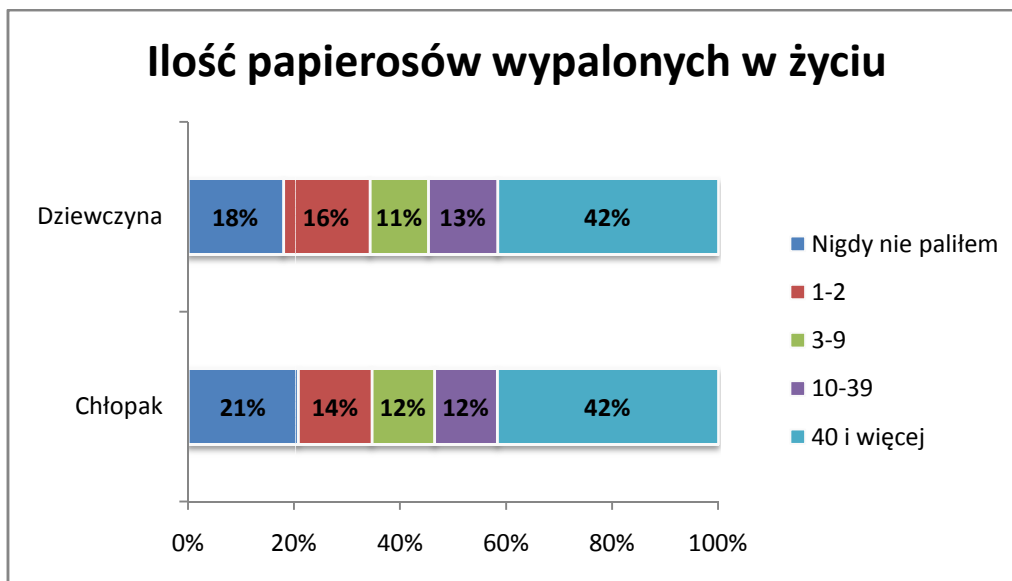
Wiek inicjacji palenia papierosów był niższy w przypadku chłopców. Do ukończenia 11 roku życia paliło 28% z nich. W przypadku dziewcząt odsetek ten wynosił 21%. W wieku 16 lat i więcej rozpoczynało palenie 22% dziewcząt i 21% chłopców.

Wykres 19. Ilość wypalonych papierosów w życiu respondentów

Źródło: badania własne

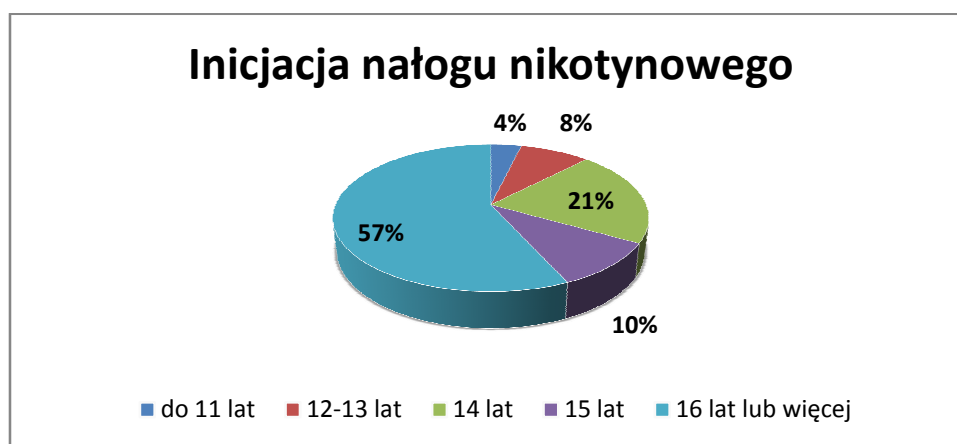
41% badanych nastolatków przyznaje się do wypalenia w życiu ponad 40 papierosów. 10 do 39 papierosów wypaliło w życiu 13% respondentów. Do wypalenia od 3 do 9 papierosów przyznało się 11% badanych. 19% nastolatków deklaruje, że w życiu nie paliło papierosów.

Wykres 20. Ilość wypalonych papierosów przez respondentów w życiu

Źródło: badania własne

Ilości wypalonych papierosów wśród dziewcząt i chłopców są porównywalne. Ponad 40 papierosów w życiu wypalała dokładnie taka sama liczba respondentów i respondentek (42%).

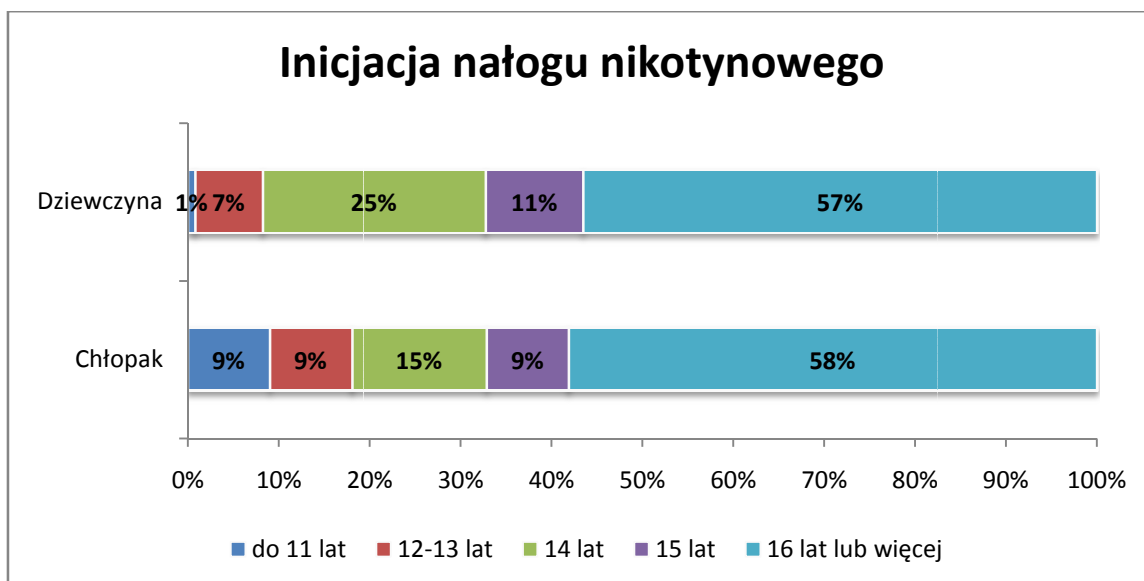

Wykres 21. Wiek inicjacji nałogu nikotynowego

Źródło: badania własne

Regularne (codzienne) palenie papierosów, najczęściej przypadało na wiek 16 lat i więcej. Rozpoczęcie codziennego palenia papierosów w tym wieku deklarowała aż połowa

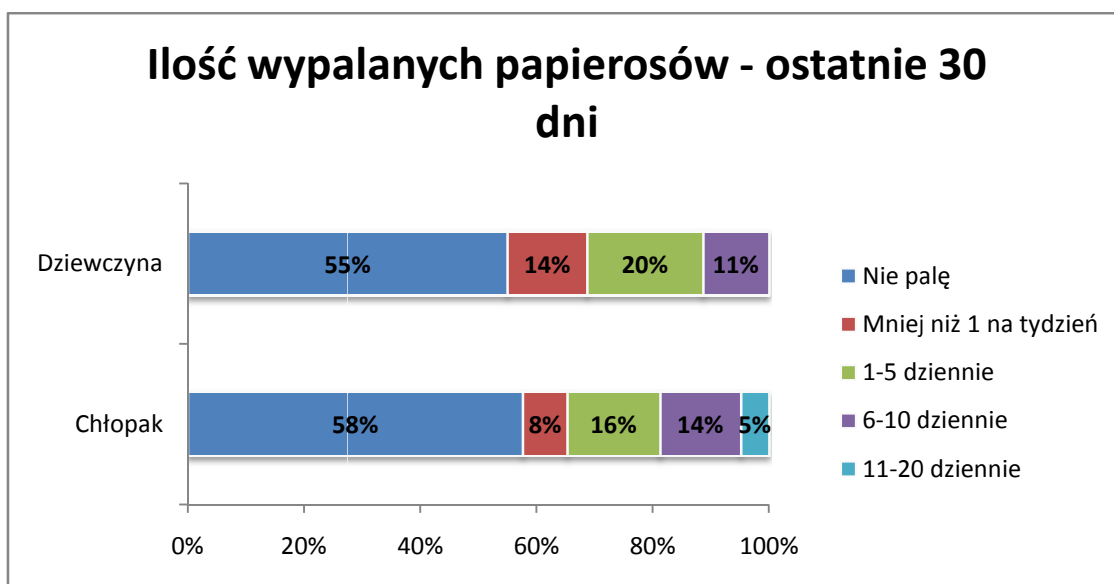
badanych. Tylko 4% uczestników ankiety rozpoczynało palenie przed ukończeniem 11 roku życia.

Wykres 22. Wiek inicjacji nałogu nikotynowego w podziale na płeć

Źródło: badania własne

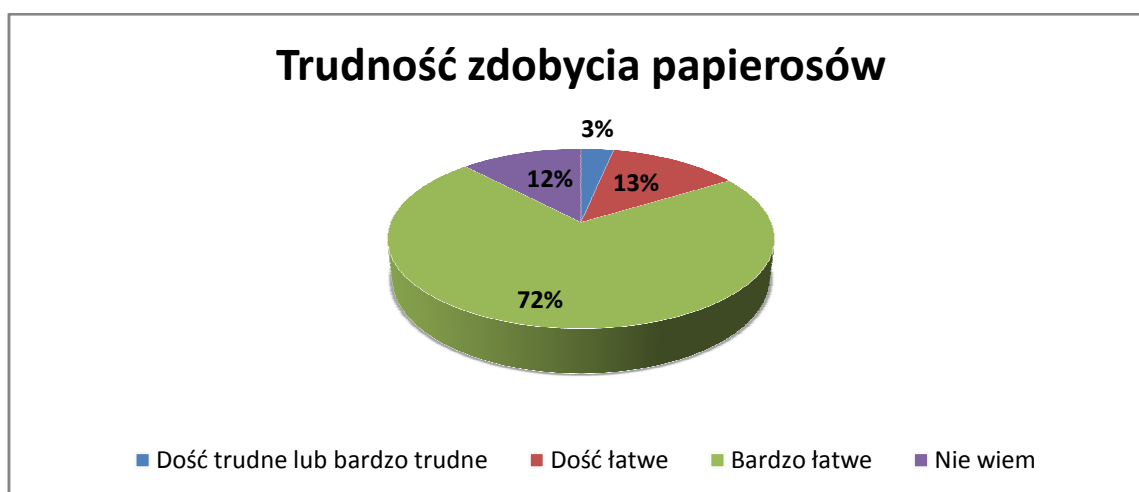
Chociaż to chłopcy wcześniej zaczynają palić (18% z nich robi to przed ukończeniem 14 roku życia), to najczęstszym wiekiem inicjacji palenia papierosów wśród dziewcząt jest właśnie 14 rok życia. W tym wieku nałogowe palenie rozpoczyna co czwarta dziewczyna. Największy odsetek badanych rozpoczyna palenie w wieku 16 lat (58% chłopców i 57% dziewcząt).

Wykres 23. Ilość wypalonych papierosów przez respondentów w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

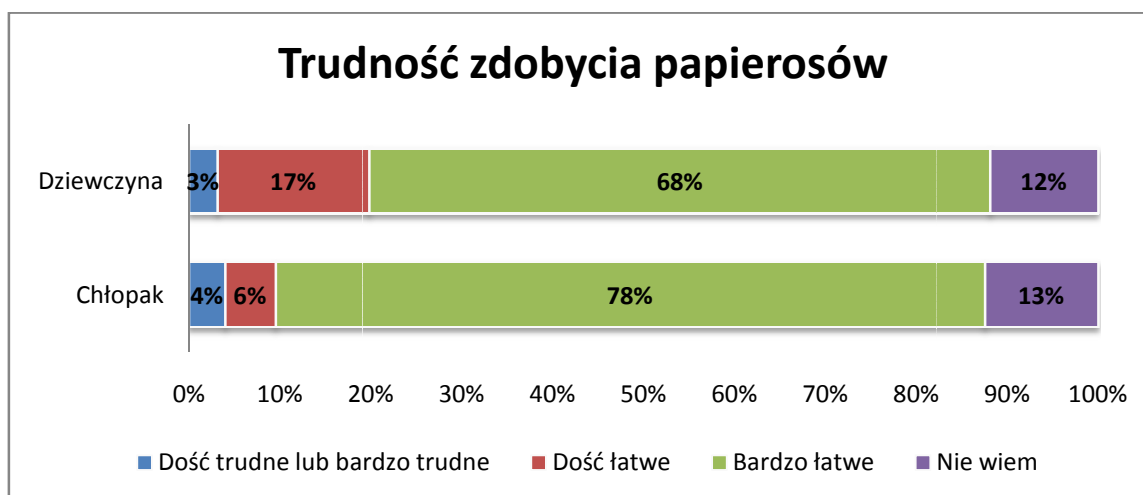
W ostatnich 30 dniach przed badaniem większość badanych wypalała od jednego do pięciu papierosów dziennie. Deklarowało tak 20 procent palących dziewcząt i 16 procent palących chłopców. Chłopcy palili dziennie więcej papierosów. Do wypalania ich w ilości od 11 do 20 dziennie, przyznaje się 5% chłopców i żadna z badanych dziewcząt.

Wykres 24. Postrzegana trudność zdobycia papierosów przez badaną młodzież

Źródło: badania własne

Dla 3% badanych nastolatków zdobycie papierosów było dość trudne lub bardzo trudne. 85% badanej młodzieży postrzegało możliwość zdobycia papierosów jako dość łatwą lub bardzo łatwą. Wiedzy na temat możliwości zdobycia tytoniu nie posiadało 12% badanych osób.

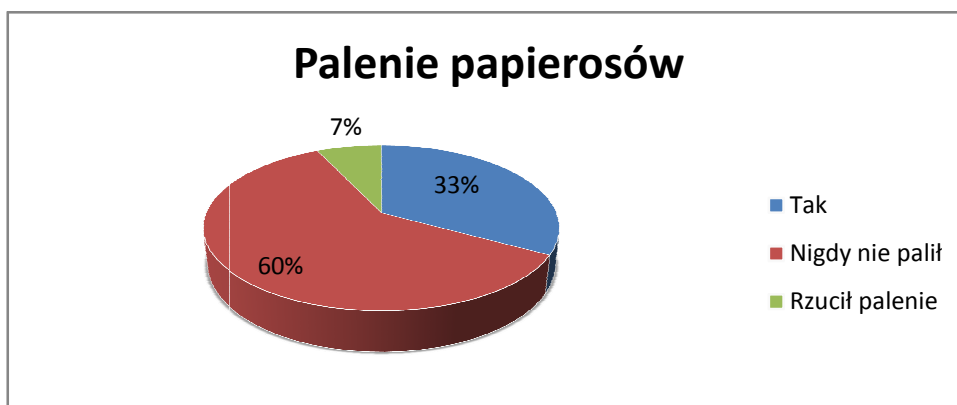

Wykres 25. Postrzegana trudność w zdobyciu papierosów przez młodzież.

Źródło: badania własne

Chłopcy częściej niż dziewczęta (10% różnicy częstości wskazań) deklarowali, że zdobycie papierosów jest bardzo łatwe. 17% dziewcząt i 6% chłopców uważało, że zdobycie papierosów jest dość łatwe. Prawie równa liczba respondentek i respondentów deklarowało, że zdobycie papierosów jest dość trudne lub bardzo trudne. Porównywalna liczebność dziewcząt i chłopców przyznała się, że nie ma wiedzy na temat możliwości zdobycia papierosów.

2.3 Palenie papierosów wśród studentów

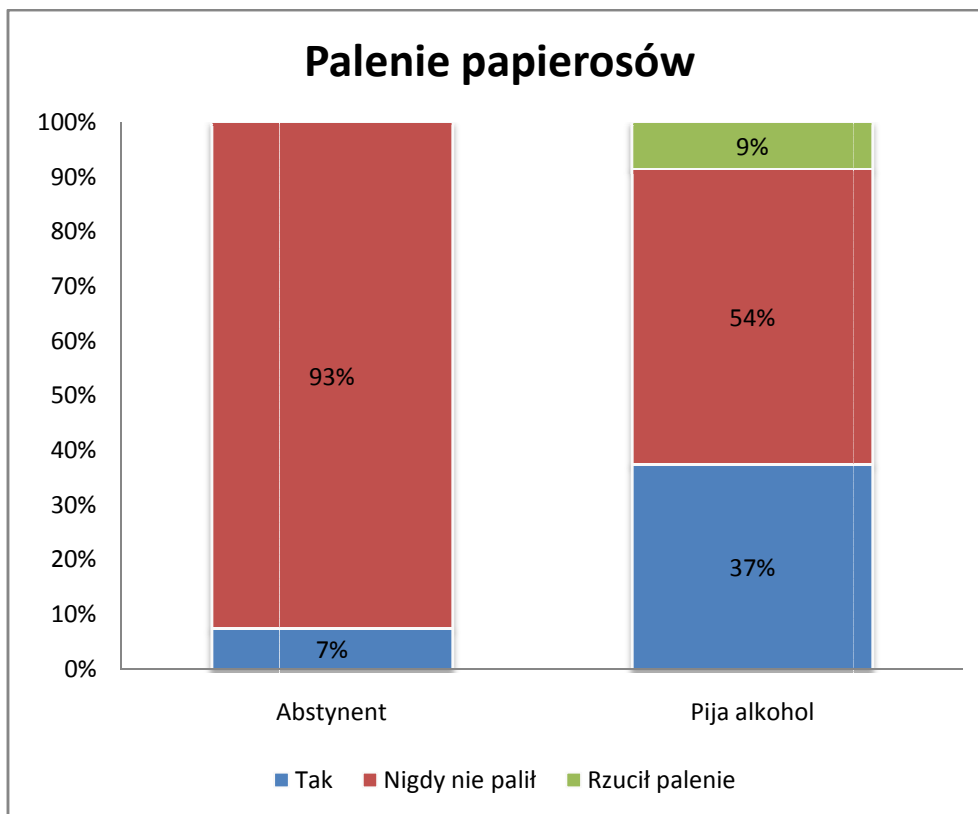

Wykres 26. Palenie papierosów

Źródło: badania własne

Co trzeci student szczecińskich uczelni wyższych (33%) przyznaje, że pali lub popala papierosy. 7% respondentów deklaruje, że zerwało z nałogiem, zaś większość badanych – 60% - nigdy nie paliła papierosów. Wśród studentek szczecińskich uczelni odsetek regularnie palących jest zdecydowanie wyższy, niż wśród Polek w ogóle – do nałogu przyznaje się 30% badanych dziewcząt i 33% mężczyzn. Potwierdzenie znajdują również teorie dotyczące łatwiejszego zrywania z nałogiem wśród mężczyzn; palenie według deklaracji rzuciło 9% studentów i niemal o połowę mniej (5%) studentek. Kobiety jednak nieco częściej niż mężczyźni (65% do 58%) twierdzą, że nigdy nie sięgnęły po papierosy.

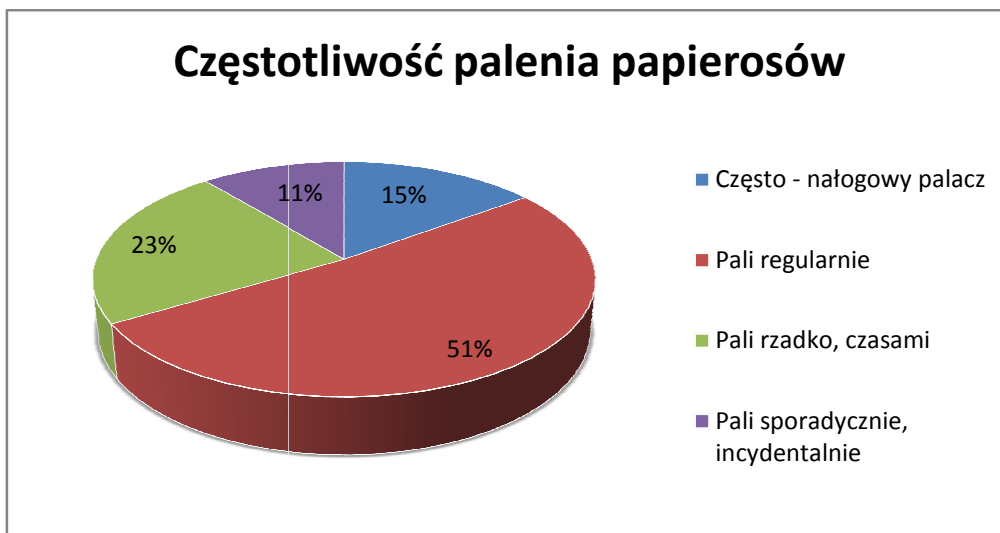
Grupy wiekowe w nieznacznym stopniu różnicują palenie papierosów wśród studentów – najczęściej palą najmłodsi badani, poniżej 21 roku życia (34%), zazwyczaj jeszcze eksperymentujący z używkami, oraz najstarsi, którzy ukończyli 25 lat lub więcej (36%) – w większości nałogowi palacze. Odsetek osób, które nigdy nie paliły, jest porównywalny we wszystkich grupach (60-63% wskazań), natomiast istotnym wydaje się fakt, iż wśród najstarszych studentów nie ma osób, które zerwały z nałogiem (w pozostałych kategoriach średnio 8%).

Wykres 27. Palenie papierosów a picie alkoholu

Źródło: badania własne

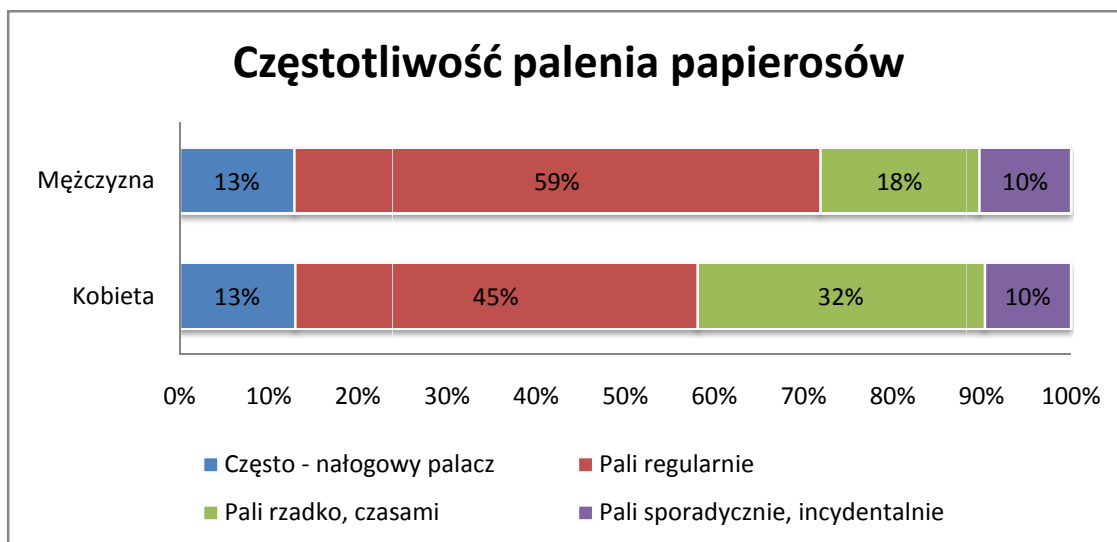
Interesujące wnioski nasuwa analiza częstości palenia papierosów ze względu na deklarowany przez respondentów stosunek do spożywania alkoholu. Wśród abstynentów niemal wszyscy (93% wskazań) nigdy nie palili tytoniu; dla pijących studentów odsetek ten jest aż o 39 punktów procentowych niższy. Pięciokrotnie więcej jest wśród sięgających po napoje alkoholowe studentów regularnych palaczy.

Wykres 28. Częstotliwość palenia papierosów

Źródło: badania własne

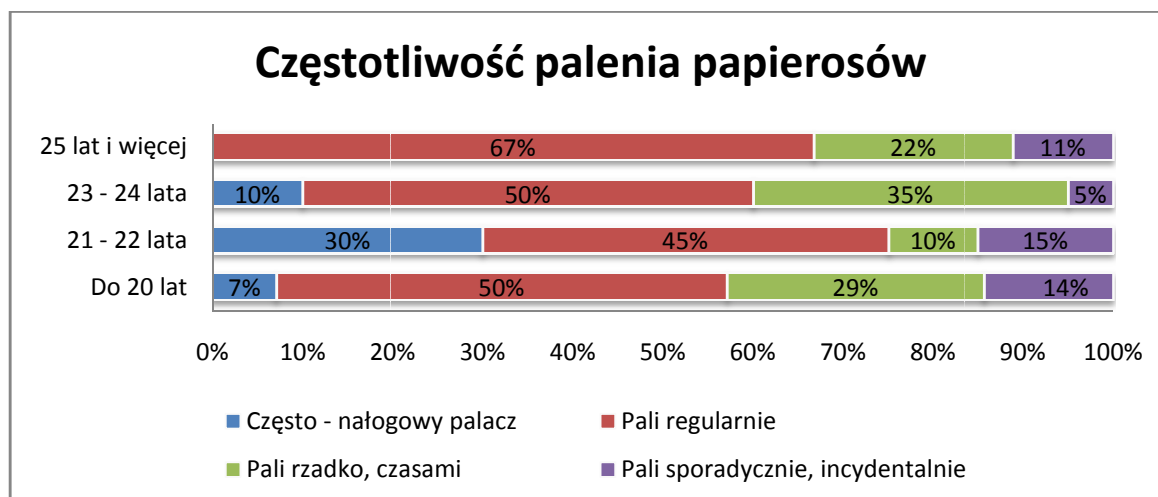
Zaledwie 15% spośród studentów przyznających, że zdarza im się sięgać po papierosy twierdzi również, że jest nałogowymi palaczami. Do puli tej należy jednak dodać kolejne 51% badanych, którzy, nie przyznając się do uzależnienia, uważają, że palą regularnie, jednak nie nałogowo. Co czwarty sięgający po papierosy student pali od czasu do czasu, a jeden na dziesięciu robi to tylko incydentalnie.

Wykres 29. Częstotliwość palenia papierosów a płeć badanych

Źródło: badania własne

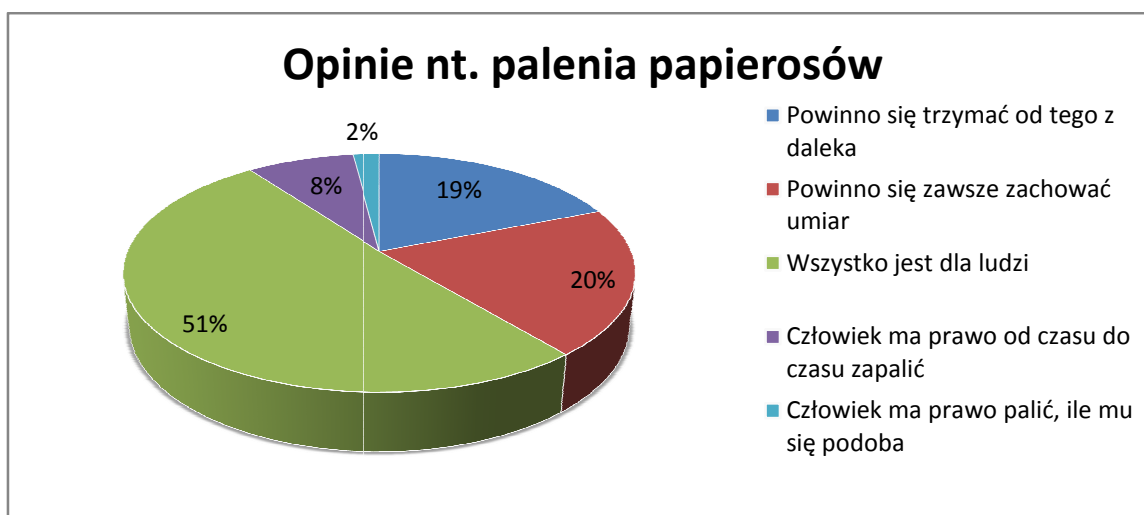
Do nałogowego palenia papierosów przyznaje się podobny odsetek kobiet i mężczyzn – około 13%. Mężczyźni jednak zdecydowanie częściej (14% różnicy częstości wskazań) uważają, że palą regularnie, ale nie nałogowo. Wśród kobiet częściej natomiast padają deklaracje dotyczące palenia rzadko, w wyjątkowych okolicznościach.

Wykres 30. Częstotliwość palenia papierosów a wiek badanych

Źródło: badania własne

Nałóg tytoniowy w największym stopniu dotyczy studentów młodszych roczników. W grupie wiekowej 21-22 lata do nałogu przyznaje się co trzeci student; wśród badanych starszych wiekiem, odsetek ten spadł trzykrotnie, zaś powyżej 24 roku życia żaden respondent nie zadeklarował uzależnienia od papierosów. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że w grupie wiekowej 25 lat i więcej najwyższy jest odsetek osób „palących regularnie” – de facto nie uświadomionych o uzależnieniu. Analizując zatem łącznie kategorie palenia nałogowego oraz regularnego zauważyć można, że uzależnienie od tytoniu w podobnym stopniu dotyczy wszystkich grup wiekowych.

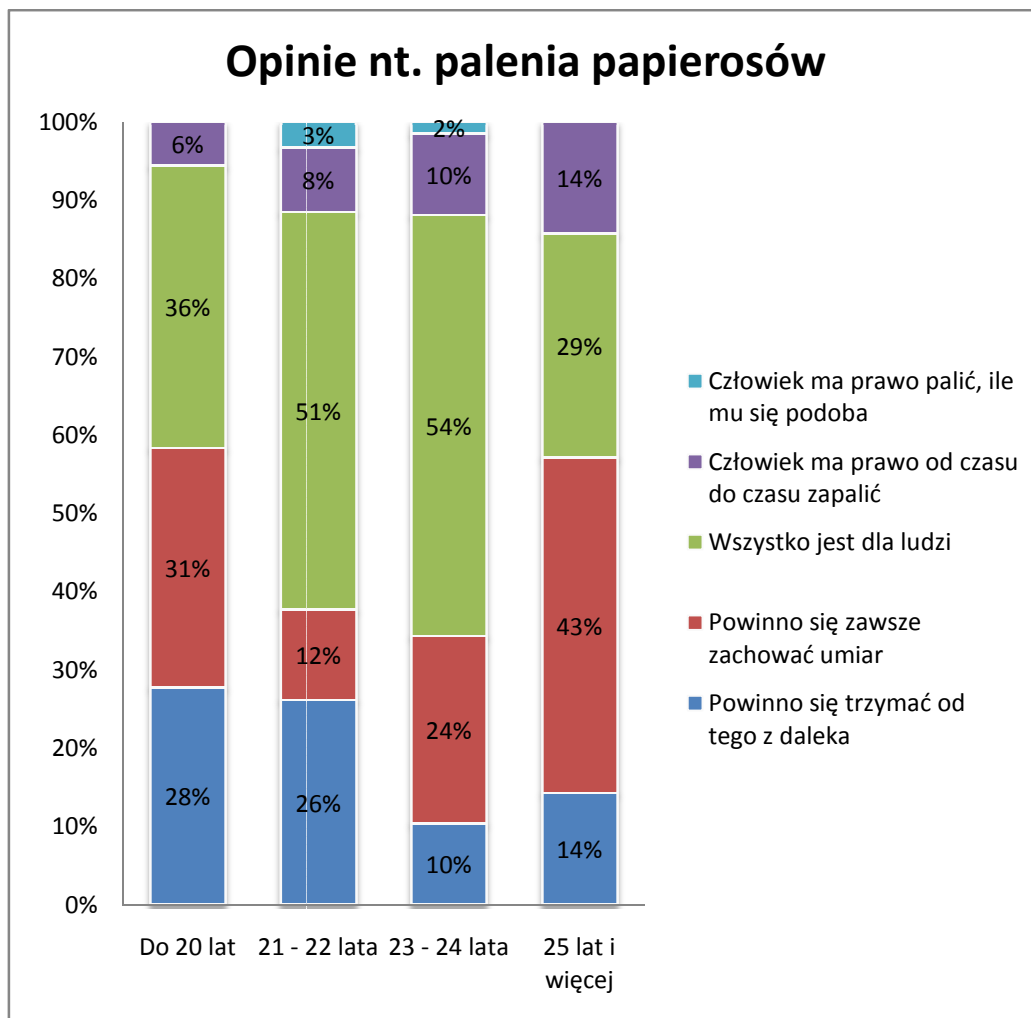

Wykres 31. Opinie nt. palenia papierosów

Źródło: badania własne

Ponad połowa badanych studentów – 51% - jest zdania, że „wszystko jest dla ludzi”, także palenie papierosów. Przeciwną opinię – powinno się wystrzegać od palenia – wyrażał średnio, co piąty badany. Podobna grupa uważa, że należy zawsze zachować umiar, a tylko co pięćdziesiąty student sądzi, że każdy człowiek ma prawo palić tak często, jak ma ochotę.

Opinie mężczyzn i kobiet dotyczące palenia papierosów różniły się w granicach błędu statystycznego (do 3 punktów procentowych). Jedyną istotną różnicą była częstość wypowiedzi „wszystko jest dla ludzi” – uważa tak ponad połowa (54%) mężczyzn i tylko o 8% mniej kobiet.

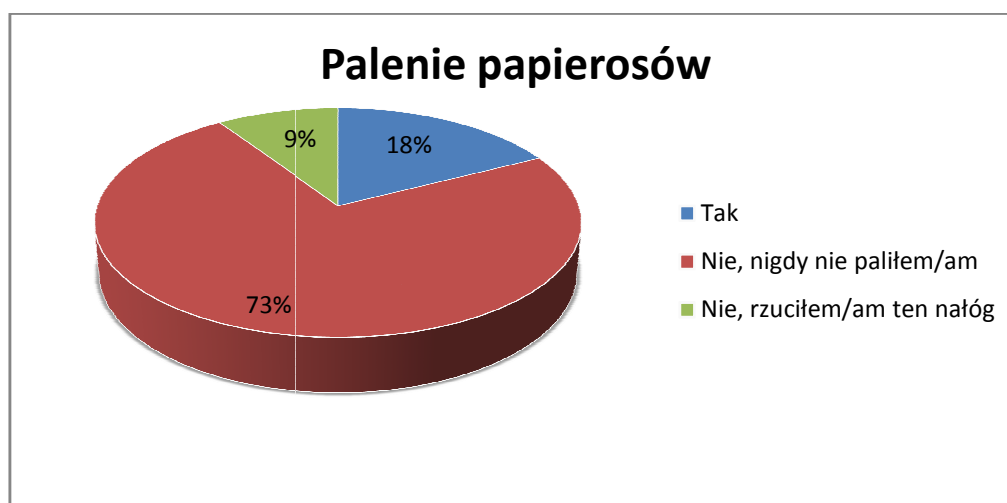

Wykres 32. Opinie nt. palenia papierosów a wiek badanych

Źródło: badania własne

Zgodnie z popularyzowaną od kilku lat modą na niepalenie – nastawieni są na nią młodszy badani, do 22 roku życia; ponad dwukrotnie częściej niż starsi studenci są oni zdania, że od papierosów należy trzymać się z daleka. Wraz z wiekiem badanych rośnie również (6% wśród najmłodszych i już 14% wśród najstarszych) odsetek respondentów uważających, że człowiek ma prawo od czasu do czasu zapalić papierosa. Pojawiają się też opinie, w grupie wiekowej 21-24 lata, że człowiek ma prawo palić ile mu się podoba.

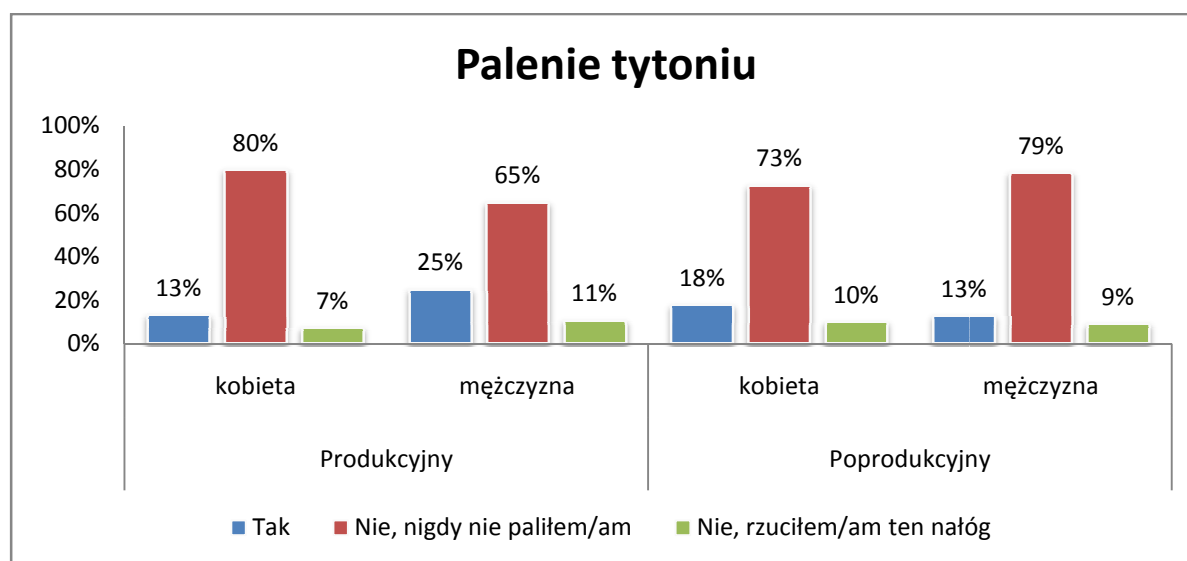
2.4 Palenie papierosów wśród dorosłych mieszkańców Szczecina

Wykres 33. Palenie papierosów wśród mieszkańców Szczecina

Źródło: badania własne

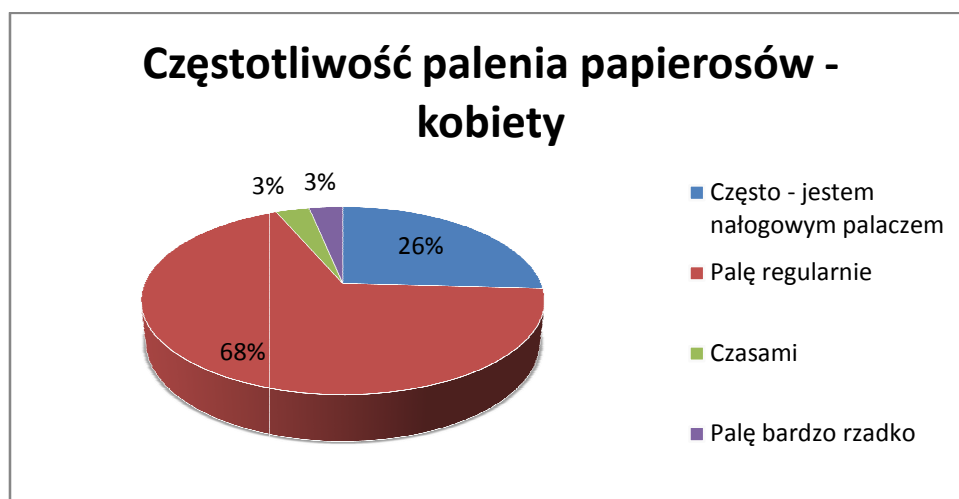
Nałóg palenia tytoniu w Polsce jest wciąż silny, jednakże liczba osób palących wykazuje tendencję spadkową, przede wszystkim wśród osób starszych – bardziej świadomych negatywnych konsekwencji zdrowotnych. Wśród badanych 73% respondentów, mieszkańców Szczecina podało, że nigdy nie paliła tytoniu, 9% - że paliła, ale rzuciła palenie, natomiast nadal paliło 18%.

Wykres 34. Palenie papierosów a wiek i płeć badanych

Źródło: badania własne

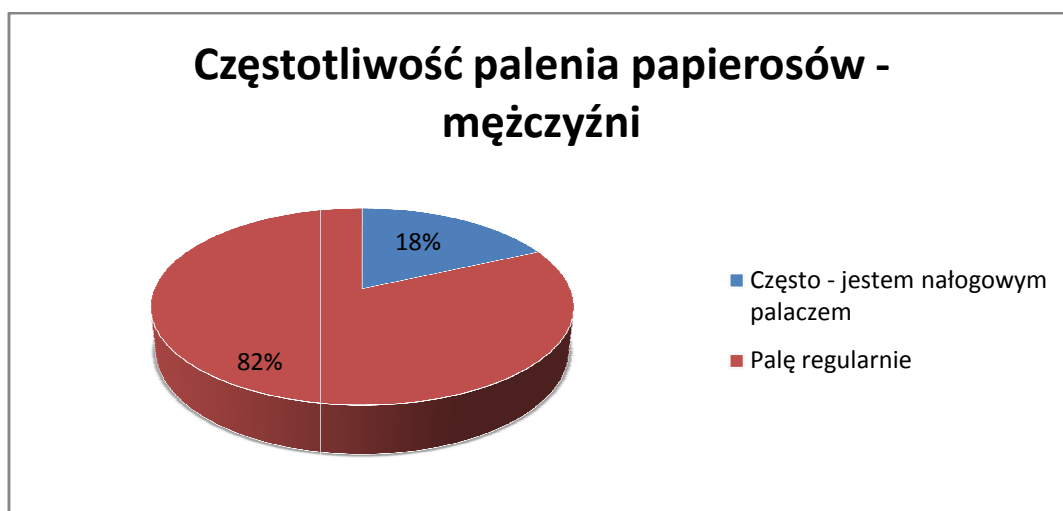
Zgodnie z zebranymi danymi, papierosów nie pali i nigdy nie paliło 80% kobiet oraz 65% mężczyzn w wieku produkcyjnym oraz 73% kobiet i 79% mężczyzn w wieku poprodukcyjnym. Kolejne 7% kobiet i 11% mężczyzn w wieku produkcyjnym oraz 10% kobiet i 9% mężczyzn w wieku poprodukcyjnym deklarowało, że paliło, ale porzuciło ten nałóg. Widać wyraźnie, przede wszystkim w grupie osób w wieku produkcyjnym, że w badanej grupie odsetek palaczy był mniejszy niż przeciętna krajowa (palacze nałogowi łącznie z okazjonalnymi stanowią zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego 27% populacji kraju), jednakże ta różnica może wynikać z innego sposobu zliczania osób palących – do grupy „paliłem, ale rzuciłem” wliczono na podstawie deklaracji część okazjonalnych palaczy, a także osoby w trakcie „rzucania palenia”.

Wykres 35. Częstotliwość palenia papierosów wśród kobiet

Źródło: badania własne

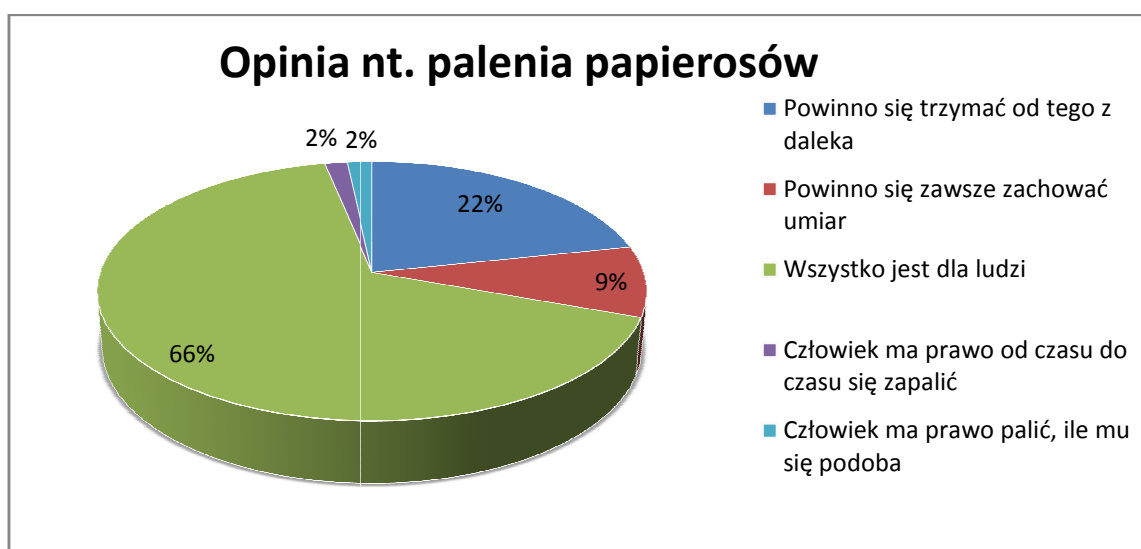
Wśród palących kobiet, odsetek osób przyznających się do nałogowego palenia papierosów wynosił 26%. 68% respondentek pali regularnie, mimo to, nie przyznaje się do nałogu nikotynowego. Kategorie „czasami” oraz „bardzo rzadko” wybrało po 3% respondentek.

Wykres 36. Częstotliwość palenia papierosów przez mężczyzn

Źródło: badania własne

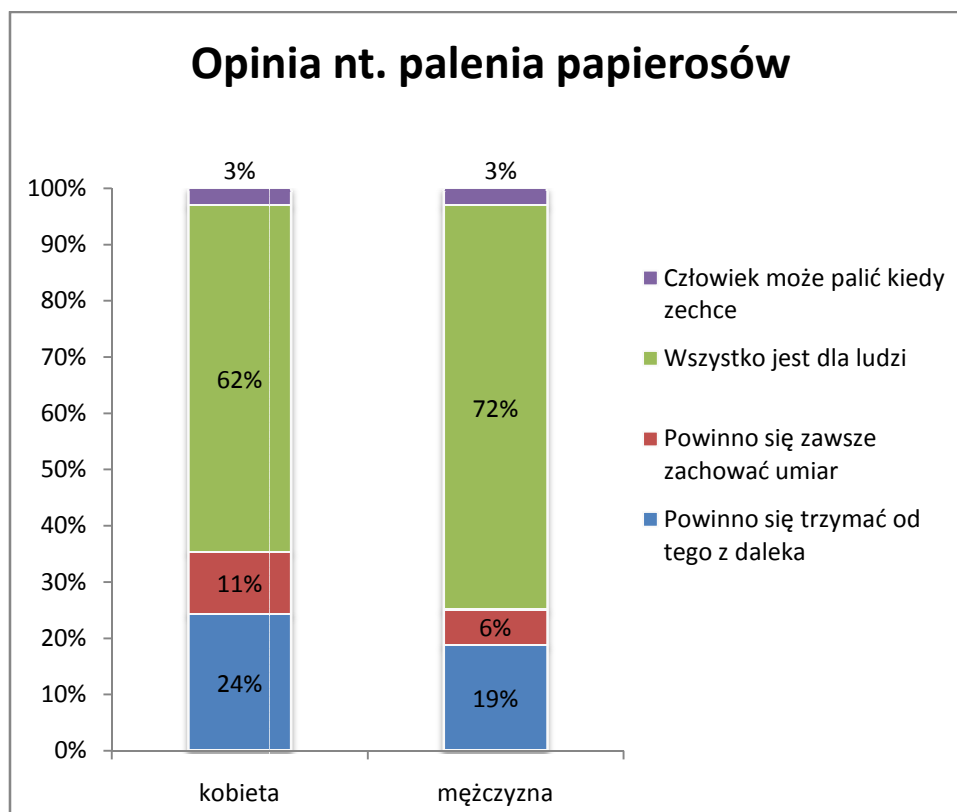
Wskazanie na palenie okazjonalne (rzadko/czasami) wśród mężczyzn biorących udział w badaniu nie występowało – wśród palaczy 18%, czyli o 8 punktów procentowych więcej niż kobiet przyznało, że pali nałogowo, natomiast 82% - że pali regularnie, ale nie nałogowo.

Wykres 37. Opinie na temat palenia papierosów

Źródło: badania własne

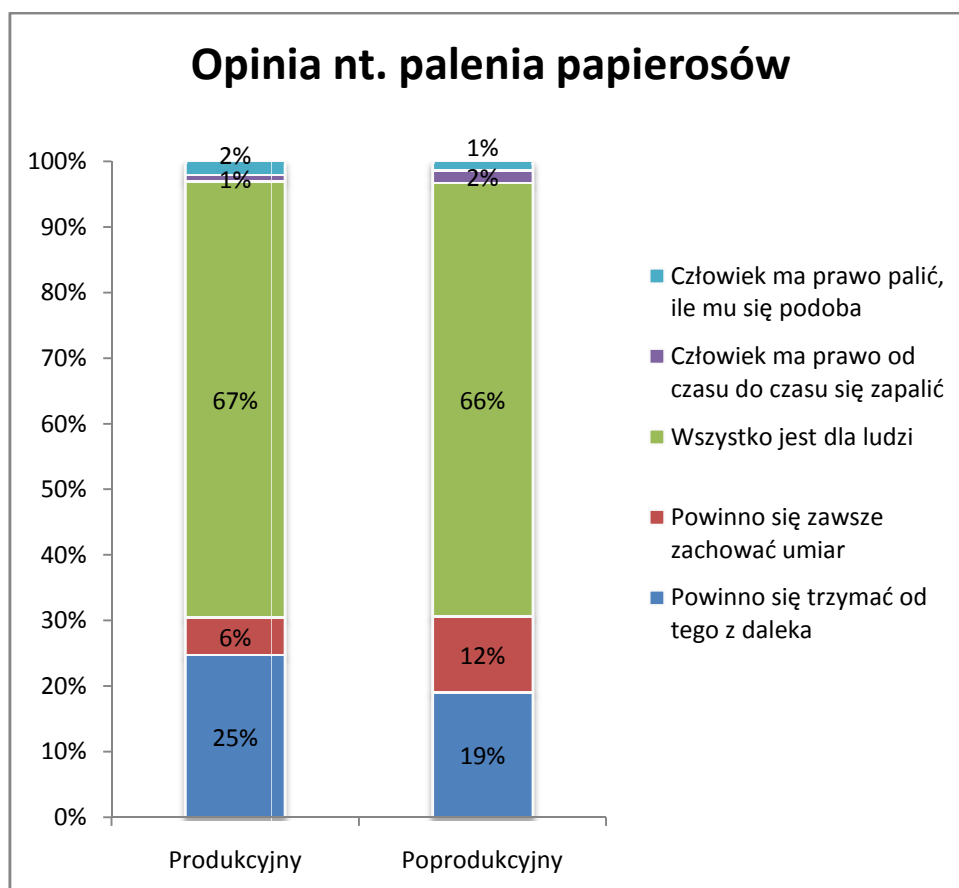
Tylko 22% spośród badanych osób było zdecydowanymi przeciwnikami palenia papierosów – pozostali dopuszczają tę używkę. Kolejne 9% uważa, że należy zawsze zachować umiar, a 66% wypowiedziało się w kwestii papierosów że „wszystko jest dla ludzi”. Po 2% badanych wyraziło opinię, że „człowiek ma prawo od czasu do czasu zapalić” i że „człowiek może palić ile mu się podoba”.

Wykres 38. Opinie na temat palenia papierosów a płeć badanych

Źródło: badania własne

Przy odniesieniu pytania o opinie na temat palenia papierosów w stosunku do płci respondentów widać wyraźne zarysowane różnice – kobiety częściej uważały, że ludzie powinni się wystrzegać palenia papierosów (24% kobiet i 19% mężczyzn), oraz że powinno się zawsze zachować umiar (11% kobiet i 6% mężczyzn). Zgadza się to z wcześniejszą obserwacją – palące kobiety częściej od mężczyzn były palaczami okazjonalnymi, mężczyźni palą raczej albo już nałogowo, bądź wcale.

Wykres 39. Opinie na temat palenia papierosów a wiek badanych

Źródło: badania własne

Osoby w wieku produkcyjnym częściej wyrażały zdecydowanie negatywną opinię na temat palenia papierosów – różnica w porównaniu z osobami starszymi sięgała 6 punktów procentowych. Opinia ta wyrażana była kosztem opinii, że należy zawsze zachować umiar (6 i 12%). Największą popularnością, w obu grupach, cieszyła się opinia, że wszystko jest dla ludzi (67 i 66%).

III. Spożywanie alkoholu

3.1 Skala rozpowszechnienia spożywania alkoholu

Alkohol jest używką najbardziej zakorzenioną w kulturze europejskiej – towarzyszy człowiekowi od początków historii. Obecność alkoholu w kulturze sprawia, że większość spotkań, niezależnie czy rodzinnych, towarzyskich, a nawet biznesowych nie może się bez niego obejść. Jednocześnie, jest on pod względem wymiaru społecznego, jak i indywidualnego potencjału uzależniającego oraz skutków zdrowotnych - jedną z najbardziej szkodliwych substancji znanych człowiekowi. W opublikowanej w brytyjskim czasopiśmie The Lancet skali potencjału uzależniającego oraz skutków społecznych opracowanych przez zespół pod kierownictwem prof. D. Nutta znajduje się na trzecim miejscu z siłą uzależnienia psychicznego 1,9 i uzależniania fizycznego 1,6 w 3-punktowej skali, ustępując jedynie heroinie i kokainie.

Uzależnienie i współuzależnienie od alkoholu współcześnie stało się jednym z głównych problemów polityków w zakresie zdrowia publicznego świata i Unii Europejskiej. Oceniany jest on nie tylko jako problem zdrowotny ale i socjalny związany ze stale narastającą skalą występowania patologii społecznych oraz przestępczości. W opinii UE picie alkoholu jest czynnikiem najsilniej wpływającym na stan zdrowia a straty wywołane alkoholem zwiększane są poprzez eskalację zjawiska przemocy, chuligaństwa, zbrodni, konfliktów, problemów rodzinnych, wykluczenia społecznego, problemów w miejscu pracy, wypadków drogowych.

Dotychczasowe polityki ograniczające picie alkoholu polegały na tworzeniu barier w dostępie do alkoholu. Utrudnienia te – cena, czas i miejsce – gdzie alkohol jest dostępny znoszone są jednak w ramach ułatwień wymiany handlowej. Według danych unijnych z 2005 r. z powodu nadużywania alkoholu ⁷:

1. 40 tys. osób rocznie ponosi śmierć w wypadkach drogowych.
2. Stwierdza się 195 tys. zgonów o przyczynie związanej z nadmiernym spożywaniem alkoholu.
3. 12% Europejczyków pije nadmiernie (przekroczenie dziennej porcji na poziomie 40g przez mężczyzn i 20g przez kobiety).

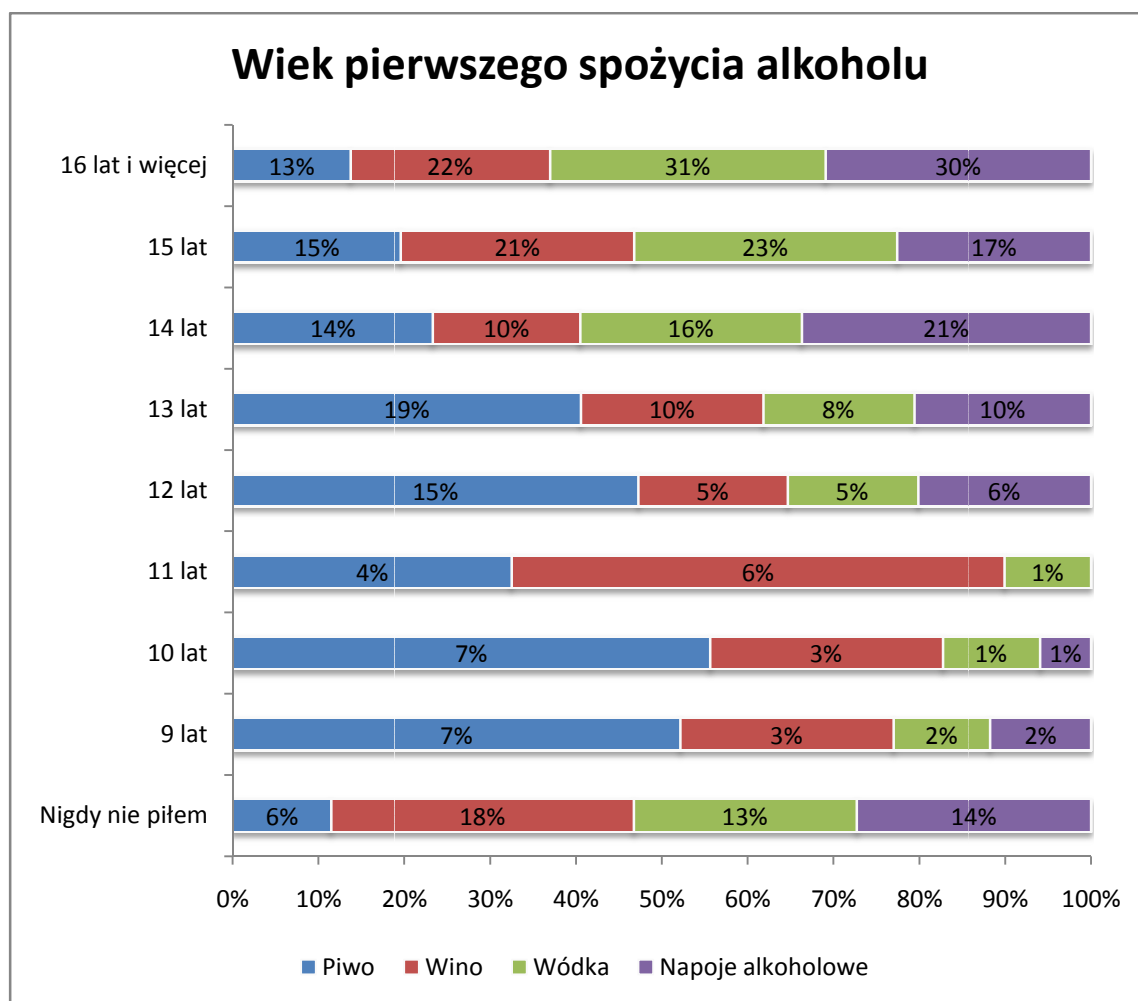
⁷ www.europa.eu

4. 23 miliony Europejczyków jest uzależniona od alkoholu.
5. 7,4% niesprawności spowodowanych jest alkoholem (trzeci powód).
6. Wpływy z podatku akcyzowego to 25 mld euro, ale straty związane z nielegalnym obrotem alkoholem to 1,5 mld i dodatkowo ok. 79-220 mld kosztów ponoszonych związanych z jego konsumpcją.

W Polsce jest około 2% osób uzależnionych jest od alkoholu. W około 400 tysięcznym Szczecinie szacuje się, że jest odpowiednio: około 8 tys. osób uzależnionych od alkoholu oraz 32 tys. dorosłych i dzieci żyjących w otoczeniu alkoholika. Do tego dodatkowo, od 20 do 28 tys. osób pijących szkodliwie - a tym samym dalsze 80 do 112 tys. osób żyjących w ich otoczeniu. Łącznie, wliczając osoby z najbliższego otoczenia osób uzależnionych oraz pijących szkodliwie, można założyć, że w skali Szczecina jest ok. 140-180 tys. osób w różnym stopniu i charakterze uwikłanych w problem alkoholowy.

3.2 Spożywanie alkoholu wśród młodzieży

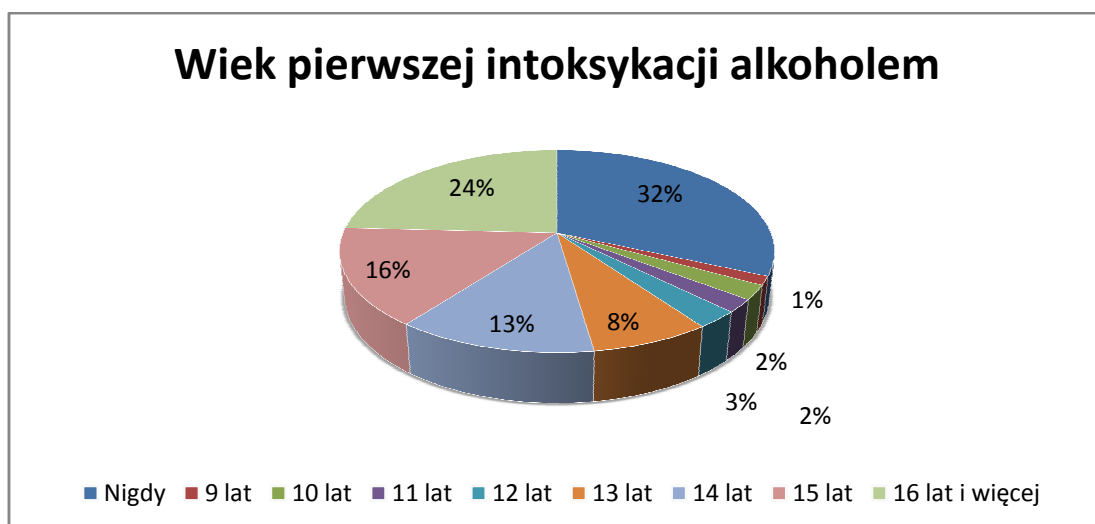
Druga część zrealizowanego badania związana była z postrzeganiem przez młodzież szczecińskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych alkoholu jako używki. Zebrano informacje zarówno na temat postaw wobec spożywania napojów alkoholowych, dostępności do niego jak i dostrzeganych konsekwencji stosowania tej substancji.

Wykres 40. Wiek pierwszego spożycia poszczególnych alkoholi

Źródło: badania własne

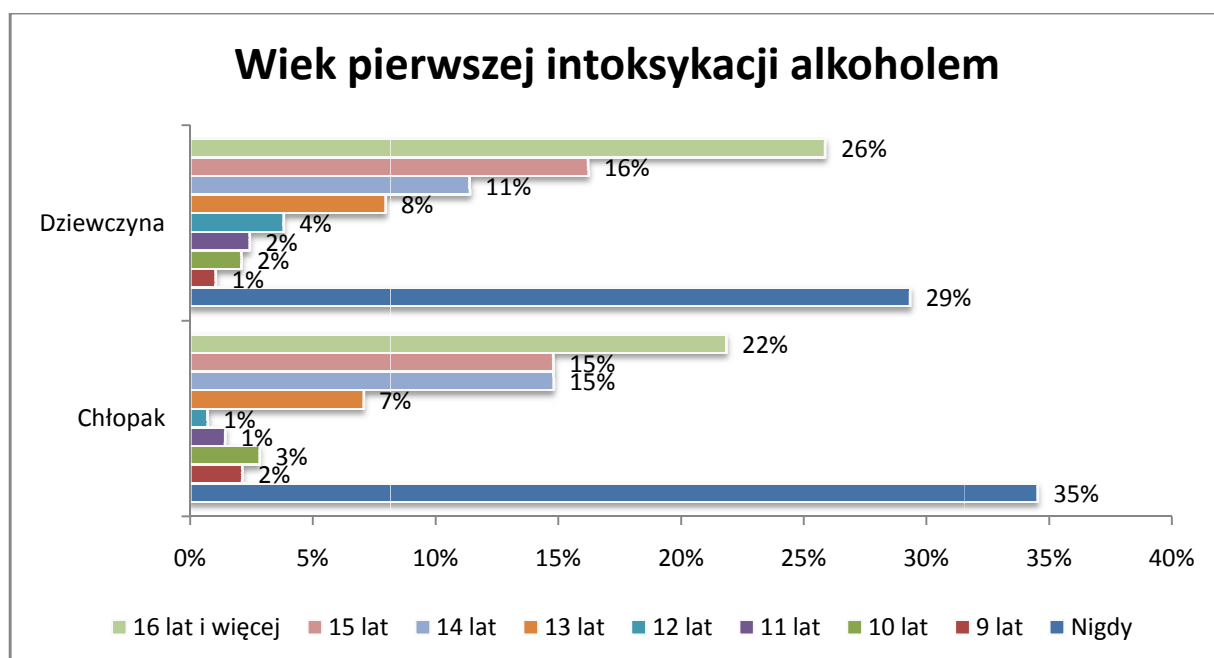
Tylko 6% młodzieży w tej grupie wiekowej deklarowało, że nigdy nie spożywało piwa. Wiek inicjacji spożywania piwa najczęściej przypadał na 13-12 rok życia. Wina i wódki nie spożywało 31% ale pozostali rówieśnicy przyznają się do spożywania wina i wódki w wieku 15-16 lat.

Wykres 41. Wiek pierwszego upicia się alkoholem

Źródło: badania własne

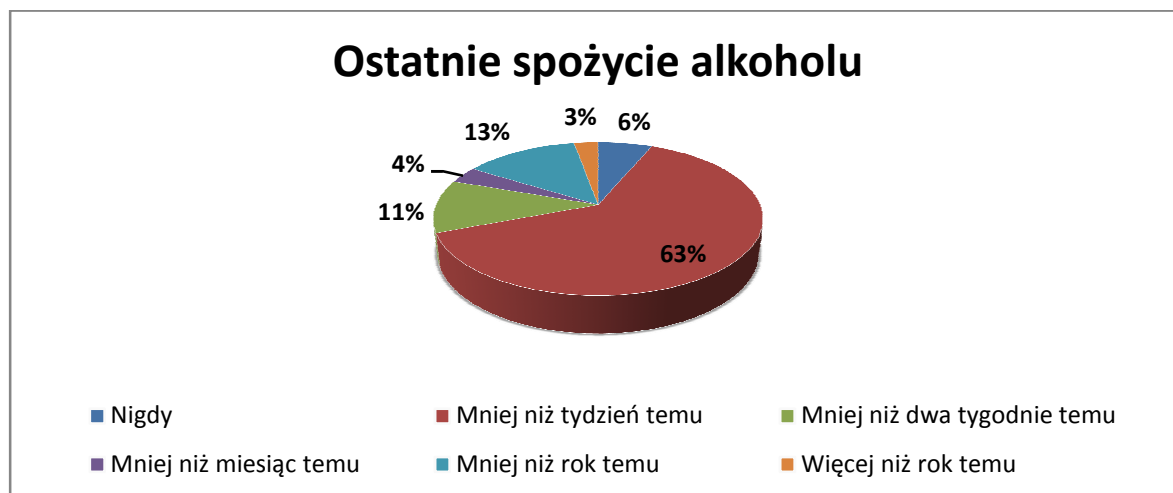
Tylko 1/3 (32%) uczniów przyznaje, że nigdy nie była pijana. Około ¼ (24%) respondentów deklaruje, że pierwszy raz upiło się w wieku lat szesnastu lub więcej. 7% młodzieży przyznaje, że upiło się zanim ukończyło 12 rok życia.

Wykres 42 Wiek pierwszego upicia się alkoholem

Źródło: badania własne

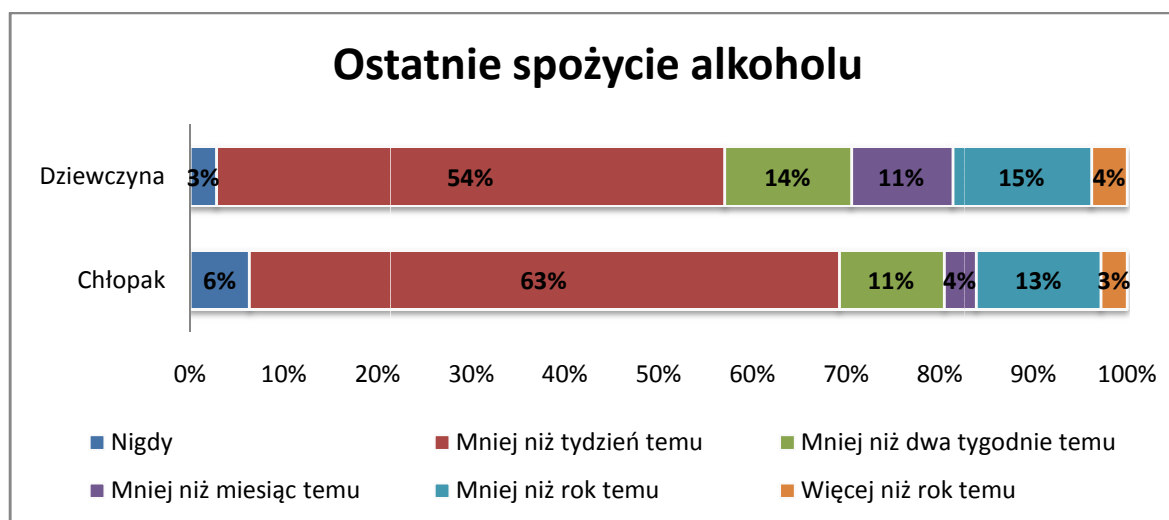
Wiek upicia się, po raz pierwszy, był nieznacznie niższy wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Chłopcy też częściej deklarowali, że nigdy się nie upili. Dziewczynki deklarowały fakt pierwszego upicia się w nieco późniejszym wieku.

Wykres 43. Czas od ostatniego spożycia alkoholu przez młodzież

Źródło: badania własne

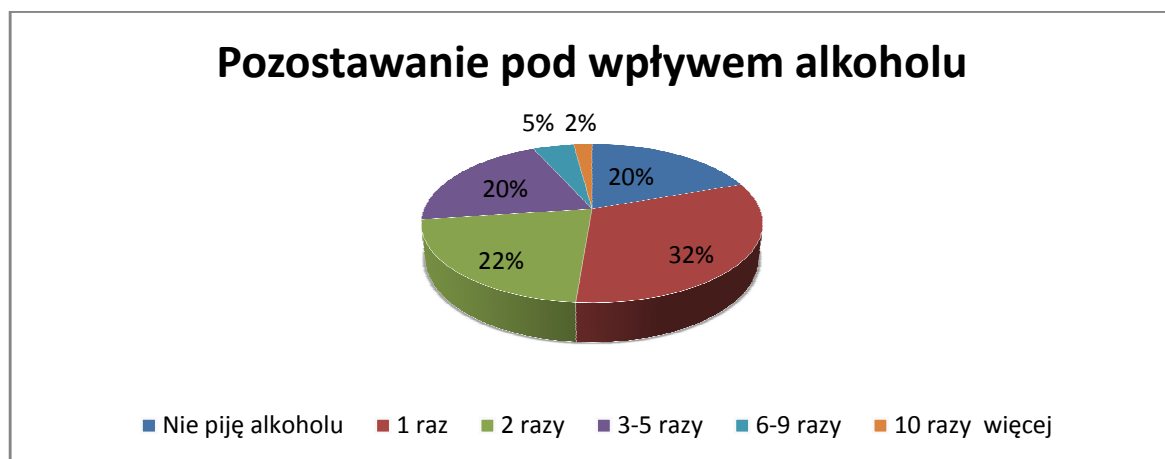
Wśród badanej młodzieży 63% deklarowało, że od ostatniego spożycia alkoholu minęło mniej niż tydzień. 11% respondentów piło w okresie ostatnich dwu tygodni. Mniej niż rok temu spożywało alkohol 13% badanych.

Wykres 44. Czas od ostatniego spożycia alkoholu przez dziewczęta i chłopców

Źródło: badania własne

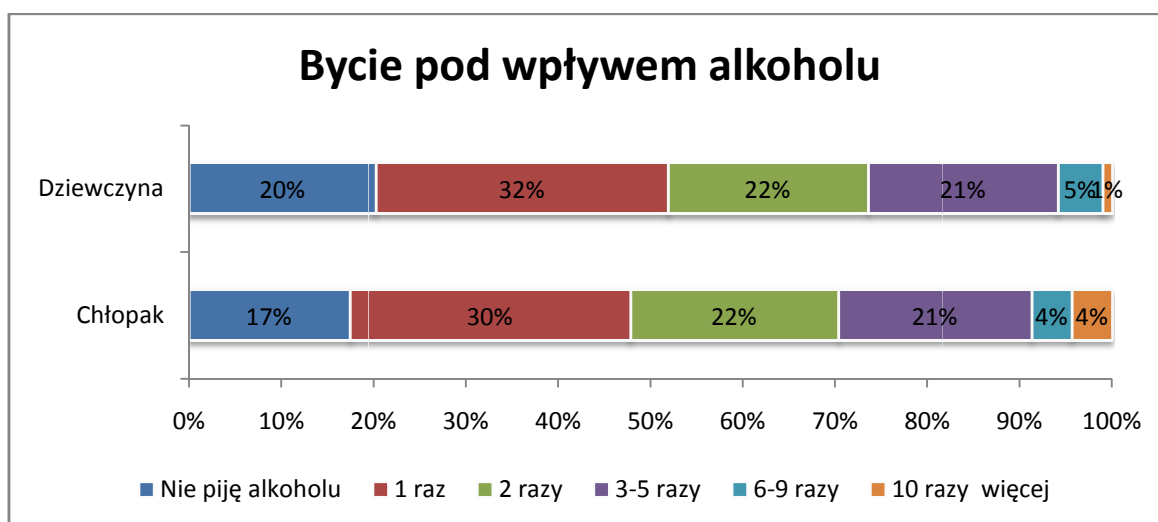
63% chłopców i 54% dziewczynek zadeklarowało, że spożywało alkohol w okresie ostatniego tygodnia. Więcej dziewcząt spożywało w okresie ostatnich dwu tygodni przed badaniem (deklarowało tak 14% z nich), niż chłopców (11%). Nie pijących nigdy chłopców było o połowę więcej - 6% niż dziewcząt – 3%.

Wykres 45. Pozostawanie pod wpływem alkoholu w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

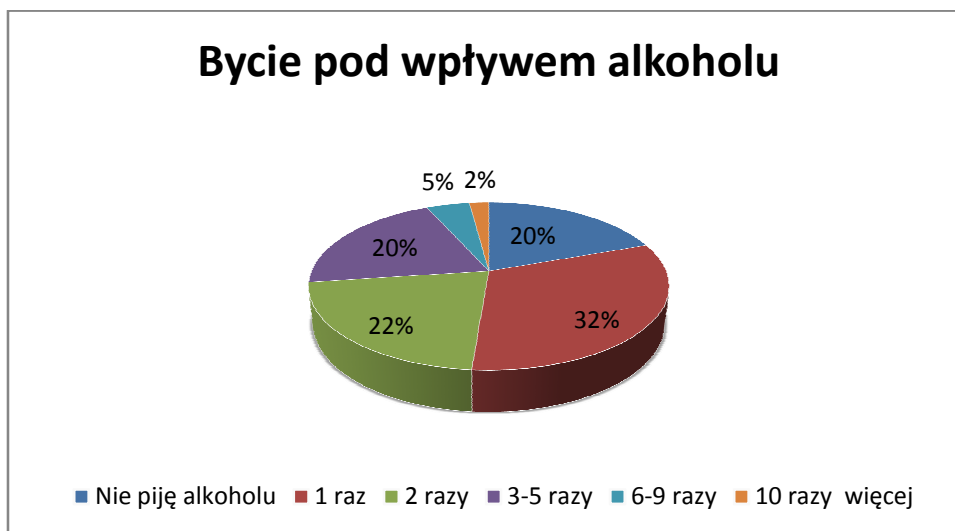
W okresie 30 dni przed badaniem 32% badanych była pod wpływem alkoholu raz, 22% dwa razy, 20% trzy do pięciu razy. 10 i więcej razy pod wpływem alkoholu było tylko 2% uczestników ankiety.

Wykres 9. Spożywanie alkoholu w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

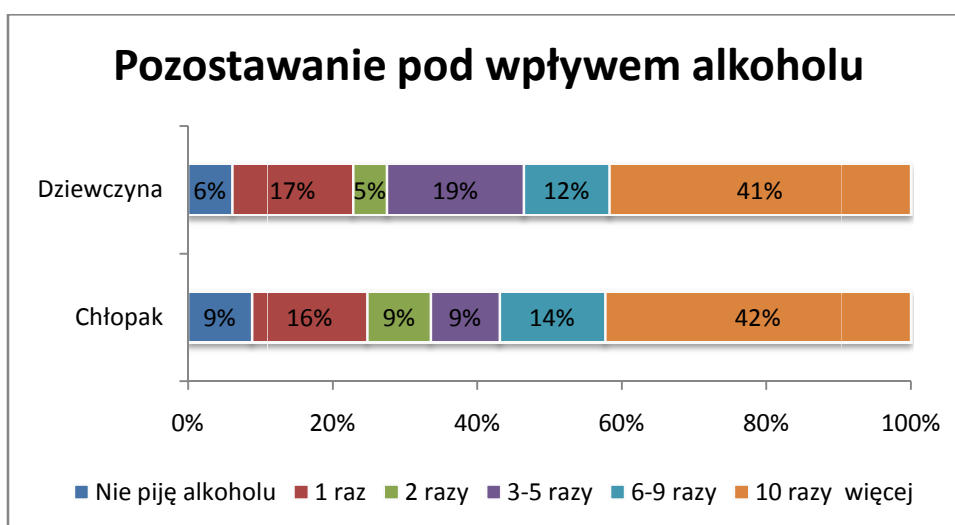
W okresie 30 dni przed badaniem raz lub dwa razy pod wpływem alkoholu było 30% chłopców i 32% dziewcząt. 10 razy i więcej pod wpływem alkoholu byli chłopcy niż dziewczęta (różnica ta wynosiła 3%). 20% respondentek i 17% respondentów deklaruje, że nie było ani razu pod wpływem alkoholu.

Wykres 47. Spożywanie alkoholu w okresie roku przed badaniem

Źródło: badania własne

W okresie roku przed badaniem raz czy dwa razy była prawie jedna trzecia respondentów. Dwa razy doświadczyło tego 22% młodzieży. 10 i więcej razy bycie pod wpływem alkoholu deklaruje 2% nastolatków.

Wykres 48. Spożywanie alkoholu w okresie roku przed badaniem

Źródło: badania własne

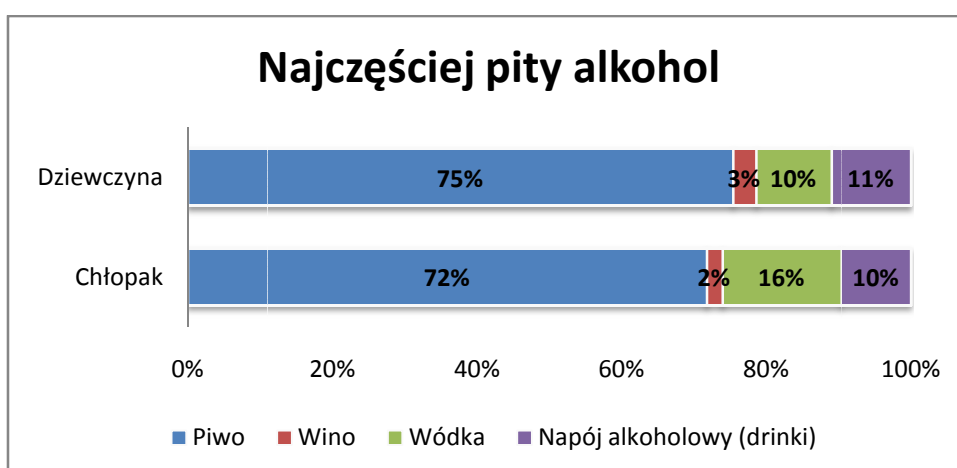
W okresie roku przed badaniem 41% dziewcząt i 42% chłopców pozostawało pod wpływem alkoholu 10 i więcej razy. Raz lub dwa razy pozostawało pod wpływem alkoholu 17% dziewcząt i 9% chłopców.

Wykres 49. Rodzaj najczęściej spożywanego alkoholu

Źródło: badania własne

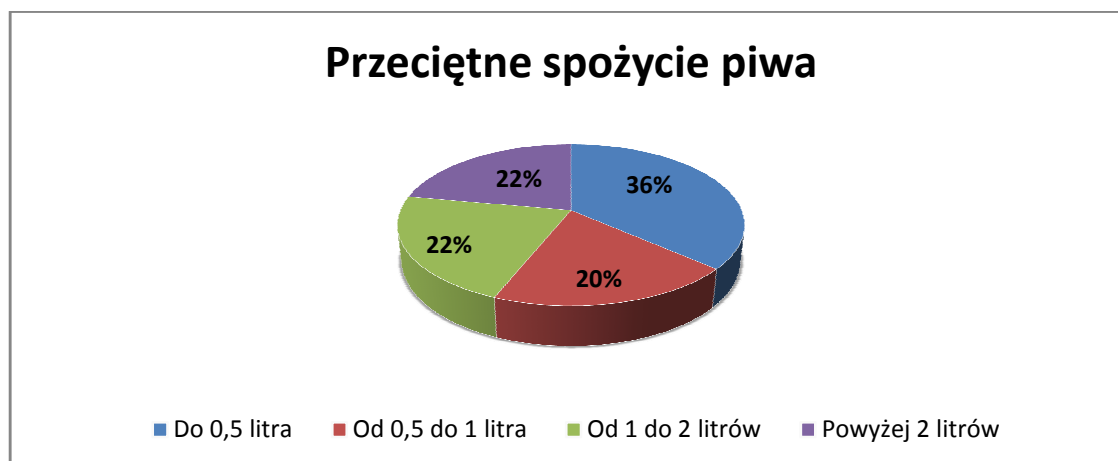
Piwo było najczęściej spożywanym alkoholem przez młodzież. Wybierało je 74% respondentów. 12% z nich wybierało wódkę, 11% napoje alkoholowe (drinki). Tylko 3% badanych deklarowało, że najczęściej spożywali wino.

Wykres 50. Rodzaj najczęściej spożywanego alkoholu przez chłopców i dziewczęta

Źródło: badania własne

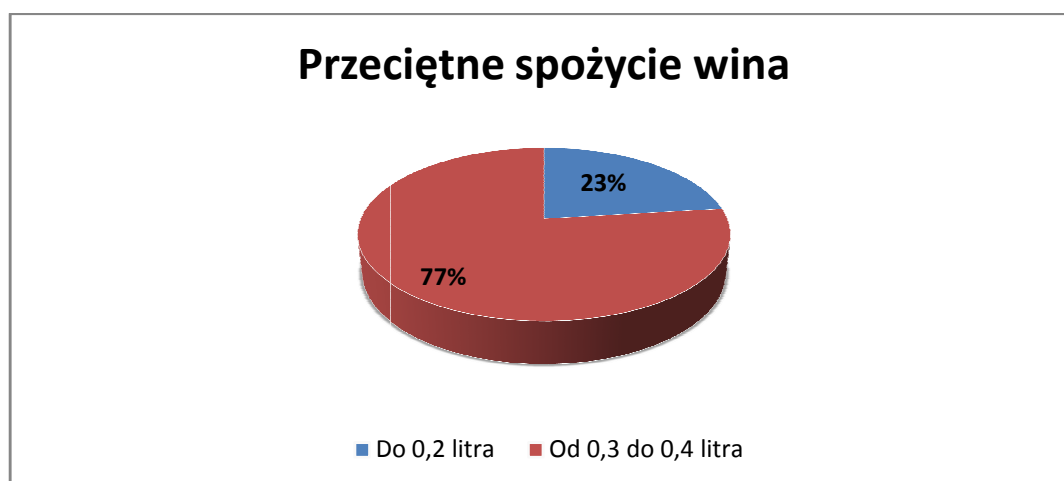
Piwo było też najczęściej deklarowanym alkoholem spożywanym przez dziewczynki i chłopców. Właśnie na nie wskazywało 75% dziewcząt i 72% chłopców. Najmniej popularnym alkoholem było wino. Jego popularność wśród dziewcząt i chłopców nie przekraczała 3%.

Wykres 51. Przeciętna ilość spożytego piwa w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

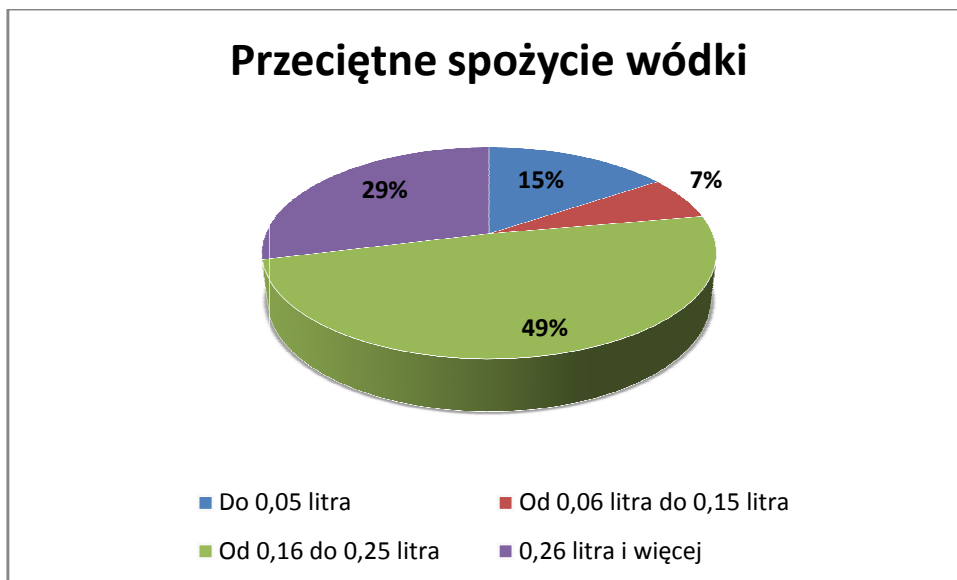
36% badanych uczniów, przeciętnie spożyło do 0,5 litra piwa w okresie 30 dni przed badaniem. Do spożycia powyżej dwóch litrów piwa przyznało się 22% badanych.

Wykres 52. Przeciętna ilość spożytego wina w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

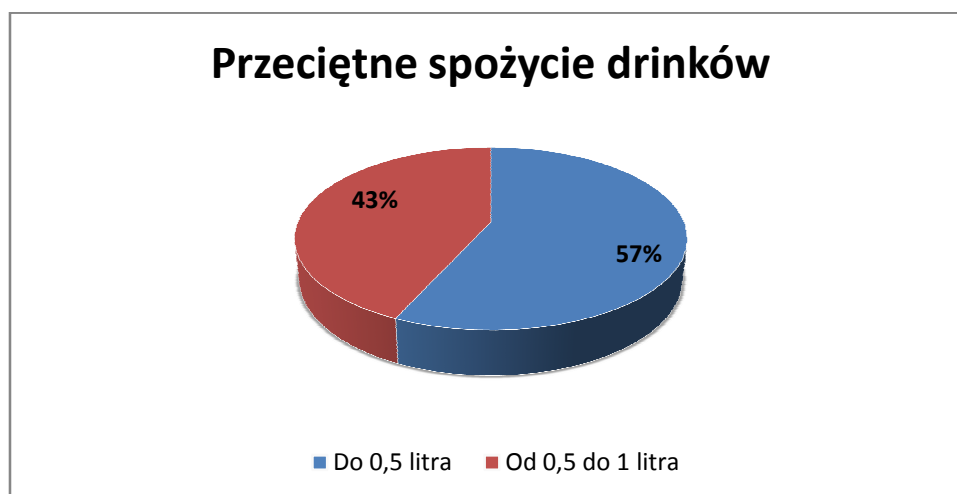
23% badanych w ciągu 30 dni przed badaniem spożyło do 0,2 litra wina. 77% badanych deklaruje, że spożyło przeciętnie od 0,3 do 0,4 litra wina w ostatnich 30 dniach.

Wykres 53. Przeciętna ilość spożytej wódki w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

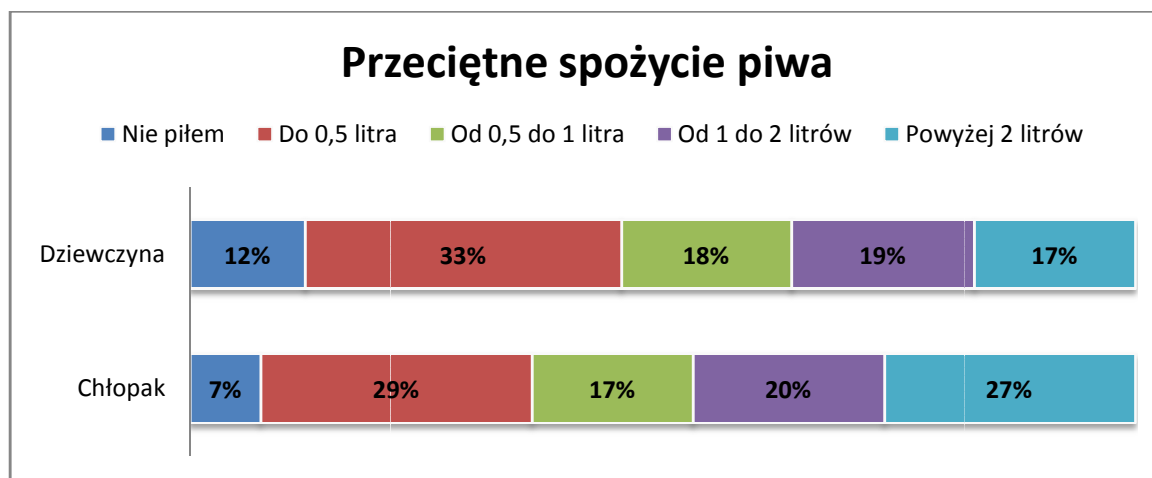
W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem 49% respondentów deklarowało, że spożyło od 0,16 litra do 0,25 litra wódki. Powyżej 0,26 litra wódki spożył co trzeci badany.

Wykres 54. Przeciętna ilość spożytych drinków w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

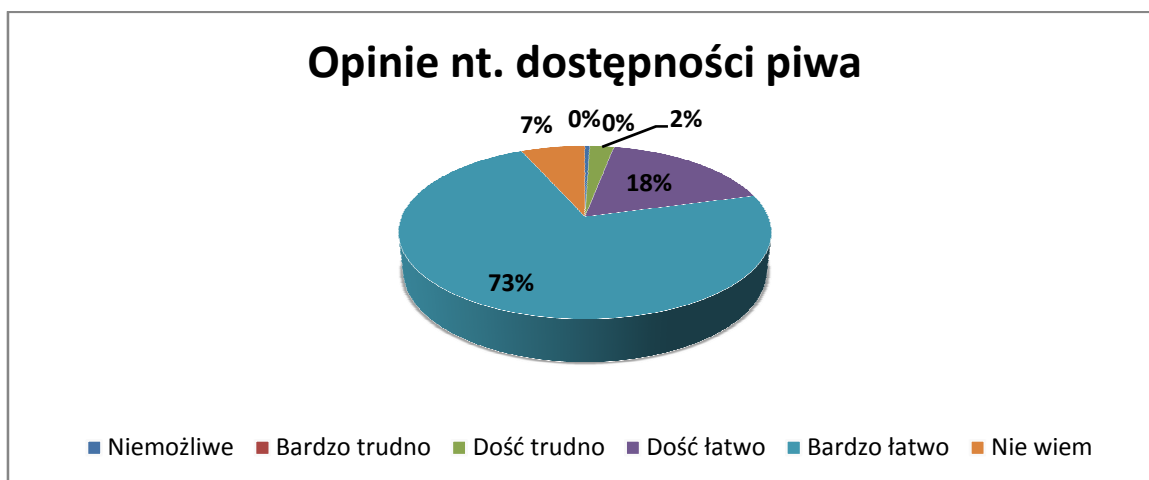
W okresie 30 dni przed badaniem 57% młodzieży spożyło przeciętnie do 0,5 litra. 43% z badanych spożyło od 0,5 do 1 litra drinków.

Wykres 55. Przeciętna ilość spożytego piwa przez chłopców i dziewczęta w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

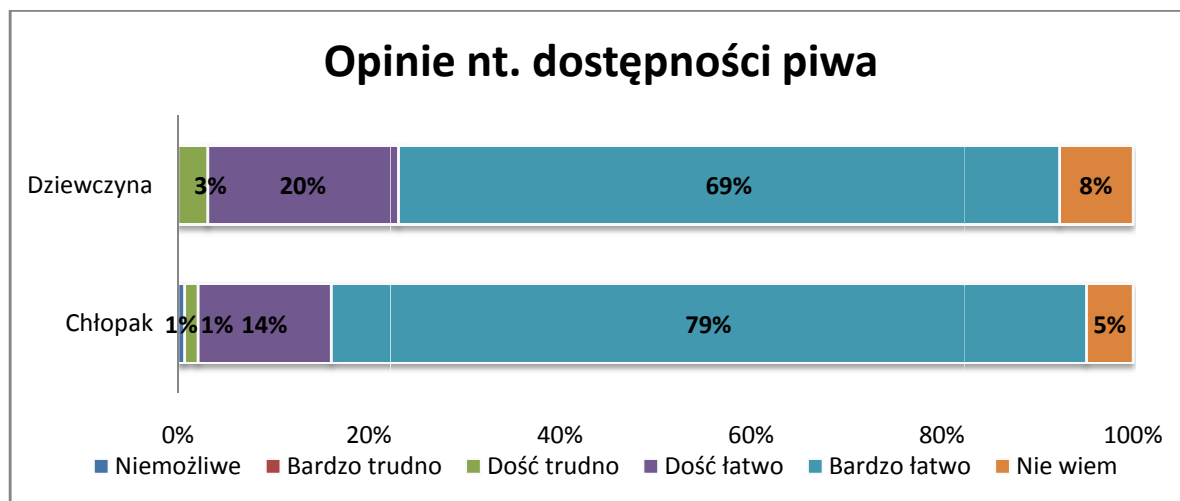
Chłopcy spożywają znacznie częściej, i to duże ilości piwa. 27% z nich spożyło powyżej dwu litrów piwa w okresie 30 dni przed badaniem. Taką samą ilość piwa spożyło tylko 17% uczestniczek badania. Więcej dziewcząt niż chłopców nigdy nie spożywało piwa (różnica ta wynosi 5%).

Wykres 56. Postrzegana dostępność piwa

Źródło: badania własne

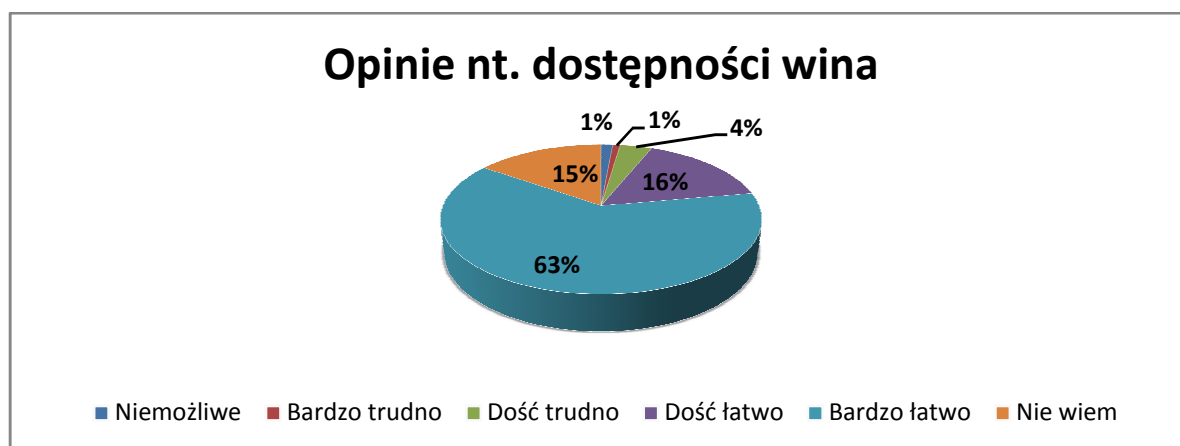
73% badanej młodzieży postrzegało piwo jako napój bardzo łatwo dostępny. 18% badanych uważało, że piwo jest dość łatwo dostępne. Wiedzy na ten temat nie posiadało 7% młodzieży.

Wykres 57. Postrzegana dostępność piwa w podziale na płeć

Źródło: badania własne

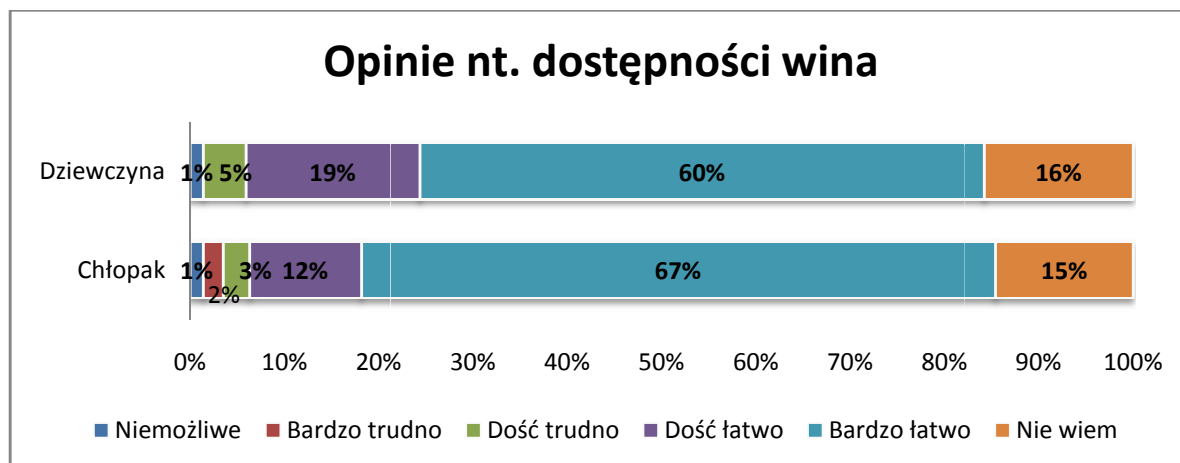
W ocenie respondentów piwo było napojem bardzo łatwo dostępnym. Uważało tak aż 69% dziewcząt i 79% chłopców. Zdobycie piwa jako dość łatwe oceniali 14% chłopców i 20% dziewcząt. Niemożliwe do zdobycia, bardzo trudne lub dość trudne piwo było tylko dla 3% dziewcząt i 2% chłopców.

Wykres 58. Postrzegana dostępność wina

Źródło: badania własne

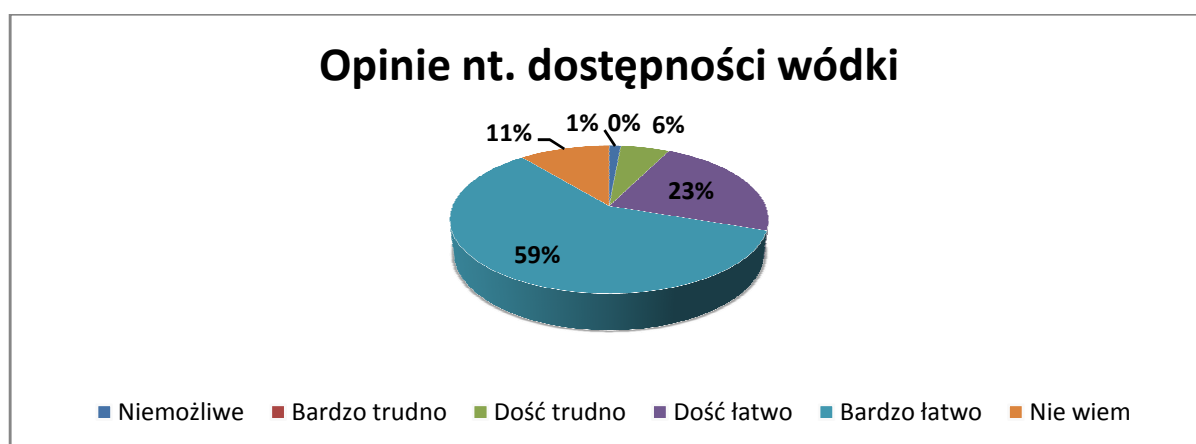
Wino było oceniane przez respondentów jako alkohol bardzo łatwo dostępny. Takiej oceny dokonało 63% badanych. Dość łatwo natomiast mogło zdobyć wino 16% badanych. Zdobywanie wina było niemożliwe tylko dla 1% uczestników badania.

Wykres 59. Postrzegana dostępność wina w podziale na płeć

Źródło: badania własne

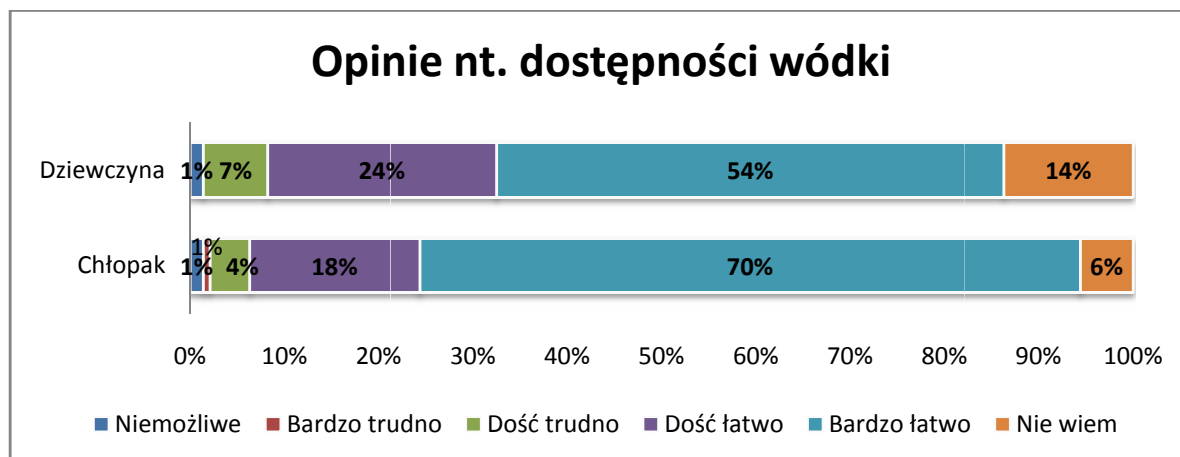
Dostępność wina było porównywalna, zarówno w grupie chłopców jak i dziewcząt. 60% dziewcząt i 67% chłopców uważało, że wino jest bardzo łatwo zdobyć. 19% dziewcząt i 12% chłopców uważało, że wino jest dość łatwo zdobyć. Niemożliwe do zdobycia było tylko dla 1% dziewcząt i chłopców.

Wykres 60. Postrzegana dostępność wódki

Źródło: badania własne

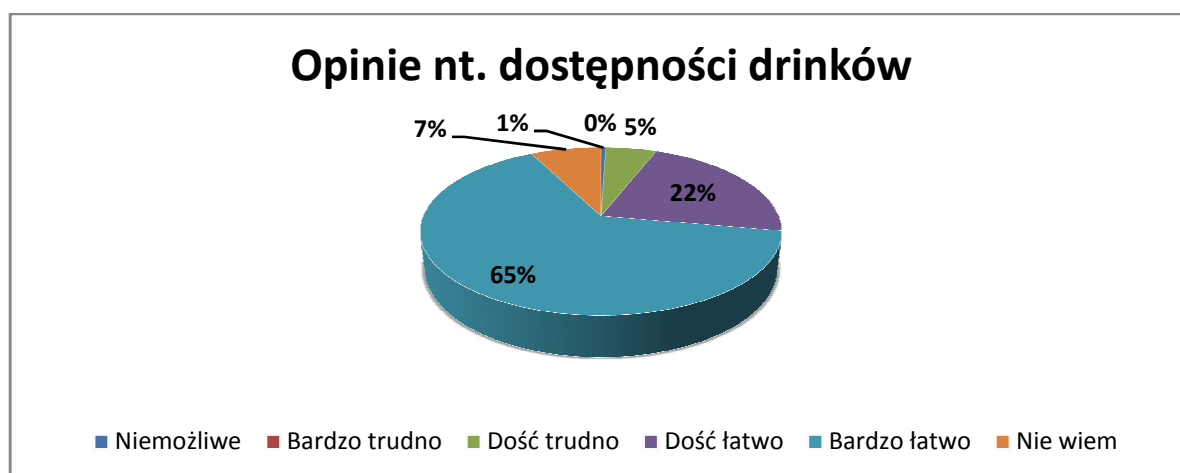
Wódka była bardzo łatwo dostępna w opinii 59% badanych. Niemożliwą do zdobycia wydawała się tylko dla 1% respondentów. Wiedzy na ten temat nie posiadało 11% badanych.

Wykres 61. Postrzegana dostępność wódki w podziale na płeć

Źródło: badania własne

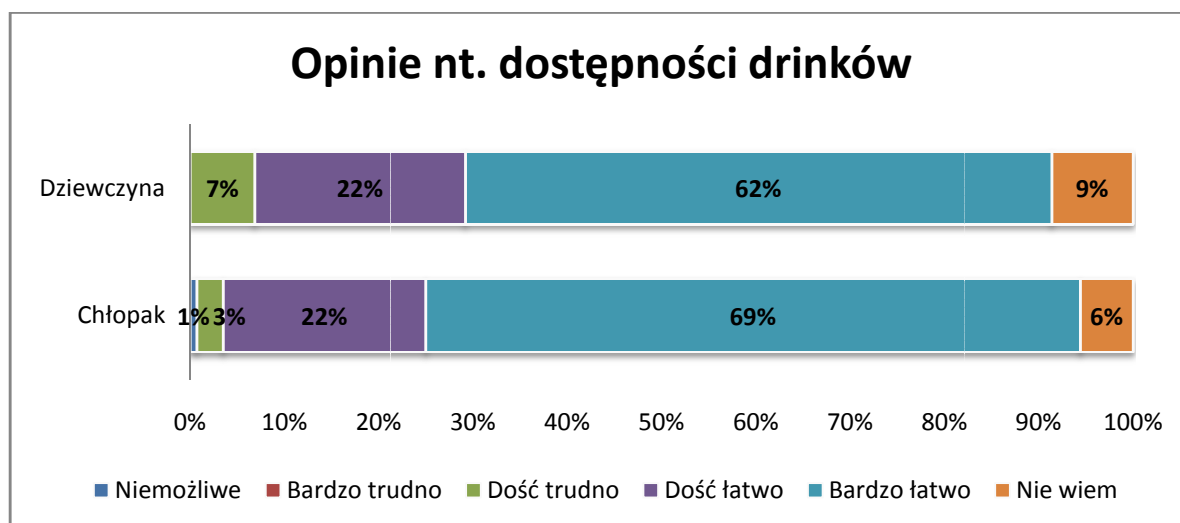
Znacząco więcej chłopców, niż dziewcząt postrzegало wódkę jako bardzo łatwą do zdobycia (różnica wynosi 16%). Tylko 6% chłopców i 8% dziewcząt deklarowało, że zdobycie wódki było niemożliwe, lub dostęp ten był dość trudny lub bardzo trudny.

Wykres 62. Postrzegana dostępność napojów alkoholowych (drinków)

Źródło: badania własne

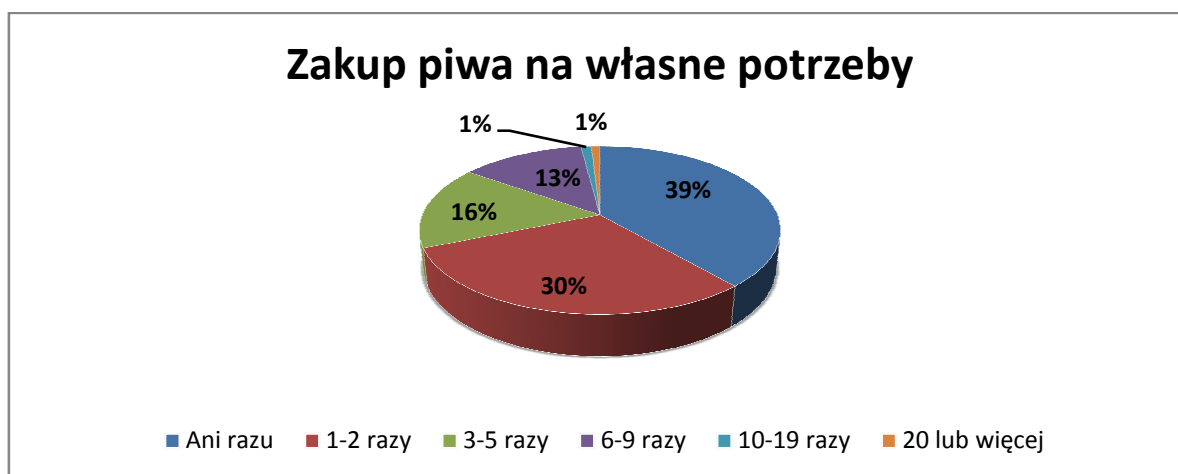
Napoje alkoholowe (drinki) były bardzo łatwo dostępne dla 65% respondentów. Tylko 1% badanych uważało, że dostęp do tego rodzaju alkoholu był niemożliwy. 8% dziewcząt i chłopców nie miało wiedzy na temat dostępności napojów alkoholowych.

Wykres 63. Postrzegana dostępność napojów alkoholowych (drinków) w podziale na płeć

Źródło: badania własne

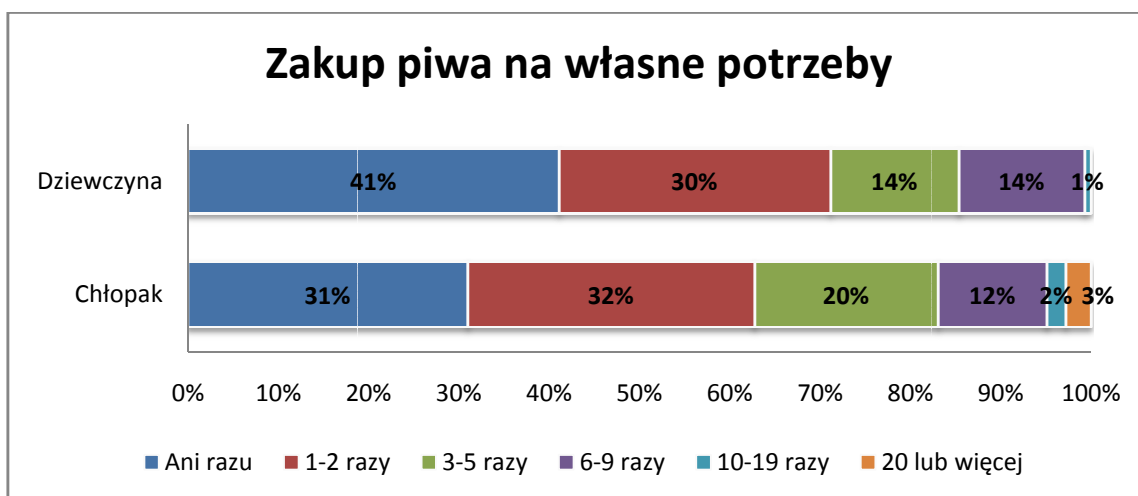
Dostęp do napojów alkoholowych (drinków) był porównywalny w grupie chłopców i dziewcząt. 62% dziewcząt i 69% chłopców uważało, że dostęp do drinków był bardzo łatwy. Dość trudny dostęp do drinków miało tylko 3% chłopców i 7% dziewcząt.

Wykres 64. Zakup piwa na własne potrzeby w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

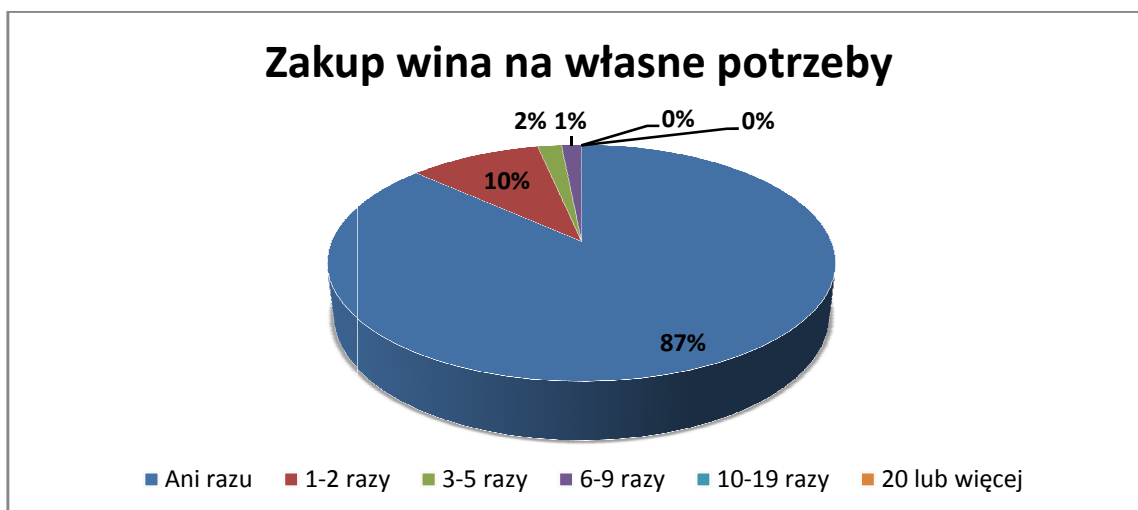
W ciągu 30 dni przed badaniem 39% respondentów w ogóle nie kupiło piwa na własne potrzeby. Raz czy dwa razy zakupu takiego dokonał co trzeci badany. 20 razy i więcej piwa kupował tylko 1% młodzieży.

Wykres 65. Zakup piwa przez dziewczęta i chłopców na własne potrzeby w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

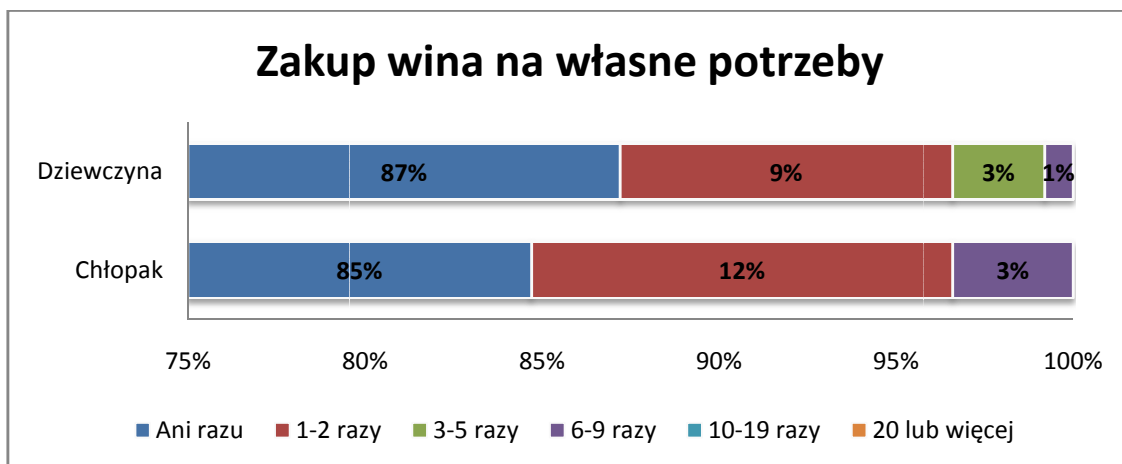
Dziewczęta rzadziej kupowały alkohol. 41% z nich nie kupiło ani razu piwa w okresie 30 dni przed badaniem. Taką odpowiedź deklaruje 31% chłopców. Chłopcy również częściej kupowali duże ilości piwa. Do zakupów tego napoju alkoholowego, w ilości 20 i więcej, przyznało się 3% badanych chłopców.

Wykres 66. Zakup wina na własne potrzeby młodzieży w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

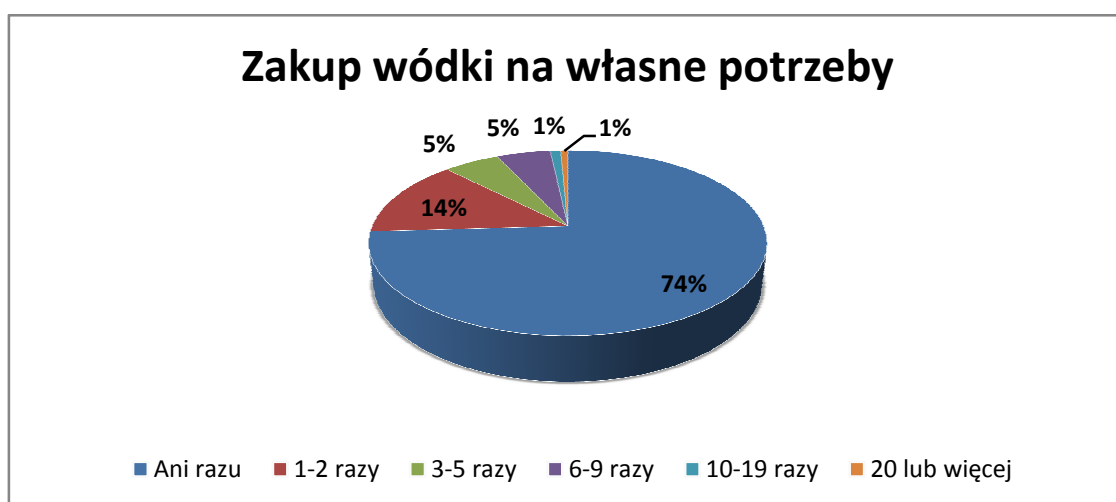
Zdecydowana większość młodzieży nie kupiła wina w okresie 30 dni przed badaniem na własne potrzeby. Deklarowało tak 87% z nich. Raz czy dwa razy wino kupiło 10% respondentów. Tylko 4% młodzieży kupiło wino co najmniej trzy razy.

Wykres 67. Zakup wina na własne potrzeby przez dziewczęta i chłopców w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

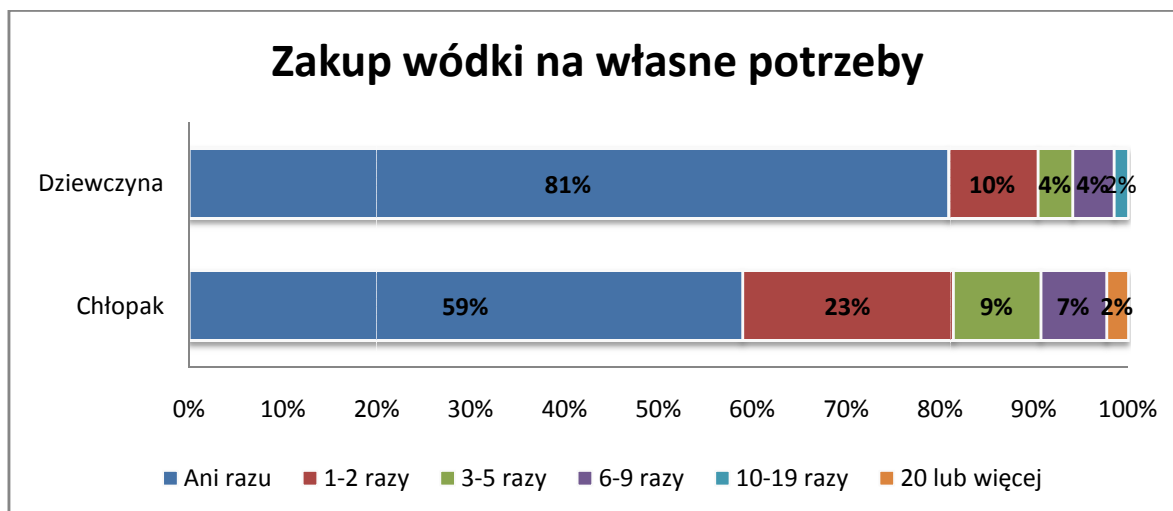
Wino było niepopularnym trunkiem zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców. W ostatnich 30 dniach przed badaniem do niekupowania wina przyznało się 87% dziewcząt i 85% chłopców.

Wykres 68. Zakup wódki na własne potrzeby młodzieży w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

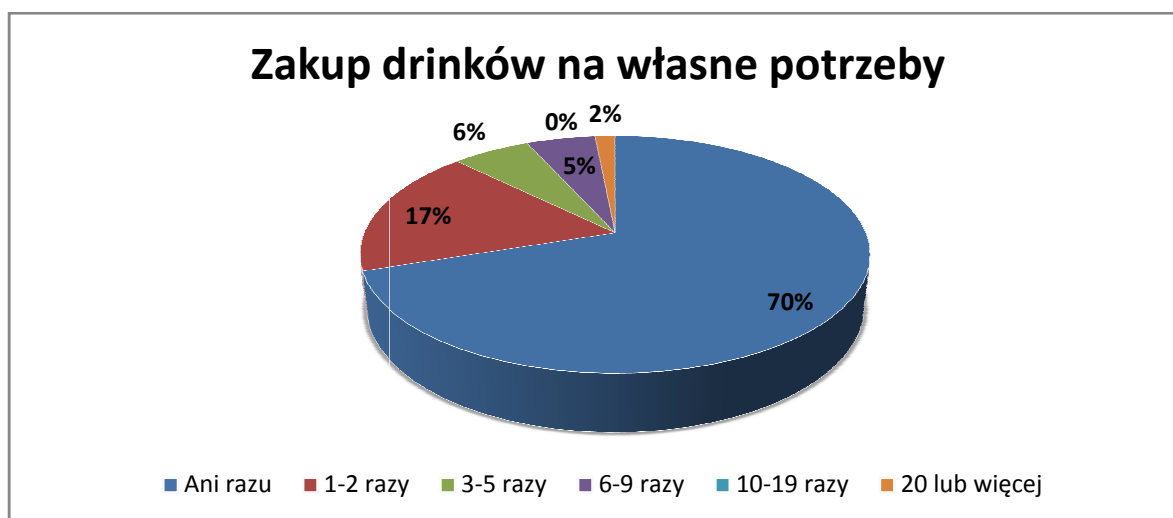
74% młodzieży deklaroowało, że nie kupiło wódki ani razu w okresie 30 dni przed badaniem. 14% z nich deklaroowało, że kupowało wódkę raz czy dwa razy. Tylko 1% z nich przyznała się do zakupów wódki 20 lub więcej razy.

Wykres 69. Zakup wódki przez dziewczęta i chłopców w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

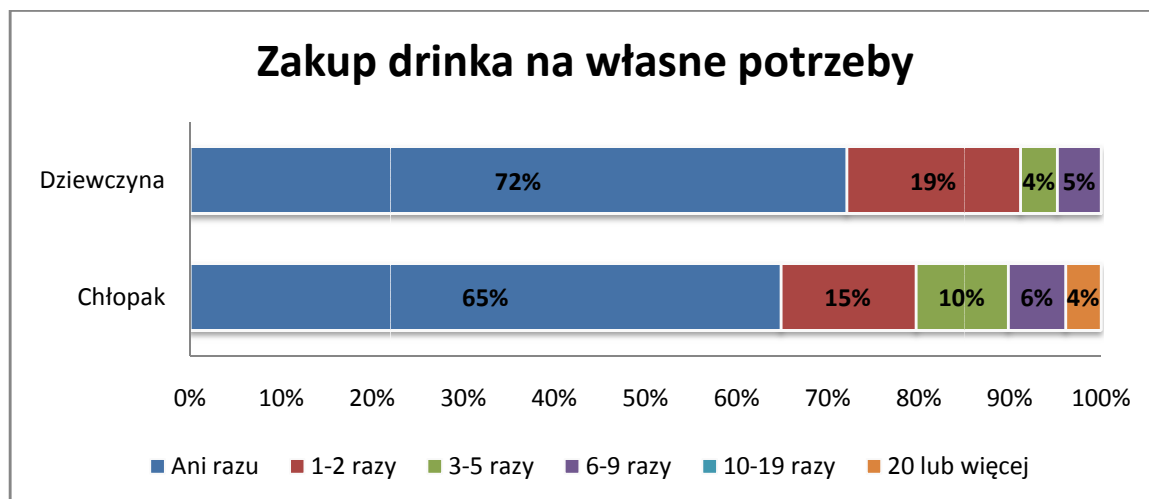
Większość dziewcząt zadeklarowało, że ani razu nie kupiło wódki w okresie 30 dni przed badaniem - odpowiedziało tak 81% z nich. Natomiast wśród chłopców odpowiedzi takie podało 59%. 23% respondentów i 10% respondentek zdarzyło się zakupienie wódki raz lub dwa razy. Natomiast 2% chłopców kupiło wódkę aż 20 lub więcej razy.

Wykres 70. Zakup napojów alkoholowych (drinków) na własne potrzeby młodzieży.

Źródło: badania własne

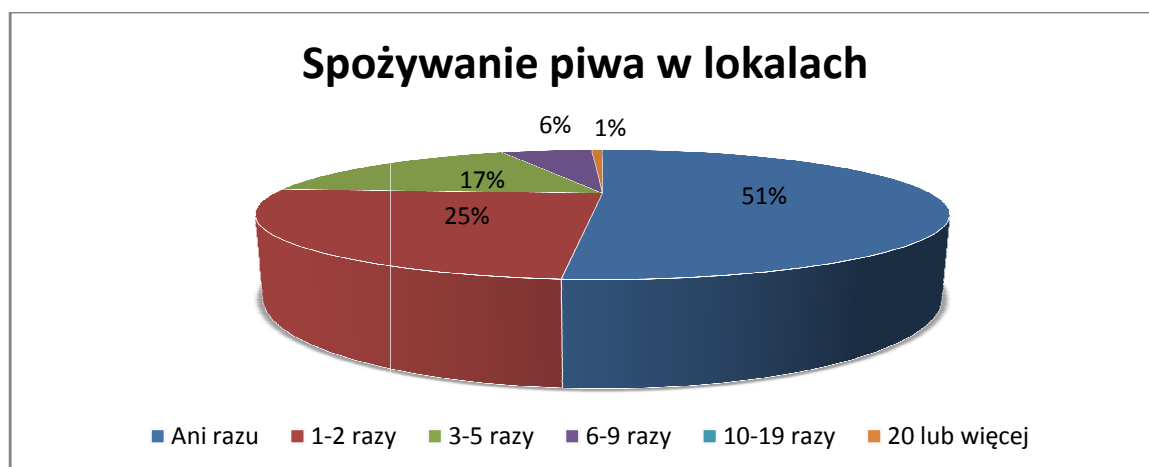
70% badanych deklarowało, że w okresie 30 dni przed badaniem nie kupowało drinków. 17% badanych zrobiło to jeden lub dwa razy. Tylko 2% badanych deklarowało, że kupowało drinki 20 lub więcej razy.

Wykres 71. Zakup napojów alkoholowych (drinków) na własne potrzeby przez dziewczęta i chłopców w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

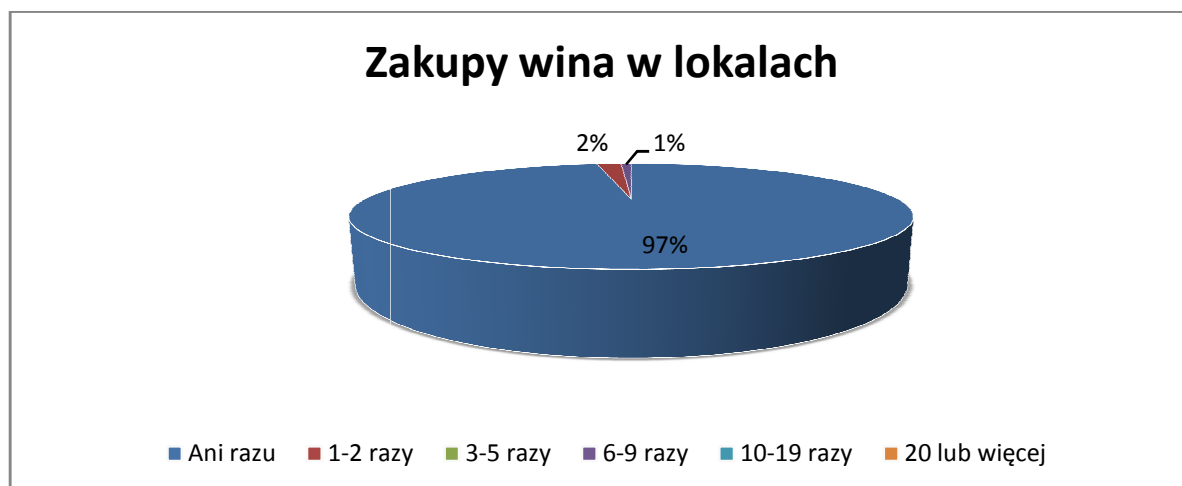
Większość dziewcząt (72%) w stosunku do chłopców (65%) nie kupiła napojów alkoholowych w okresie 30 dni przed badaniem w lokalach gastronomicznych. Tylko 4% chłopców zrobiło to 20 i więcej razy.

Wykres 72. Zakup piwa w lokalach gastronomicznych w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

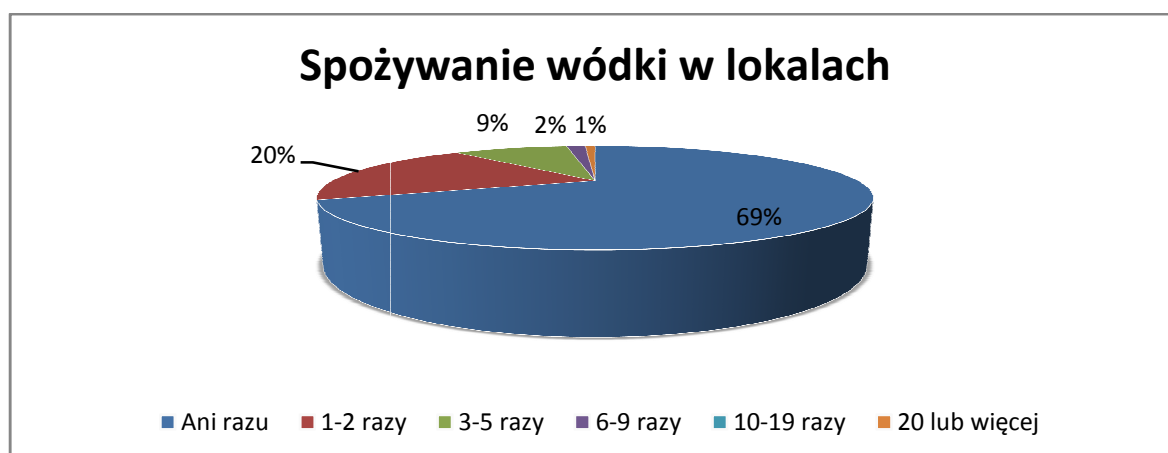
51% badanych deklaroowało, że nie dokonywało zakupów piwa w okresie 30 dni przed badaniem w lokalach gastronomicznych. Jedna czwarta respondentów zrobiła to jednak jeden lub dwa razy. Tylko 1% młodzieży deklaroował, że nabywał alkohol w pubach, na dyskotekach i w restauracjach ponad 20 lub więcej razy.

Wykres 73. Zakup wina w lokalach gastronomicznych w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

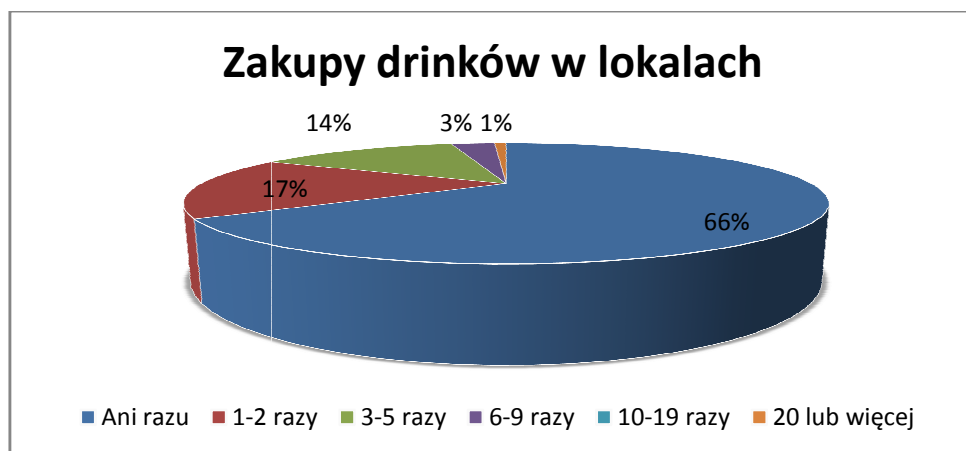
Zdecydowana większość młodzieży bo aż 97% badanych deklaroowało, że nie kupowało wina w lokalach gastronomicznych. Tylko 3% badanych zrobiło to więcej niż jeden raz, ale nie więcej niż 9 razy.

Wykres 74. Zakup wódki w lokalach gastronomicznych w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

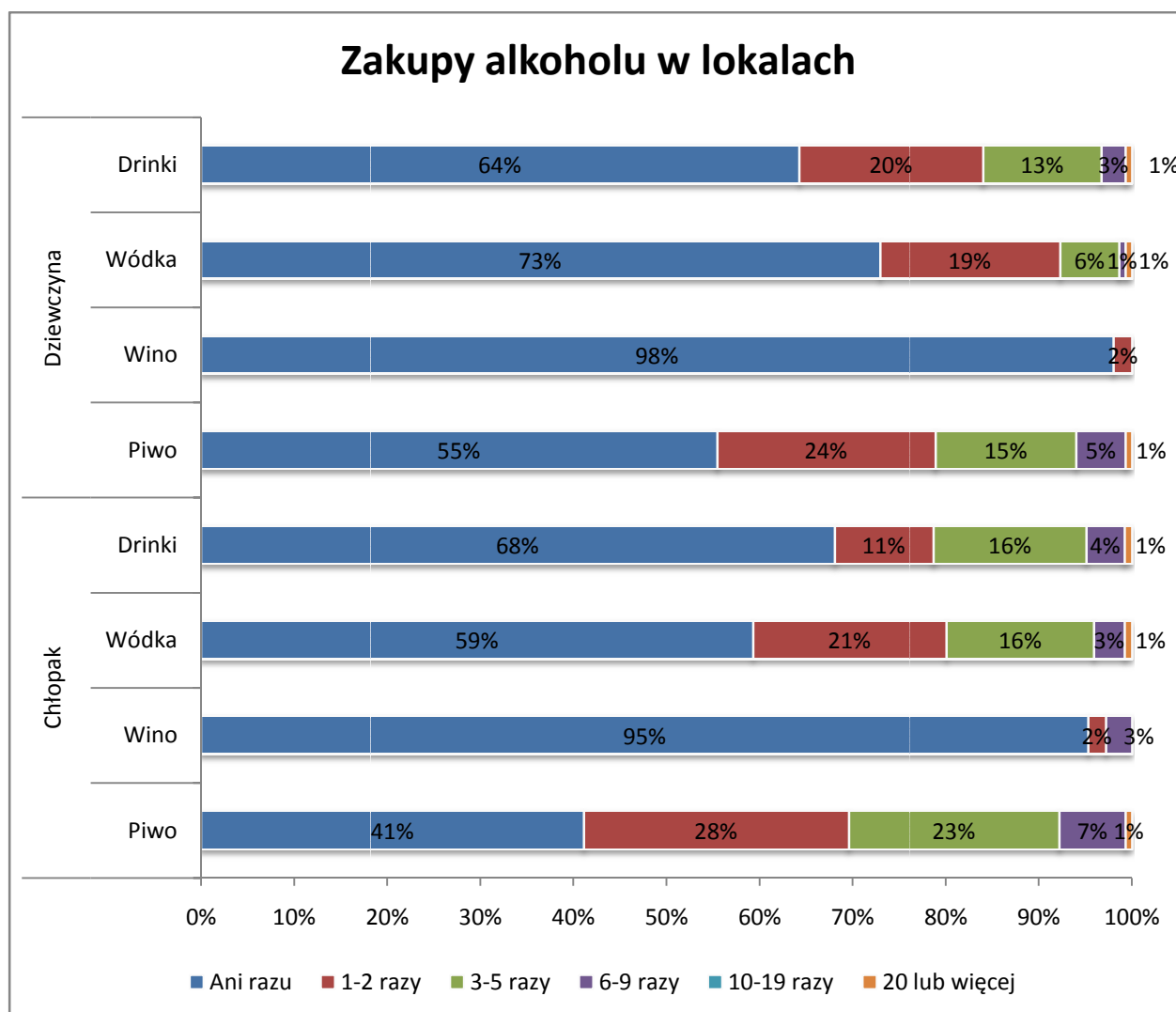
69% badanych nie dokonywało zakupu wódki w lokalach gastronomicznych. 20% respondentów zrobiło to raz lub dwa razy. 1% badanych kupował wódkę 20 i więcej razy.

Wykres 75. Zakup napojów alkoholowych w lokalach gastronomicznych przez młodzież

Źródło: badania własne

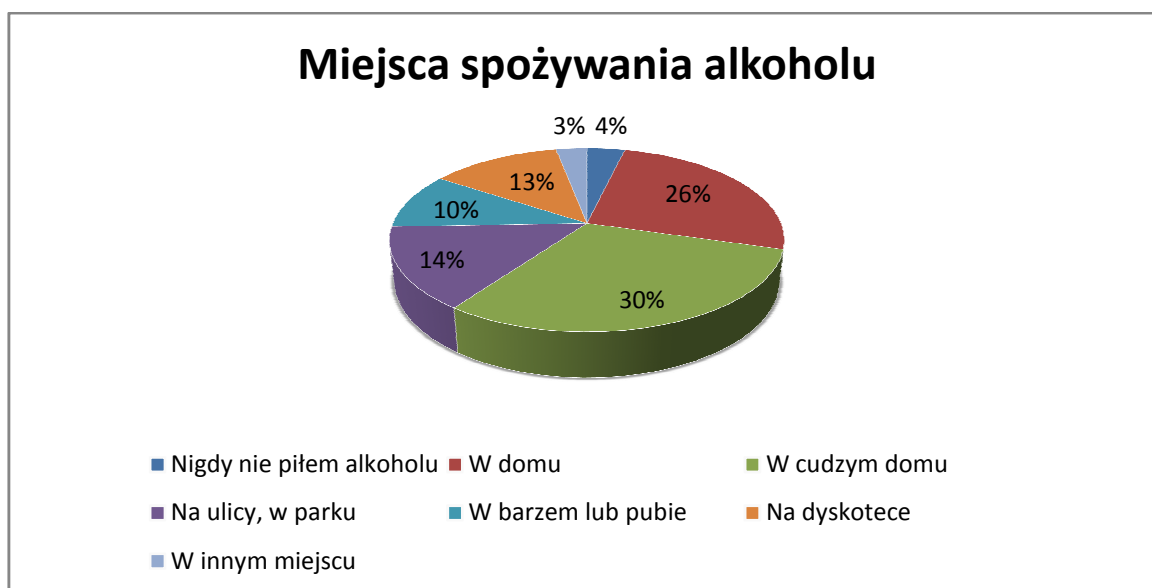
W lokalach gastronomicznych drinków nie kupowało 66% respondentów w okresie 30 dni przed badaniem. 17% osób dokonało jednego lub dwu zakupów drinków w tych miejscach. 1% badanych kupił drinki 20 i więcej razy.

Wykres 76. Zakup poszczególnych alkoholi w lokalach gastronomicznych w okresie 30 dni przed badaniem w podziale na płeć

Źródło: badania własne

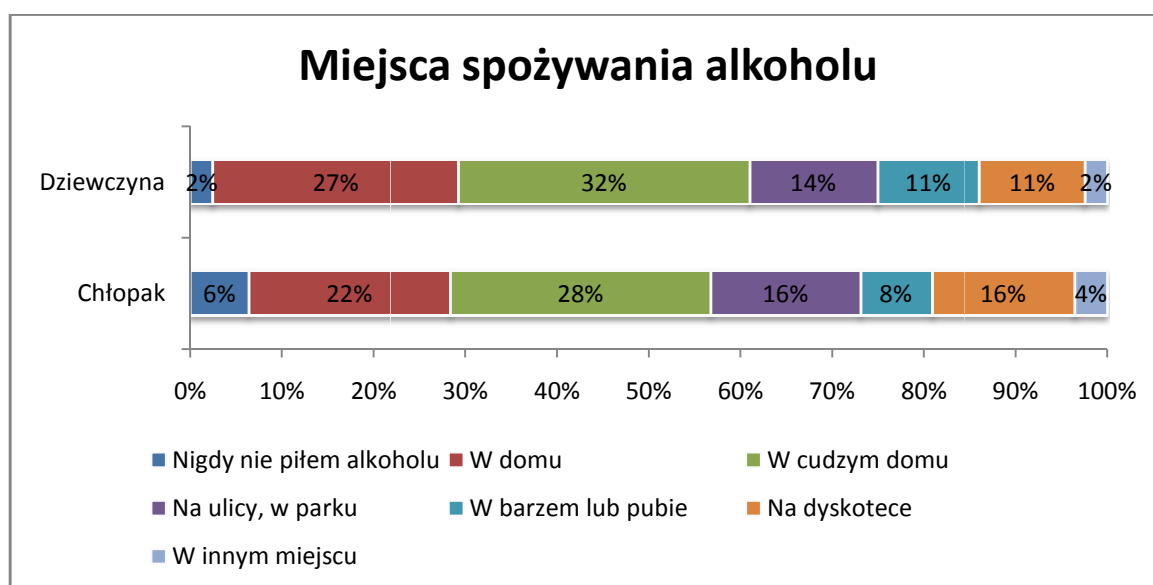
Najrzadziej kupowanym alkoholem w pubach i restauracjach, zarówno przez chłopców jak i dziewczęta jest wino. W ostatnich 30 dniach przed badaniem nie zrobiło tego 95% chłopców i 98% dziewcząt. Zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców najczęściej kupowanym alkoholem jest piwo. Raz lub dwa razy takiego zakupu dokonało 28% respondentów i 24% respondentek.

Wykres 77. Miejsca spożycia alkoholu przez młodzież

Źródło: badania własne

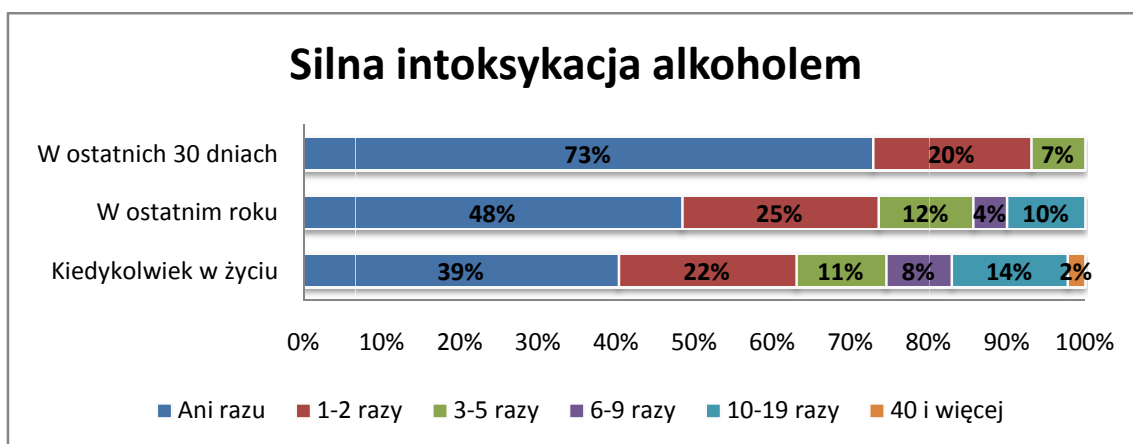
Najczęstszym miejscem spożywania alkoholu przez młodzież był cudzy dom. Taką odpowiedź wymieniło 30% badanych. W domu alkohol spożywało 26% badanych. Najrzadziej alkohol spożywany był w innym miejscu.

Wykres 78. Miejsca spożycia alkoholu przez dziewczęta i chłopców

Źródło: badania własne

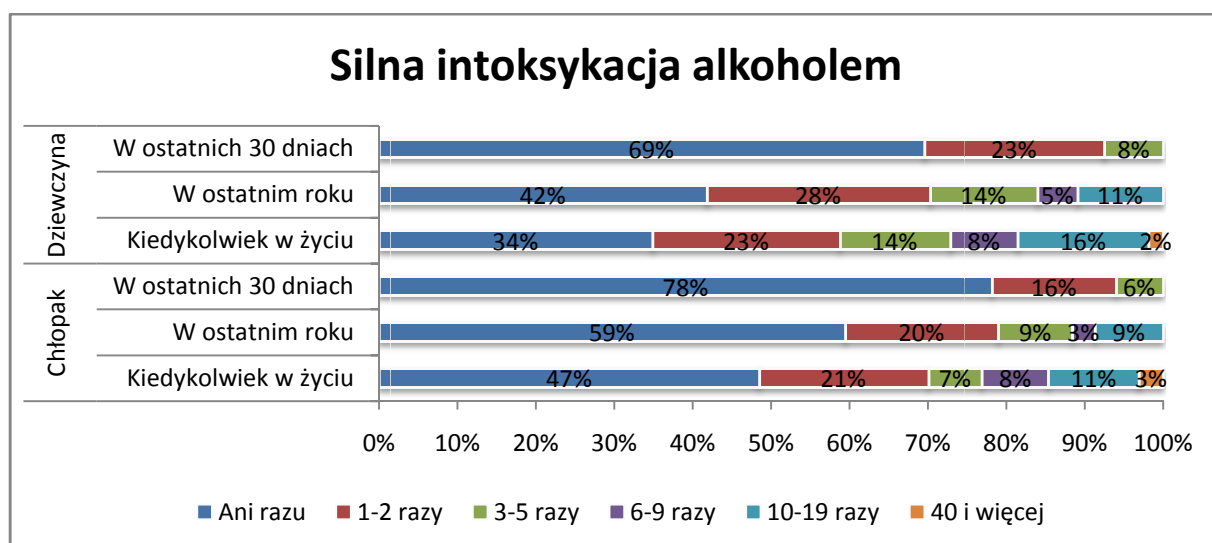
Zarówno chłopcy jak i dziewczęta najczęściej spożywali alkohol w cudzym domu (odpowiednio – 28% i 32%). Na drugim miejscu był ich rodzinny dom.

Wykres 79. Przypadki wystąpienia objawów silnego upojenia alkoholowego wśród młodzieży.

Źródło: badania własne

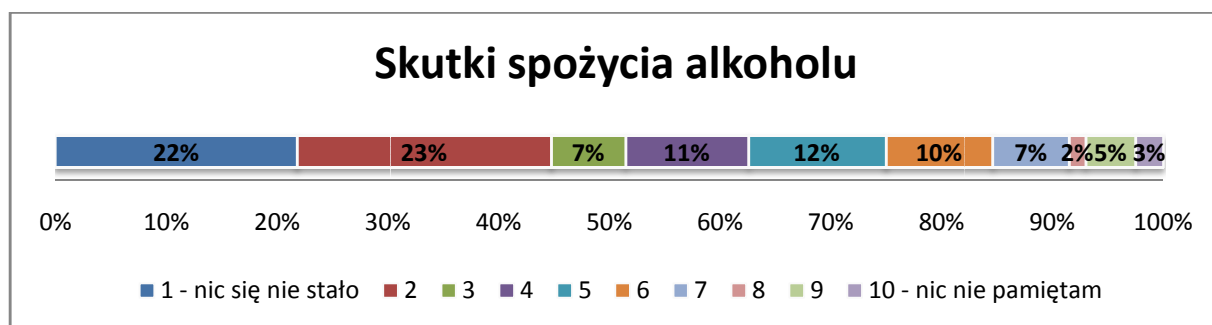
W ostatnich 30 dniach upoiło się raz lub dwa razy 1/5 respondentów co stanowi 20% ogółu badanej młodzieży. W ostatnim roku – 25%. Kiedykolwiek w życiu – 22%. W ostatnich 30 dniach przed badaniem 73% młodzieży nie upoiło się. Tylko 2% badanych upoiło się 40 i więcej razy w życiu.

Wykres 80. Przypadki wystąpienia objawów silnego upojenia alkoholowego wśród młodzieży

Źródło: badania własne

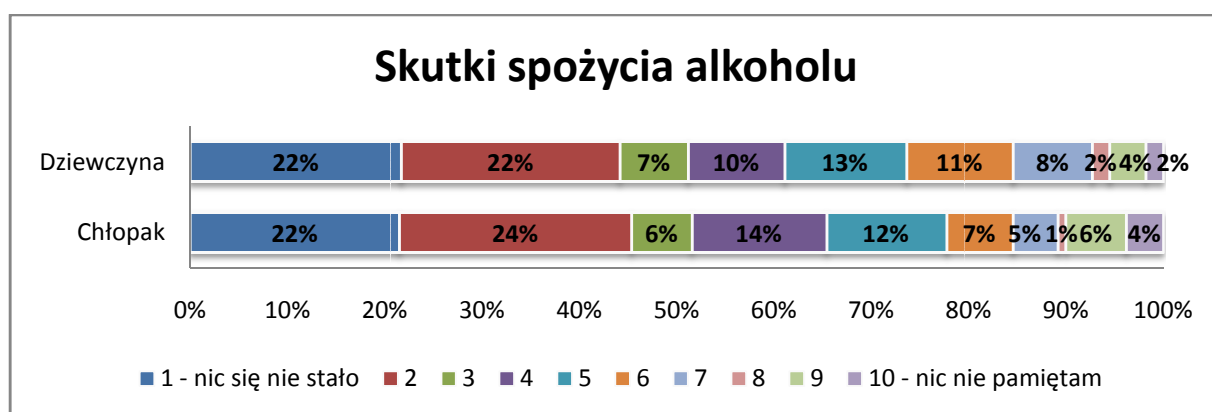
Badanie pokazuje, że nieco mniejszy odsetek dziewcząt, niż chłopców, deklaroowało, że nigdy nie występowały u nich silne objawy upojenia alkoholowego. W ostatnim roku w stanie upojenia alkoholowego było 1-2 razy 20% chłopców i 28% dziewczynek. Kiedykolwiek w życiu 23% dziewcząt i 21% chłopców. Trzy procent chłopców deklaroowało stany silnego upojenia alkoholowego 40 razy i więcej kiedykolwiek w życiu.

Wykres 81. Nasilenie odczuwanych skutków ostatniego spożycia alkoholu

Źródło: badania własne

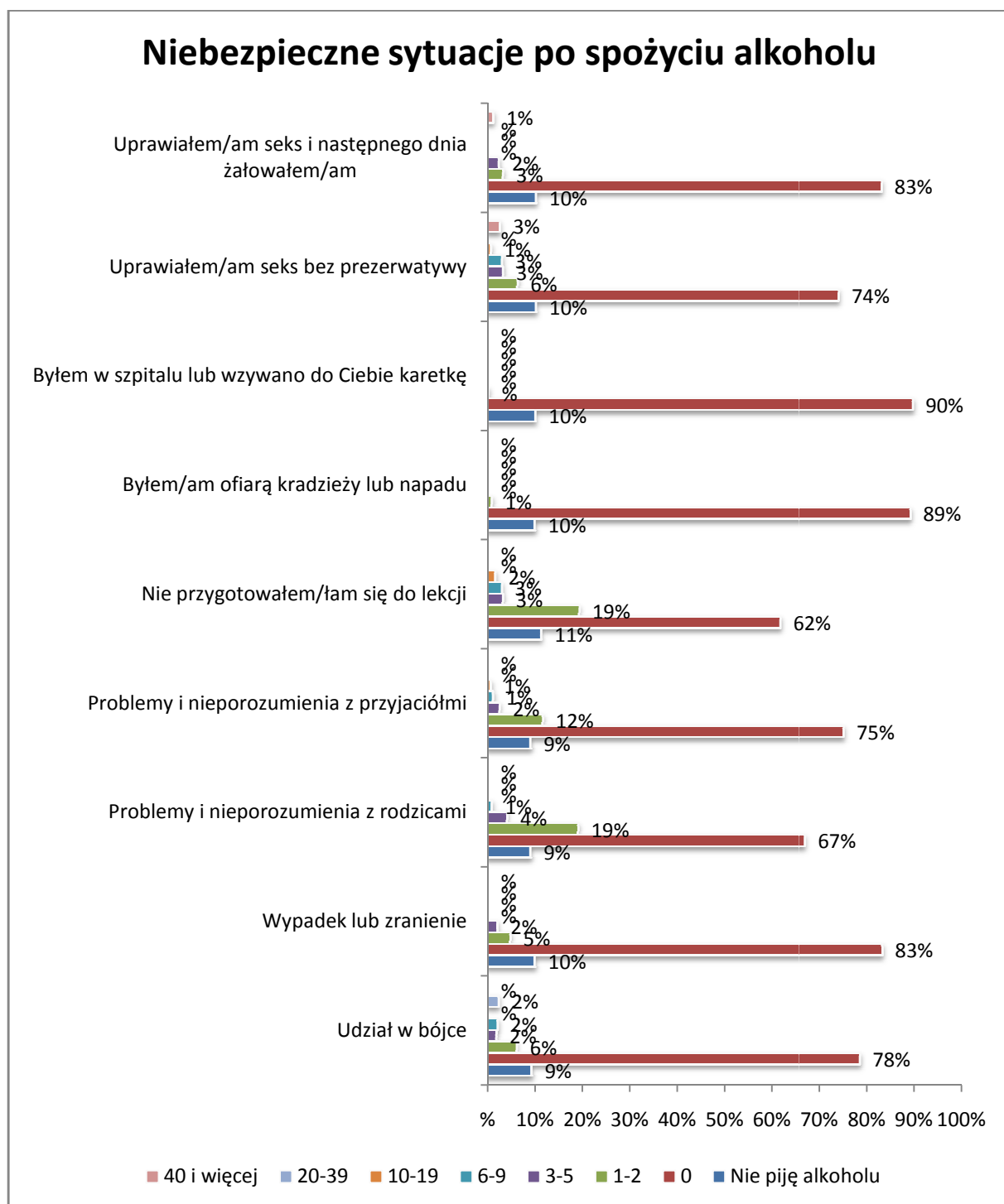
Większość badanych deklaroowało, że nigdy nie odczuwało żadnych skutków nadmiernej konsumpcji alkoholu - wskazało tę odpowiedź 22% badanych. Bardzo duże nasilenie negatywnych symptomów występowało tylko u 3% młodzieży.

Wykres 82. Postrzegane skutki ostatniego spożycia alkoholu wśród dziewcząt i chłopców.

Źródło: badania własne

Natężenie skutków spożywania alkoholu było porównywalne wśród chłopców i dziewcząt. Brak jakichkolwiek objawów deklarowało po 22% respondentek i respondentów. Nic nie pamiętało po ostatnim spożyciu jednak dwa razy więcej chłopców niż dziewcząt – odpowiednio 4% i 2%.

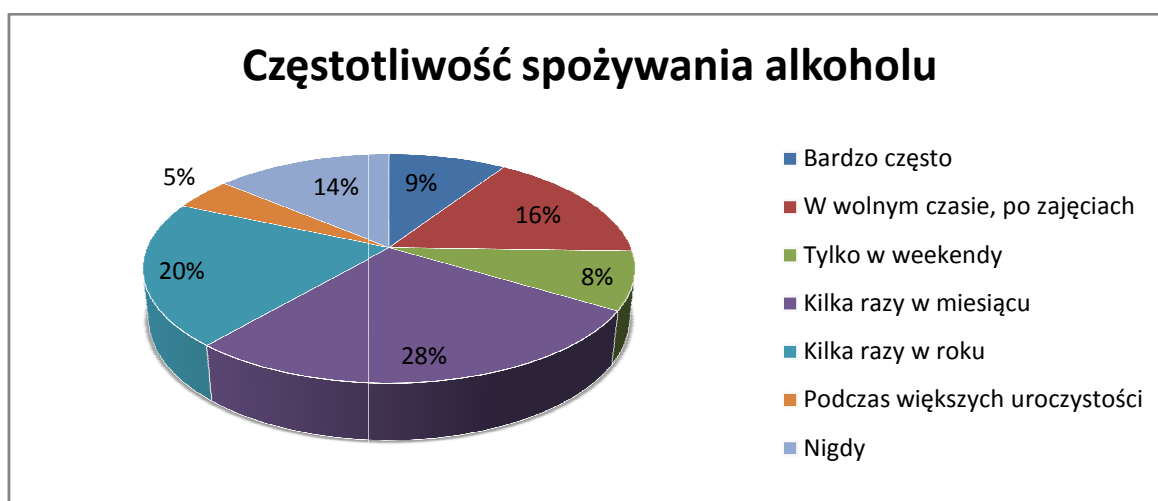
Wykres 83. Negatywne doświadczenia pod wpływem alkoholu.

Źródło: badania własne

Badana młodzież rzadko doświadczała negatywnych i niebezpiecznych sytuacji po spożyciu alkoholu. Najczęściej wymieniane były problemy i nieporozumienia z rodzicami oraz nieprzygotowanie do lekcji. Kolejnym wymienianym problemem były nieporozumienia z przyjaciółmi. U 2-3 % zdarzyły się jednak niechciane kontakty seksualne, bez użycia prezerwatywy lub bójki.

3.3 Spożywanie alkoholu wśród studentów

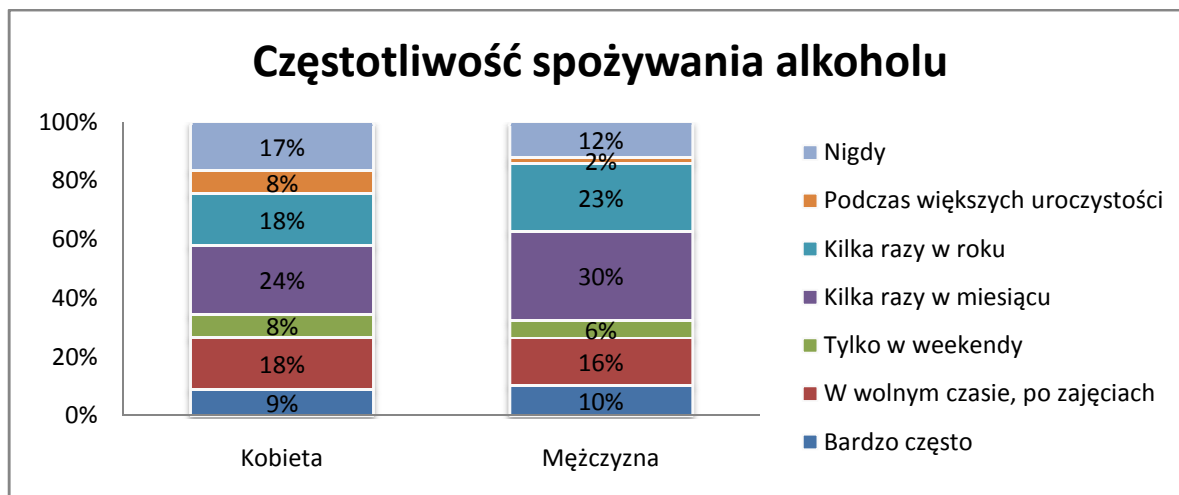
Ta część zrealizowanego badania związana była z postrzeganiem przez szczecińskich studentów alkoholu jako używki. Zebrano informacje zarówno na temat postaw wobec spożywania napojów alkoholowych, jak i dostrzeganych konsekwencji stosowania tej substancji.

Wykres 84. Częstotliwość spożywania alkoholu

Źródło: badania własne

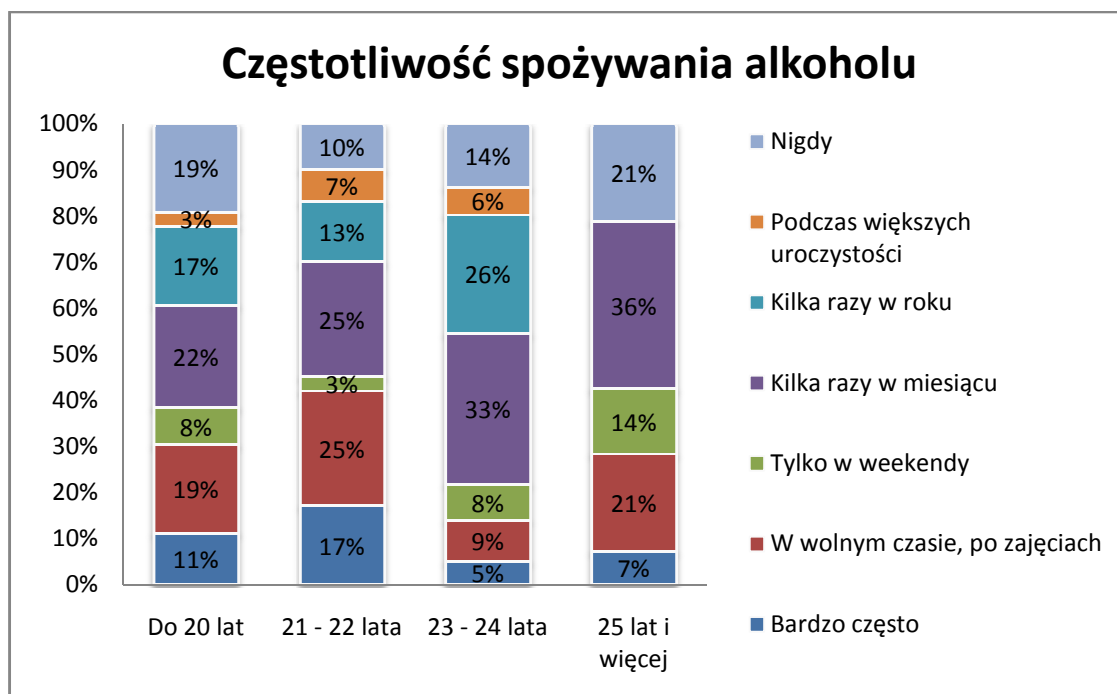
Średnio co siódmy szczeciński student deklarował, że jest całkowitym abstynentem – nigdy nie spożywa alkoholu 14% respondentów. Jeden na dwudziestu badanych przyznał, że spożywa alkohol tylko z okazji większych uroczystości, natomiast blisko co dziesiąty uznaje, że spożywa napoje alkoholowe bardzo często. Dominuje wśród studentów spożywanie alkoholu kilka razy w miesiącu – takiej odpowiedzi udzieliło 28% respondentów. Liczna jest również (20% badanych) grupa osób spożywających alkohol rzadziej niż raz na miesiąc – kilka razy w roku.

Wykres 85. Częstotliwość spożywania alkoholu a płeć badanych.

Źródło: badania własne

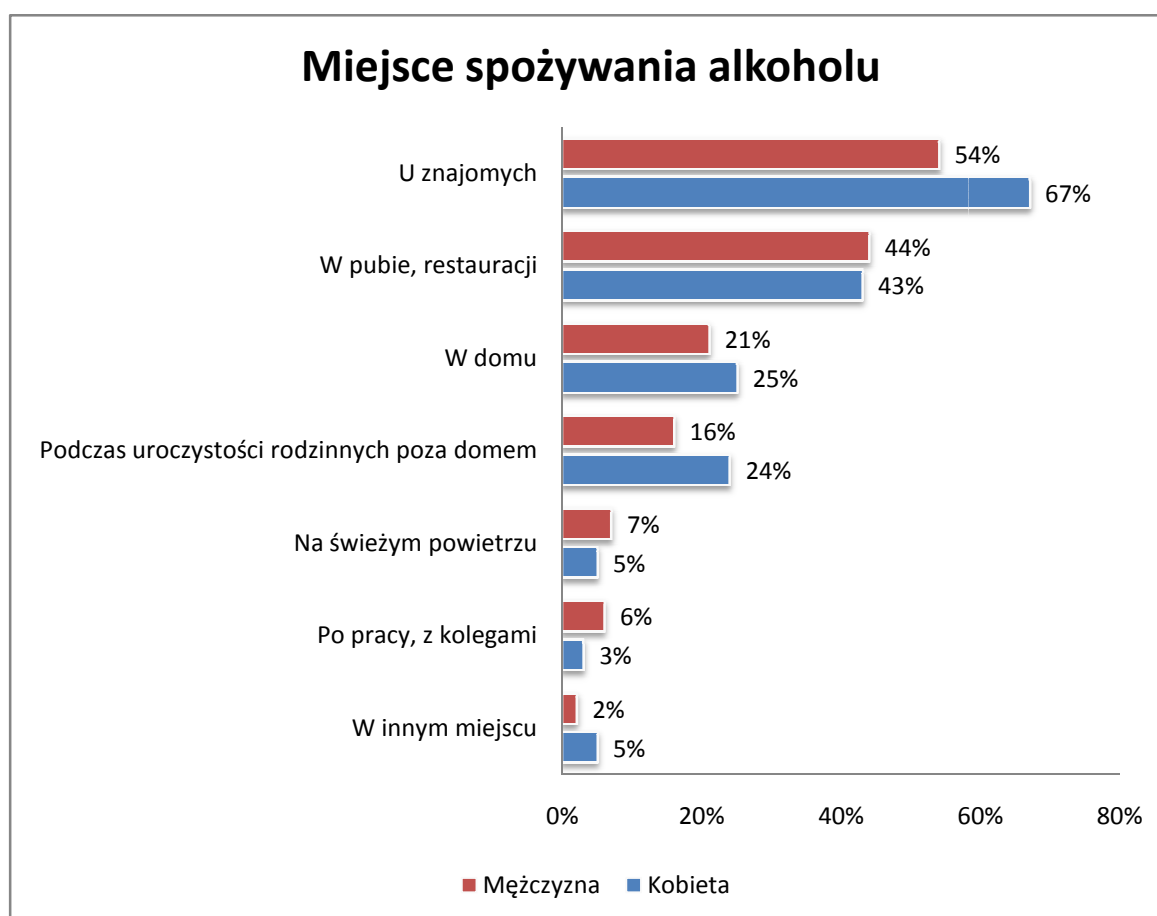
Wyniki badania dotyczące częstości spożywania alkoholu przez studentów kobiet i mężczyzn były porównywalne. Wskazywali oni w podobnych odsetkach zarówno abstynencję jak i bardzo częste picie alkoholu. Najczęstszymi odpowiedziami było picie alkoholu kilka razy w miesiącu.

Wykres 86. Częstotliwość spożywania alkoholu a wiek badanych

Źródło: badania własne

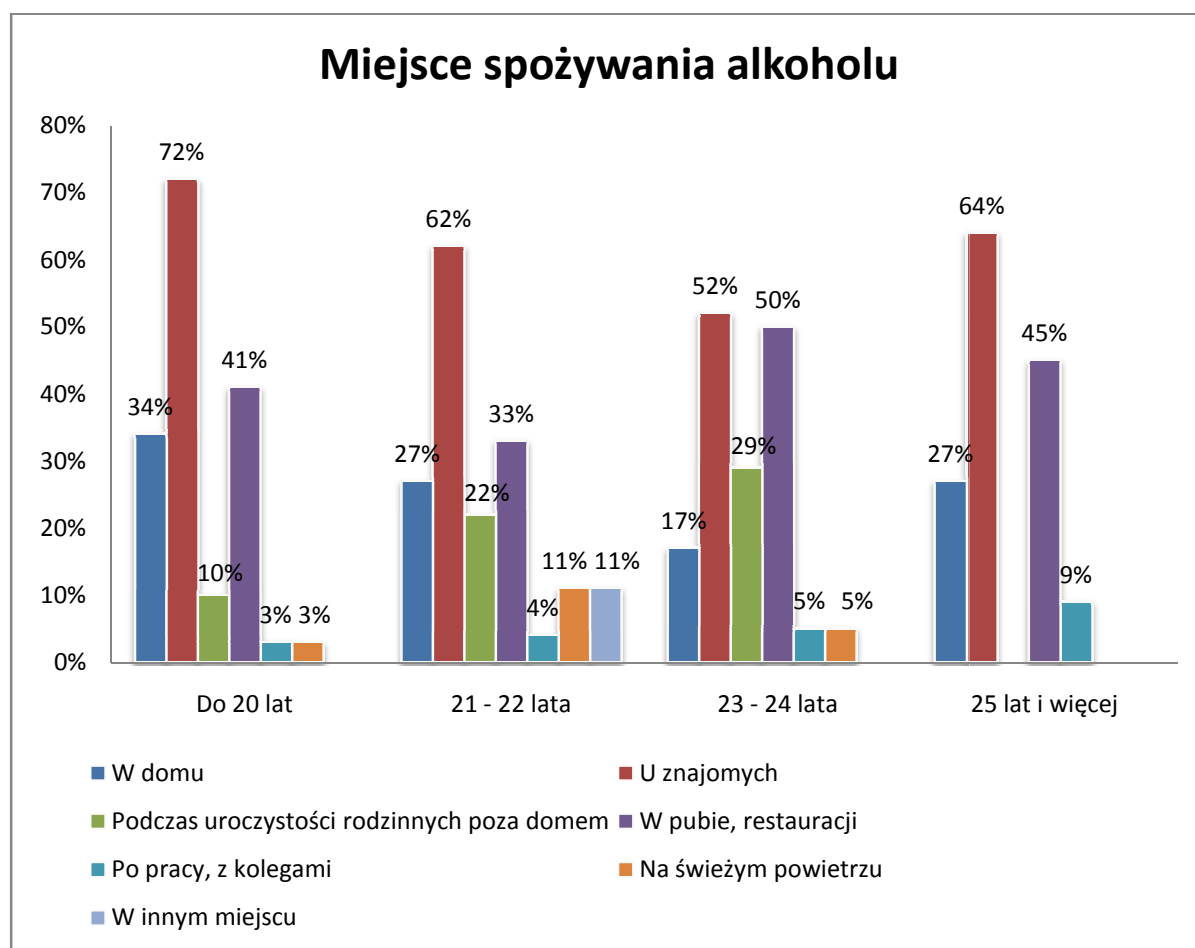
Również wiek badanych nie był istotnym kryterium dla różnicowania częstości spożywania przez nich alkoholu. Na tle grupy wyróżniają się nieco respondenci w wieku 22-23 lata – młodszy studenci, którzy po trudach pierwszego roku nauki na wyższej uczelni, ale jeszcze przed obowiązkami związanymi ze składaniem prac dyplomowych, więcej czasu poświęcają na życie towarzyskie. W tej grupie wiekowej zdecydowanie wyższy niż w pozostałych (17% wskazań) był odsetek respondentów przyznających, że alkohol spożywają bardzo często. Również odsetek całkowitych abstynentów okazał najmniejszy w tym przedziale wiekowym – taką postawę deklarował tylko jeden na dziesięciu respondentów. We wszystkich grupach wiekowych dominowały wypowiedzi wskazujące na spożywanie napojów alkoholowych kilka razy w miesiącu; jedynie w grupie wiekowej 22-23 lata odsetek ten równy był z częstotliwością wskazań picia alkoholu w czasie wolnym od zajęć na uczelni.

Wykres 87. Miejsce spożywania alkoholu a płeć badanych

Źródło: badania własne

Dwie trzecie respondentów (60%) przyznaje, że napoje alkoholowe najczęściej spożywa w towarzystwie znajomych w ich mieszkaniach – obie płcie wybierały tę odpowiedź z największą częstotliwością, jednak wśród kobiet liczebność wskazań była aż o 13% wyższa, niż wśród mężczyzn. W pubach i restauracjach najczęściej spożywało alkohol 44% respondentów – na równi kobiety i mężczyźni. Panie znacznie częściej niż panowie (8% różnicy częstości wskazań) spożywają napoje alkoholowe podczas uroczystości rodzinnych poza domem, panowie natomiast nieco częściej spożywali alkohol po pracy czy zajęciach, w towarzystwie kolegów. Inne niż ujęte w kafeterii odpowiedzi związane z miejscem spożywania alkoholu to akademik.

Wykres 88. Miejsce spożywania alkoholu a wiek badanych

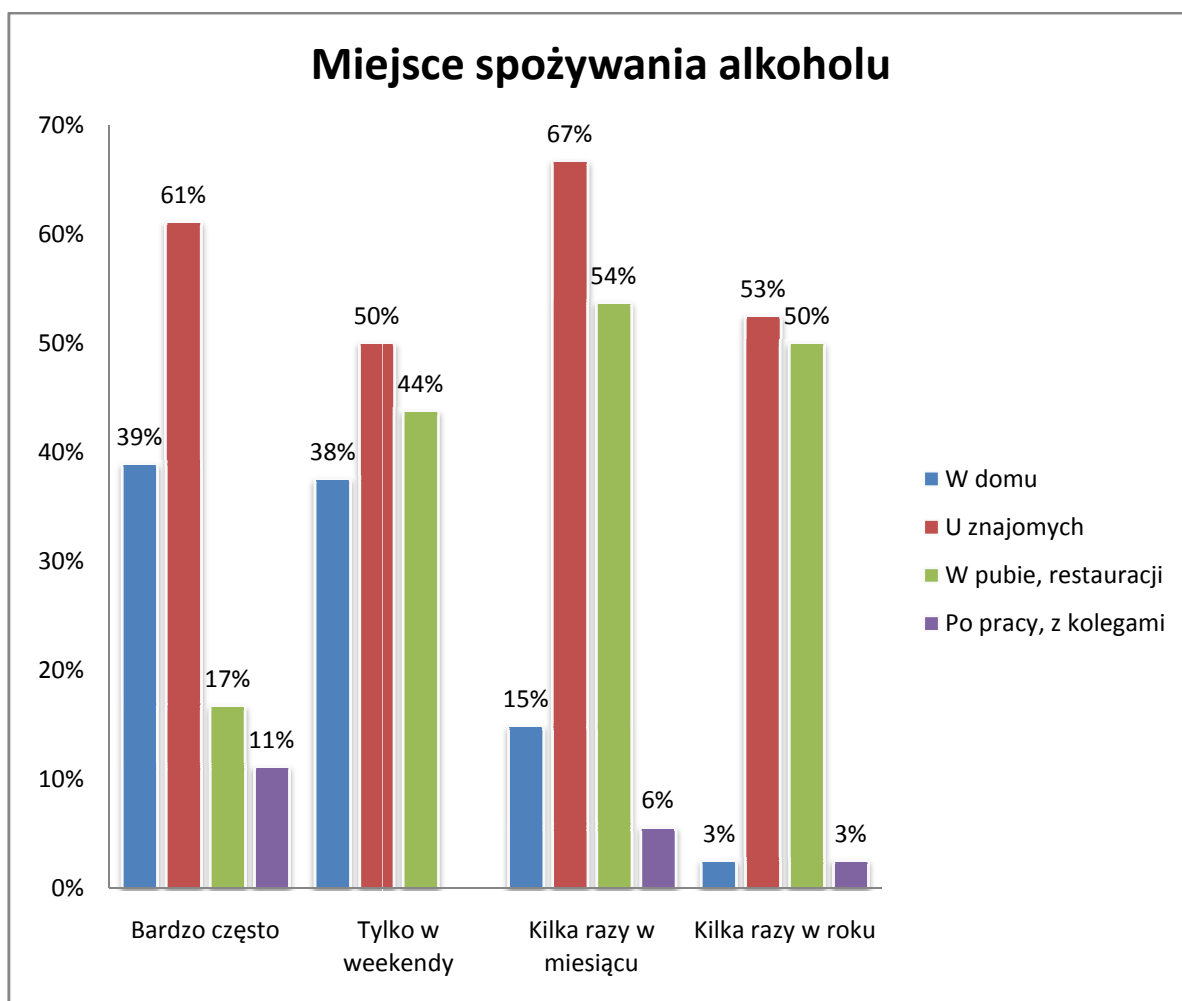
Źródło: badania własne

We wszystkich grupach wiekowych najczęstszym miejscem spożywania alkoholu były mieszkania i stancje znajomych i przyjaciół. Wyróżnia się nieco na tym tle grupa badanych w wieku 22-23 lata, gdzie równie często studenci spożywali napoje alkoholowe w pubach, barach i restauracjach. W akademikach natomiast pili wyłącznie respondenci młodszy (21-22 lata) – co dziesiąty student w tej grupie wiekowej, właśnie to miejsce wskazywał jako to, w którym najczęściej miał kontakt z alkoholem.

Wraz z wiekiem badanych maleje częstość wskazań na najczęstsze spożywanie alkoholu we własnym domu – tendencję tę łamią jedynie najstarsi badani, wśród których co czwarty wskazał właśnie tę odpowiedź; najbardziej wiarygodną przyczyną wydaje się być posiadanie rodziny przez znaczną część osób w tym wieku – trudniej im, niż młodszym kolegom, spotykać się z przyjaciółmi poza domem.

W kolejnych grupach wiekowych rośnie natomiast częstość spożywania alkoholu po pracy, z kolegami – wśród najstarszych respondentów częstość wskazań tej odpowiedzi była trzykrotnie większa, niż dla respondentów poniżej 21 roku życia.

Warto również zauważyć, że najmłodszy badani znacznie rzadziej niż pozostali spożywają alkohol podczas uroczystości rodzinnych – często dwudziestolatki i ich młodszy koledzy są przez krewnych wciąż traktowani jak dzieci i odmawia się im alkoholu. Nie ma natomiast znaczenia regulacja obejmująca coraz większą liczbę pubów, w których obowiązuje zakaz wstępu dla osób poniżej 21 roku życia – najmłodszy respondenci częściej niż ich starszy koledzy spożywają alkohol właśnie w lokalach tego typu.

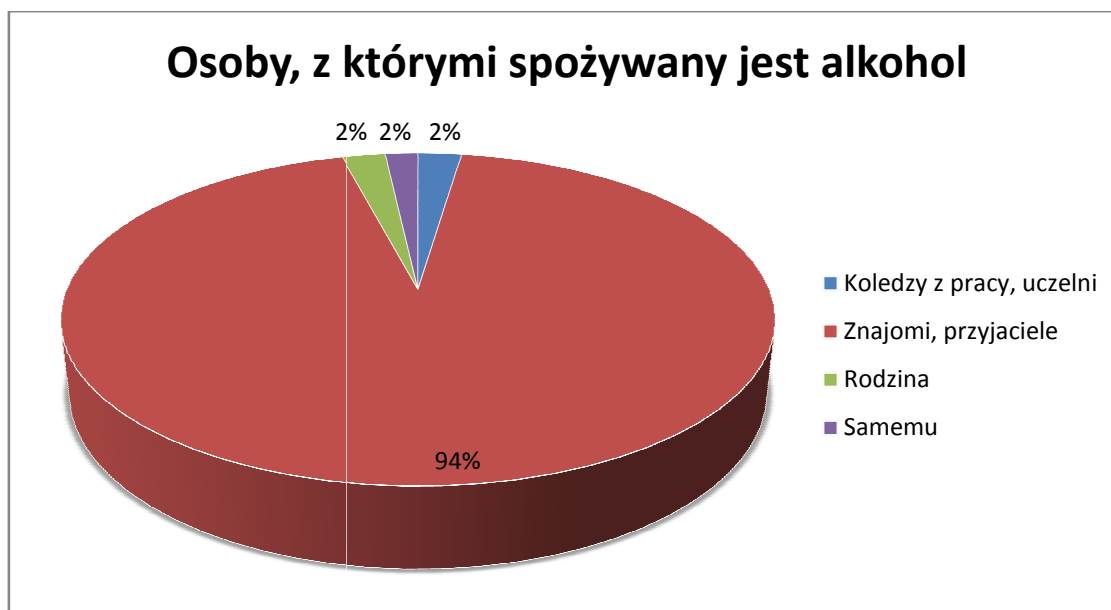
Wykres 89. Miejsce a częstotliwość spożywania alkoholu

Źródło: badania własne

Częstotliwość spożywania alkoholu wykazała na preferowane przez studentów miejsca konsumpcji alkoholu. Osoby, które przyznały, że spożywały napoje alkoholowe bardzo często, najczęściej robiły to w domu własnym lub mieszkaniach kolegów – zapewne ze względu na znacząco niższe koszty, niż te ponoszone podczas spożywania alkoholu w lokalach.

Wśród respondentów deklarujących spożywanie alkoholu tylko w weekendy trudno było natomiast wyznaczyć najczęściej wybierane miejsca – mieszkania własne oraz przyjaciół cieszyły się podobną popularnością, jak puby i restauracje. Model spożywania alkoholu wyraźnie klarował się natomiast wśród osób pijących kilka razy w miesiącu lub rzadziej – była to zazwyczaj sytuacja spotkania towarzyskiego w mieszkaniu znajomych lub pubie,

restauracji. Im mniejsza częstotliwość spożywania napojów alkoholowych, tym częściej respondenci jako główne miejsca ich konsumpcji wskazywali właśnie lokale gastronomiczne.

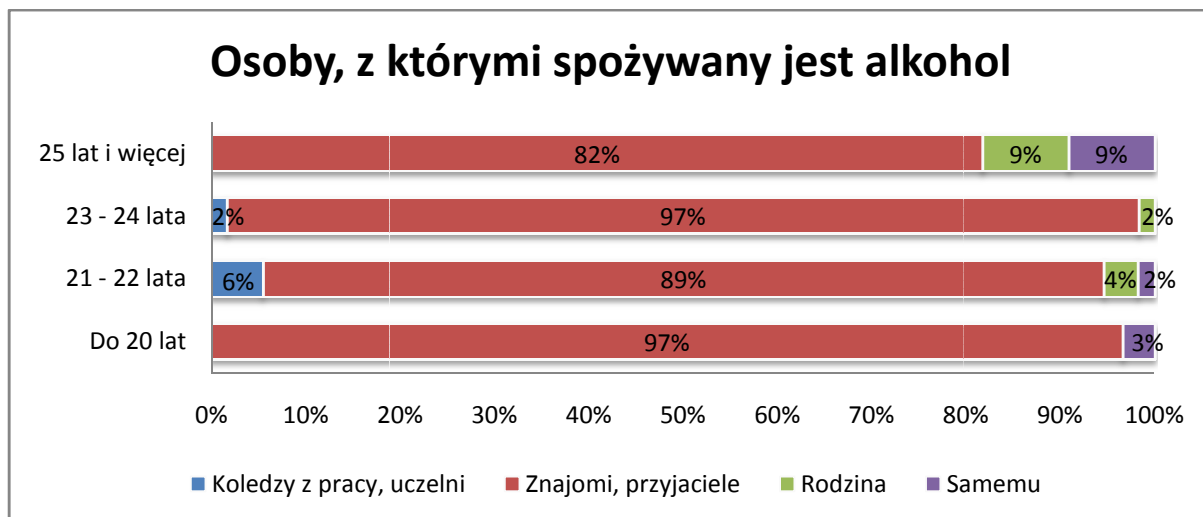

Wykres 90. Osoby, z którymi najczęściej spożywany jest alkohol

Źródło: badania własne

Niemal wszyscy badani (94% wskazań) - zgodnie z informacjami udzielonymi wcześniej – deklarują, że najczęściej spożywają alkohol w towarzystwie przyjaciół i znajomych. Jeden na pięćdziesięciu respondentów najczęściej spożywa napoje alkoholowe w towarzystwie kolegów z pracy lub uczelni; podobne liczebnie grupy wybierają spożywanie alkoholu w towarzystwie rodziny lub samemu.

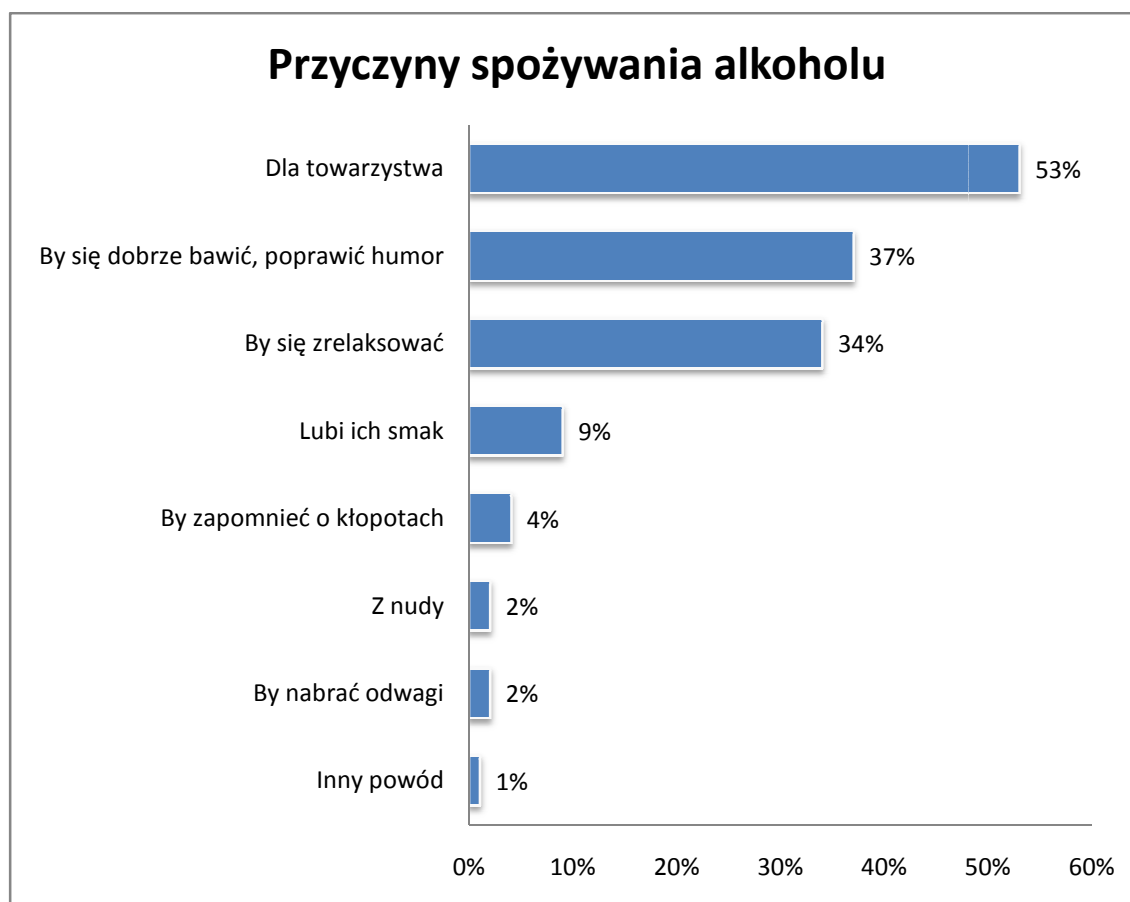
Płeć respondentów nie różnicowała w istotny sposób wskazań dotyczących towarzystwa, w którym najczęściej spożywany jest alkohol. Najistotniejsza różnica dotyczyła spożywania alkoholu samotnie – odpowiedzi tej nie wskazała ani jedna kobieta (96% studentek spożywa w towarzystwie przyjaciół) i aż 4% badanych mężczyzn (z przyjaciółmi spożywa alkohol 91% studentów płci męskiej).

Wykres 91. Osoby, z którymi najczęściej spożywany jest alkohol a wiek badanych

Źródło: badania własne

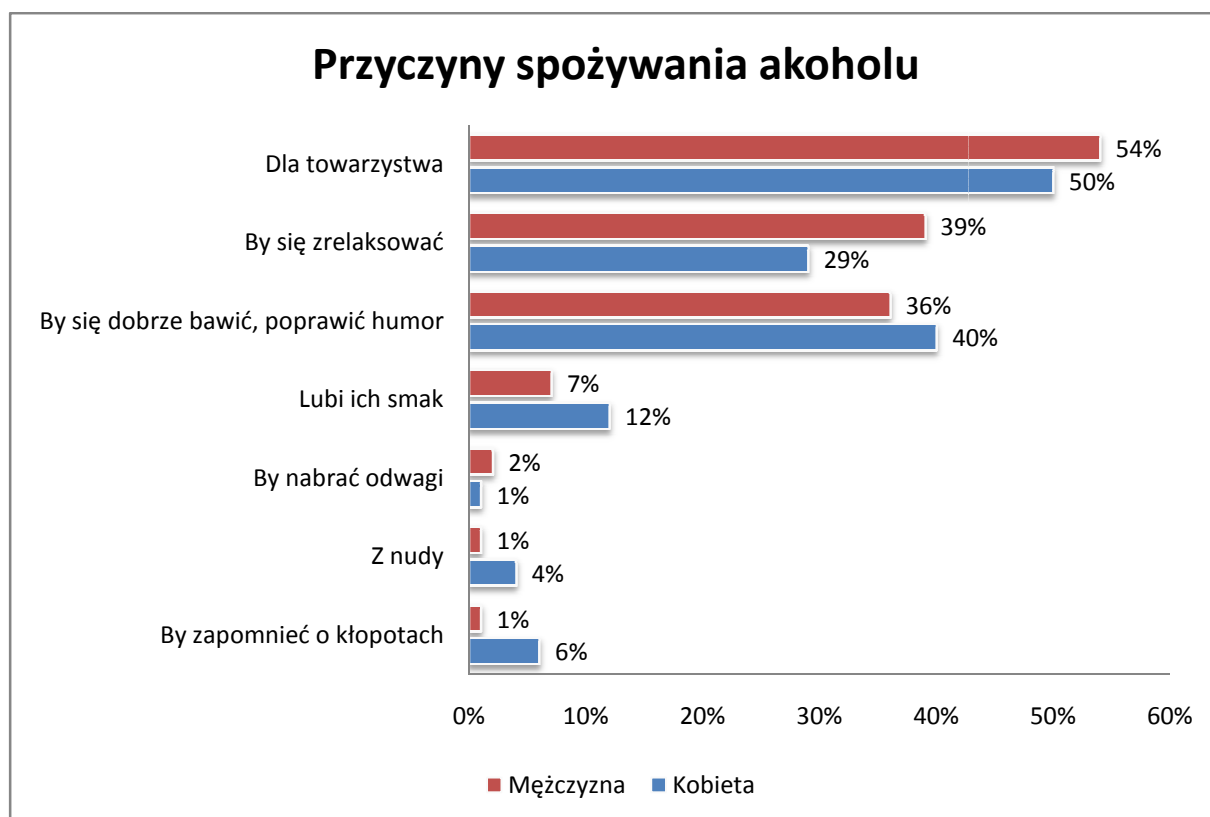
Przynależność do grup wiekowych w niewielkim stopniu różnicowała wypowiedzi badanych związane z osobami, w których towarzystwie najczęściej spożywali napoje alkoholowe. W towarzystwie przyjaciół i znajomych najrzadziej spożywali najstarsi badani (82% wskazań) – ta grupa respondentów częściej niż pozostałe przyznawała, że chętnie spożywała alkohol samotnie. Również wśród badanych powyżej 24 roku życia częściej niż wśród młodszych studentów dominowało spożywanie alkoholu z rodziną (najmłodsi badani w ogóle nie spożywali alkoholu w towarzystwie krewnych).

Wykres 92. Przyczyny spożywania alkoholu

Źródło: badania własne

Zgodnie z przedstawionymi już informacjami, spożywanie alkoholu ma dla szczecińskich studentów przede wszystkim znaczenie towarzyskie – ponad połowa badanych (53%) przyznaje, że spożywa napoje alkoholowe głównie ze względu na ich obecność w trakcie spotkań z przyjaciółmi i znajomymi. Co trzeci badany przyznaje, że spożywanie alkoholu pomaga mu dobrze się bawić, a zbliżona grupa respondentów (34%) spożywa napoje alkoholowe, by się zrelaksować.

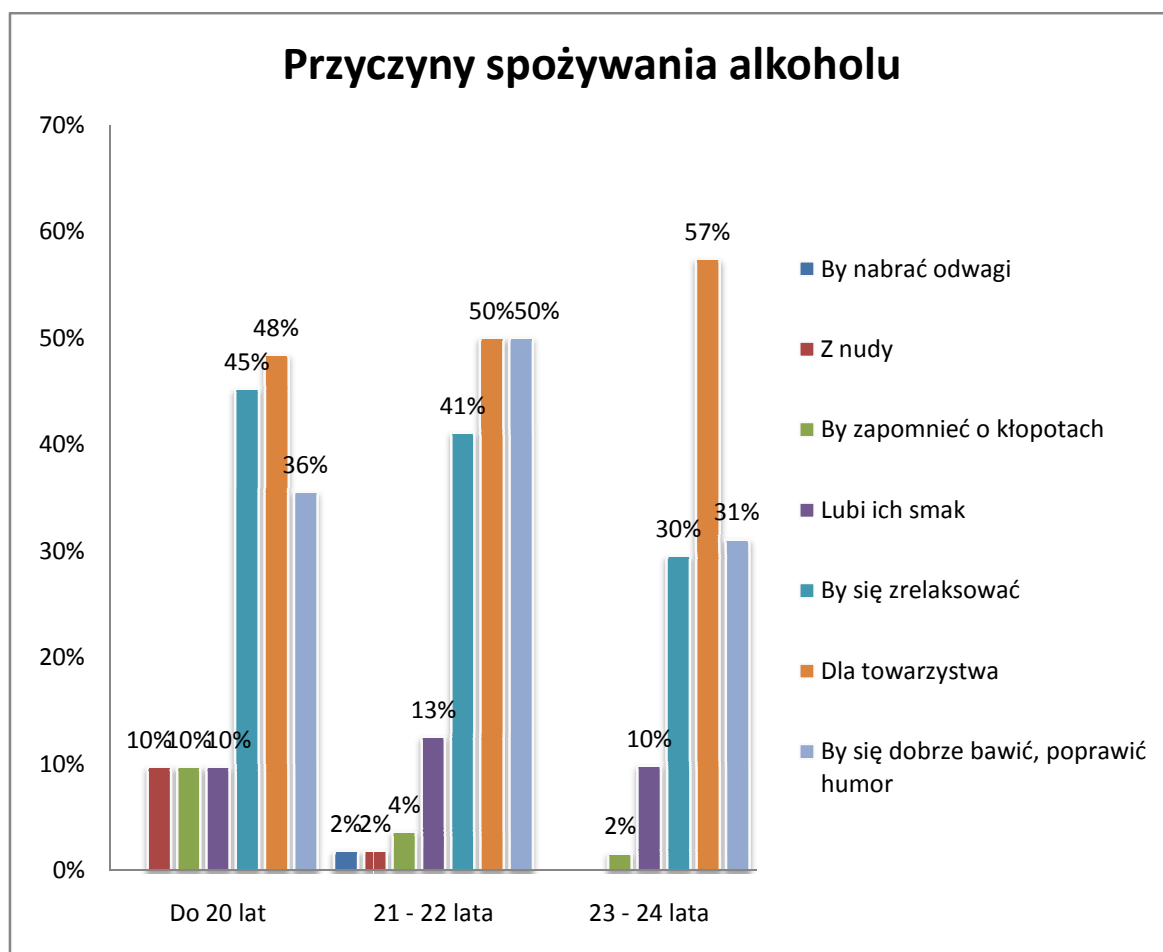

Wykres 93. Częstotliwość spożywania alkoholu a płeć badanych

Źródło: badania własne

Najważniejsze przyczyny sięgania po alkohol są nieco inne wśród kobiet i mężczyzn. Obie płcie najczęściej spożywały alkohol „dla towarzystwa” – panowie jednak nieco częściej niż panie. Na drugim miejscu wśród przyczyn spożywania alkoholu mężczyźni wymieniali napięcie; 39% badanych płci męskiej spożywało, by się zrelaksować (wśród kobiet odsetek ten był o 10% niższy). Kobiety nieco częściej (40% wskazań) spożywały, by lepiej się bawić, poprawić sobie humor; wśród mężczyzn odpowiedź ta padała z częstością o 4% mniejszą. Niepokojącym natomiast wydaje się fakt, iż wśród studentek aż 6% badanych przyznało, że najczęściej po alkohol sięgały, by się zrelaksować. Badania ogólnopolskie wskazują bowiem, iż właśnie kobiety bardziej niż mężczyźni narażone są tzw. ryzykowne picie alkoholu ⁸.

⁸ www.parpa.pl

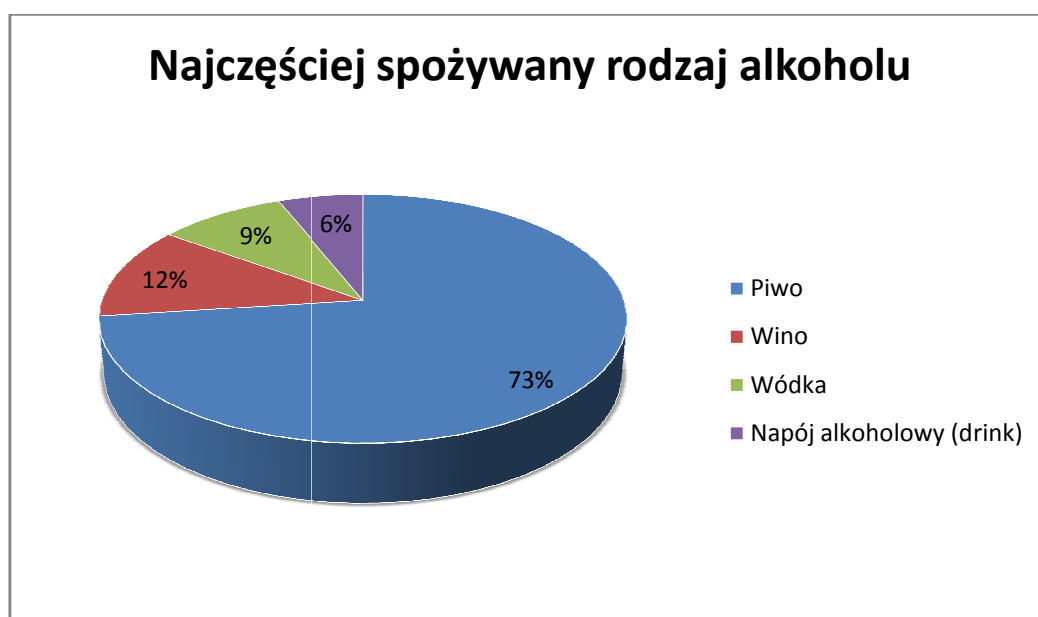
Wykres 94. Częstotliwość spożywania alkoholu a wiek badanych

Źródło: badania własne

Młodszy studenci – do 22 roku życia – po alkohol sięgali zazwyczaj z bardzo podobnych przyczyn; najważniejsze były dla obu grup przyczyny towarzyskie oraz chęć rozluźnienia, relaksu; wśród starszych nie bez znaczenia pozostawała również chęć urozmaicenia zabawy, równie istotna jak kontekst społeczny spożywania napojów alkoholowych. W grupie wiekowej 23-24 lata zmienił się natomiast radykalnie rozkład odpowiedzi; przyczyna towarzyska stała się wyraźnie najczęściej wymienianą (57% wskazań), natomiast pozostałe powody zdecydowanie tracą na znaczeniu. Z analizy wyłączona została grupa najstarszych studentów ze względu na niewielką liczebność i płynący za tym błąd statystyczny nie pozwalający na uchwycenie trendu możliwego do generalizowania na całą populację badaną.

Częstotliwość spożywania alkoholu również istotnie wpływała na deklaracje związane z przyczynami sięgania przez studentów po napoje tego typu. W niemal wszystkich grupach

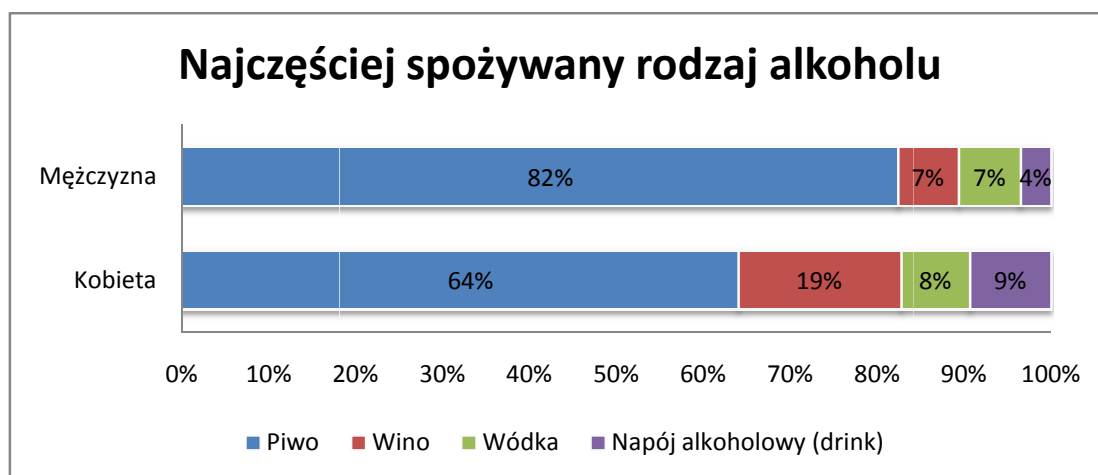
badanych dominowała odpowiedź związana ze spożywaniem „dla towarzystwa” (średnio ponad 50% wskazań); na tym tle wyróżniły się osoby spożywające alkohol bardzo często – według własnych deklaracji sięgały one po alkohol przede wszystkim (61% wskazań) by się dobrze bawić i mieć lepszy humor – głównie dla towarzystwa spożywało zaledwie co trzecia osoba z badanych w tej grupie. Nie pojawiły się wśród studentów częste odpowiedzi dotyczące alkoholu jako sposobu na zapomnienie o kłopotach, jednak blisko 40% tych respondentów przyznało, że sięgało po napoje alkoholowe, by się zrelaksować – odsetek ten maleje jednak wraz z mniejszą częstotliwością spożywania alkoholu.

Wykres 95. Najczęściej spożywany rodzaj alkoholu

Źródło: badania własne

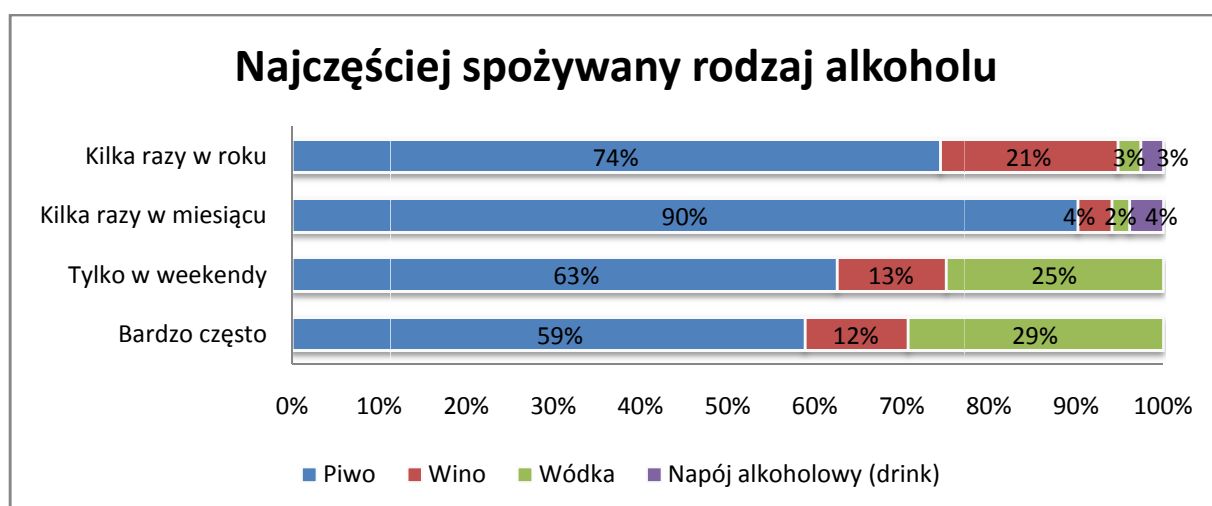
Najczęściej spożywanym przez szczecińskich studentów – podobnie jak przez wszystkich dorosłych mieszkańców Polski – rodzajem alkoholu jest piwo; sięga po nie najchętniej trzy czwarte badanych. W drugiej kolejności badani wybierają wino (12% wskazań), zaś najmniejszym zainteresowaniem cieszą się wciąż jeszcze mało popularne w kraju drinki i alkopopy, czyli kolorowe napoje alkoholowe dostępne w małych objętościach.

Wykres 96. Najczęściej spożywany rodzaj alkoholu a płeć badanych

Źródło: badania własne

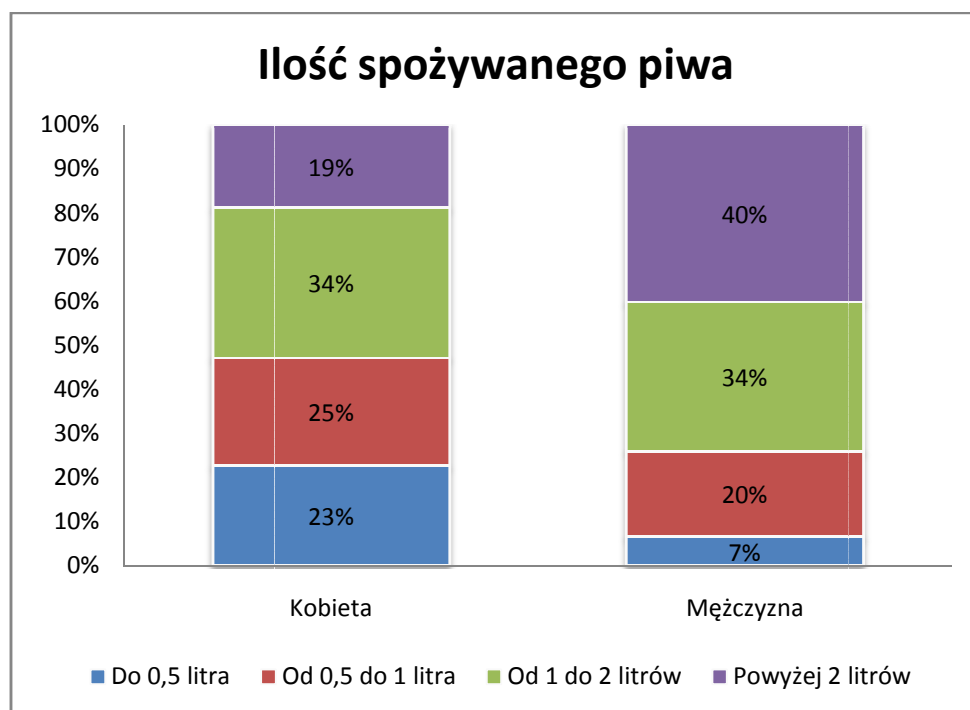
Piwo zdecydowanie jest w kulturze polskiej alkoholem typowo „męskim”, co odzwierciedlają liczne wyniki badań. Również wśród szczecińskich studentów to mężczyźni znacznie chętniej sięgali po ten napój – różnica częstości wskazań wyniosła 18%. Panie niemal trzykrotnie chętniej niż panowie sięgały po wino, dwa razy częściej także przyznały, że najchętniej spożywały drinki. Spożycie wódki wśród obu płci zachowane było na zbliżonym poziomie. Wiek badanych nie różnicował w istotny sposób rodzajów alkoholu, po które sięgali oni najchętniej.

Wykres 97. Najczęściej wybierany rodzaj a częstotliwość spożycia alkoholu

Źródło: badania własne

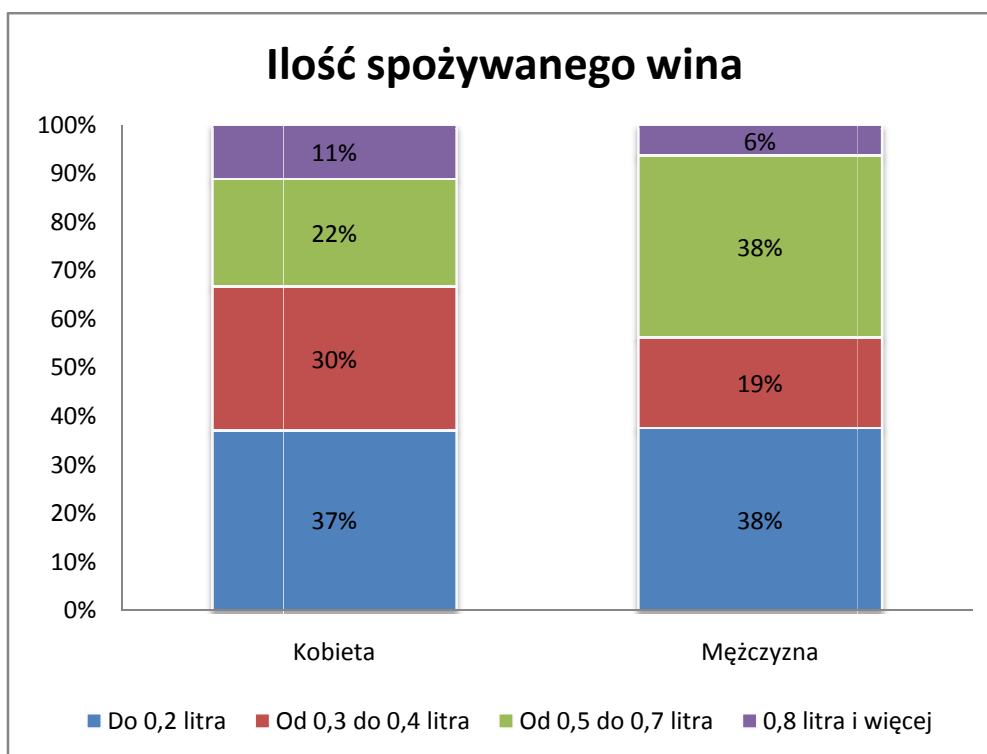
Niepokojąco rozkładają się deklaracje związane z najczęściej wybieranym rodzajem alkoholu a częstotliwością jego spożywania. Wraz ze wzrostem częstotliwości sięgania po napoje alkoholowe, wzrasta odsetek respondentów spożywających głównie wódkę – w grupie spożywającej okazjonalnie po ten trunek sięga zaledwie 2-3% osób; wśród osób spożywających bardzo często sięga niemal jednej trzeciej wszystkich wskazań (29%).

Wykres 98. Średnia ilość spożywanego piwa a płeć badanych

Źródło: badania własne

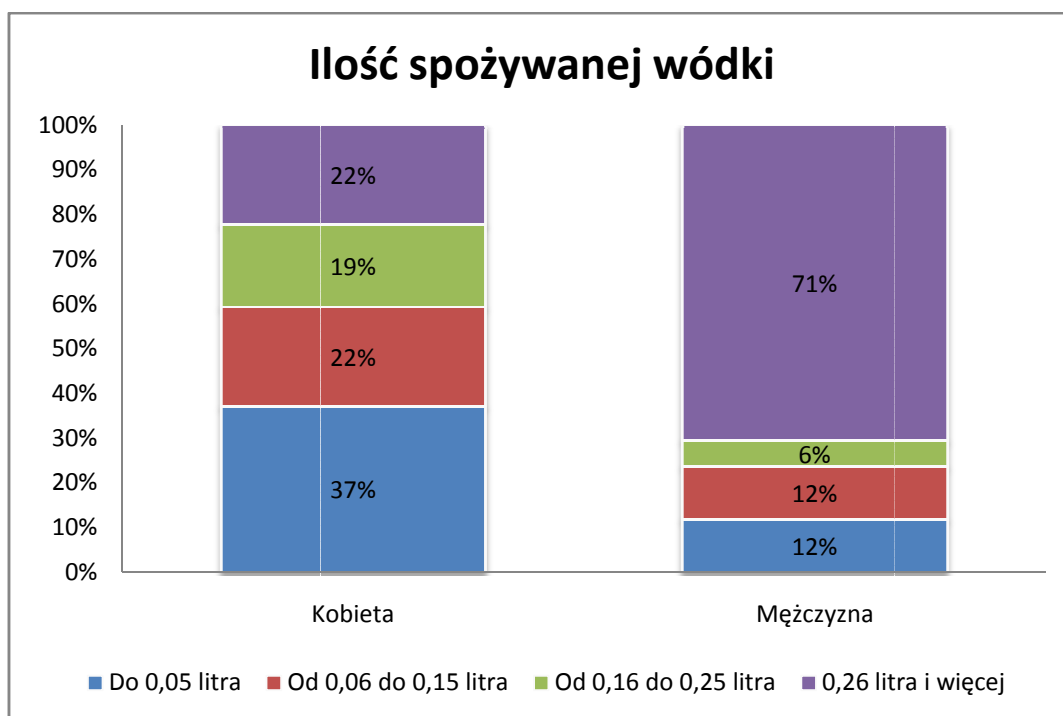
Respondenci obojga płci najczęściej spożywający piwo średnio wypijają go od 2 do 4 kufli – 34% zarówno kobiet, jak i mężczyzn wskazało tę właśnie odpowiedź. Panowie najczęściej spożywają jednorazowo więcej niż 2 litry piwa – sytuację tę deklaruje 40% badanych płci męskiej i dwukrotnie mniej płci żeńskiej. Panie natomiast trzykrotnie częściej niż panowie spożywanie piwa kończą na jednym kuflu – do pół litra trunku spożywa najczęściej 23% studentek i zaledwie 7% studentów. Wiek badanych nie różnicował znacząco odpowiedzi dotyczących średniej ilości spożywanego piwa. Na tle wszystkich respondentów wyróżniali się jedynie studenci powyżej 24 roku życia – w grupie tej nie pojawiła się ani jedna osoba spożywająca średnio więcej niż 2 litry piwa, a dwie trzecie (63%) spożywa najczęściej jeden lub dwa kufle.

Wykres 99. Średnia ilość spożywanego wina a płeć badanych

Źródło: badania własne

Wino często jest w naszym kraju traktowane jako trunk ekskluzywny, przeznaczony na specjalne okazje. Wpływa to istotnie na model jego spożywania – niewielka część dorosłych Polaków przyznaje, że wino jest najczęściej spożywanym przez nich alkoholem; są to zazwyczaj osoby spożywające incydentalnie, tylko z okazji ważnych uroczystości. Podobnie wśród szczecińskich studentów, badani, którzy najchętniej sięgają po wino, zazwyczaj spożywają go tylko kieliszek (39% badanych) – z podobną częstotliwością kobiety i mężczyźni. Większą ilość wina spożywają obie płcie w porównywalnym również stopniu – kobiety dla uzyskania efektu lekkiego upojenia alkoholowego, zazwyczaj do dwóch kieliszków, mężczyźni częściej 3-4 kieliszki. Kobiety dwukrotnie częściej niż mężczyźni sięgają natomiast po ten rodzaj alkoholu, by się upić – spożywanie więcej niż jednej butelki deklaruje 6% studentów i 11% studentek. Wiek badanych nie dywersyfikuje preferowanych przez nich ilości spożywanego wina w istotny statystycznie sposób – różnice częstości wskazań pomiędzy grupami analizowanymi wahały się od 2 do 4 punktów procentowych, zatem w stopniu nieistotnym ze względu na dopuszczoną wielkość błędu statystycznego z próby badawczej.

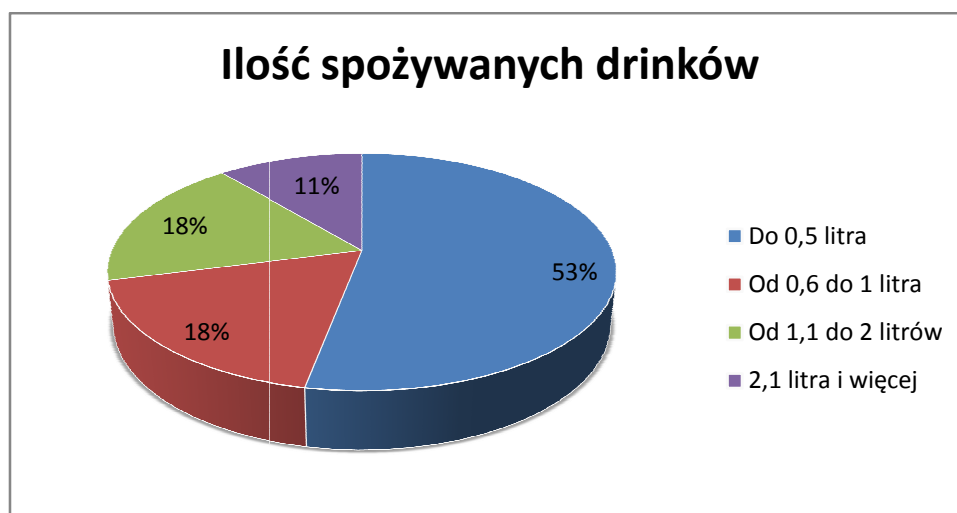

Wykres 100. Średnia ilość spożywanej wódki a płeć badanych

Źródło: badania własne

Wódka, w przeciwieństwie do słabszych alkoholi – była przez szczecińskich studentów spożywana głównie dla uzyskania efektu upojenia; aż 41% badanych deklarowała, że zazwyczaj spożywała jej co najmniej pięć kieliszków. Bardzo zróżnicowany był model spożywania wódki wśród kobiet i mężczyzn. Badane studentki deklarowały najczęściej (37% wskazań), że zazwyczaj spożywały tylko jeden kieliszek wódki; wpisuje się to we wzór spożywania „towarzyskiego”, gdzie podczas zabawy czy większej uroczystości nie wypada odmówić spożywania alkoholu. Z drugiej strony co piąta studentka spożywała zazwyczaj powyżej pięciu kieliszków wódki – do upojenia.

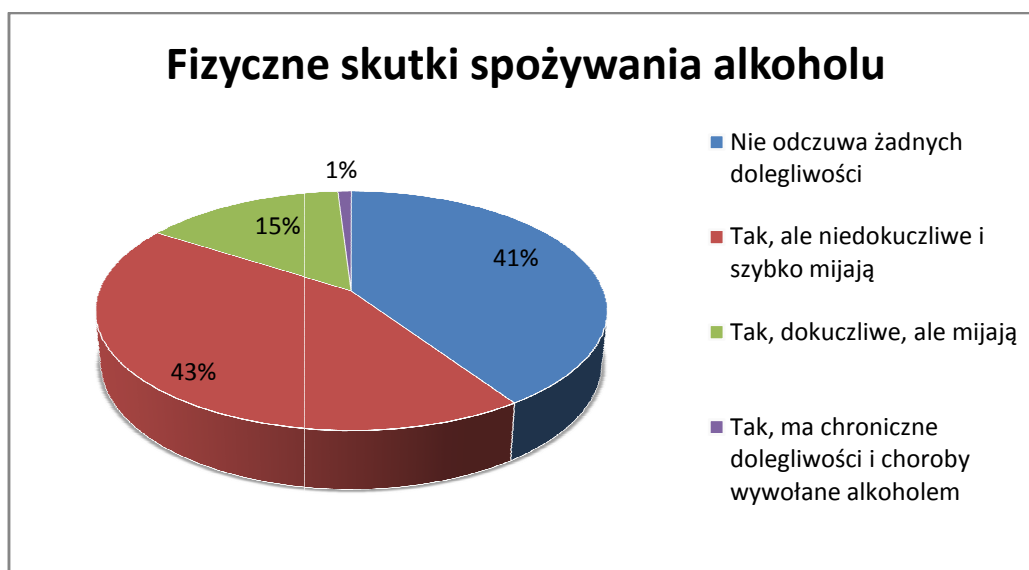
W przypadku mężczyzn blisko trzy czwarte respondentów spożywało zazwyczaj więcej niż pięć kieliszków wódki – odpowiedzi tej udzieliło aż 71% badanych. Zaledwie co dziesiąty student spożywając wódkę poprzestawał na jednym kieliszku, a porównywalna liczebnie grupa wypijała ich dwa lub trzy. Podobnie jak w przypadku wina, niewielka liczebność grupy respondentów deklarowała, że najczęściej w ostatnich 30 dniach spożywali wódkę uniemożliwia przeprowadzenie poprawnej analizy porównawczej w poszczególnych grupach wiekowych; byłaby ona obciążona błędem nie pozwalającym na generowanie uzyskanych wyników na populację badaną.

Wykres 101. Ilość spożywanych drinków

Źródło: badania własne

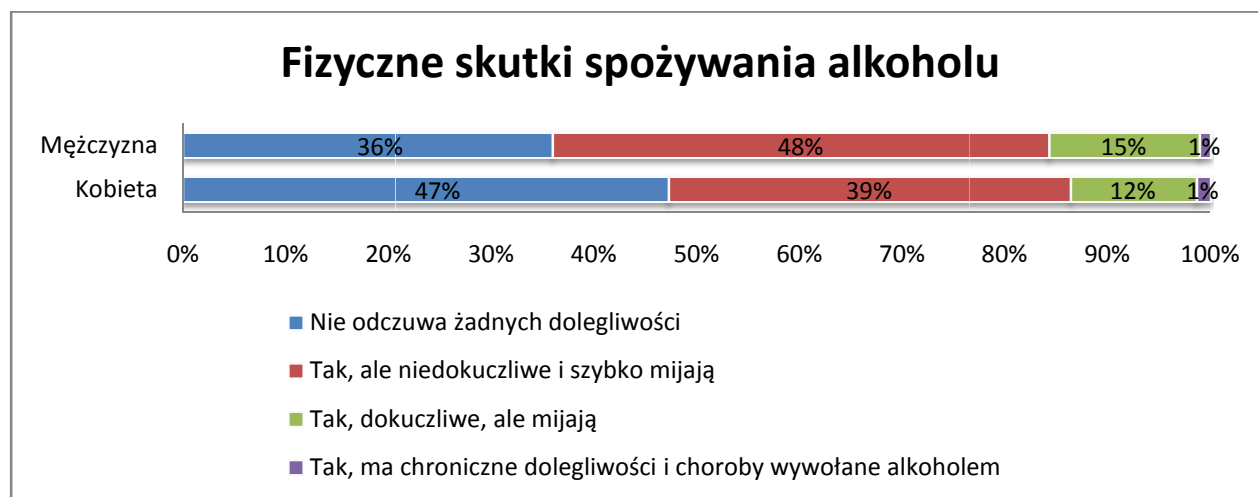
Ponad połowa badanych deklarujących, że spośród napojów alkoholowych wybiera głównie drinki i koktajle, spożywa ich zazwyczaj mniej niż dwie porcje (do pół litra). Zaledwie co dziesiąta osoba w tej grupie upajała się drinkami, wypijając osiem porcji lub więcej. Ilość spożywanych drinków podobnie przedstawiała się wśród obu płci – zapewne ze względu na fakt, iż są one zazwyczaj pite okazjonalnie. Analiza porównawcza w grupach wiekowych nie została przeprowadzona; grupa badana liczyła zbyt mało respondentów dla uzyskania wiarygodnej reprezentacji populacji.

Wykres 102. Dolegliwości fizyczne wywołane spożywaniem alkoholu

Źródło: badania własne

Ponad połowa (59%) badanych studentów nie będących abstynentami przyznaje, że odczuwa fizyczne skutki spożywania alkoholu. W większości jednak (43% badanych) są to konsekwencje niedokuczliwe i szybko przemijające. Co setny badany student przyznaje natomiast, że ma chroniczne dolegliwości i choroby wywołane spożywaniem alkoholu.

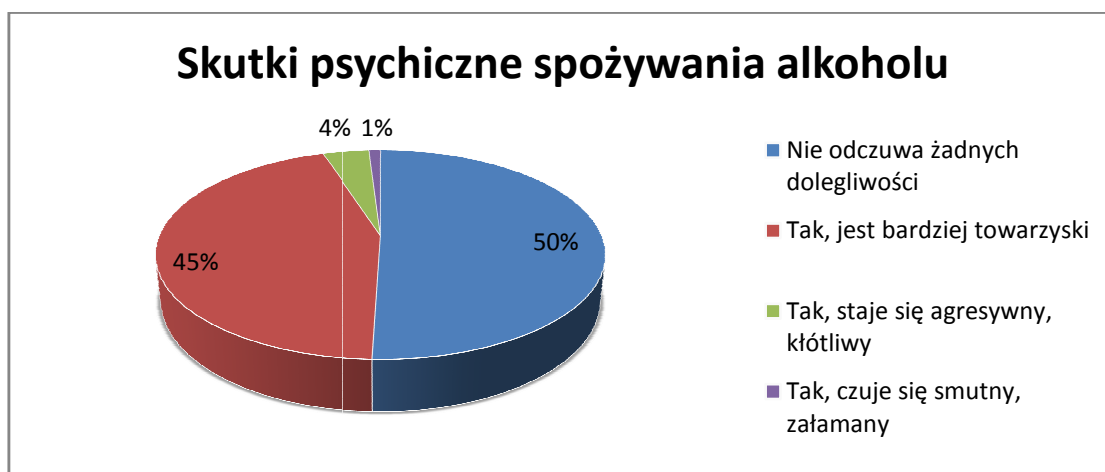
Wykres 103. Dolegliwości fizyczne wywołane spożywaniem alkoholu a płeć badanych

Źródło: badania własne

W przeciwieństwie do grup wiekowych, płeć badanych w sposób istotny statystycznie różnicowała odczuwane przez nich skutki fizyczne spożywania alkoholu – tzw. zespół abstynencyjny. Główną przyczyną tego stanu rzeczy był zapewne odmienny model picia dla obu płci – mężczyźni spożywali alkohol częściej niż kobiety i w większych ilościach. Wśród studentek konsekwencje fizyczne spożywania alkoholu dotknęły 53% badanych; wśród studentów odsetek ten był o 11 punktów procentowych wyższy. Blisko połowa (48%) biorących udział w badaniu mężczyzn deklarowała, że fizyczne skutki spożywania alkoholu, które odczuwali, były niedokuczliwe i szybko przeminały – kobiety deklarowały tak w 39%. Wśród panów wyższy był również odsetek (o 3%) wskazań związanych z dotkliwymi, lecz szybko ustępującymi konsekwencjami fizycznymi spożywania napojów alkoholowych. Chroniczne dolegliwości i choroby związane ze spożywaniem alkoholu dotyczyły natomiast obie płcie w zbliżonym stopniu.

Wraz z rosnącą częstotliwością spożywania alkoholu, rósł oczywiście odsetek osób, które doświadczyły fizycznych skutków spożywania – wśród badanych spożywających

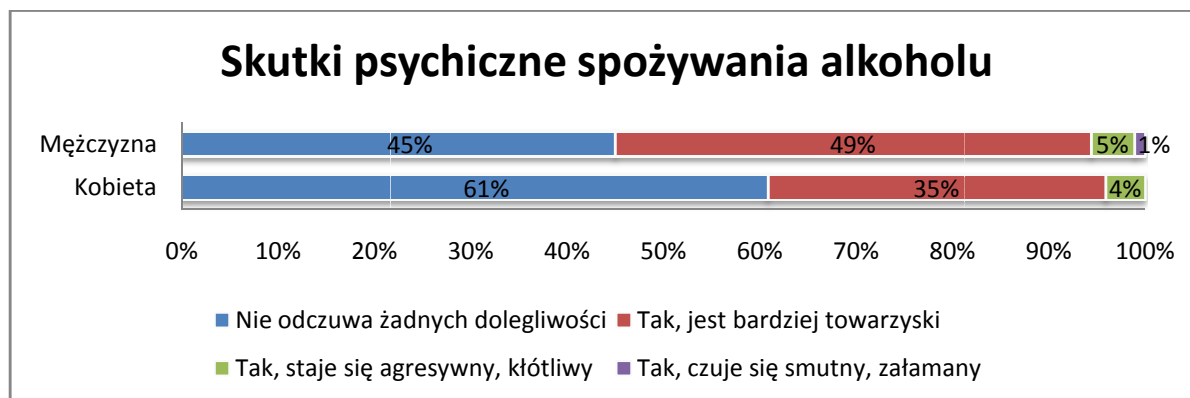
okazjonalnie, kilka razy w roku jest to 60% respondentów, zaś wśród osób spożywających co weekend – już 75%. Wyjątkiem na tym tle były osoby pijące bardzo często, które według własnych deklaracji, w 41% nie odczuwały żadnych fizycznych konsekwencji sięgania po napoje alkoholowe.

Wykres 104. Konsekwencje psychiczne spożywania alkoholu

Źródło: badania własne

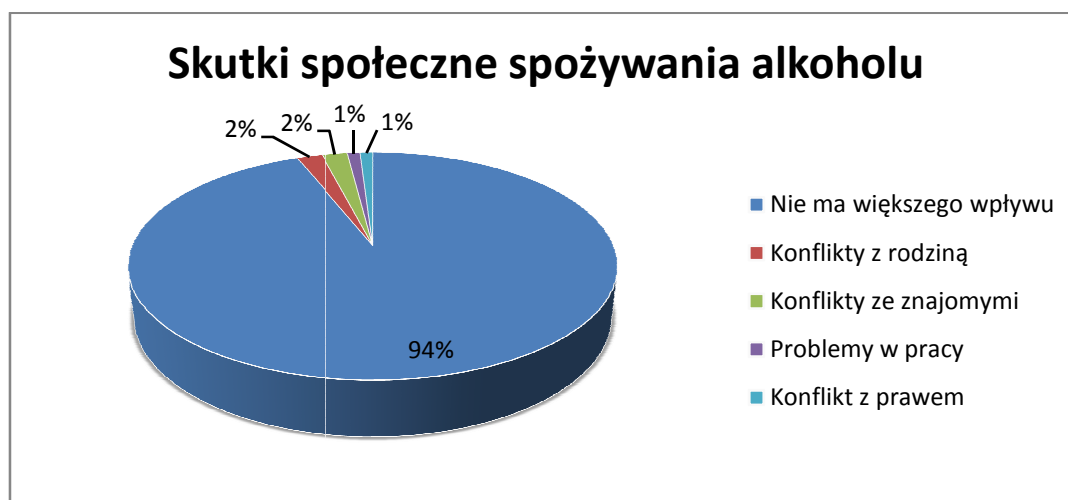
Negatywne skutki psychiczne spożywania alkoholu dotknęły kiedykolwiek tylko 4% osób, kiedy to badani przyznali, że zdarzyła się sytuacja, w której alkohol sprowokował u nich zachowania agresywne i skłonność do kłótni. Połowa badanych nie odczuwa żadnych konsekwencji psychicznych spożywania alkoholu, zaś 45% uważa, że po przyjęciu tej substancji jest bardziej towarzyska.

Wykres 105. Konsekwencje psychiczne spożywania alkoholu a płeć badanych

Źródło: badania własne

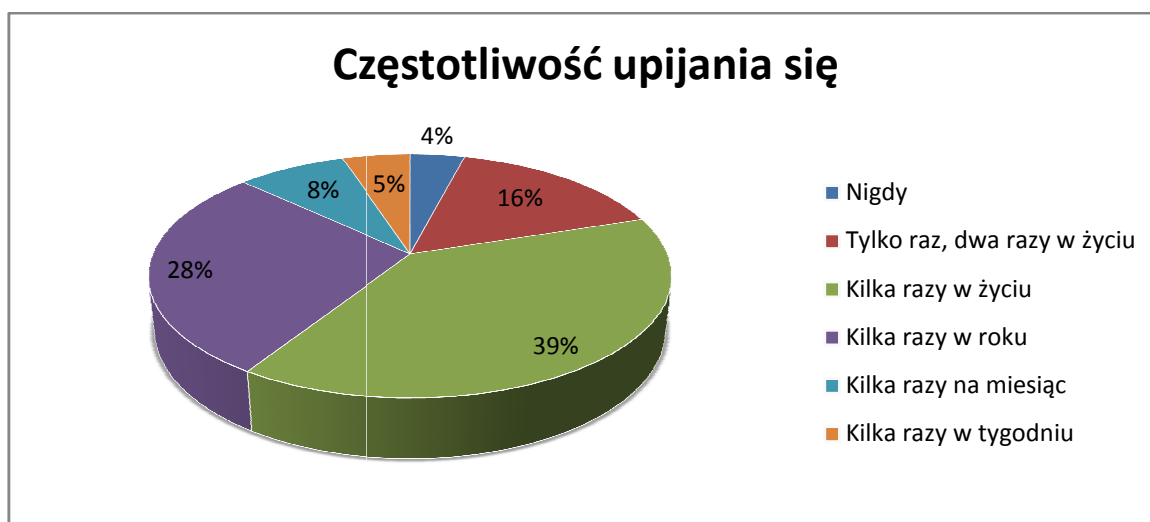
Płeć respondentów była jedyną zmienną dywersyfikującą odczucia związane z psychicznymi konsekwencjami spożywania alkoholu. Podobnie jak w przypadku skutków fizycznych, również efekty psychiczne słabiej odczuwały kobiety – 61% deklaroowało, że nie odczuwało konsekwencji psychicznych picia (wśród mężczyzn odsetek ten jest aż o 16 punktów procentowych niższy). Panowie znacznie częściej przyznawali, że dzięki alkoholowi stawali się bardziej towarzyscy. Natomiast negatywne skutki spożywania alkoholu jak agresja i skłonność do kłótniwości dotyczyły obu płci w porównywalnym, niewielkim stopniu.

Wykres 106. Konsekwencje społeczne spożywania alkoholu

Źródło: badania własne

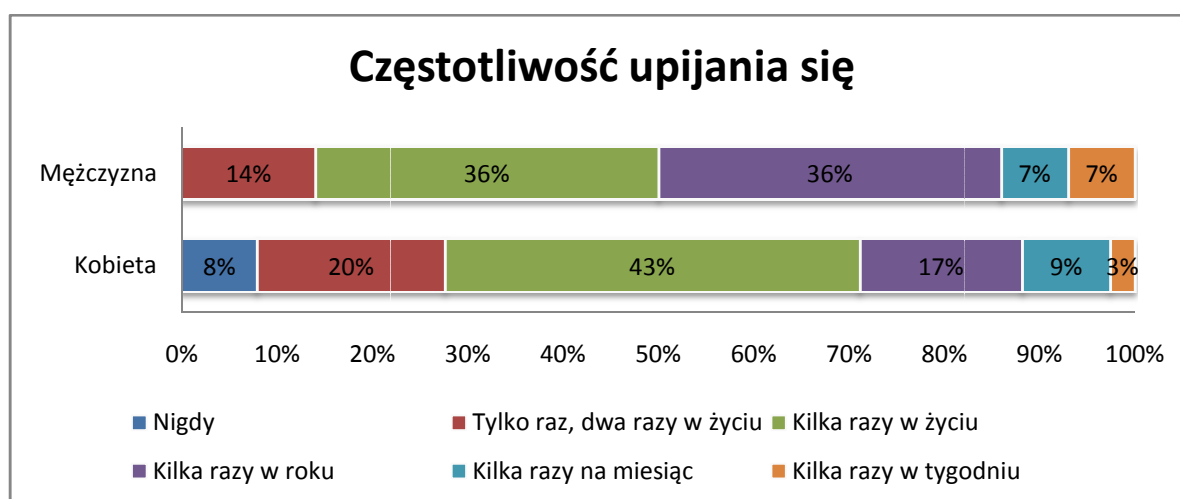
Niemal wszyscy (94%) badani studenci – niezależnie od płci, wieku i częstotliwości spożywania napojów alkoholowych – deklarowali, że spożywanie alkoholu nie miało wpływu na ich relacje z otoczeniem. Osoby, które przyznały, że odczuły negatywny wpływ spożywania alkoholu na relacje z otoczeniem, koncentrowały się przede wszystkim na relacjach osobistych – dwie trzecie badanych w tej grupie popadło w konflikt z rodziną lub znajomymi i przyjaciółmi. Wyniki te świadczą o tym, że spożywanie alkoholu postrzegane było przez badanych jako obojętne dla relacji społecznych lub wręcz jako korzystne.

Wykres 107. Częstotliwość upijania się

Źródło: badania własne

Mimo, iż niemal co dziesiąty szczeciński student przyznaje, że alkohol spożywał bardzo często, zaledwie 13% badanych przyznało, że upajało się częściej niż kilka razy w roku. Jeden na dwudziestu pięciu badanych spożywających alkohol twierdził, że nigdy nie zdarzyło mu się upoić, a kolejnych 16% deklarowało, że zrobiło to tylko jeden lub dwa razy w życiu. Kilka razy w życiu upoił się średnio co trzeci badany student (39% respondentów), zaś 28% upoiła się kilka razy w roku.

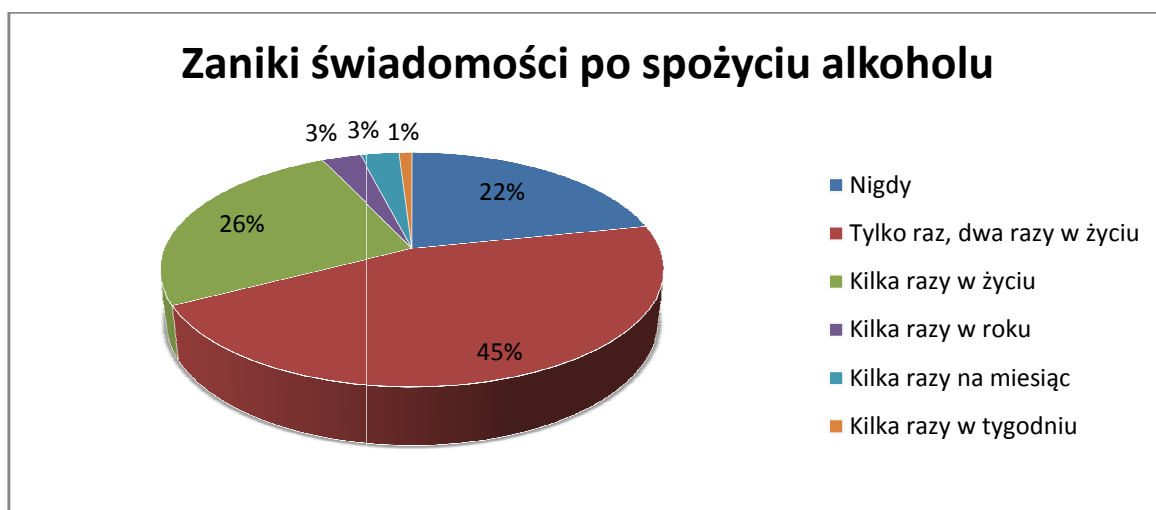

Wykres 108. Częstotliwość upijania się a płeć badanych

Źródło: badania własne

Deklaracje związane z częstotliwością upijania się – podobnie jak inne wskaźniki dotyczące spożywania alkoholu – różniły się wśród płci. Nigdy nie upijały się wyłącznie kobiety (8% wskazań) – wśród mężczyzn odpowiedź ta nie padła ani razu. Wśród studentek dominowały wypowiedzi związane z upiciem się kilka razy w życiu (43% respondentek). Studenci w równych liczebnościach deklarowali natomiast doświadczenie upojenia alkoholowego kilka razy w życiu i kilka razy w roku (po 36% wskazań). Mężczyźni również dwukrotnie częściej niż kobiety przyznali, że upijali się kilka razy w tygodniu. Wiek badanych nie wpłynął natomiast w istotny sposób na częstotliwość upijania się.

Na tle wszystkich studentów wyróżniali się badani powyżej 24 roku życia – w grupie tej nie pojawiły się deklaracje o braku doświadczenia upojenia alkoholowego (w pozostałych rocznikach średnio 4,5%). Kilka razy w tygodniu upijał się co dziesiąty badany do 20 roku życia (porównywalnie wśród najstarszych respondentów) oraz 7% studentów w wieku 21-22 lata. Studenci wyższych roczników w ogóle nie deklarowali upijania się częściej niż kilka razy na miesiąc. We wszystkich grupach wiekowych dominowały jednak wypowiedzi dotyczące doświadczenia upojenia alkoholowego tylko kilka razy w życiu.

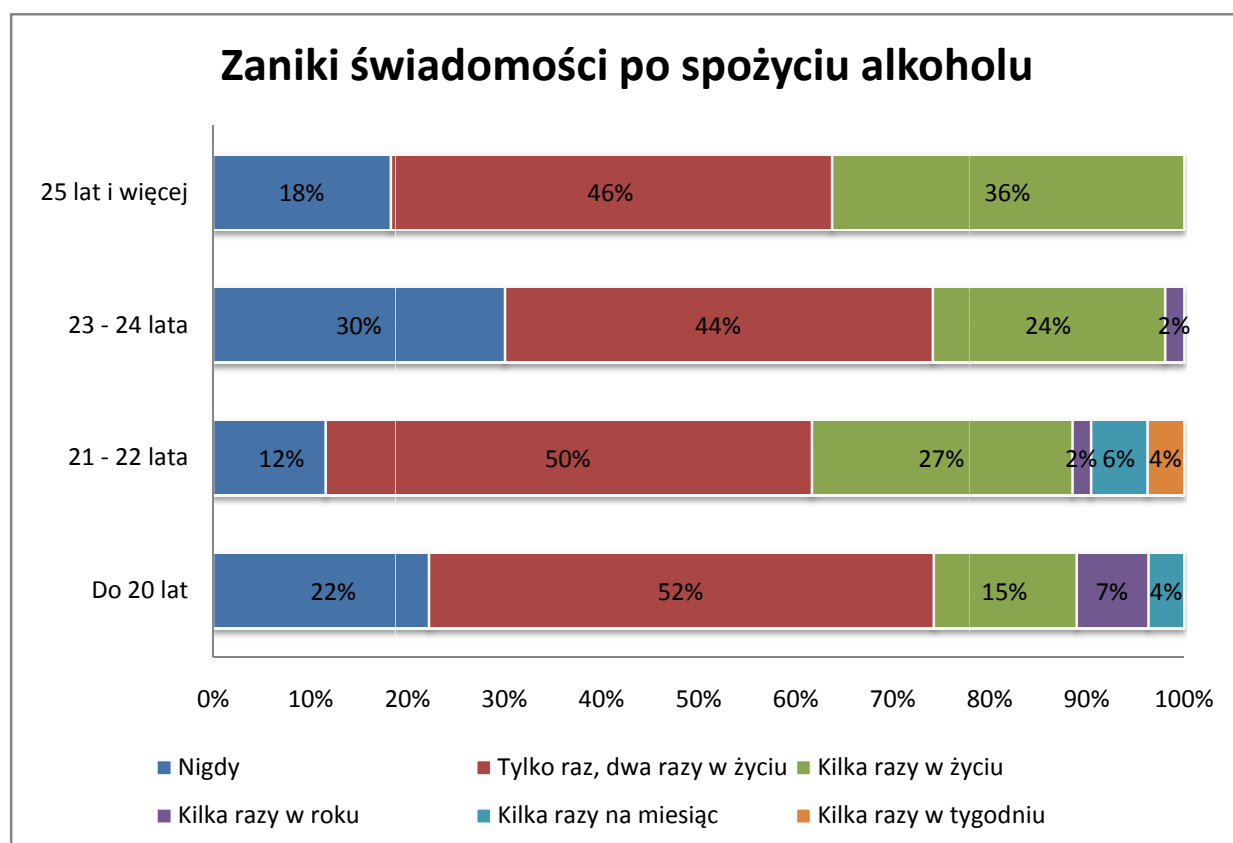
Wykres 109. Doświadczenie zaniku świadomości po spożyciu alkoholu

Źródło: badania własne

Blisko połowa badanych studentów (45%) przyznaje, że raz lub dwa razy w życiu doświadczyła zjawiska „urwanego filmu” – zaniku świadomości będącego konsekwencją

spożycia dużej ilości alkoholu. Co czwarty respondent przyznał, że dotknął go ten stan kilka razy w życiu, a jeden na pięciu badanych nigdy się z nim nie zetknął. Jeden na dwudziestu pięciu respondentów (4%) przyznał, że doświadczył „urwanego filmu” co najmniej kilka razy w miesiącu, przy czym jedna czwarta tych badanych traciła świadomość na skutek spożycia alkoholu nawet kilka razy w tygodniu.

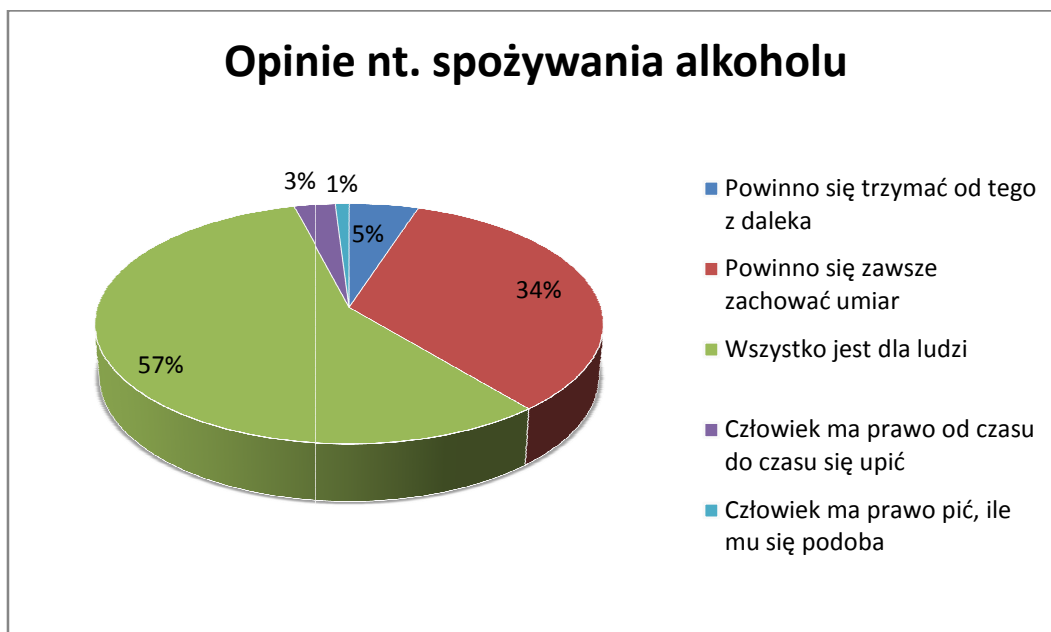
Kobiety – w świetle złożonych przez nie deklaracji – były w spożywaniu napojów alkoholowych znacznie „ostrożniejsze”, niż mężczyźni; nigdy zaników świadomości w efekcie upicia się nie doświadczyło 29% badanych studentek – wśród studentów odsetek ten był o 13 punktów procentowych niższy. Doświadczenie „urwanego filmu” raz lub dwa w życiu miało porównywalny odsetek badanych obojga płci – wyłącznie mężczyźni natomiast spożywali alkohol do utraty świadomości kilka razy w miesiącu (2% wskazań) a nawet kilka razy w tygodniu (również 2% odpowiedzi).

Wykres 110. Doświadczenie zaniku świadomości po spożyciu alkoholu a wiek badanych

Źródło: badania własne

Wraz z rosnącym wiekiem respondentów malała liczba osób przyznających, że upijali się do utraty świadomości dość często. Zjawiska „urwanego filmu” częściej niż raz w tygodniu doświadczali wyłącznie badani pomiędzy 21 a 22 rokiem życia (4% wskazań). Także tylko wśród respondentów, którzy nie ukończyli jeszcze 23 lat pojawiały się wypowiedzi dotyczące doświadczania zaników świadomości w wyniku spożycia alkoholu kilka razy w miesiącu. We wszystkich grupach wiekowych dominowało jednak doświadczenie „urwanego filmu” jeden lub dwa razy w życiu.

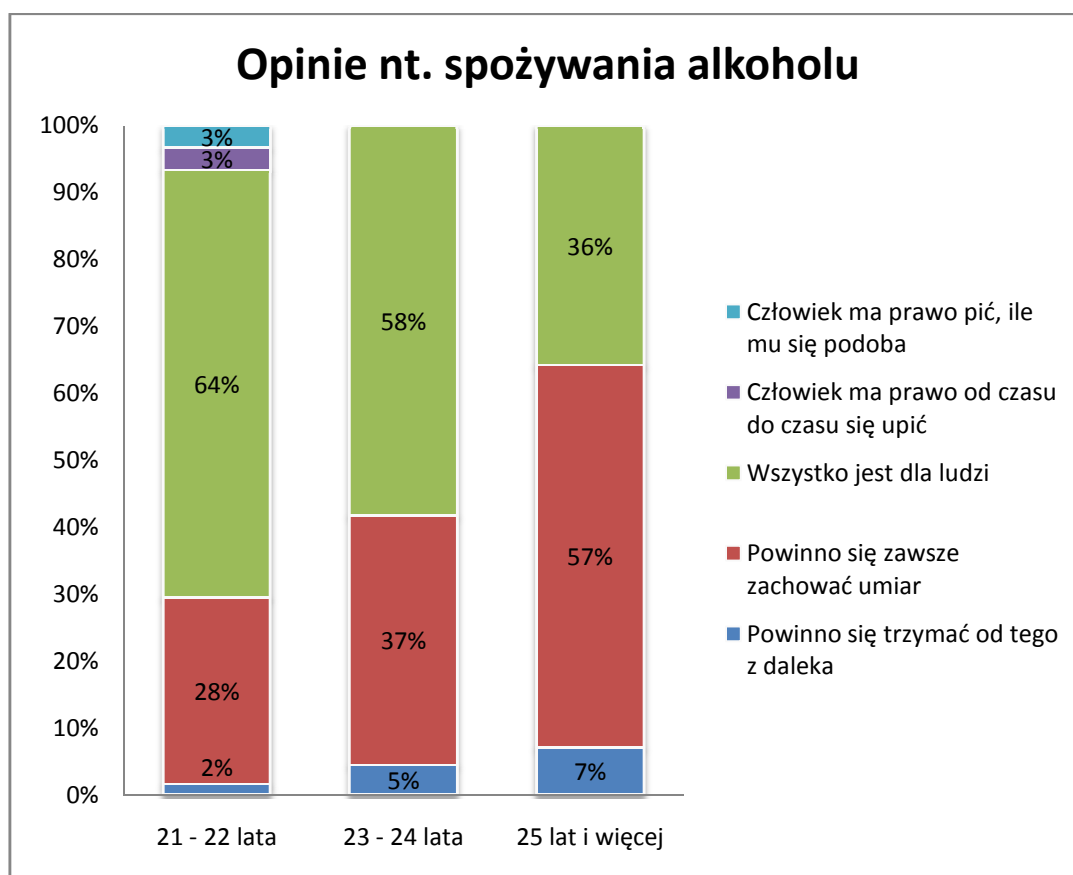

Wykres 111. Opinie nt. spożywania alkoholu

Źródło: badania własne

Co dwudziesty badany student był zdania, że należy stronić od alkoholu; odsetek respondentów, którzy twierdzili, iż „wszystko jest dla ludzi” – najczęstszej postawy – był aż jedenastokrotnie wyższy. Co trzeci badany uważał, że podczas spożywania alkoholu należy zawsze zachować umiar, a jeden na stu twierdził, że każdy człowiek ma prawo pić, ile mu się podoba. W radykalnych opiniach negujących spożywanie alkoholu przodowali mężczyźni – wyraziło je 6% studentów i o połowę mniej studentek. Kobiety częściej (42% wskazań, wśród mężczyzn o 14% mniej) uważały, że pijąc alkohol należy zachowywać umiar – wśród panów dominowała opinia, że „wszystko jest dla ludzi” (61% mężczyzn i o 9% mniej kobiet). Dwukrotnie częściej mężczyźni niż kobiety przyznawali, że człowiek ma prawo od czasu do

czasu się upić (4% badanych płci męskiej), obie płcie natomiast w jednym przypadku na sto deklarowały stanowisko „człowiek ma prawo pić, ile mu się podoba”.

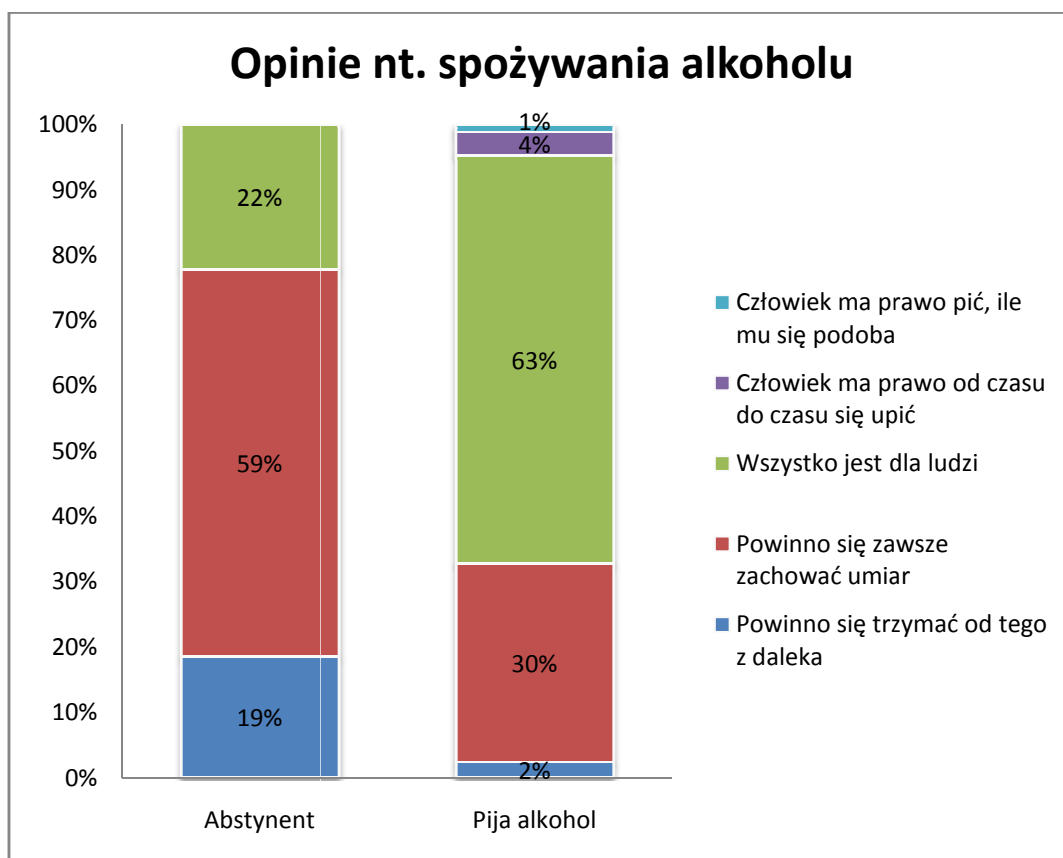

Wykres 112. Opinie nt. spożywania alkoholu a wiek badanych

Źródło: badania własne

Po wyłączeniu z analizy mało licznej grupy wypowiedzi respondentów poniżej 21 roku życia, zaobserwowano istotny trend dotyczący opinii związanych ze spożywaniem alkoholu. Najmłodsi badani są najbardziej liberalni – tylko w grupie wiekowej 21-22 lata pojawiły się wypowiedzi „człowiek ma prawo pić ile mu się podoba” oraz „człowiek ma prawo od czasu do czasu się upić” – odpowiednio uzyskały po 3% wskazań. Wśród najmłodszych badanych zaledwie co pięćdziesiąty był zdania, że od alkoholu należy trzymać się z daleka; w grupie 23-24 lata odsetek ten wzrastał do 5%, a w kolejnej – do 7%. Rosła również, wraz z wiekiem respondentów, grupa osób twierdzących, że spożywając alkohol, należy zawsze zachować umiar: wśród badanych powyżej 24 roku życia odsetek ten (57% wskazań) był dwukrotnie wyższy, niż wśród najmłodszych. Wzrost

ten następował głównie kosztem poglądu, iż „wszystko jest dla ludzi”, deklarowanego przez dwie trzecie (64%) najmłodszych respondentów i blisko połowę mniej (36%) ich starszych kolegów.

Wykres 113. Opinie nt. spożywania alkoholu a picanie napojów alkoholowych

Źródło: badania własne

Zestawienie opinii dotyczących alkoholu z częstotliwością jego spożywania wykazało, jak silne jest zróżnicowanie postaw konsumentów tj. osób pijących i abstynentów. Wśród studentów, którzy sięgają po alkohol, zaledwie co pięćdziesiąty uważał, że należy jednak trzymać się od niego z daleka – wśród abstynentów odsetek ten był niemal dziesięciokrotnie wyższy. Abstynenci również dwukrotnie częściej niż pozostali badani (59% wskazań) uważali, że spożywając alkohol, należy zawsze zachować umiar – była to dominująca wśród nich postawa. Spożywający alkohol, najczęściej (63% wskazań) twierdzili, że człowiek ma prawo od czasu do czasu się upić (wśród abstynentów odsetek ten był o 41% niższy); tylko oni również wyrażali opinię, że człowiek ma prawo upijać się lub pić tak często, jak uważa za stosowne.

Wykres 114. Prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu

Źródło: badania własne

Niemal co piąty badany (17%) przyznał, że choć raz w życiu prowadził samochód, motocykl lub rower pod wpływem alkoholu – najmniej w tej grupie było najmłodszych badanych (niespełna 6%; dla porównania, w grupie 21-22 lata już blisko 20%). Czterokrotnie częściej pojazd pod wpływem alkoholu prowadzili mężczyźni (21,8% wskazań twierdzących) niż kobiety (5,5% wskazań).

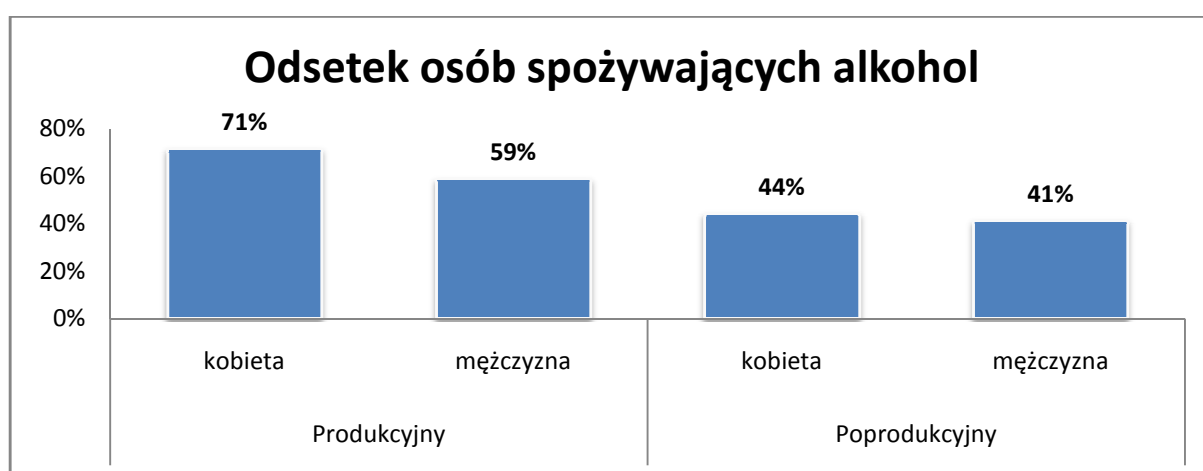

Wykres 115. Spożywanie alkoholu w trakcie ciąży

Źródło: badania własne

Wśród objętych badaniem studentek szczecińskich uczelni, które spożywają alkohol, jedna na dwadzieścia pięć badanych przyznała, że będąc w ciąży, zdarzyło się jej nie odmówić sobie napojów alkoholowych. Odpowiedzi tej udzielały przede wszystkim dziewczęta w wieku 21-22 lata (3,3% wskazań) – wśród ich starszych koleżanek (23-24 lata) odpowiedź twierdząca nie padła ani razu. W skrajnych grupach wiekowych natomiast niewielka liczebność odpowiedzi uniemożliwiła przeprowadzenie analizy.

3.4 Spożywanie alkoholu wśród dorosłych mieszkańców Szczecina

Wykres 116. Odsetek respondentów spożywających alkohol niezależnie od częstotliwości a wiek i płeć⁹

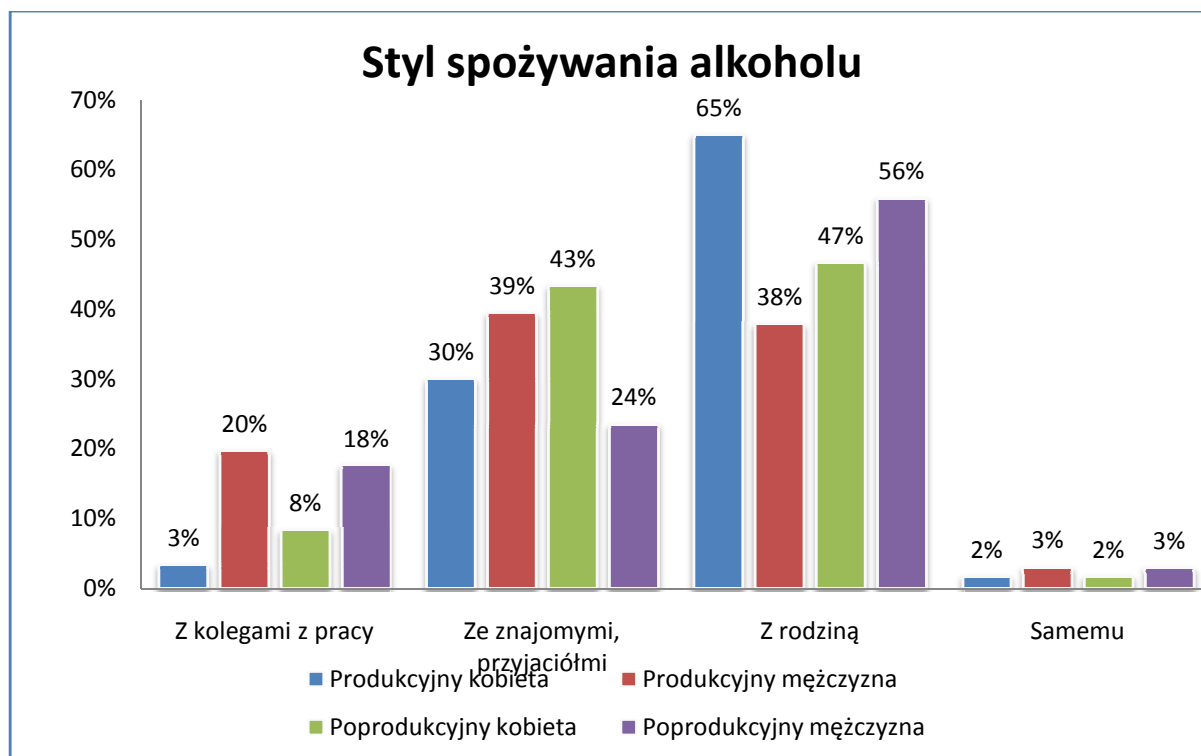
Źródło: badania własne

W próbie badanych dorosłych mieszkańców Szczecina widać wyraźnie, że odsetek abstynentów był najwyższy w grupie osób w wieku poprodukcyjnym – alkohol spożywało 41% mężczyzn i 44% kobiet w tej grupie wiekowej. Wśród osób w wieku produkcyjnym, do spożywania alkoholu przyznało się 71% kobiet oraz 59% mężczyzn. Pomimo, że potoczna opinia mówi o większym spożyciu alkoholu przez mężczyzn, wskaźnik ten potwierdza inne badania, realizowane na próbie ogólnopolskiej¹⁰ – mieszkanki Szczecina, tak, jak wszystkie Polki spożywają coraz więcej alkoholu. W dodatku styl spożywania alkoholu przez kobiety

⁹ Kolejne słupki procentowe wykresu 117 prezentują procent odpowiedzi potwierdzających spożywanie alkoholu w grupach, w stosunku do 100% odpowiedzi. tzn. 71% badanych kobiet w wieku produkcyjnym spożywała alkohol (29% nie spożywała), 59% mężczyzn spożywała alkohol (41% nie spożywała). W sumie, w grupie produkcyjnej alkohol spożywało 65%.

¹⁰ Por. dr n. med. Dariusz Wasilewski „Kobieta i alkohol” w: Psyche 3/4/2007

jest zazwyczaj znacznie bardziej ryzykowny – kobiety łatwiej popadają w uzależnienia i starają się ukrywać wystąpienie u nich problemu alkoholowego.

Wykres 117. Styl spożywania napojów alkoholowych a wiek i płeć

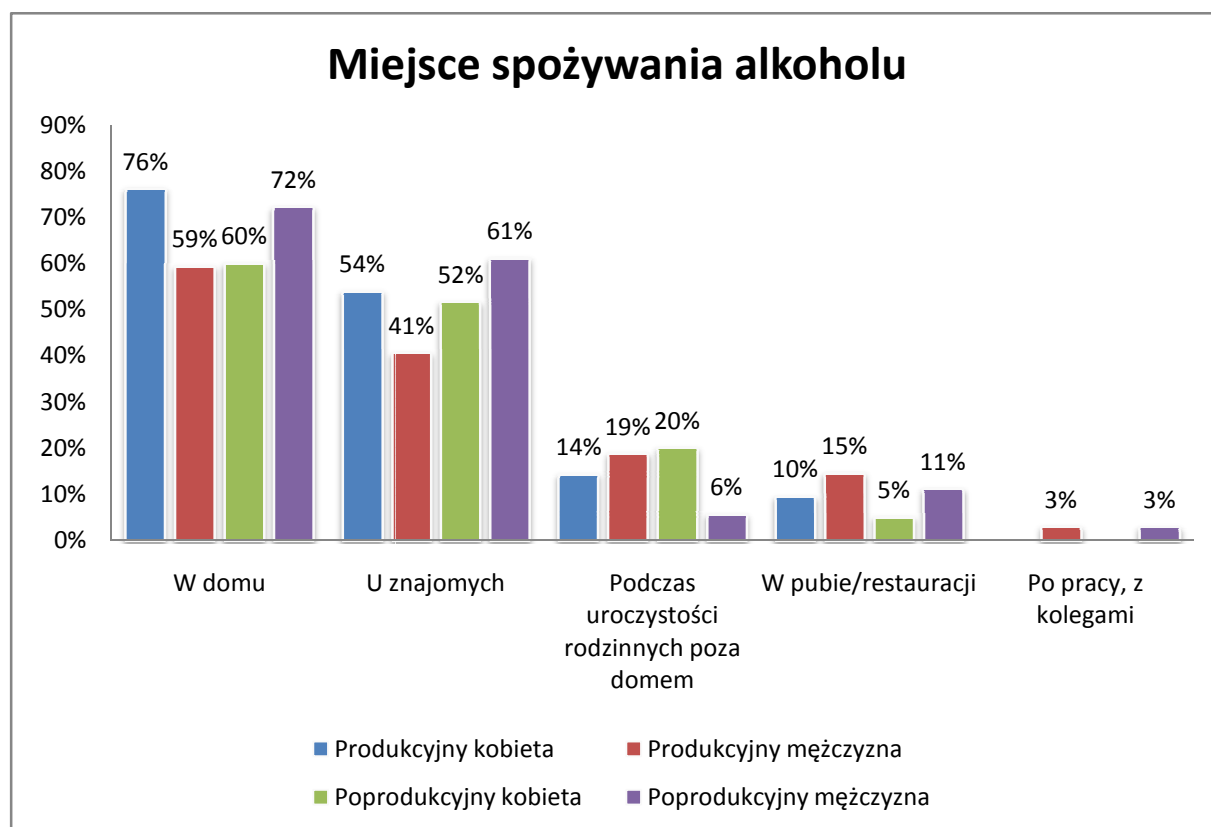
Źródło: badania własne

Przytoczone powyżej dane dotyczące dominującego stylu spożywania alkoholu nie potwierdzają postawionej wyżej (za badaniem dr Wasilewskiego) tezy, jednak należy pamiętać, że samotne spożywanie alkoholu należy do kwestii o najwyższym poziomie drażliwości, i aby uzyskać wiarygodny pomiar tej cechy, nie wystarczą badania ankietowe – odczyt możliwy jest przy zastosowaniu technik psychologicznych, których zastosowanie w badaniach społecznych nie jest możliwe.

Z uzyskanych w badaniu danych wynika, że dominującym stylem spożywania alkoholu przez kobiety w wieku produkcyjnym, było picie z rodziną (przede wszystkim, na spotkaniach rodzinnych) – odpowiedzi tej udzieliło 65% respondentek, z wyłączeniem tych, które zadeklarowały, że alkoholu nie spożywają nigdy. Mniej popularne było spożywanie alkoholu ze znajomymi i przyjaciółmi – 30%, a najmniej – z kolegami z pracy i samotnie – odpowiednio 3% i 2% wskazań. Należy jednak pamiętać, że wskazania z ostatniej kategorii nie są do końca wiarygodne.

Inaczej wyglądał rozkład tej cechy u mężczyzn w wieku produkcyjnym – najczęściej spożywało alkohol z rodziną 38% mężczyzn, natomiast 39% najczęściej piło ze znajomymi, przyjaciółmi. Mężczyźni o wiele częściej niż kobiety spożywali z kolegami z pracy – odpowiedzi tej udzieliło 20% badanych.

Z analizy rozkładu spożywania alkoholu u osób w wieku poprodukcyjnym – kobiety w tej grupie wiekowej również spożywały alkohol najczęściej z rodziną, jednak częstotliwość ta wyniosła 47% odpowiedzi, a 43% odpowiedzi brzmiało „ze znajomymi, przyjaciółmi”. Odpowiedzi „z kolegami z pracy” udzieliło 8% respondentek w wieku poprodukcyjnym. Wśród mężczyzn w wieku poprodukcyjnym kolejność wskazań była taka sama, jednak znacząco różniły się udziałem – 56% spożywało alkohol przede wszystkim z rodziną, 24% ze znajomymi i przyjaciółmi, a 18% z kolegami z pracy. Różnica w częstości wskazań odpowiedzi „z kolegami z pracy” może wynikać z faktu większej bierności zawodowej kobiet.

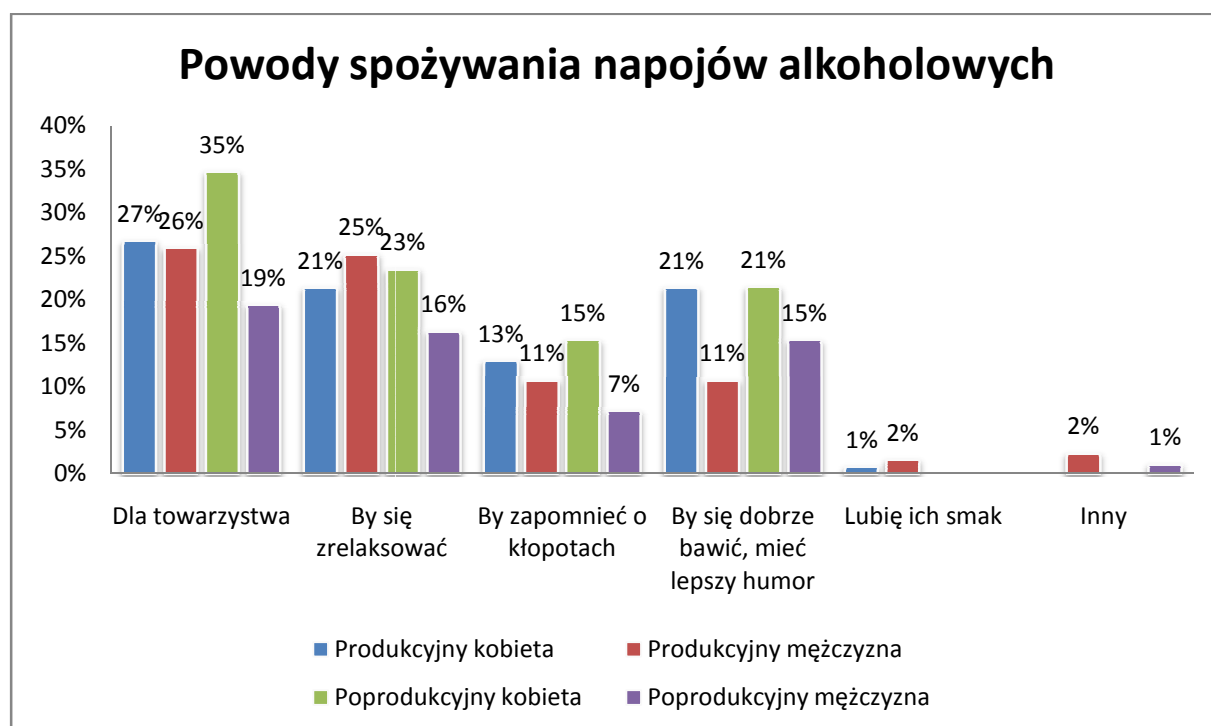

Wykres 118. Miejsce najczęstszego spożywania alkoholu a wiek i płeć badanych

Źródło: badania własne

Mieszkańcy Szczecina niezależnie od płci i wieku alkohol spożywali przede wszystkim we własnym domu lub u znajomych – odpowiedzi tej udzieliło 76% kobiet i 59% mężczyzn w wieku produkcyjnym, oraz 72% mężczyzn i 60% kobiet w wieku poprodukcyjnym. Nieco rzadziej, lecz równie często, spożywany był alkohol u znajomych – w takich warunkach napoje alkoholowe spożywane były przez 54% kobiet i 41% mężczyzn w wieku produkcyjnym oraz 52% kobiet i 61% mężczyzn w wieku poprodukcyjnym.

W zestawieniu z częstotliwością spożywania alkoholu w pubach i restauracjach, widać wyraźnie, że dorośli mieszkańcy Szczecina nie wyróżniają się w skali ogólnopolskiej – spożywają alkohol w kameralnych, domowych warunkach, z rodziną lub znajomymi, w zamkniętym gronie. Młodszy mieszkańcy miasta deklarowali wychodzenie czasem do barów bądź restauracji, jednak był to niewielki odsetek (15% mężczyzn i 10% kobiet).

Wykres 119. Główne powody spożywania napojów alkoholowych a wiek i płeć badanych

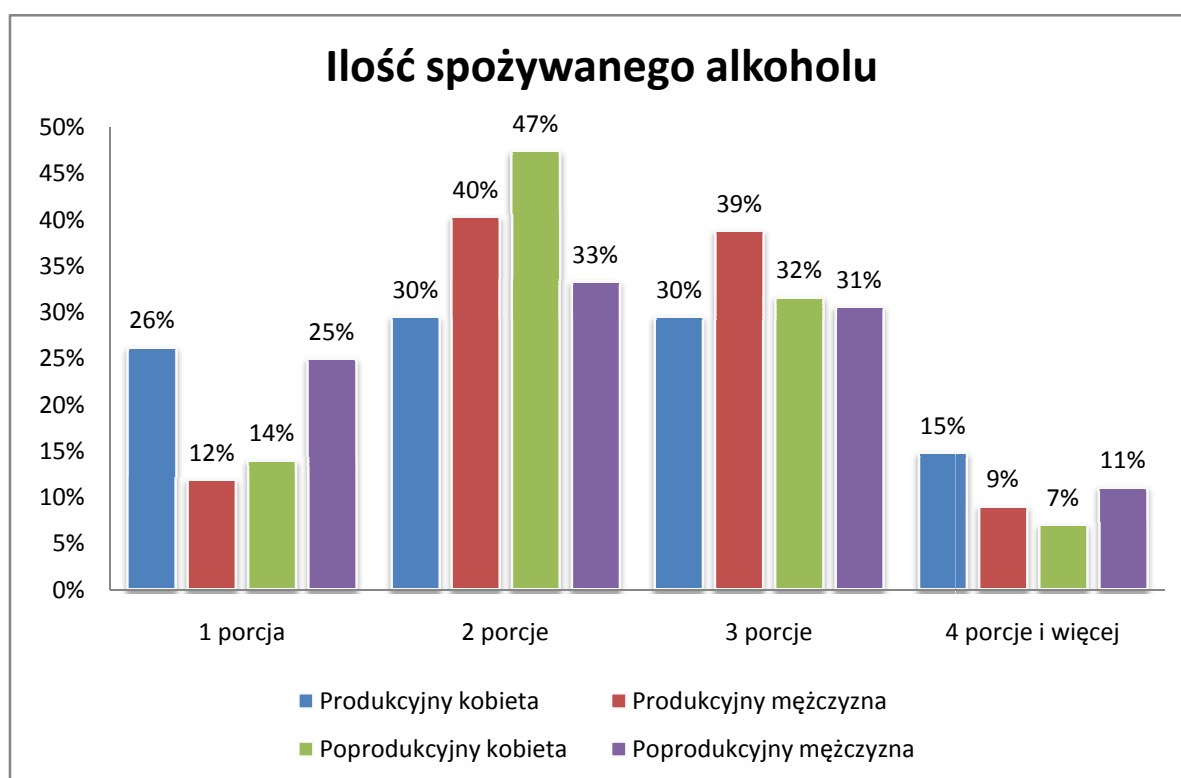
Źródło: badania własne

Spożywanie alkoholu wśród dorosłych mieszkańców Szczecina miało przede wszystkim kontekst społeczny – dominujący styl picia to okazjonalnie, podczas spotkań z rodziną i znajomymi. „Dla towarzystwa” było też dominującą odpowiedzią w pytaniu

o przyczyny spożywania alkoholu – udzieliło jej 27% kobiet i 26% mężczyzn w wieku produkcyjnym oraz 35% kobiet i 19% mężczyzn w wieku poprodukcyjnym.

Aby się dobrze bawić i mieć lepszy humor spożywało alkohol po 21% kobiet w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym oraz 15% mężczyzn w wieku poprodukcyjnym i 11% w wieku produkcyjnym. Kolejną mało popularną odpowiedzią było „by zapomnieć o kłopotach” – udzieliło jej 13% kobiet w wieku produkcyjnym i 15% w wieku poprodukcyjnym oraz 11% mężczyzn w wieku produkcyjnym i 7% w poprodukcyjnym.

Jedynie 1% kobiet i 2% mężczyzn w wieku produkcyjnym zadeklarowało, że spożywało napoje alkoholowe przede wszystkim ze względu na ich smak, natomiast 2% mężczyzn w wieku produkcyjnym i 1% w wieku poprodukcyjnym udzieliło odpowiedzi „inny powód” – odmawiając jednocześnie jego sprecyzowania.

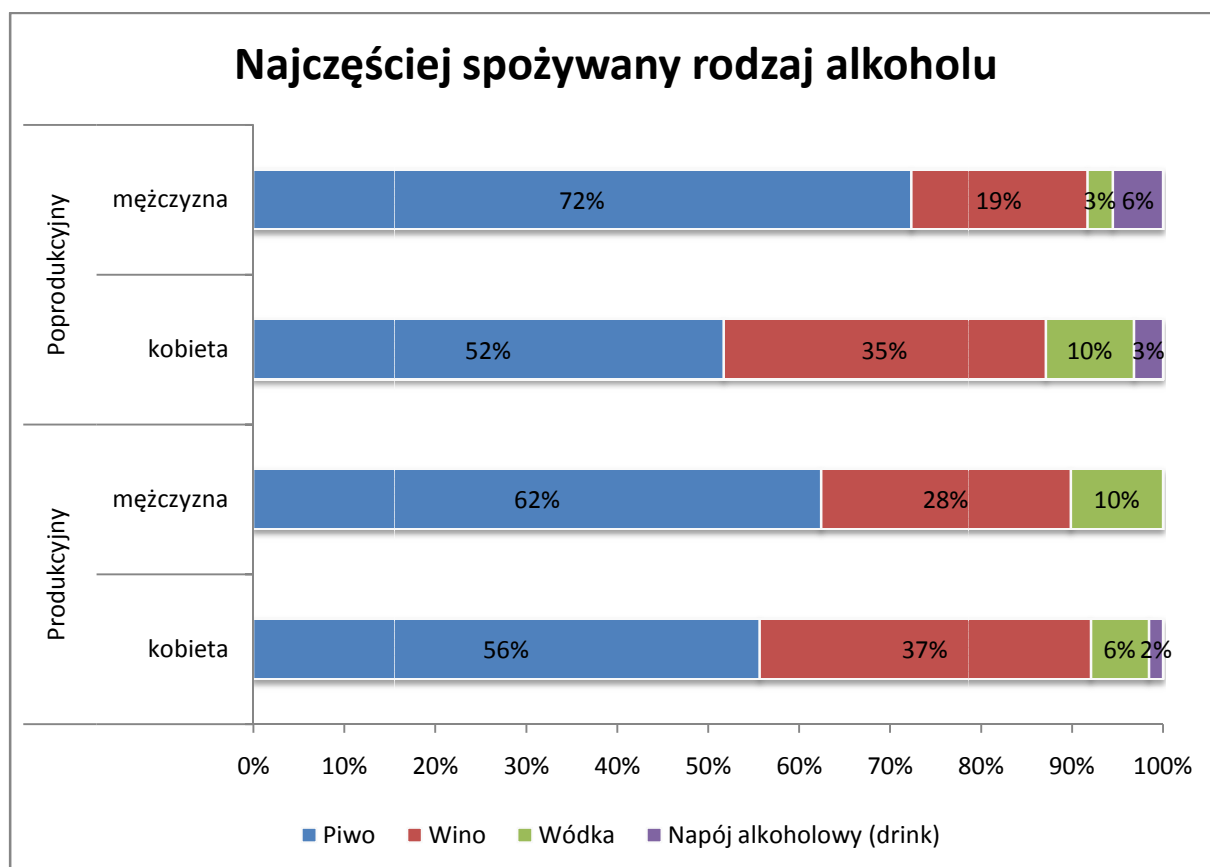
Wykres 120. Ilość alkoholu spożytego w ciągu ostatnich 30 dni a wiek i płeć badanych

Źródło: badania własne

Deklarowana ilość spożywanego alkoholu wśród respondentów była zazwyczaj umiarkowana – 40% mężczyzn i 30% kobiet w wieku produkcyjnym zadeklarowało jedną

porcję alkoholu (porcja alkoholu została określona jako ilość odpowiadająca butelce piwa, kieliszkowi wódki, kieliszkowi wina bądź jednemu drinkowi), a 39% mężczyzn i 30% kobiet w wieku poprodukcyjnym – trzy porcje. Jest to ilość alkoholu mieszcząca się w przedziałach spożycia okazjonalnego.

Większą niż cztery porcje ilość alkoholu spożytego w ciągu ostatnich 30 dni zadeklarowało 15% badanych kobiet i 9% mężczyzn w wieku produkcyjnym oraz 7% kobiet i 11% mężczyzn w wieku poprodukcyjnym. Z kolei tylko jedną porcję alkoholu zgodnie z deklaracją spożyło 26% kobiet i 12% mężczyzn w wieku produkcyjnym oraz 14% kobiet i 25% mężczyzn w wieku poprodukcyjnym.

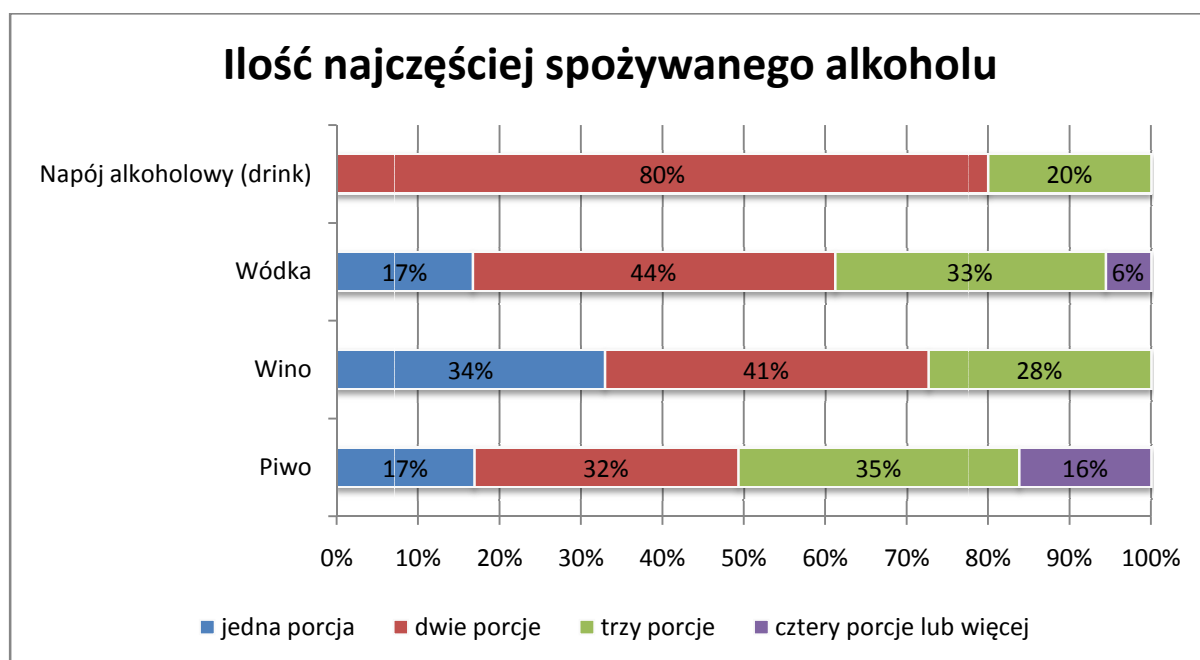

Wykres 121. Najczęściej spożywany alkohol w okresie ostatnich 30 dni a wiek i płeć badanych

Źródło: badania własne

Najpopularniejszym wśród respondentów alkoholem niezależnie od wieku było piwo wybiera je – 72% mężczyzn w wieku poprodukcyjnym i 62% w produkcyjnym oraz 52%

kobiet w wieku poprodukcyjnym i 56% kobiet w wieku produkcyjnym. Wino było popularne przede wszystkim wśród kobiet – był to alkohol spożywany najczęściej przez 37% kobiet w wieku produkcyjnym i 35% w wieku poprodukcyjnym oraz 28% mężczyzn w wieku produkcyjnym i 19% w poprodukcyjnym. Stosunkowo niewielką popularnością cieszyła się wódka – był to najczęściej spożywany alkohol przez 10% mężczyzn i 6% kobiet w wieku produkcyjnym oraz 10% kobiet i 3% mężczyzn w wieku poprodukcyjnym. Spożywanie innych napojów alkoholowych (drinków) zadeklarowało tylko 2% kobiet w wieku produkcyjnym, 3% w wieku poprodukcyjnym oraz 6% mężczyzn w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 122. Ilość najczęściej spożywanego alkoholu w okresie ostatnich 30 dni a wiek i płeć badanych

Źródło: badania własne

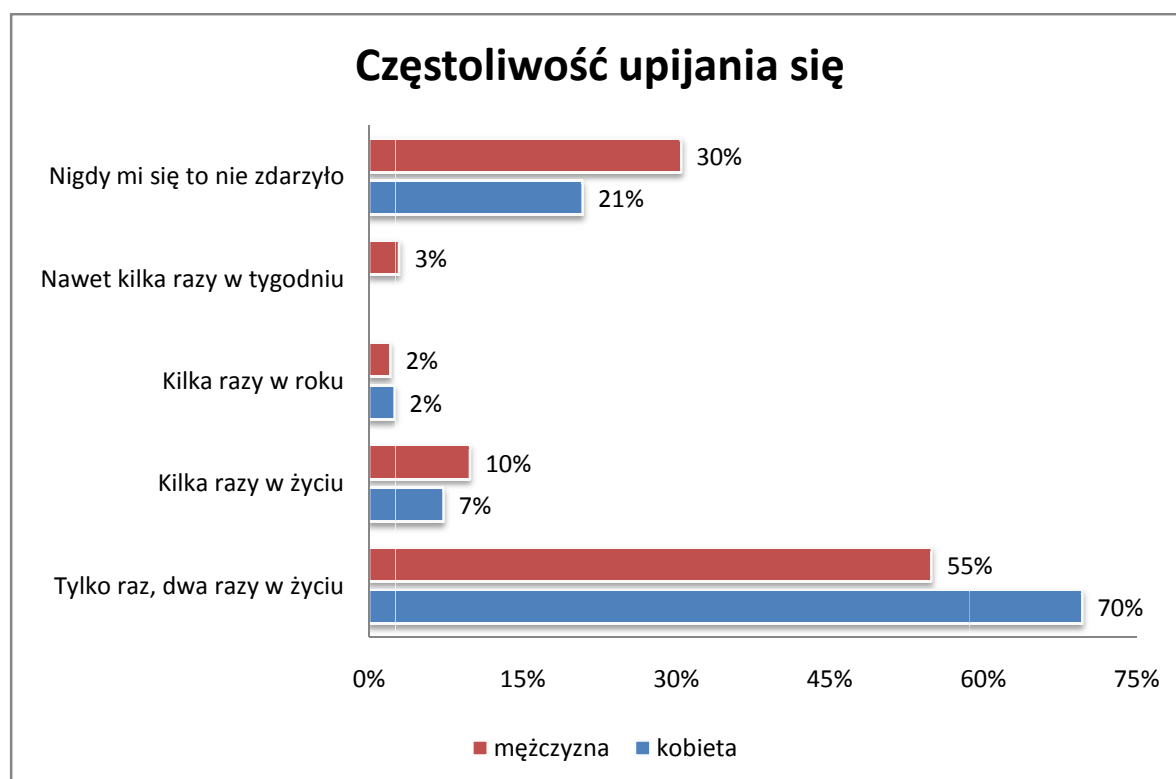
Wśród osób spożywających najwięcej alkoholu dominowali piwosze – 16% z nich spożywało cztery lub więcej butelki piwa, a 35% - trzy butelki. Wśród konsumentów wódki było to odpowiednio 6% i 33% odpowiedzi, natomiast 32% konsumentów piwa i 44% konsumentów wódki ograniczało się do czterech porcji.

Zgodnie z deklaracjami respondentów, spożycie większej ilości niż trzy kieliszki wina nie zdarzało się, 28% konsumentów wina piło w ciągu ostatnich 30 dni trzy kieliszki, 41% dwa kieliszki a 34% - tylko jeden kieliszek.

Osobom spożywającym alkohol, nieprzyjemne „skutki uboczne” zdarzały się bardzo rzadko – tylko 6% mężczyzn i 3% kobiet przyznało w badaniu, że odczuwało nieprzyjemne następstwa fizyczne spożywania alkoholu, lecz nie były one dotkliwe – ustępowały po krótkim czasie.

Zdecydowana większość respondentów zadeklarowała, że nigdy nie odczuwała psychicznych skutków spożywania alkoholu. Zanotowano jedną odpowiedź „staję się bardziej towarzyska” (kobieta, wiek produkcyjny) oraz jedną odpowiedź „staję się smutny, załamany” (mężczyzna, wiek produkcyjny).

Jeśli chodzi o społeczne skutki spożywania alkoholu, rozumiane jako wpływ spożycia na relacje z najbliższym otoczeniem, tylko trzech respondentów – jedna kobieta i dwóch mężczyzn – stwierdziło, że zdarzały się im problemy z rodziną wynikłe ze spożywania alkoholu.

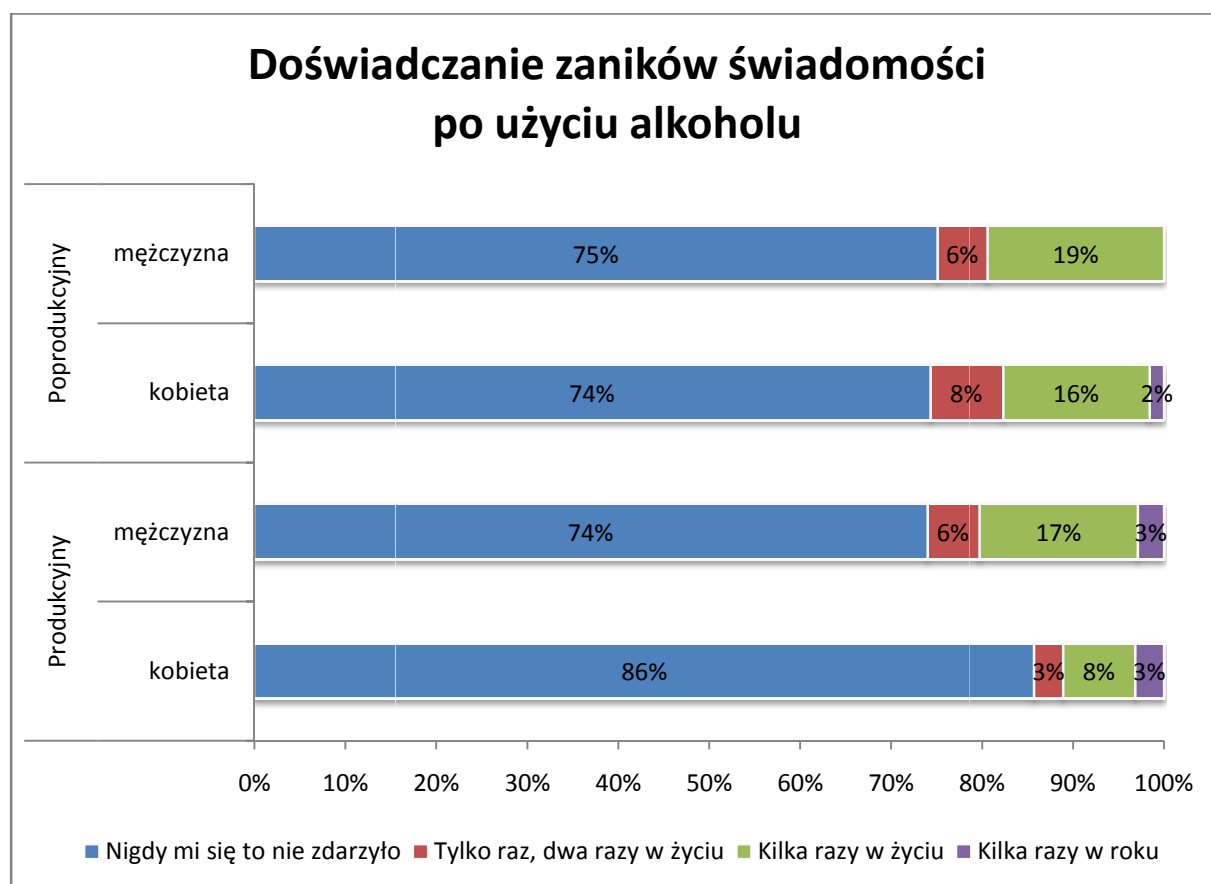

Wykres 123. Częstotliwość upijania się a płeć badanych

Źródło: badania własne

Spośród badanych mieszkańców Szczecina ani razu nie upoiło się w życiu 30% mężczyzn i 21% kobiet. Zdecydowana większość deklarowała, że upoiła się raz lub dwa razy w życiu – w przypadku kobiet było to 70% odpowiedzi a w przypadku mężczyzn – 55%. Kilka razy w życiu upoiło się 10% mężczyzn i 7% kobiet, natomiast po 2% kobiet i mężczyzn upoiło się kilka razy w roku.

Do częstego upajania się, nawet kilka razy w tygodniu przyznało się 3% mężczyzn i ani jedna kobieta.

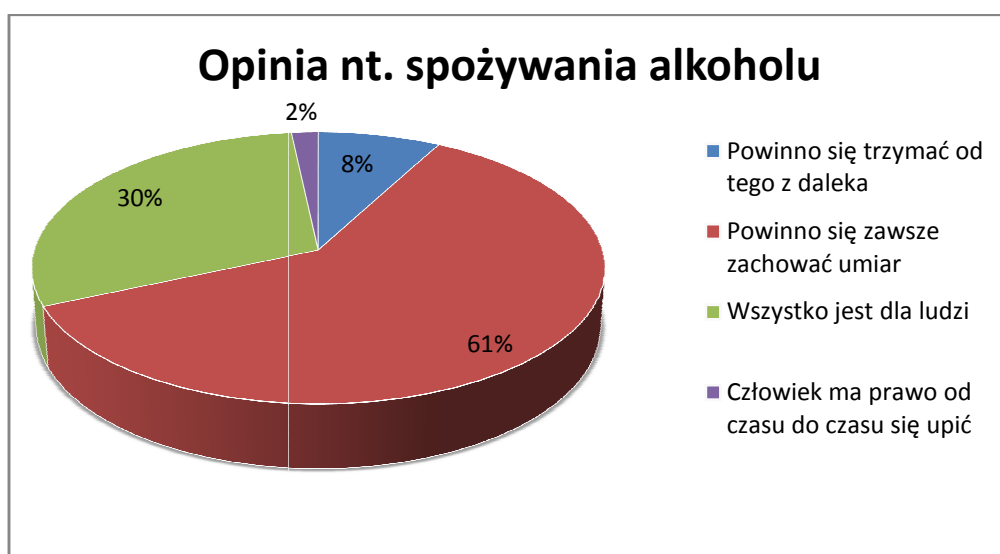
Wykres 124. Doświadczenie zaników świadomości po spożyciu alkoholu a wiek i płeć badanych

Źródło: badania własne

Zaniki świadomości po użyciu alkoholu, tzw. „urwany film”, mogą świadczyć o poważnym problemie z alkoholem – jest to objaw braku kontroli nad ilościami spożywanego alkoholu. Tym bardziej niepokojące jest, że doświadczył ich co najmniej raz w życiu niemal co czwarty ankietowany – wśród osób w wieku produkcyjnym 6% mężczyzn

doświadczyło go raz w życiu, natomiast aż 17% kilka razy w życiu. Kilka razy w roku upija się do poziomu „urwania filmu” 3% respondentów płci męskiej w wieku produkcyjnym.

Przynajmniej raz w życiu zaników świadomości po użyciu alkoholu doznało 3% respondentek w wieku produkcyjnym, 8% - kilka razy w życiu, a 3% - tyle samo co mężczyźni – kilka razy w roku. Wśród osób starszych, w wieku poprodukcyjnym, przynajmniej raz w życiu zaników świadomości doznało 6% mężczyzn i 8% kobiet, natomiast kilka razy w życiu 19% mężczyzn i 16% kobiet. W tej kategorii wiekowej kilka razy w roku „urwanego filmu” doświadczyło 2% badanych kobiet.

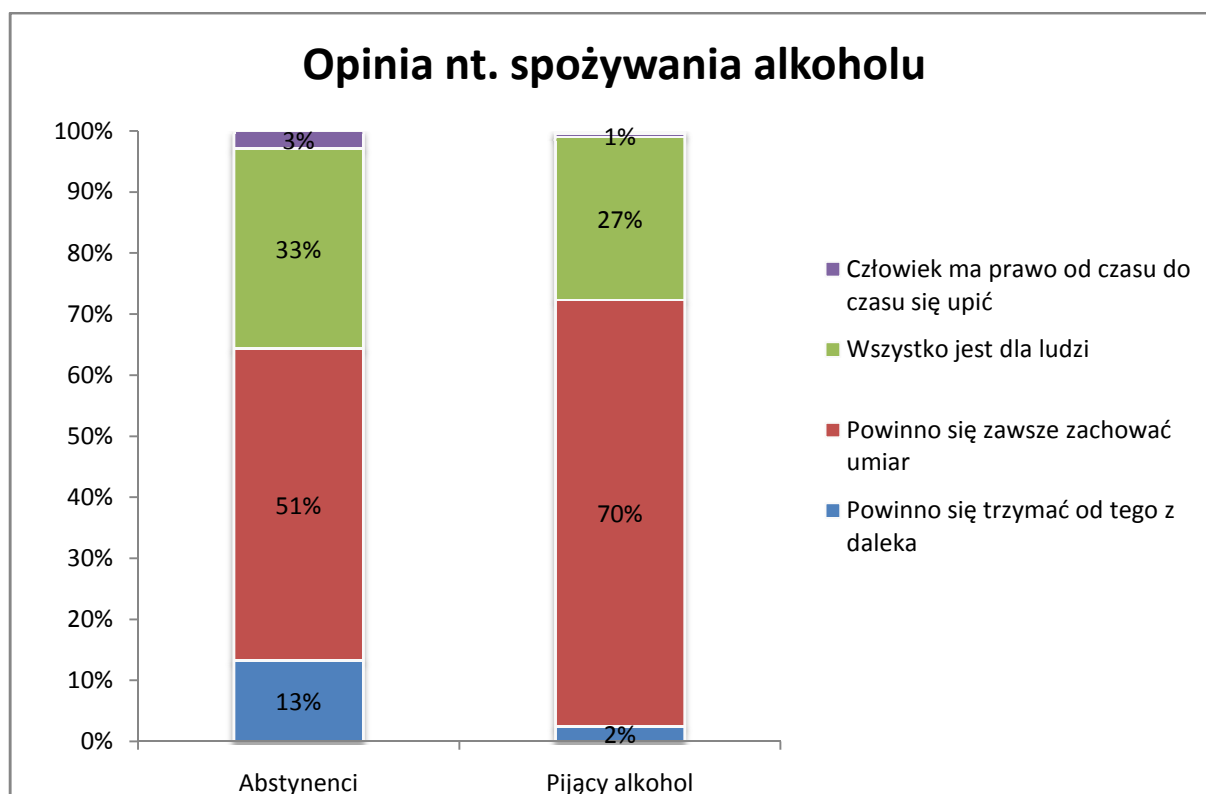

Wykres 125. Opinie na temat spożywania alkoholu

Źródło: badania własne

Wśród opinii mieszkańców Szczecina dotyczących spożywania alkoholu dominowały stanowiska o umiarkowanym piciu alkoholu – 61% respondentów stwierdziło, że należy zachować umiar, natomiast 30% - że „wszystko jest dla ludzi”. Opinie skrajne były w zdecydowanej mniejszości – 8% respondentów stwierdziło, że ludzie powinni trzymać się z daleka od alkoholu, natomiast 2% - że człowiek ma prawo od czasu do czasu się upić.

Różnice w opiniach na temat spożywania alkoholu między płciami były minimalne i mieściły się w granicach błędu statystycznego, podobnie jak w podziale na kategorie wiekowe. Pewne różnice można było zauważyć, porównując opinie abstynentów z osobami, którym zdarza się spożywać alkohol.

Wykres 126. Opinie na temat spożywania alkoholu a częstość spożywania alkoholu

Źródło: badania własne

Widać wyraźnie, że u osób nie spożywających alkoholu w ogóle, przeważały opinie krytyczne w stosunku do spożywania alkoholu – 13% abstynentów uważało, że należy się trzymać od alkoholu z daleka (w porównaniu z tylko 2% konsumentów), jednak 3% abstynentów zgadzało się z opinią, że człowiek ma prawo od czasu do czasu się upić (tylko 1% osób spożywających alkohol). Co ciekawe, u abstynentów częściej spotykano się z opinią, że „wszystko jest dla ludzi” - wyraziło ją 33% badanych, o 6 punktów procentowych więcej, niż w drugiej grupie, w której z kolei zdecydowanie częściej spotkano się z opinią, że „powinno się zawsze zachować umiar” (70% osób spożywających alkohol w porównaniu do 51% abstynentów).

IV. Zazywanie narkotyków

4.1 Skala rozpowszechnienia narkotyków

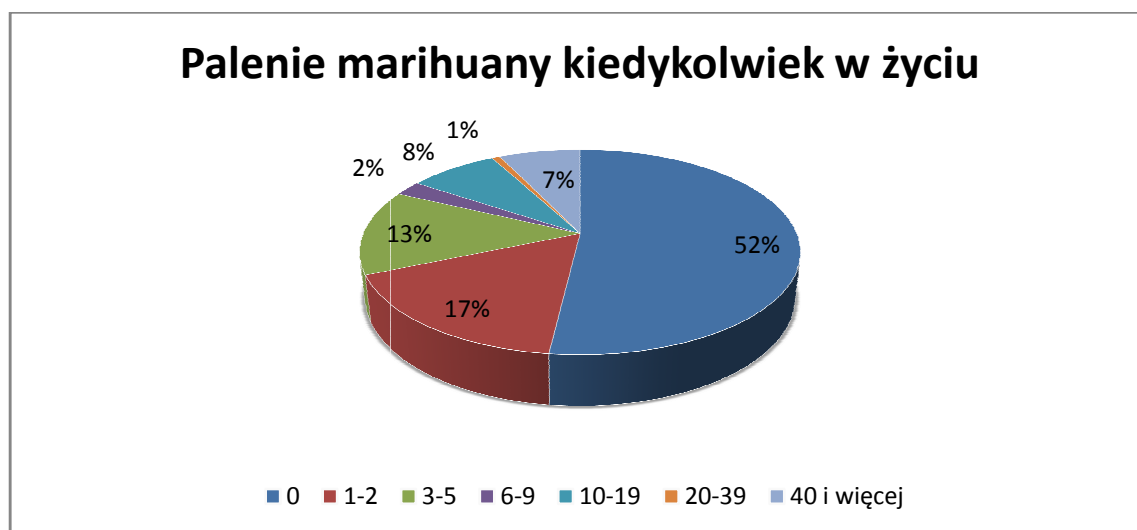
Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii była w Polsce od czasu jej uchwalenia nowelizowana wielokrotnie. Obecnie stanowi jeden z najbardziej restrykcyjnych aktów prawnych dotyczących polityki narkotykowej w Europie, obciążając karą do trzech lat pozbawienia wolności posiadanie jakiegokolwiek ilości substancji psychoaktywnych.

Przepisy prawne radykalizowane były również za sprawą pojawienia się na rynku polskim tzw. dopalaczy, stopniowo obejmując coraz dłuższy wykaz substancji wykluczonych z obrotu.

Restrykcyjne prawo narkotykowe – w zamierzeniu godzące przede wszystkim w dilerów narkotykowych, zaś w praktyce dotykające głównie użytkowników tych substancji - wywołało liczne inicjatywy społeczne dążące do załagodzenia kar za posiadanie niewielkiej ilości narkotyków na własny użytek. Wśród najaktywniej działających w Polsce organizacji wskazać można *Polską Sieć Polityki Narkotykowej*, powołaną w 2008 roku przez grupę niezależnych ekspertów pracujących z osobami uzależnionymi od substancji psychoaktywnych, a także powstały rok wcześniej *Ruch Wolne Konopie*. Druga z wymienionych organizacji promuje w sferze publicznej dopuszczenie do sprzedaży w Polsce substancji pochodnych konopi indyjskich – marihuany i haszyszu. Zarówno na forum internetowym Ruchu, jego profilu w serwisie społecznościowym Facebook, jak również w organizowanych akcjach *Marsz Wyzwolenia Konopii* najaktywniej uczestniczą ludzie młodzi – gimnazjaliści, licealiści i studenci.

Niewątpliwa popularność Ruchu wśród młodzieży skłania do postawienia tezy, iż haszysz i marihuana obecne są na co dzień w życiu młodych ludzi, pomimo sankcji karnych, którymi zagrożony jest ich obrót.

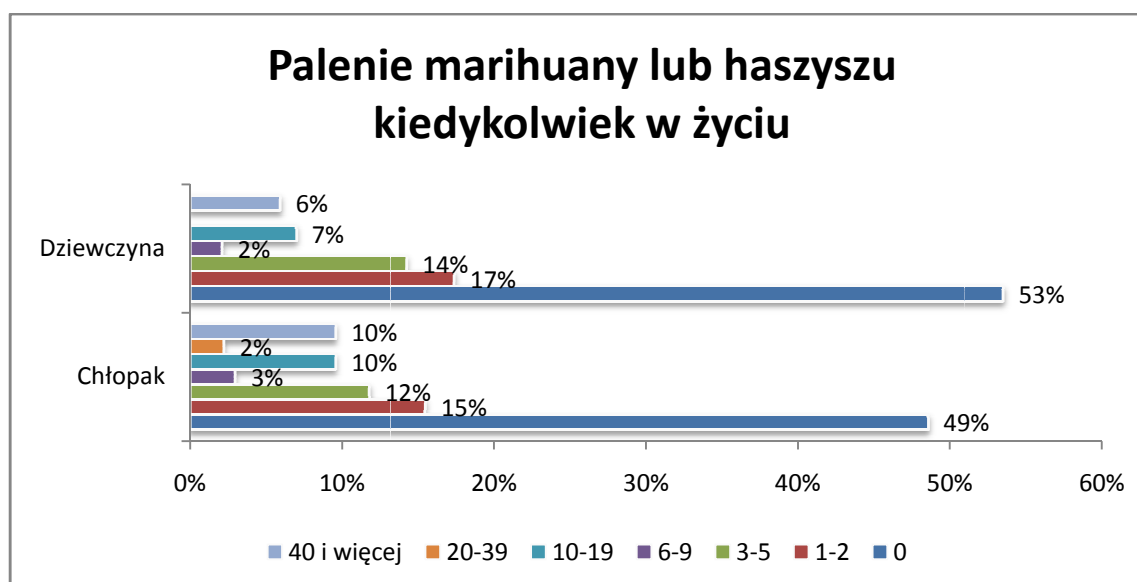
4.2 Stosowanie narkotyków i innych substancji psychoaktywnych wśród uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych

Wykres 127. Ilość okazji spożycia marihuany w życiu respondenta

Źródło: badania własne

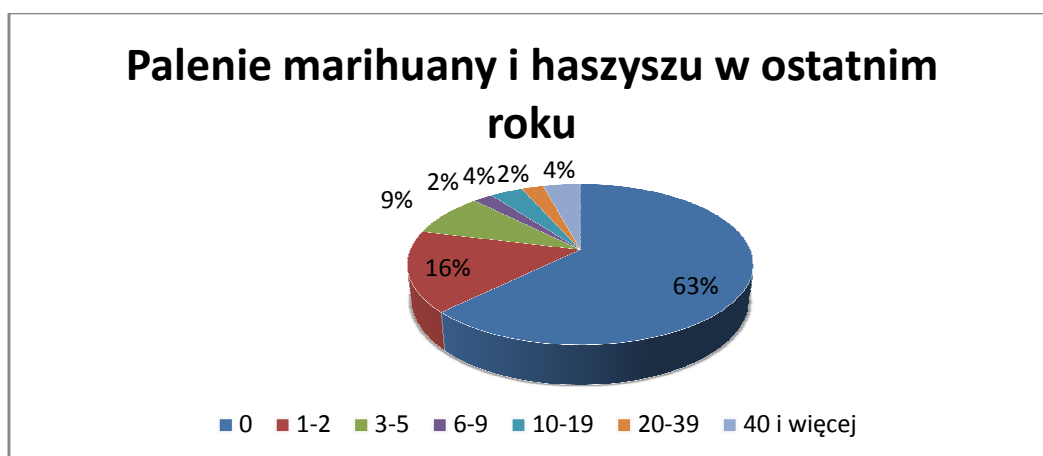
Połowa badanych deklaruje, że nigdy w życiu nie miała kontaktów z narkotykami i nie paliła marihuany lub haszyszu. Jednakże reszta - przyznała się do jednej lub dwu prób z tym narkotykiem (17% badanych), do 40 i więcej razy (7% badanych). Sumując – 48% badanej młodzieży eksperymentowało z marihuaną.

Wykres 128. Palenie marihuany lub haszyszu kiedykolwiek w życiu

Źródło: badania własne

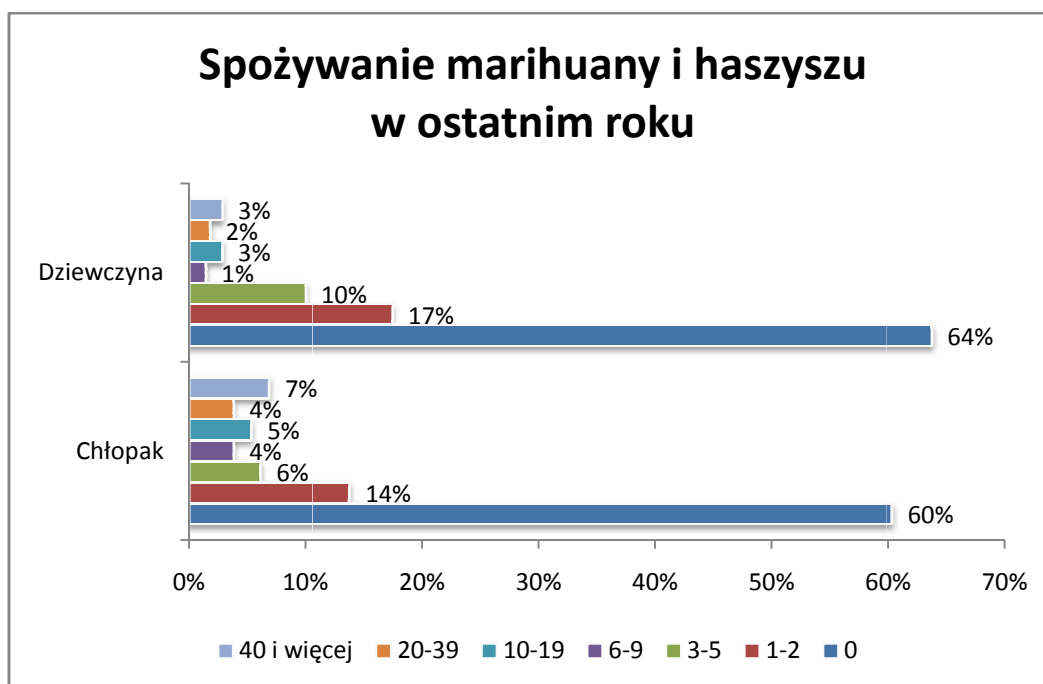
Badanie z podziałem na płeć wskazało, że nieznacznie więcej chłopców niż dziewcząt przyznało się do tego, że paliła kiedykolwiek w życiu marihuanę lub haszysz. Jednakże kontakt jedno lub dwukrotny miało 17% dziewczynek i 15% chłopców. Do częstego palenia marihuany przyznało się tylko 6% dziewcząt i o 4 punkty procentowe więcej chłopców. Niepokojący jest wynik przyznania się do palenia marihuany bądź haszyszu (40 i więcej razy) przez 6-10% młodzieży.

Wykres 129. Palenie marihuany i haszyszu w ostatnim roku przed badaniem

Źródło: badania własne

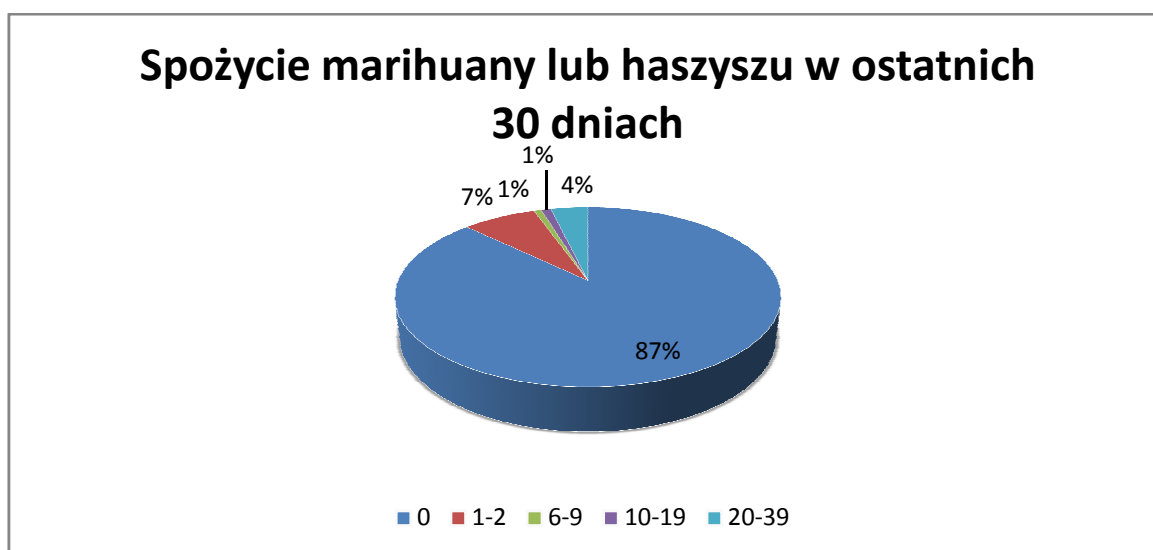
W ostatnim roku przed badaniem 63% badanych nie miało styczności z marihuaną lub haszyszem. Raz czy dwa razy paliło 16% badanych. Do częstych kontaktów z tymi narkotykami przyznaje się 4% respondentów.

Wykres 130. Palenie marihuany i haszyszu w ostatnim roku przed badaniem.

Źródło: badania własne

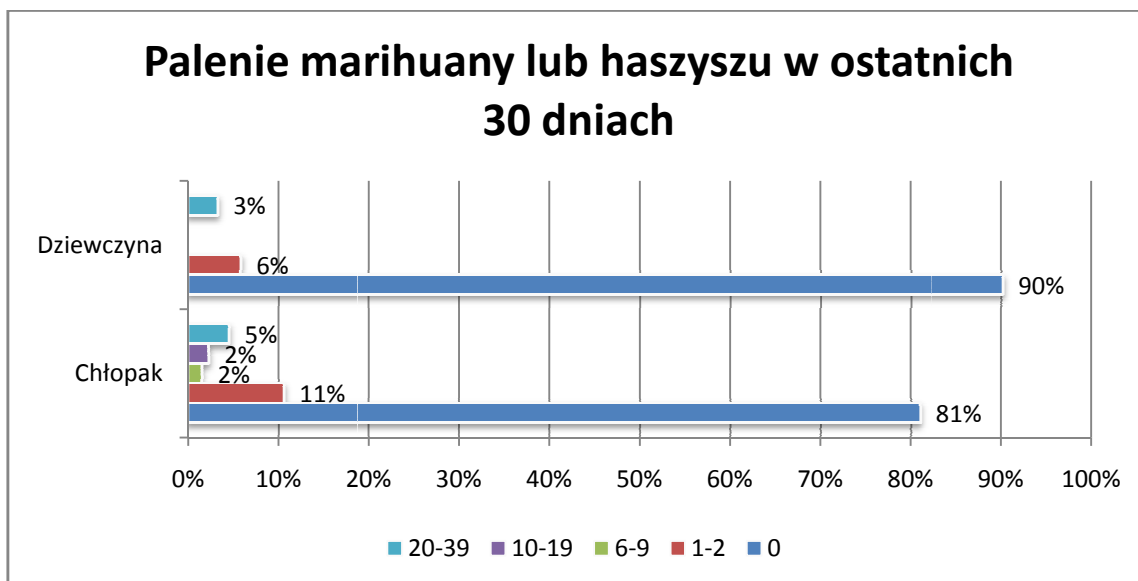
W ostatnim roku częstsze kontakty z marihuaną i haszyszem mieli chłopcy. Więcej dziewcząt niż chłopców deklaruje, że nie pali marihuany lub haszyszu – odpowiednio 64% i 60%. Dziewczęta przyznają się za to częściej do sporadycznych kontaktów z tymi narkotykami. 17% z nich deklaruje, że paliło substancje te raz czy dwa razy (podobną odpowiedź podaje 14% chłopców).

Wykres 131. Palenie marihuany i haszyszu w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

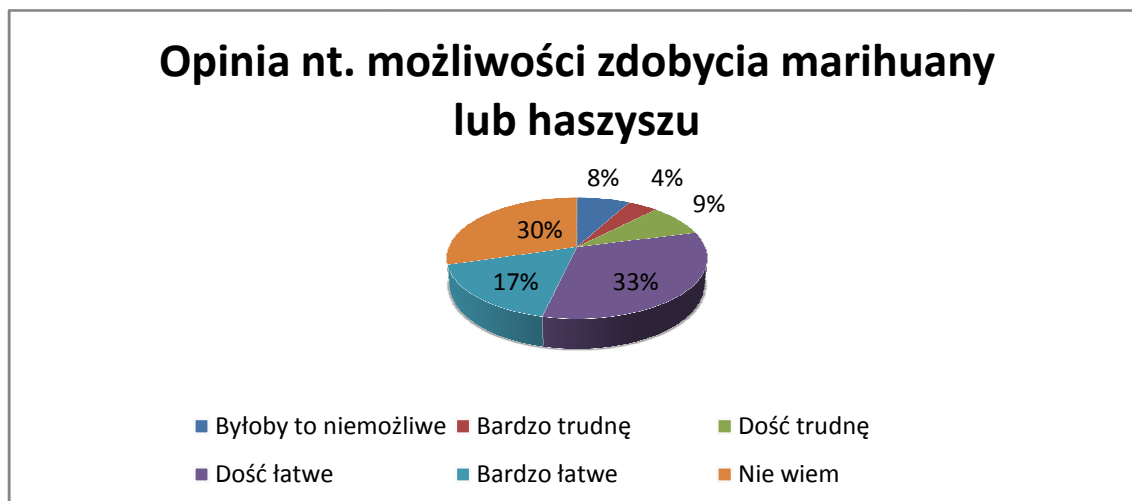
Większość młodzieży nie paliła marihuany i haszyszu w okresie 30 dni przed badaniem. Odpowiedź taką podaje 87% badanych. Raz lub dwa razy marihuanę paliło 7% badanych. 20 do 39 razy paliło marihuanę tylko 4% z badanych.

Wykres 132. Palenie marihuany lub haszyszu w okresie ostatnich 30 dni.

Źródło: badania własne

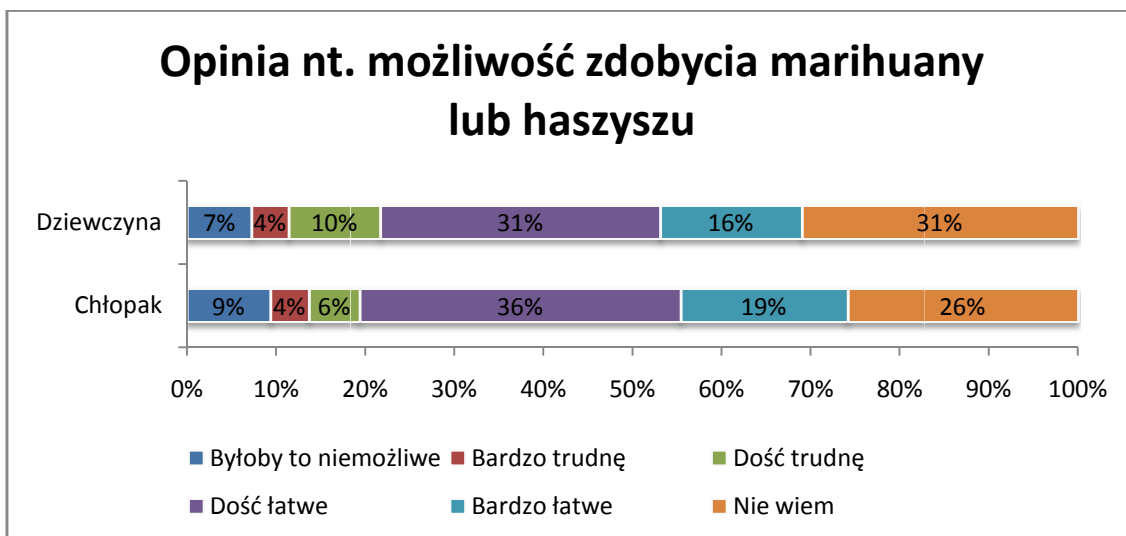
Znacząca większość badanych chłopców i dziewcząt nie paliła marihuany lub haszyszu w ostatnich 30 dniach przed badaniem. Raz czy dwa razy paliło 11% chłopców i 6% dziewcząt. Do palenia 20 – 39 razy tych specyfików przyznaje się 3% dziewcząt i 5% chłopców.

Wykres 133. Postrzegana możliwość zdobycia marihuany i haszyszu

Źródło: badania własne

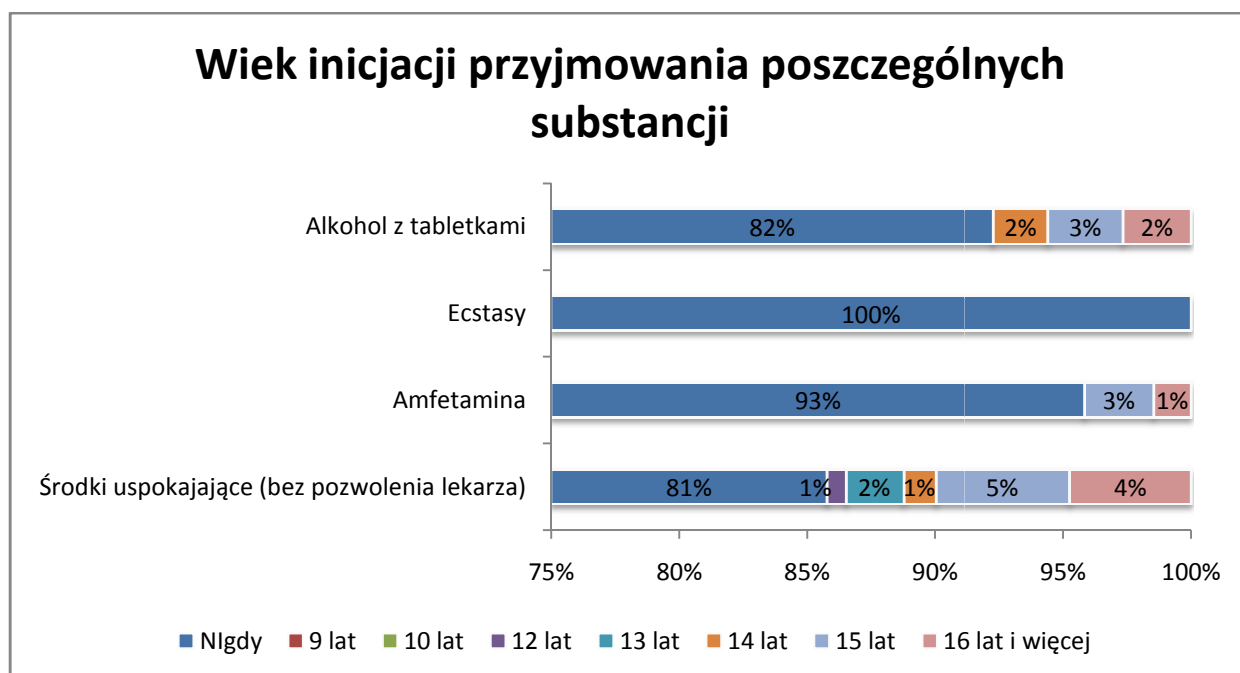
Jedna trzecia badanych uważa, że zdobycie marihuany lub haszyszu jest dość łatwe, a 17% uważa, że bardzo łatwe. Niemożliwe jest to dla 8% młodzieży. 30% badanych nie ma wiedzy na ten temat.

Wykres 134. Postrzegana możliwość zdobycia marihuany i haszyszu

Źródło: badania własne

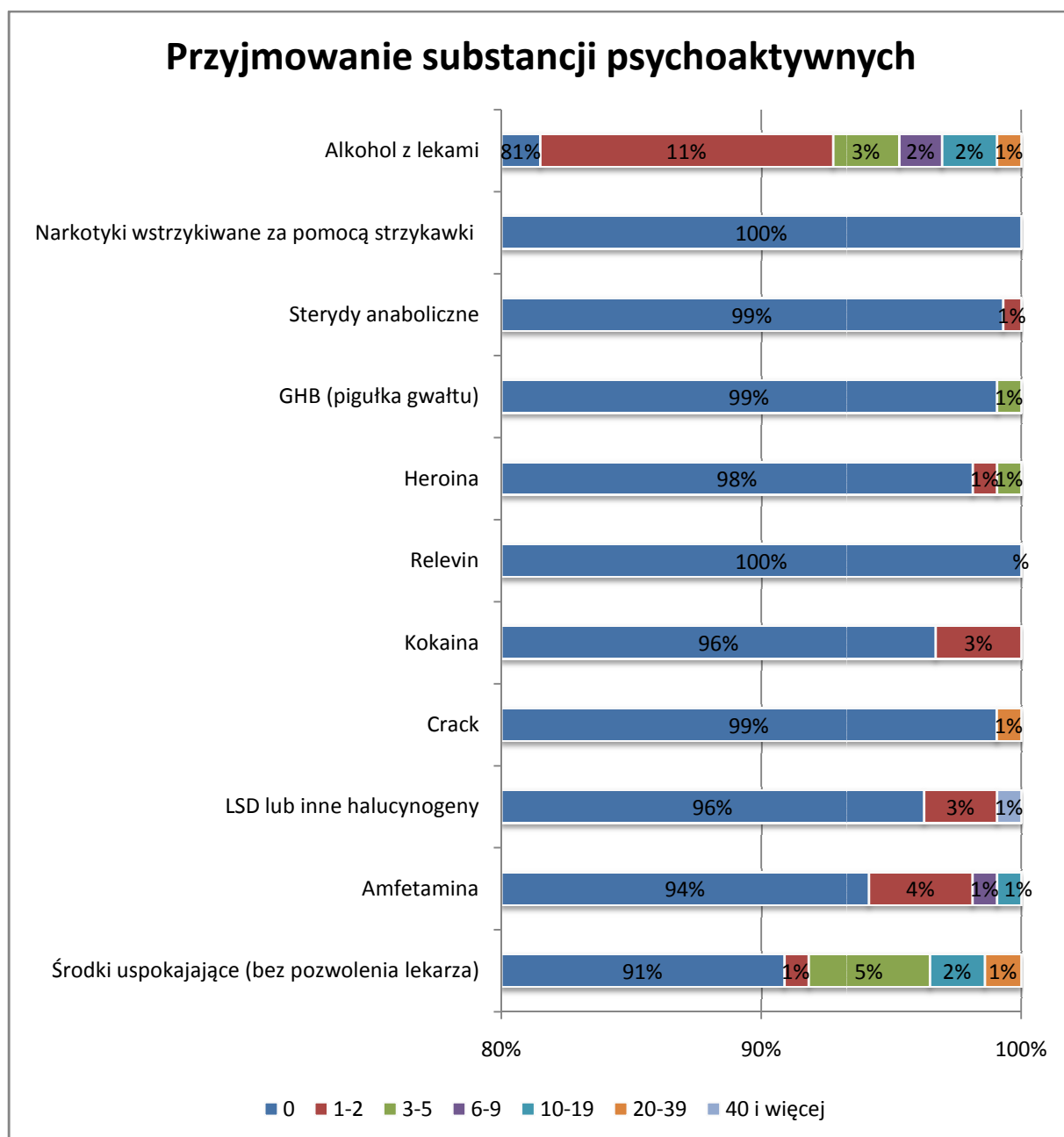
Zarówno wśród dziewcząt, jak i chłopców dominowało przekonanie, że marihuanę lub haszysz można łatwo, dość łatwo bądź wręcz bardzo łatwo zdobyć. Uważało tak 55% chłopców i 47% dziewcząt. Zdobycie marihuany lub haszyszu było niemożliwe dla 7% dziewcząt i 9% chłopców. Nie posiadało wiedzy na ten temat 26% chłopców i 31% dziewcząt.

Wykres 135. Wiek inicjacji przyjmowania poszczególnych substancji

Źródło: badania własne

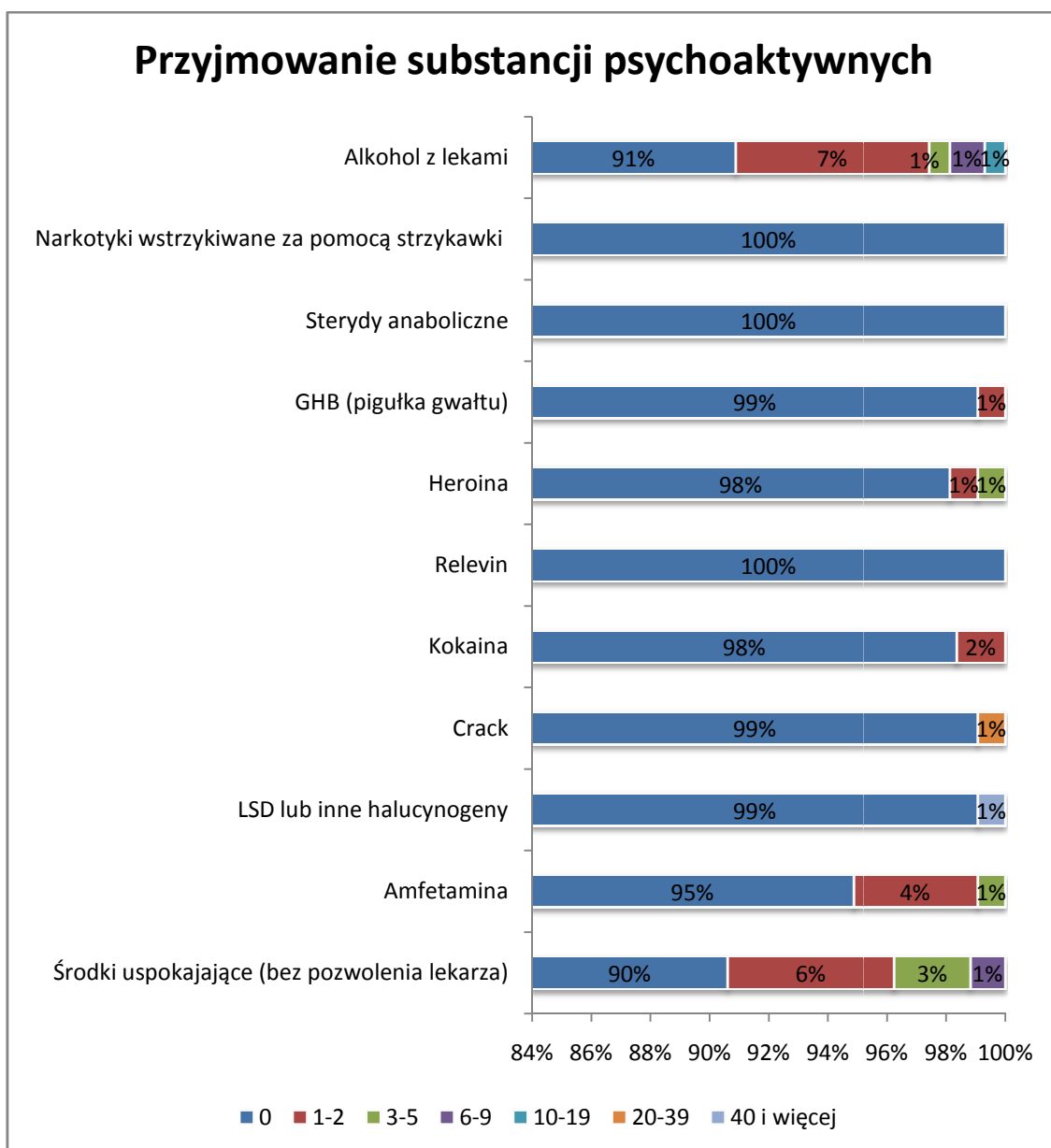
Nikt z uczestników badania nie zadeklarował inicjacji zażywania ecstasy. Środkiem, po który najczęściej sięgała młodzież były leki uspokajające. Już 4% młodzieży próbowało tych specyfików przed ukończeniem 14 roku życia.

Wykres 136. Przyjmowanie substancji psychoaktywnych w ciągu życia przez respondentów

Źródło: badania własne

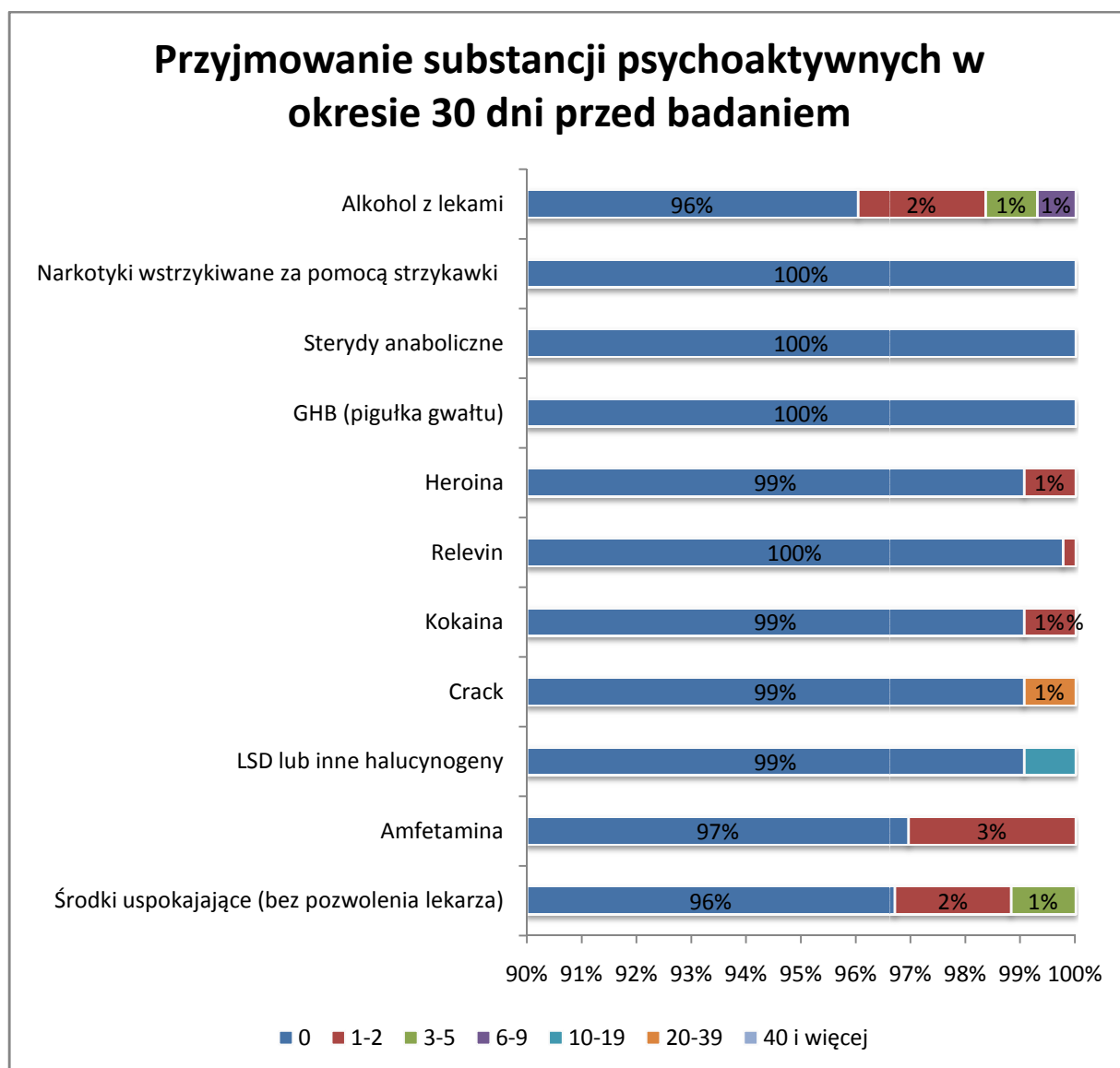
Badanie młodzieży wskazało na to, że w niewielkim stopniu rozpowszechnione było zażywanie narkotyków. Najczęściej były to jednorazowe eksperymenty. Do eksperymentów stosowana była amfetamina (4%), LSD lub inne halucynogeny (3%) i kokaina. Respondenci raczej sięgali po środki uspokajające i inne leki łączone z alkoholem.

Wykres 137. Przyjmowanie substancji psychoaktywnych w okresie roku przed badaniem

Źródło: badania własne

Najczęściej przyjmowanymi przez młodzież substancjami, w okresie roku przed badaniem, były środki uspokajające i alkohol z lekami. 4% badanych sięgnęło po amfetaminę raz lub dwa razy, a 2% po kokainę.

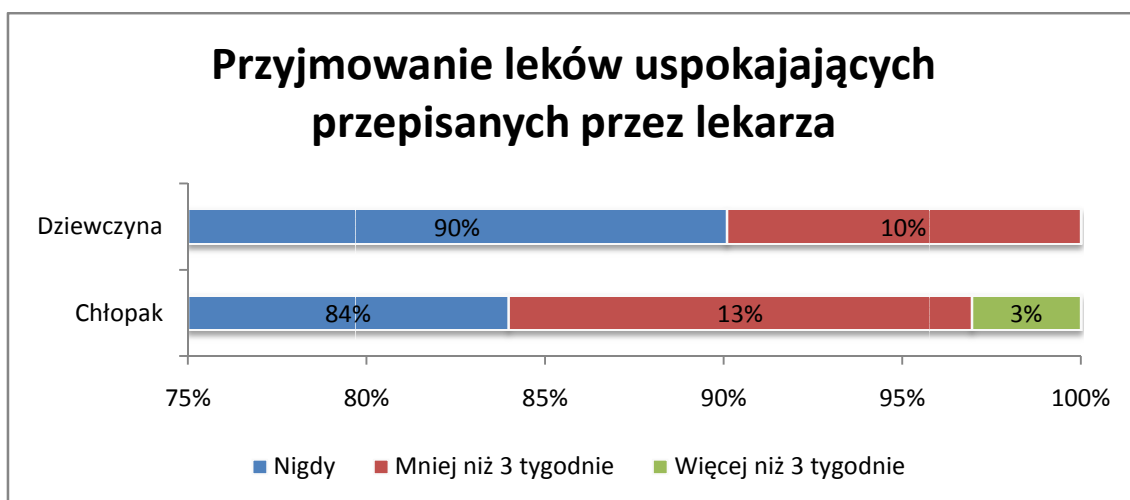

Wykres 138. Przyjmowanie substancji psychoaktywnych w okresie 30 dni przed badaniem

Źródło: badania własne

W przeciągu ostatnich 30 dni przed badaniem respondenci najczęściej sięgali po leki uspokajające, amfetaminę i alkohol z lekami. Należy jednak zauważyć, że odsetek osób przyjmujących narkotyki był niewielki.

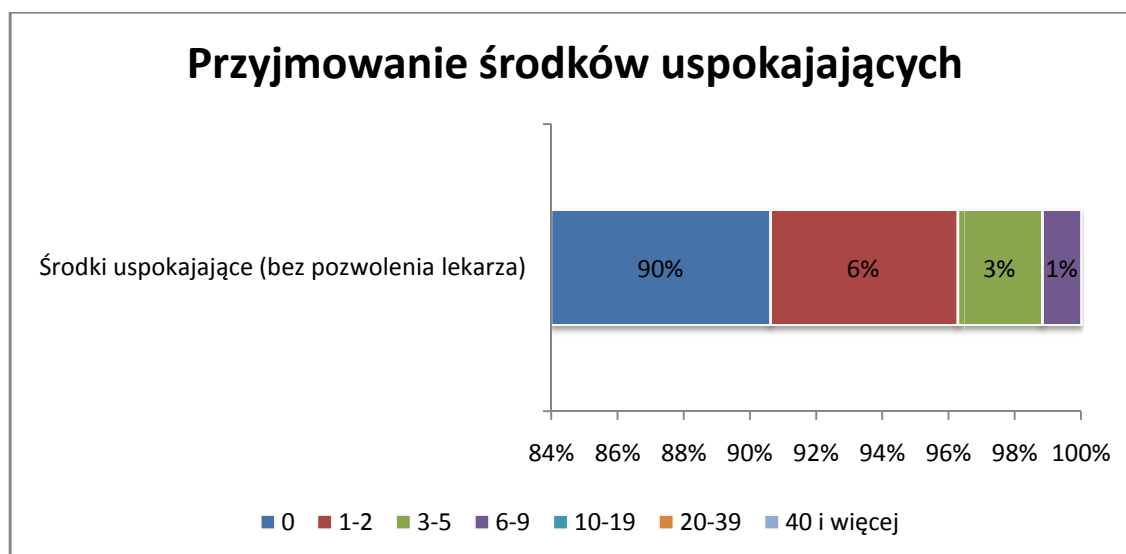
Warto również podkreślić, że badani nie rozpoznali i nie zaznaczyli (w tabelach 137 i 138) że przyjmują wymyślony na użytek tego badania narkotyku pod nazwą „relevin”. Może to oznaczać, że badani szczerze odpowiadali na pytania, nie próbując postawić się w lepszym świetle.

Wykres 139. Przyjmowanie leków uspokajających przepisanych przez lekarza

Źródło: badania własne

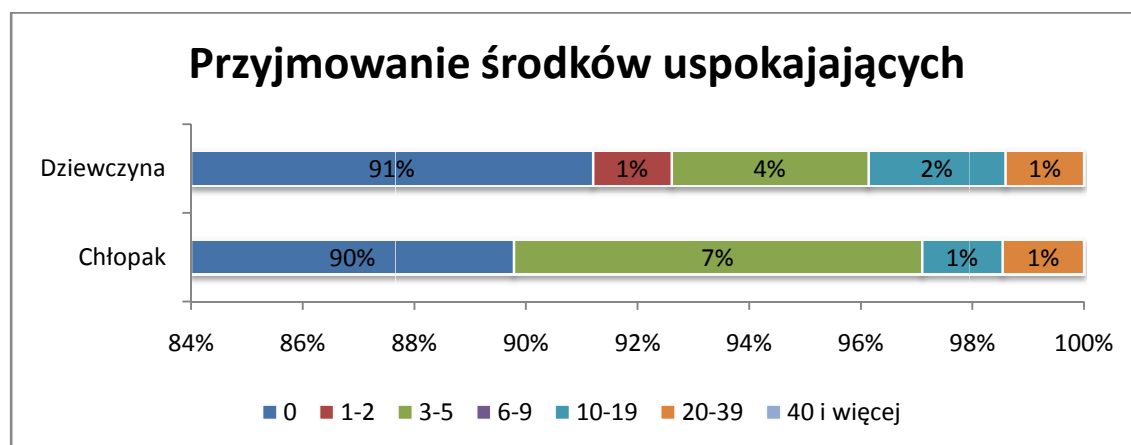
Do przyjmowania środków uspokajających przepisanych przez lekarza przyznało się 10% dziewcząt i 16% chłopców. 3% z nich przyjmowało takie leki dłużej niż trzy tygodnie.

Wykres 140. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ciągu całego życia przez respondentów

Źródło: badania własne

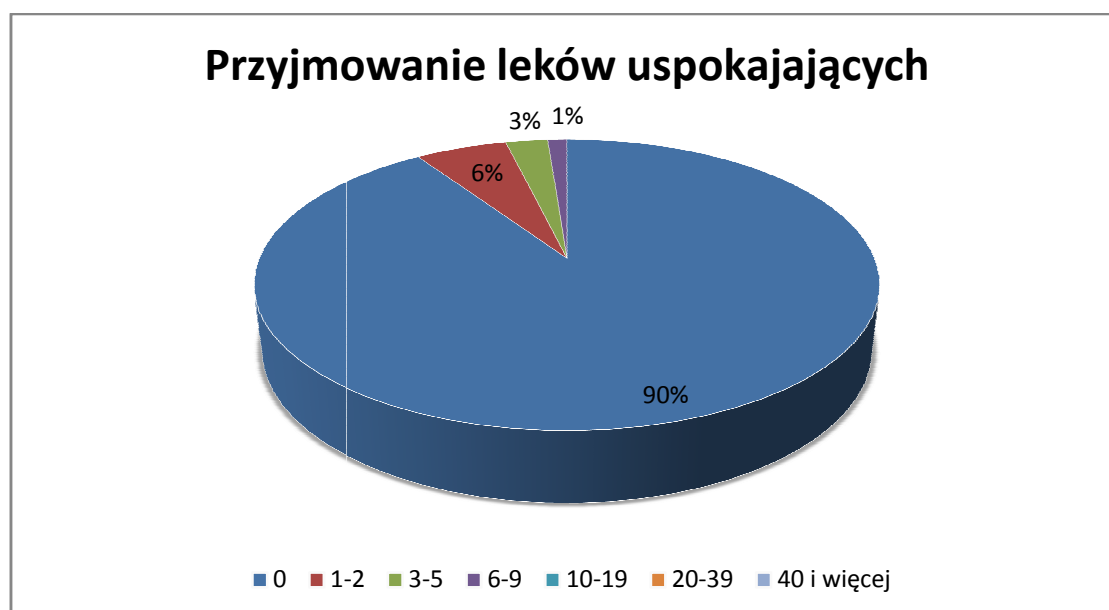
Większość respondentów deklarowała, że nie przyjmowała nigdy środków uspokajających. Odpowiedź taką podało 90% badanych. Raz czy dwa razy leki takie przyjmowało tylko 6% badanych. 1% z nich przyjmował leki uspokajające do 9 razy w życiu.

Wykres 141. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ciągu całego życia przez respondentów

Źródło: badania własne

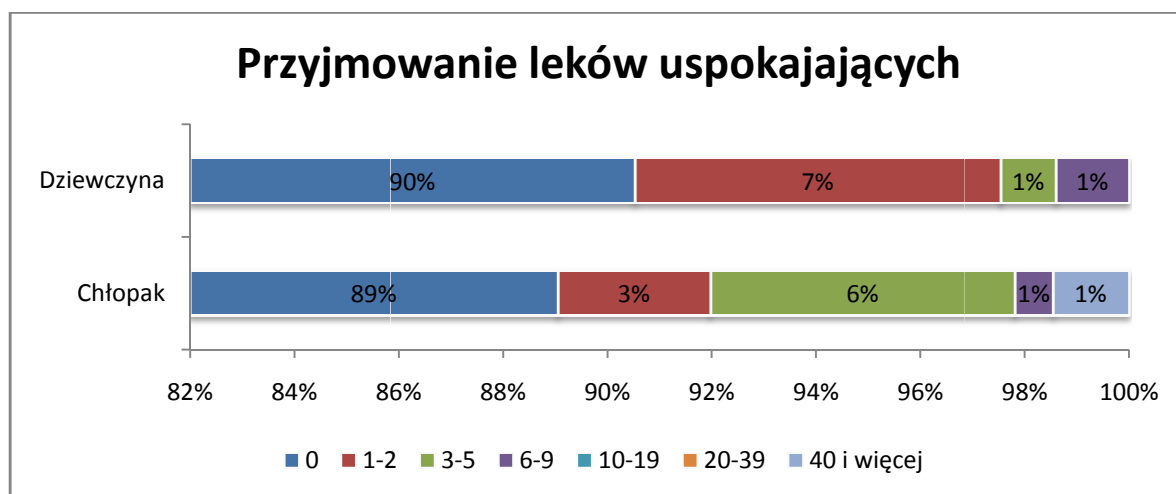
Częściej środki uspokajające były przyjmowane przez chłopców niż przez dziewczęta. Do przyjmowania ich w ilości od 3 do 5 przyznało się 7% chłopców i 4% dziewcząt.

Wykres 142. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ostatnim roku przed badaniem

Źródło: badania własne

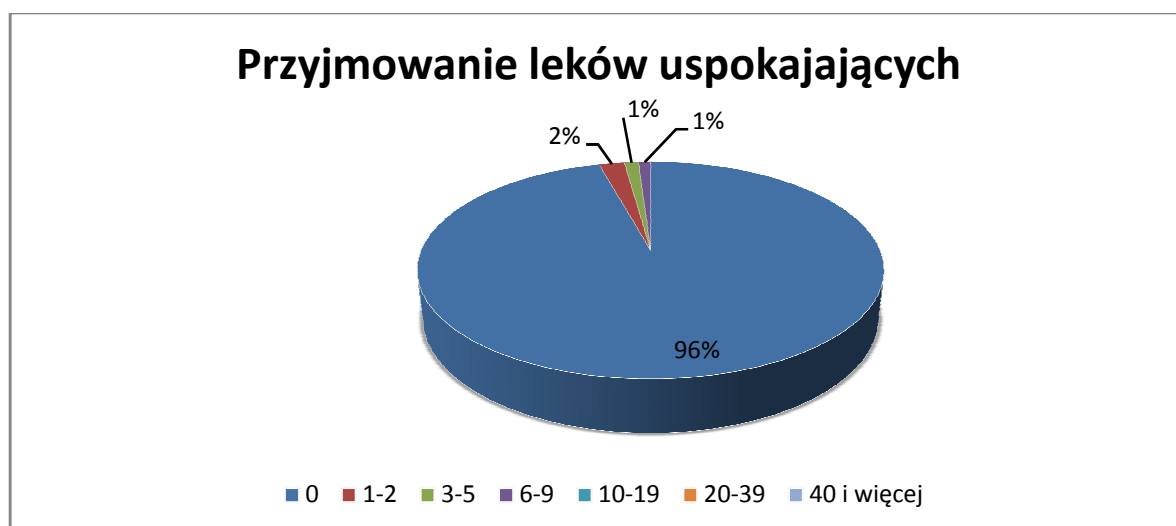
W ostatnim roku przed badaniem, większość młodzieży nie przyjmowała leków uspokajających. Deklaruje tak 90% z nich. 6% respondentów przyjmowała te środki raz lub dwa razy.

Wykres 143. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ostatnim roku przed badaniem

Źródło: badania własne

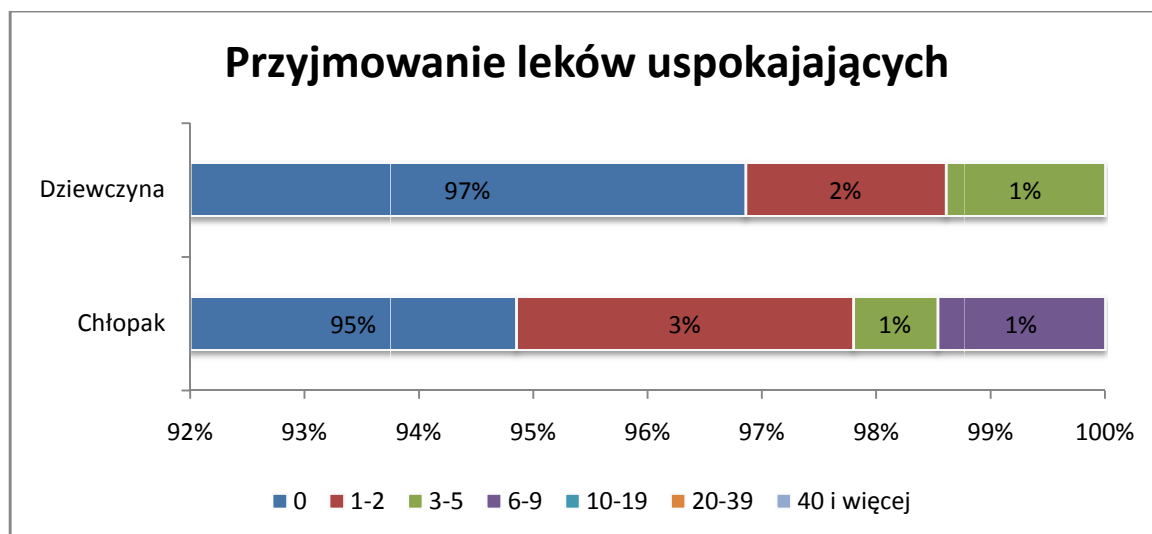
Więcej leków uspokajających, w okresie 30 dni przed badaniem, przyjmowali chłopcy. Trzeba jednak zauważyć, że nie był to duży odsetek (6%).

Wykres 144. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ostatnich 30 dniach przed badaniem

Źródło: badania własne

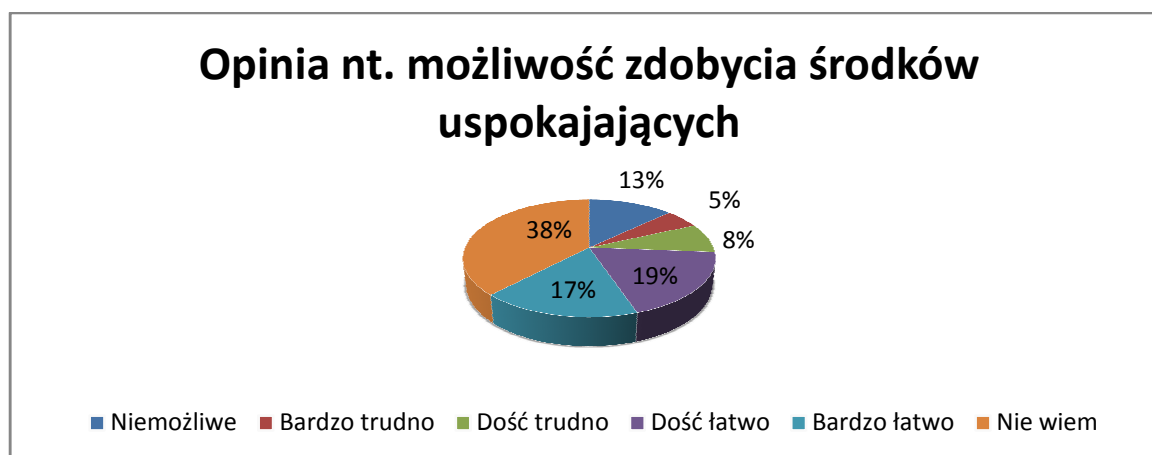
W ostatnich 30 dniach przed badaniem aż 96% badanej młodzieży nie przyjmowało ani razu środków uspokajających.

Wykres 145. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ostatnich 30 dniach przed badaniem

Źródło: badania własne

Nieznacznie więcej leków uspokajających, w ostatnich 30 dniach, przed badaniem przyjęli chłopcy (5%), niż dziewczęta (3%). Odsetek ten był jednak niewielki i o znikomej różnicy między wskazaniemi dziewczynek i chłopców.

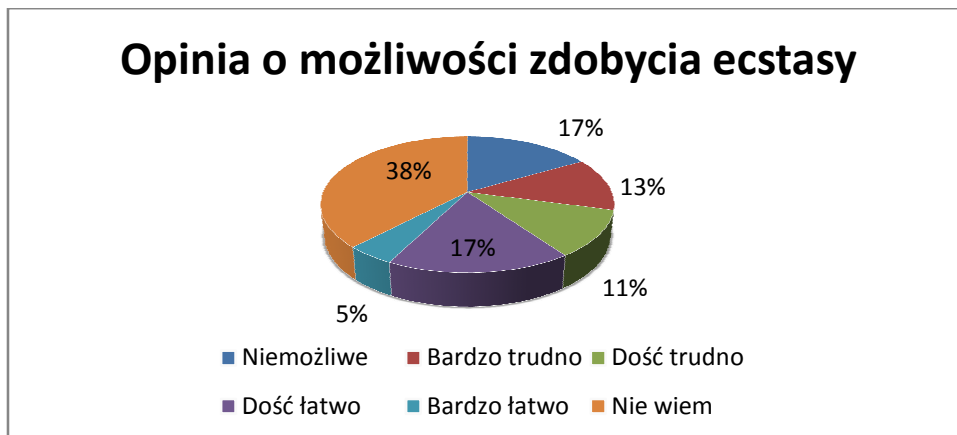

Wykres 146. Postrzegana możliwość zdobycia środków uspokajających.

Źródło: badania własne

Większość młodzieży nie posiadała wiedzy na temat możliwości zdobycia leków uspokajających. Przyznało się do tego 38% z nich. Zdobycie takich specyfików było

niemożliwe dla 13% respondentów. W opinii 17% badanych, dostęp do leków uspokajających był bardzo łatwy.

Wykres 147. Postrzegana możliwość zdobycia ecstasy

Źródło: badania własne

38% badanej młodzieży nie miało wiedzy na temat jak i gdzie zdobyć ecstasy. 17% uważa, że było to niemożliwe i tylko dla 5% wskazało, że było to dla nich bardzo łatwe.

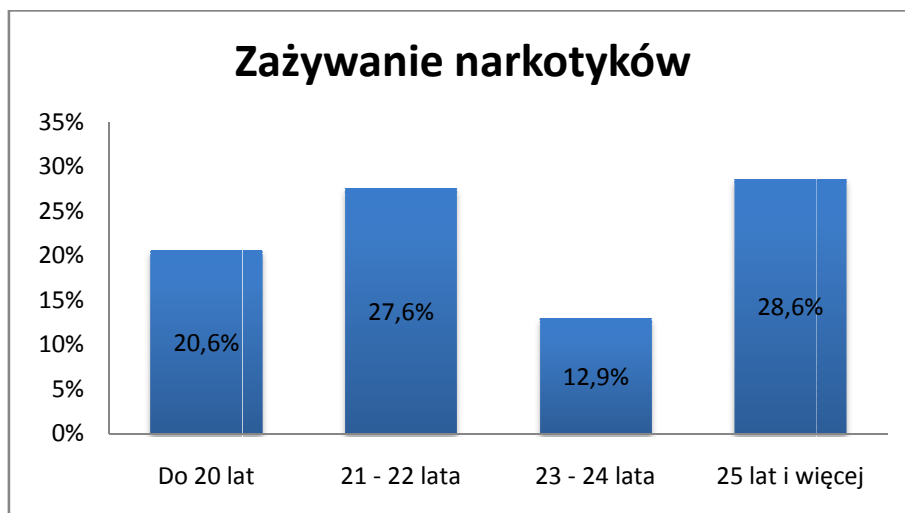
4.3 Rozpowszechnienie stosowania narkotyków wśród studentów

Wykres 148. Rozpowszechnienie zażywania narkotyków

Źródło: badania własne

Co piąty student szczecińskich uczelni wyższych przynajmniej raz w życiu zażywał narkotyki. W grupie tej było nieco więcej mężczyzn, (22% wskazań twierdzących) niż kobiet (17% wskazań). Uzyskano także w próbie wysoki poziom korelacji sięgania po narkotyki i spożywania alkoholu (współczynnik korelacji liniowej Pearsona oraz monotoniczna zależność Tau Kendalla zbliżone do 0,2; istotna korelacja miar to już wartość 0,05). Istnieje zatem istotna statystycznie zależność pomiędzy zmiennymi – studenci pijący alkohol sięgają po narkotyki częściej, niż ich niepijący rówieśnicy.

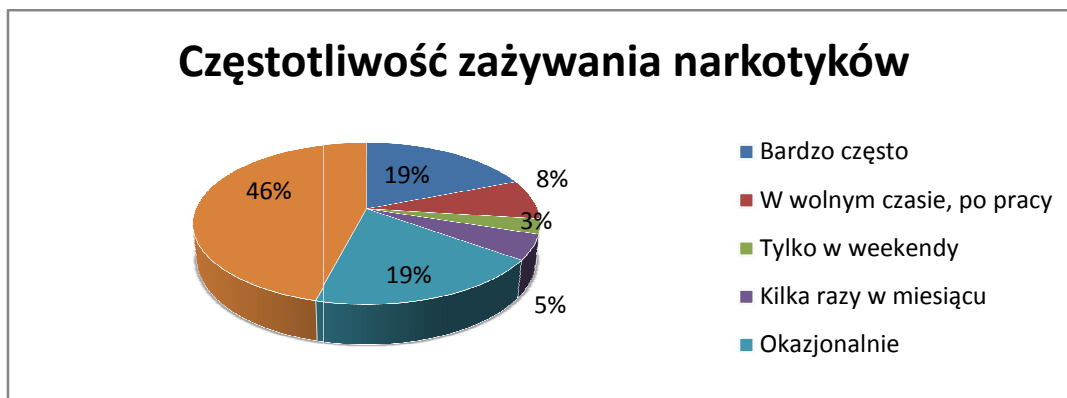

Wykres 149. Zażywanie narkotyków a wiek badanych

Źródło: badania własne

Nie stwierdzono prostej zależności liniowej pomiędzy liczbą studentów mających za sobą doświadczenia z narkotykami a ich wiekiem. Najczęściej przyznają się do nich badani powyżej 24 roku życia (blisko 29% wskazań), najrzadziej natomiast respondenci mający 22-23 lata (niespełna 13% wskazań).

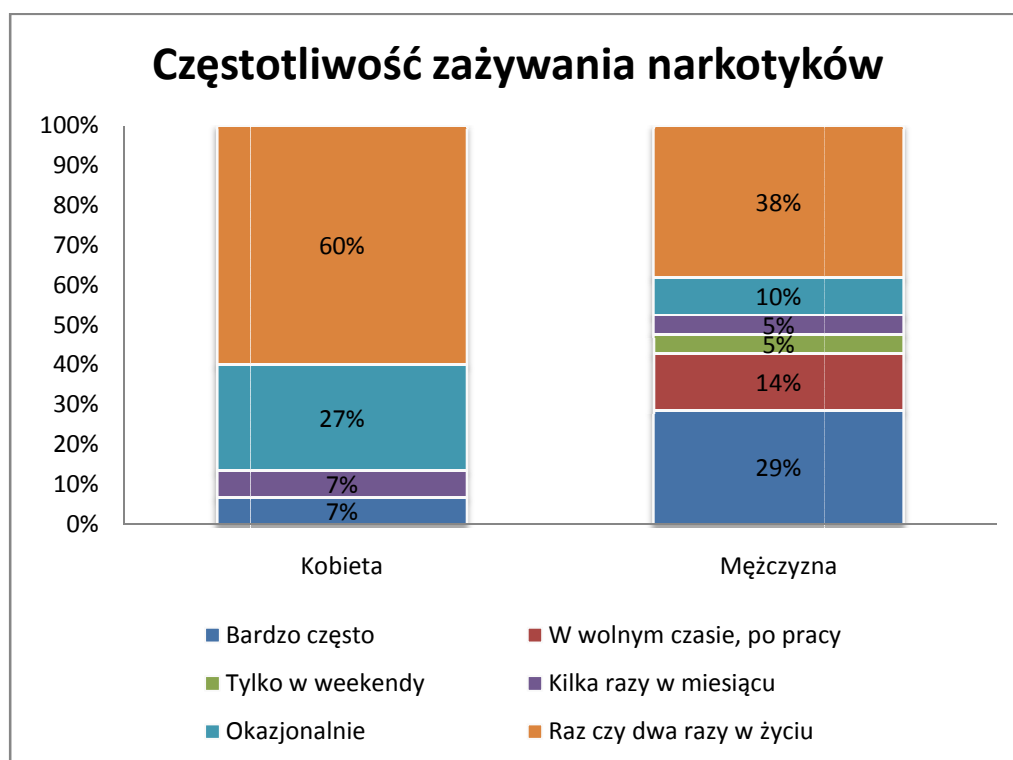
Z powodu nielicznej grupy badanej, która zażywa lub zażywała narkotyki, dalsze analizy przeprowadzone zostały dla całej populacji oraz ze względu na płeć respondentów. Wprowadzenie większej liczby zmiennych niezależnych redukuje liczebność grup badanych do wartości nie poddających się obliczeniom statystycznym.

Wykres 150. Częstotliwość zażywania narkotyków

Źródło: badania własne

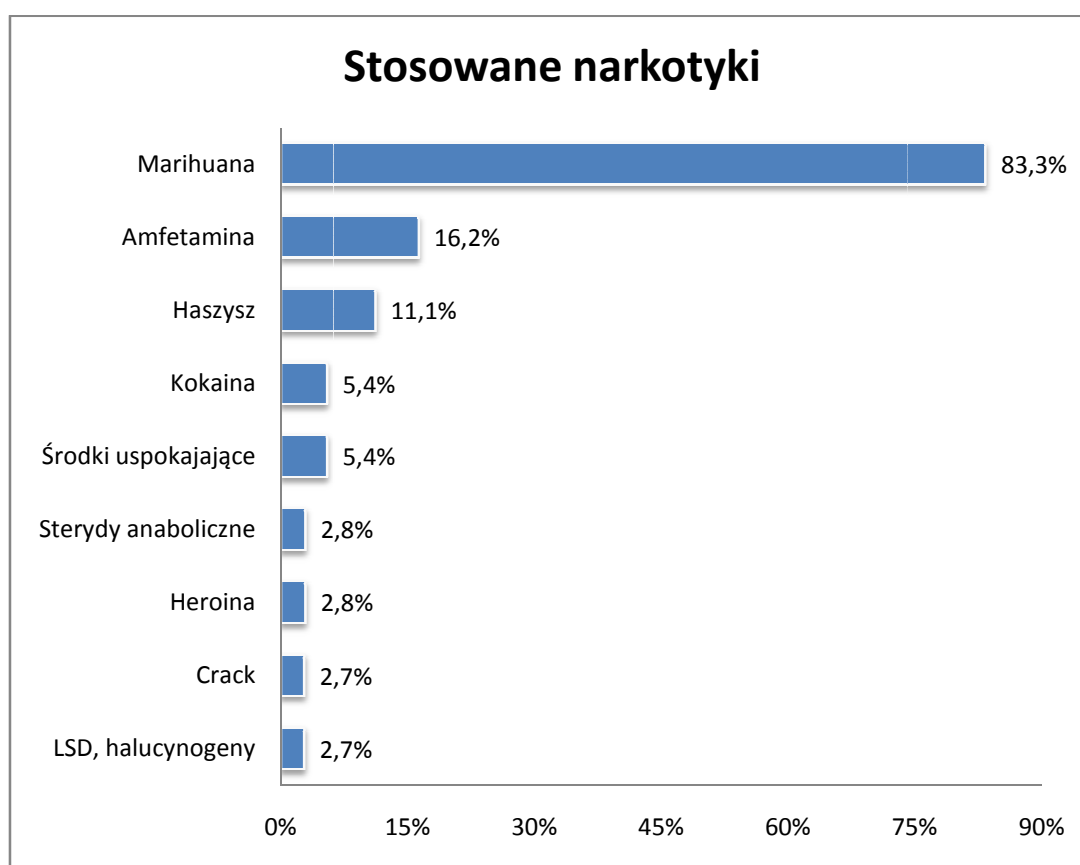
W grupie osób, które przyznały się, że miały za sobą doświadczenia z narkotykami, co piąta zażywała je – według deklaracji – bardzo często. Zbliżona grupa osób sięgała po narkotyki okazjonalnie, zaś niespełna co dziesiąty student (8%) tylko w weekendy. Blisko połowa respondentów (46%) próbowała narkotyków tylko jeden lub dwa razy w życiu.

Wykres 151. Częstotliwość zażywania narkotyków a płeć badanych

Źródło: badania własne

Struktura odpowiedzi dotyczących częstości zażywania narkotyków różniła się bardzo w zależności od płci badanych. Do sięgania po substancje psychoaktywne bardzo często przyznało się 7% kobiet i aż czterokrotnie więcej mężczyzn. Wśród kobiet również nie padały odpowiedzi dotyczące zażywania narkotyków w czasie wolnym lub w weekendy. Niemal trzykrotnie częściej studentki niż studenci stosowali te substancje okazjonalnie. Jednorazowe eksperymenty z narkotykami to również domena kobiet (60% wskazań) – wśród mężczyzn odsetek osób wybierających tę odpowiedź był aż o 22 punkty procentowe niższy.

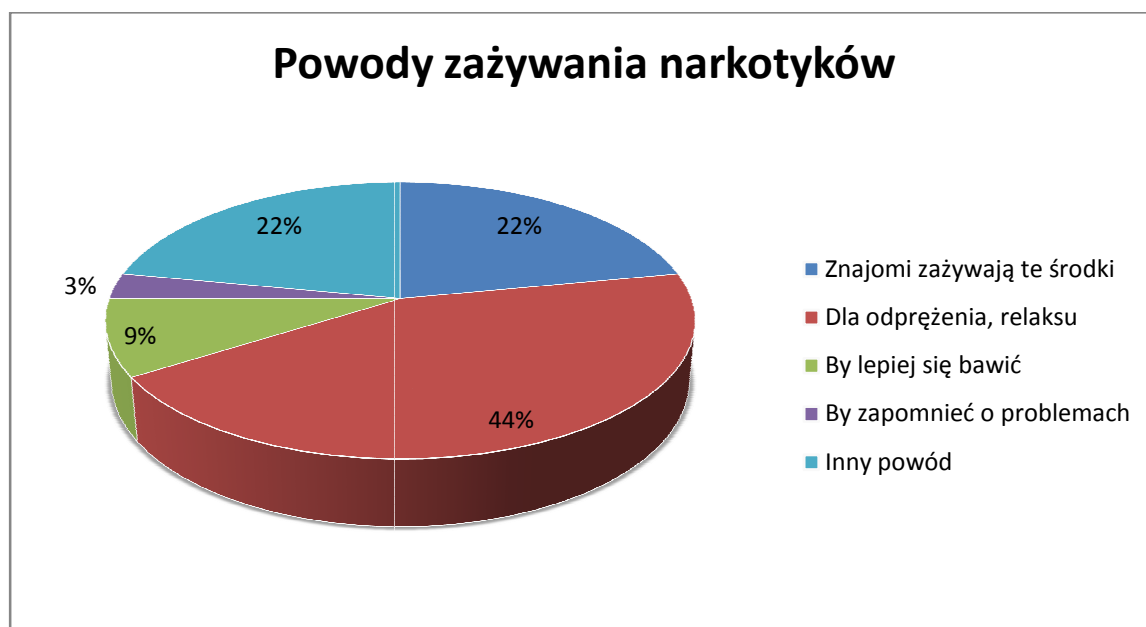

Wykres 152. Najczęściej zażywane substancje psychoaktywne

Źródło: badania własne

Zdecydowana większość studentów zażywających narkotyki, sięgała przede wszystkim po marihuanę (83% wskazań). Drugie miejsce na liście najpopularniejszych substancji zajmowała amfetamina (16% wskazań), traktowana często w środowisku studenckim jako środek wspomagający naukę, przyspieszający przyswajanie wiedzy, pobudzający. Najmniej popularne były: heroina i jej pochodna – crack – prawdopodobnie ze

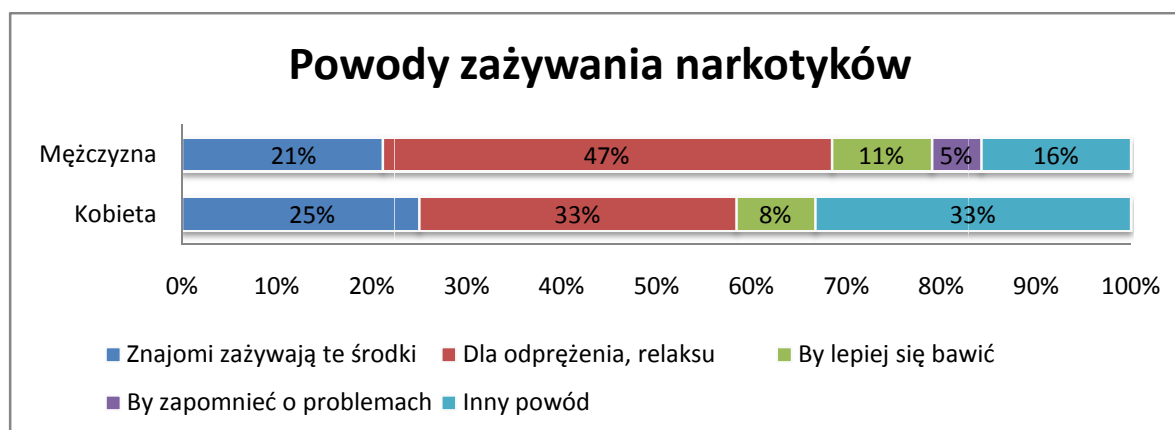
względu na dużą wiedzę na temat ich ogromnego potencjału uzależniającego oraz LSD, które w wyniku działań politycznych i prewencyjnych jest już niemal niedostępne na rynku europejskim.

Wykres 153. Przyczyny sięgania po narkotyki

Źródło: badania własne

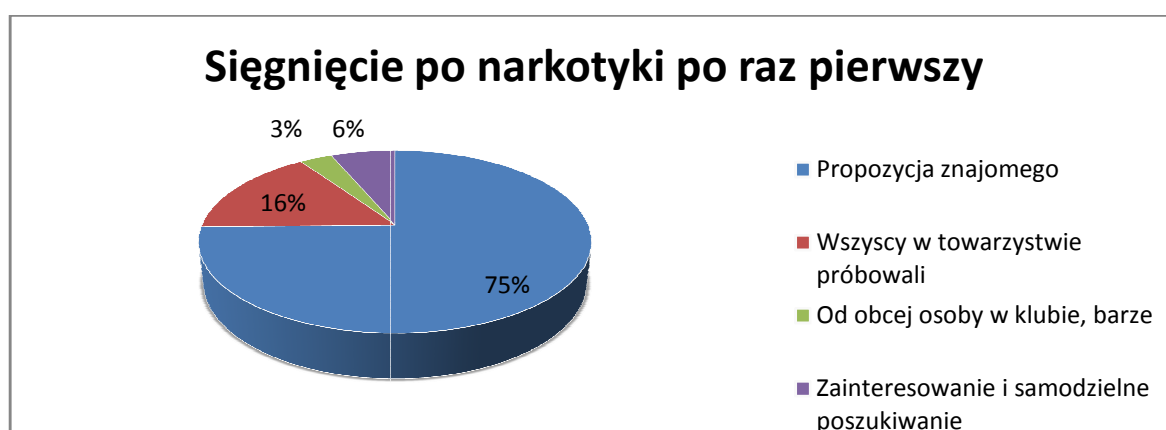
Powodem sięgania po narkotyki, przez blisko połowę badanych (44% wskazań) było: by się odprężyć, zrelaksować. Co piąty badany sięgał po narkotyki, gdyż zażywali je jego znajomi; porównywalna grupa – z innych niż ujęte w kafeterii odpowiedzi przyczyn (ciekawość).

Wykres 154. Przyczyny sięgania po narkotyki a płeć badanych

Źródło: badania własne

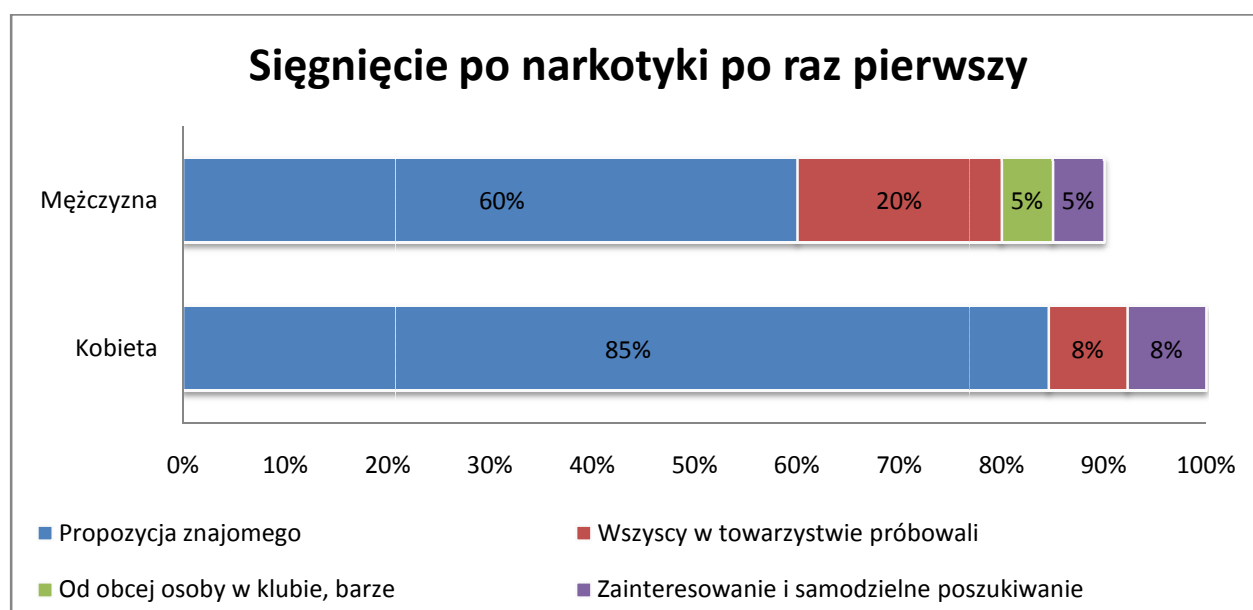
Zgodnie z przedstawionymi powyżej informacjami, dotyczącymi częstości sięgania po substancje psychoaktywne, również powody ich zażywania różniły się w zależności od płci. Mężczyźni najczęściej wskazywali na chęć odprężenia się i relaksu (47% badanych), w drugiej zaś kolejności – na wpływ otoczenia (21% wskazań). Kobiety na równi z chęcią rozluźnienia się, wskazywaną przez co trzecią respondentkę, próbowały narkotyków z – według ich słów – ciekawości i chęci spróbowania. Uwagę zwraca również fakt, że tylko mężczyźni (co dwudziesty respondent) sięgali po narkotyki głównie po to, by zapomnieć o dręczących ich problemach i kłopotach.

Wykres 155. Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami

Źródło: badania własne

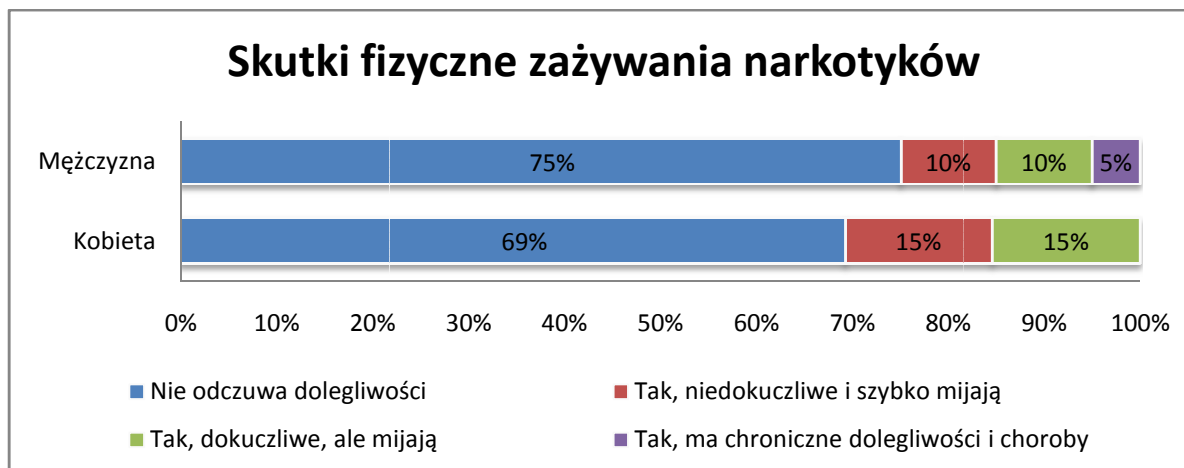
Wbrew obiegowej opinii, jakoby narkotykami częstowali młodych ludzi najczęściej dilerzy będący obcymi osobami, trzy czwarte studentów mających za sobą doświadczenia z tymi substancjami dostało je po raz pierwszy od znajomej/znajomego. Kolejne 16% sięgnęło po narkotyki, gdyż zażywali je wszyscy w towarzystwie. Zaledwie co trzydziesta (3%) sięgająca po narkotyki osoba dostała je od kogoś obcego – dwukrotnie więcej studentów deklaruje, że zainteresowało się tymi substancjami poprzez informacje z mediów czy Internetu a następnie samodzielnie dotarło do osoby je dystrybuującej.

Wykres 156. Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami a płeć badanych

Źródło: badania własne

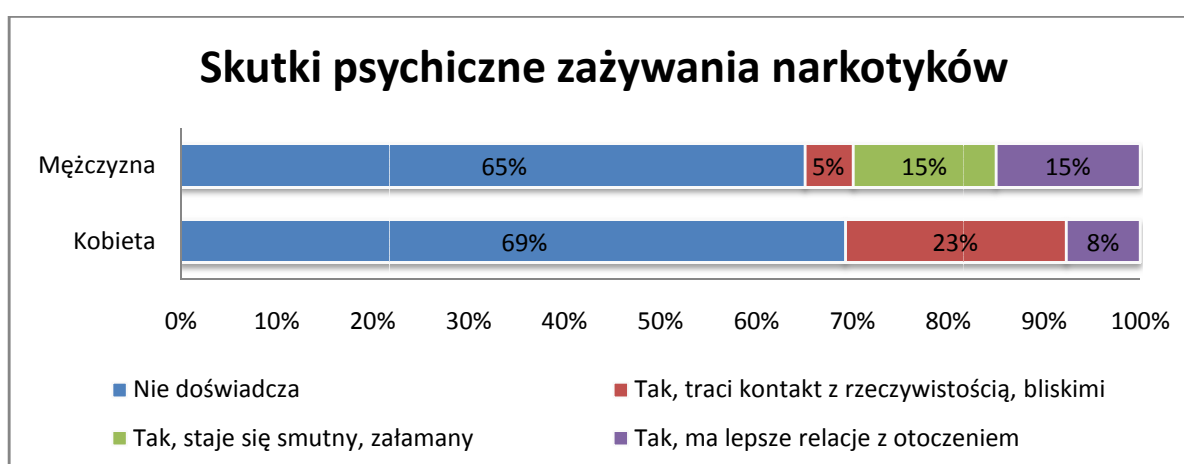
Podobnie jak wykazują wyniki badań ogólnopolskich młodzieży szkolnej (inicjację narkotykową Polacy mają za sobą najczęściej już w pierwszych latach nauki w liceum), również szczecińskie studentki częściej niż ich koledzy zostały po raz pierwszy narkotykami poczęstowane przez znajomą osobę (85% kobiet i o 25% mniej mężczyzn). Panowie znacznie częściej sięgają po narkotyki, gdy robią to wszystkie osoby w ich otoczeniu (20% wskazań mężczyzn i 8% kobiet). Również jedynie mężczyźni przyznają, że narkotykami poczęstowani zostali przez obce osoby w klubie lub barze.

Wykres 157. Skutki fizyczne zażywania narkotyków a płeć badanych

Źródło: badania własne

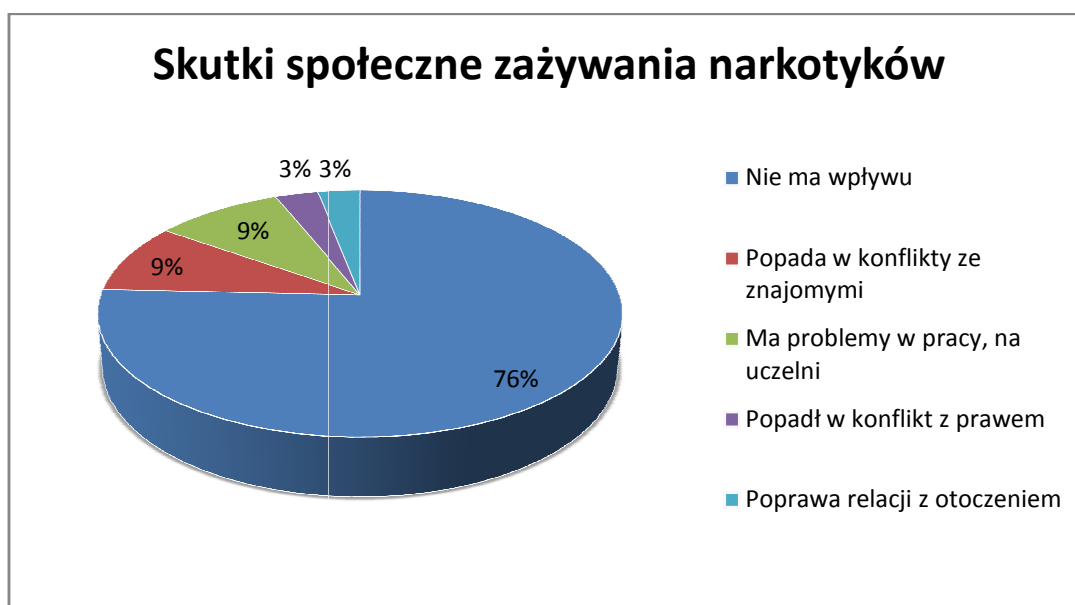
Zdecydowana większość respondentów (70% badanych) deklarowała, że nigdy nie odczuła fizycznych skutków zażywania narkotyków – odpowiedzi tej częściej udzielali mężczyźni, niż kobiety (6% różnicy częstości wskazań). Niedokuczliwe i szybko ustępujące dolegliwości dotknęły 12% respondentów – częściej kobiet, niż mężczyzn; podobnie dokuczliwe, jednak szybko ustępujące dolegliwości. Chroniczne dolegliwości i choroby wywołane zażywaniem narkotyków deklarowało 3% wszystkich sięgających po te substancje studentów – byli to wyłącznie badani płci męskiej.

Wykres 158. Skutki psychiczne zażywania narkotyków a płeć badanych

Źródło: badania własne

Konsekwencje psychiczne zażywania środków psychoaktywnych nie dotknęły 64% respondentów sięgających po te substancje, wśród obu płci w porównywalnym stopniu. 12% badanych przyznało, że w wyniku zażywania narkotyków odczuwało utratę kontaktu z rzeczywistością i bliskimi; stany te wskazywały studentki niemal pięciokrotnie częściej, niż studenci. Do lęków i czarnych myśli po zażyciu narkotyków przyznało się 3% respondentów; trzykrotnie większa liczba stawiała się natomiast po ich zażyciu smutna i załamana (wyłącznie mężczyźni). Poprawę swoich relacji z otoczeniem odczuło natomiast 12% studentów sięgających po substancje psychoaktywne – mężczyźni niemal dwukrotnie częściej, niż kobiety.

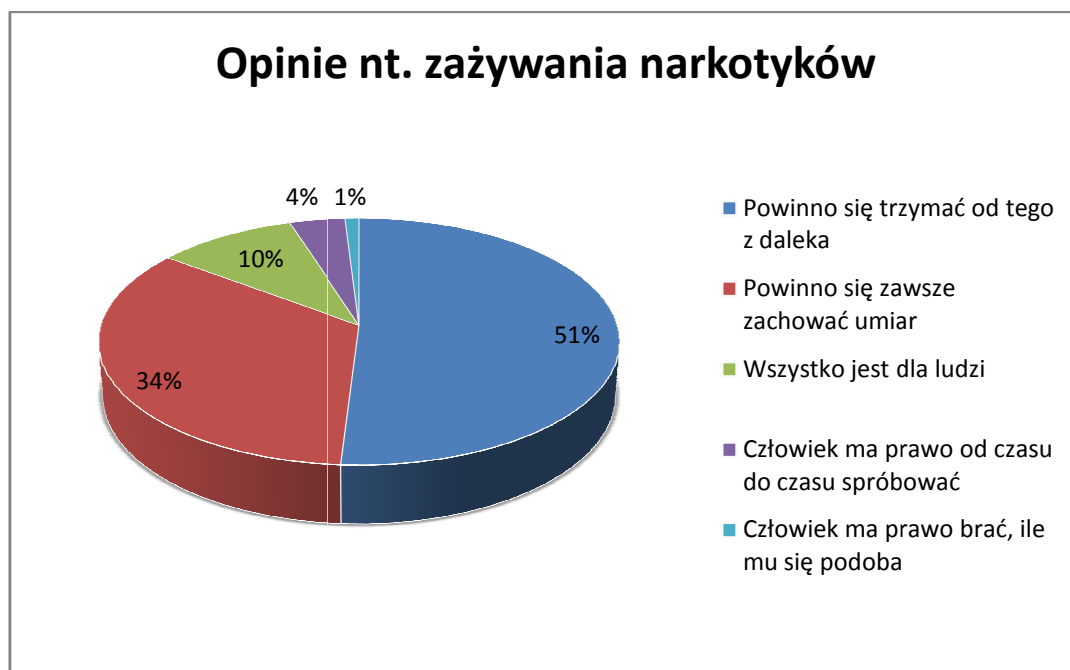
Wykres 159. Skutki społeczne zażywania narkotyków

Źródło: badania własne

Trzy czwarte badanych było zdania, że sięganie przez nich po substancje psychoaktywne nie ma wpływu na ich relacje społeczne. Co dziesiąta zażywająca narkotyki osoba miała z tego powodu kłopoty w pracy lub na uczelni, a podobna ilość respondentów popadła w konflikty z przyjaciółmi i znajomymi. Jeden na trzydziestu respondentów deklaruje natomiast, że przez zażywanie narkotyków popadł w konflikt z prawem.

Skutków społecznych zażywania narkotyków doświadczyło 8% badanych kobiet – wszystkie te respondentki przyznają, że popadły w konflikt z prawem. Wśród mężczyzn

konsekwencje te dotknęły natomiast 34% respondentów; w grupie tej połowa miała przez narkotyki kłopoty na uczelni lub w pracy, zaś pozostali popadli w konflikt ze znajomymi i przyjaciółmi.

Wykres 160. Opinie nt. zażywania narkotyków

Źródło: badania własne

Postawy dotyczące zażywania narkotyków były wśród szczecińskich studentów zdecydowanie bardziej radykalne, niż w przypadku alkoholu i papierosów, na stosowanie których przyzwolenie społeczne jest w naszym kręgu kulturowym znacznie wyższe. Ponad połowa badanych (51%) było zdania, że od narkotyków zdecydowanie należy trzymać się z daleka, a co trzeci respondent podkreślał, że stosując je należy zawsze zachować umiar. Tylko co dziesiąty badany miał w stosunku do narkotyków postawę określoną „wszystko jest dla ludzi” a jedynie co setny uważał, że człowiek ma prawo zażywać je, kiedy tylko ma na to ochotę.

Opinie wyrażane przez mężczyzn były nieco bardziej liberalne, niż zdania kobiet. 60% studentek uważało, że od narkotyków należy trzymać się z daleka – wśród studentów odsetek ten był o 14 punktów procentowych niższy. 10% więcej mężczyzn niż kobiet uznało natomiast, że stosując narkotyki należy zawsze zachować umiar. Różnice liczebności

pozostałych odpowiedzi nie były istotne statystycznie; warto jednak zwrócić uwagę na fakt, iż jedynie mężczyznom zdarzało się wyrażać opinię „człowiek ma prawo brać narkotyki, kiedy tylko mu się podoba”.

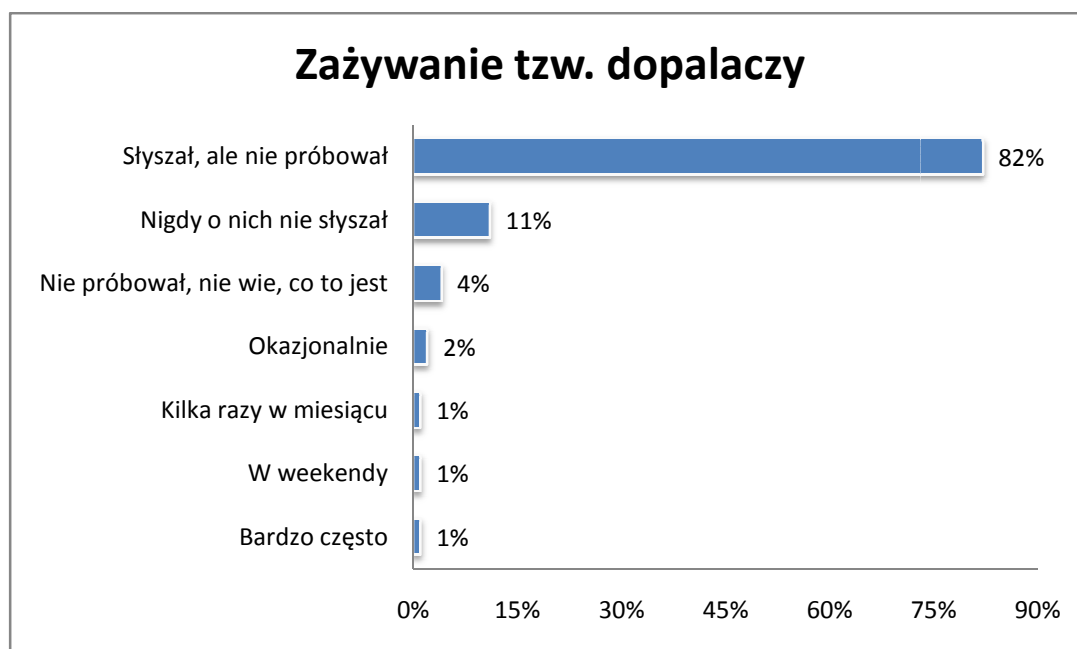
Grupy wiekowe nie różnicowały w istotny sposób zdania respondentów na temat zażywania narkotyków – wszyscy studenci zgodni byli w opinii, iż od substancji tych należy trzymać się z daleka. Na tle pozostałych wyróżniali się jedynie najstarsi badani – dominowało wśród nich przekonanie (50% wskazań), iż stosując narkotyki należy zawsze zachować umiar; w pozostałych grupach wiekowych odpowiedź tę wybierało średnio 31% respondentów. Wśród studentów powyżej 24 roku życia rzadziej natomiast (36% wskazań) padało twierdzenie, jakoby od narkotyków należało radykalnie stronić – dla porównania średnia częstość w młodszych grupach to 55% wskazań.

Wykres 161. Prowadzenie pojazdu pod wpływem narkotyków

Źródło: badania własne

W bloku pytań dotyczących stosowania narkotyków przez studentów znalazło się również pytanie o zachowania ryzykowne – prowadzenie pojazdu pod wpływem substancji psychoaktywnych. Do zachowania takiego przyznało się 6% respondentów; znacznie częściej byli to mężczyźni (5% odpowiedzi twierdzących) niż kobiety (1,1%).

Wykres 162. Zażywanie tzw. dopalaczy

Źródło: badania własne

„Dopalacze” jako temat przez krótki czas dominujący w mediach, również wśród studentów nie przeszedł bez echa – aż 84% respondentów przyznało, że słyszało o tych substancjach, ale nigdy nie stosowało. Kolejne 15% respondentów nie słyszało o dopalaczach i nie wie, co to za substancje. Łącznie w próbie badanej znalazło się pięcioro studentów (mężczyzn i kobiet), którzy doświadczyli stosowania tzw. dopalaczy. Uzyskane dane należy zatem traktować poglądowo – nie można generalizować ich na próbę badaną.

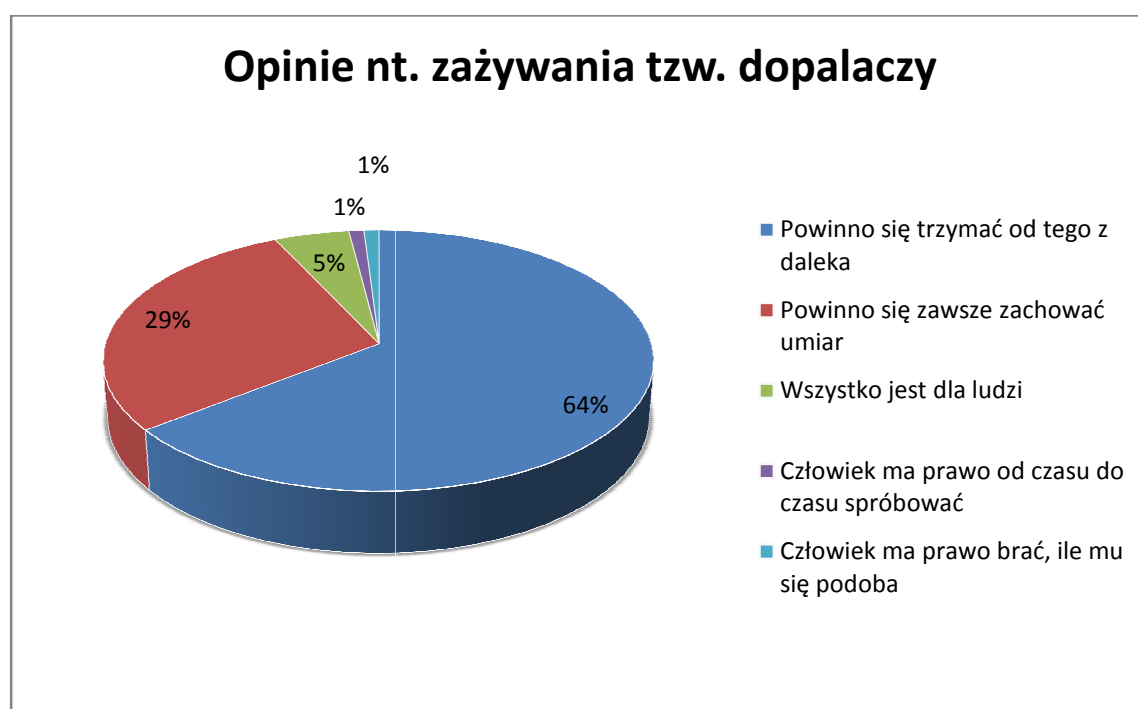
Na pytanie o rodzaj stosowanych środków zastępczych, dwoje badanych deklarowało, że próbowało substancji halucynogennych, dwoje zaś sięgnęło po środki zmieniające nastrój. Co piąta osoba wykorzystała oba te typy substancji. Respondenci nie byli natomiast zainteresowani „dopalaczami” działającymi podobnie do pochodnych konopi indyjskich – zmieniającymi nastrój.

Przyczyny sięgania po „dopalacze” były zróżnicowane: dwie osoby zażyły je, by poprawić jakość swojej zabawy, kolejne dwie – dla odprężenia i relaksu, zaś jeden respondent zażył te substancje, gdyż robili to znajomi.

Szum medialny wokół „dopalaczy” tylko w jednym spośród badanych studentów wywołał zainteresowanie na tyle duże, iż osoba ta zakupiła je celem wypróbowania. Jeden

z respondentów został substancją z tej grupy poczęstowany przez obcą osobę w klubie lub barze, a troje – przez znajomego lub przyjaciela.

Dolegliwości fizyczne związane z zażywaniem „dopalaczy” odczuł tylko jeden badany student – były one niedokuczliwe i szybko ustąpiły. W przypadku konsekwencji psychicznych, których doświadczyło troje badanych, było to przede wszystkim wzmożenie agresji (dwa wskazania) oraz lęki i czarne myśli (jedno wskazanie). Trzech spośród mających za sobą doświadczenia z „dopalaczami” studentów deklaruje również, że zażywanie ich nie ma wpływu na relacje z otoczeniem społecznym; jeden badany ma natomiast kłopoty w pracy, jeden również popadł w konflikt z prawem.

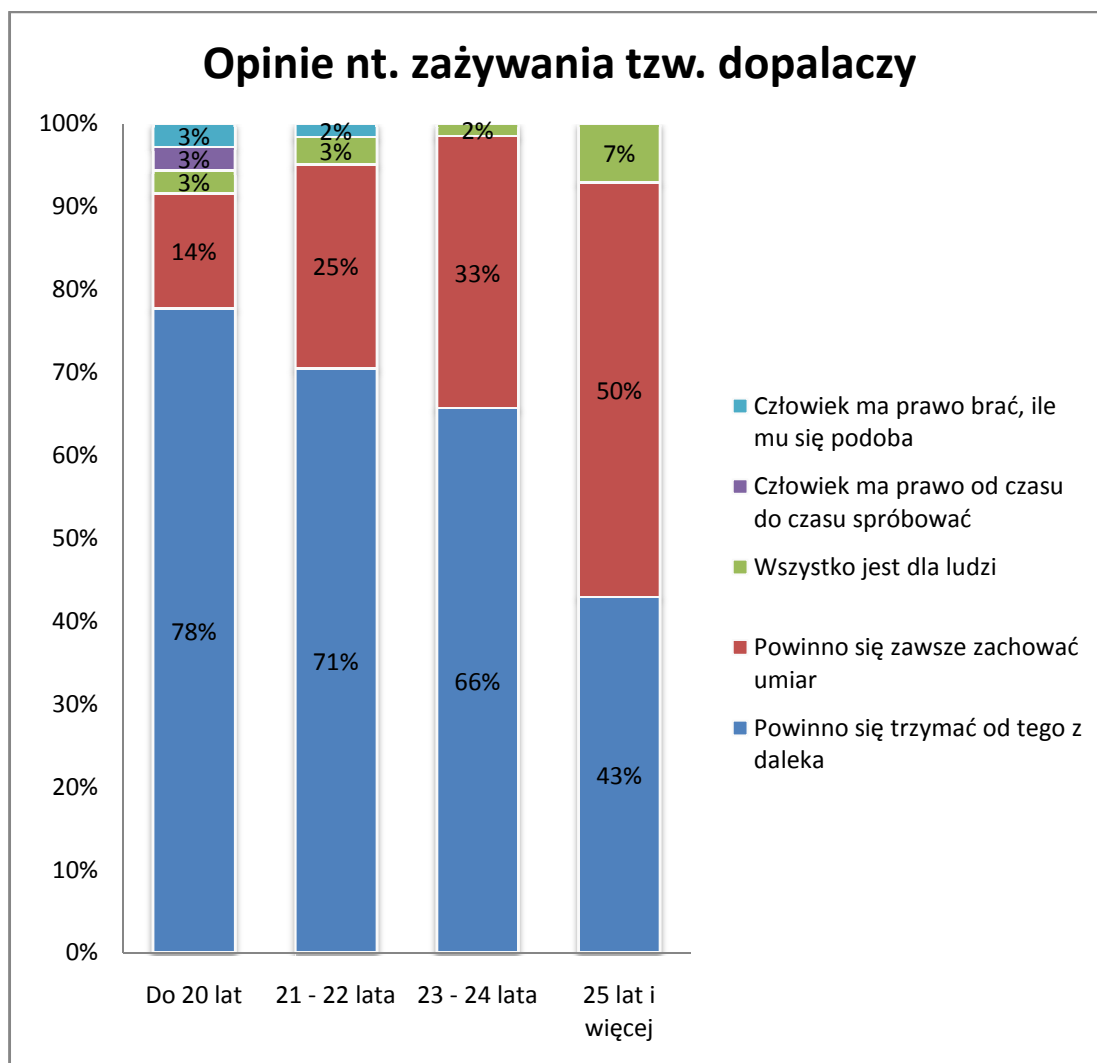

Wykres 163. Opinie nt. zażywania tzw. dopalaczy

Źródło: badania własne

Przyzwolenie społeczne na zażywanie tzw. „dopalaczy” było jeszcze mniejsze niż w przypadku narkotyków; dwie trzecie respondentów uważało, że nie należy ich w ogóle stosować. To zapewne konsekwencja licznych kampanii informacyjnych rozpowszechniających wiedzę na temat szkodliwości tych substancji. Jedna trzecia respondentów uznała, że zażywając „dopalacze” należy zawsze zachować umiar, a tylko co dwudziesty – że „wszystko jest dla ludzi”.

Podobnie jak w przypadku pozostałych substancji psychoaktywnych i używek, opinie kobiet były nieco bardziej radykalne, niż mężczyzn. 73% studentek uważało, że należy wystrzegać się „dopalaczy” a wśród mężczyzn odpowiedź ta pojawiała się z częstością mniejszą o 14 punktów procentowych. O tyle również częściej studenci płci męskiej twierdzili, że zażywając tzw. „dopalacze” należy zawsze zachować umiar.

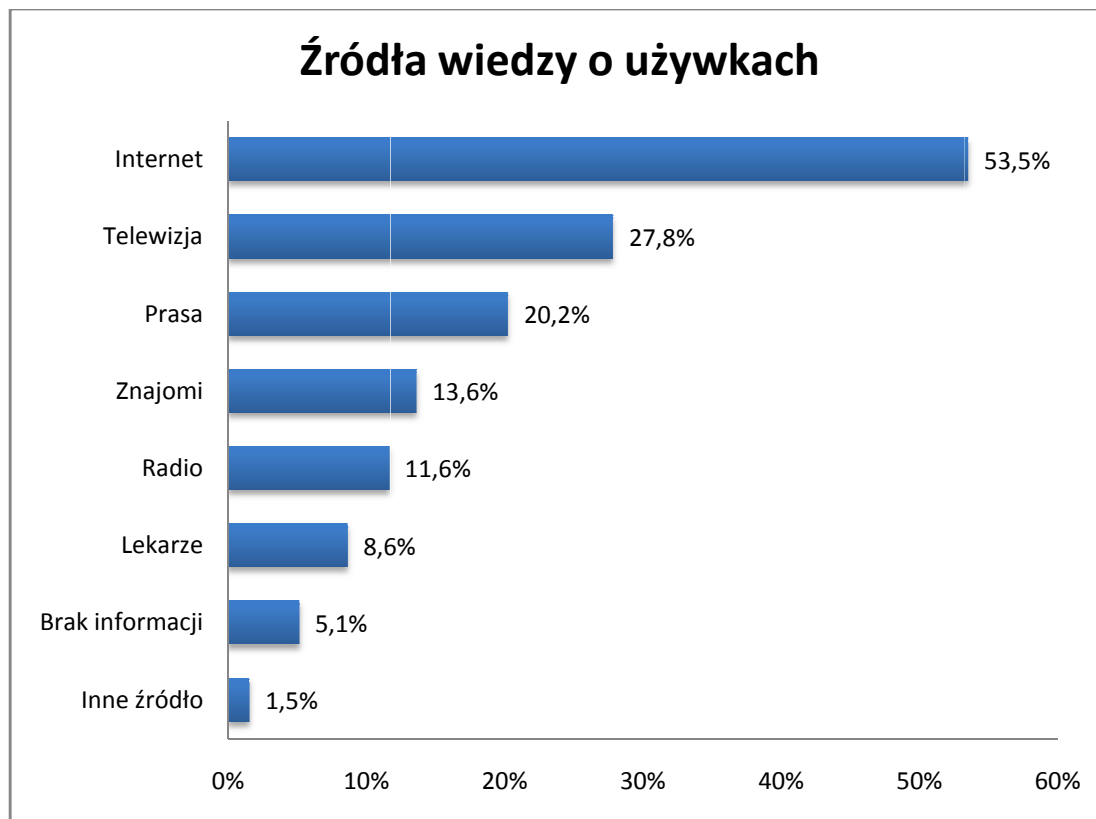

Wykres 10. Opinie nt. zażywania tzw. dopalaczy a wiek badanych

Źródło: badania własne

Wraz z wiekiem badanych zdecydowanie malała liczba osób twierdzących, że „dopalaczy” nie powinno się zażywać pod żadnym pozorem – wśród najmłodszych badanych było to aż 78% wszystkich wskazań, zaś w grupie wiekowej powyżej 24 roku życia – już o 35% mniej. Rósł natomiast systematycznie (ponad trzykrotnie) odsetek respondentów twierdzących, że stosując „dopalacze” należy zawsze zachować umiar. Z drugiej strony, głosy twierdzące, że „człowiek ma prawo brać tyle dopalaczy, ile mu się podoba” oraz, że można

tych substancji od czasu do czasu spróbować, pojawiły się tylko wśród respondentów, którzy nie ukończyli jeszcze 23 roku życia.

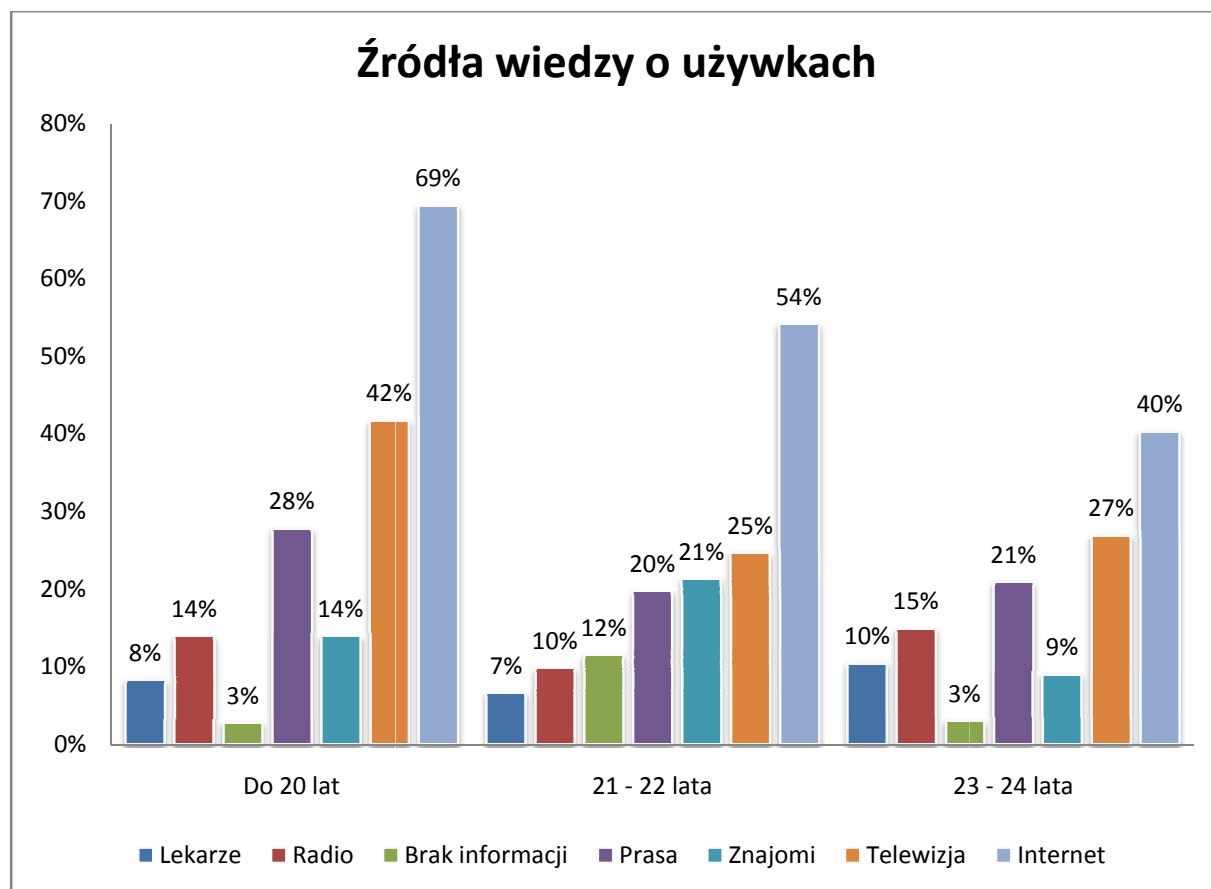
Wykres 165. Źródła wiedzy o substancjach psychoaktywnych

Źródło: badania własne

Najbardziej znaczącym źródłem wiedzy o konsekwencjach stosowania substancji psychoaktywnych jest dla szczecińskich studentów – tak jak i dla ich rówieśników w całej Polsce – Internet, z którego wiedzę czerpie ponad połowa badanych (54% wskazań) – częściej mężczyźni (63%), niż kobiety (46%). Na drugim miejscu badani wymieniali telewizję, pozostającą najważniejszym kanałem informacji dla jednej trzeciej spośród nich – również częściej mężczyzn (39% studentów i zaledwie 19% studentek). Na trzecim miejscu znalazła się prasa, wskazywana przez jednego na pięciu respondentów – 28% badanych płci męskiej i 14% kobiet.

Co dwudziesty student deklaruje, że nie docierają do niego informacje związane z konsekwencjami sięgania po narkotyki i używki – dla obu płci wskaźnik ten był zbliżony.

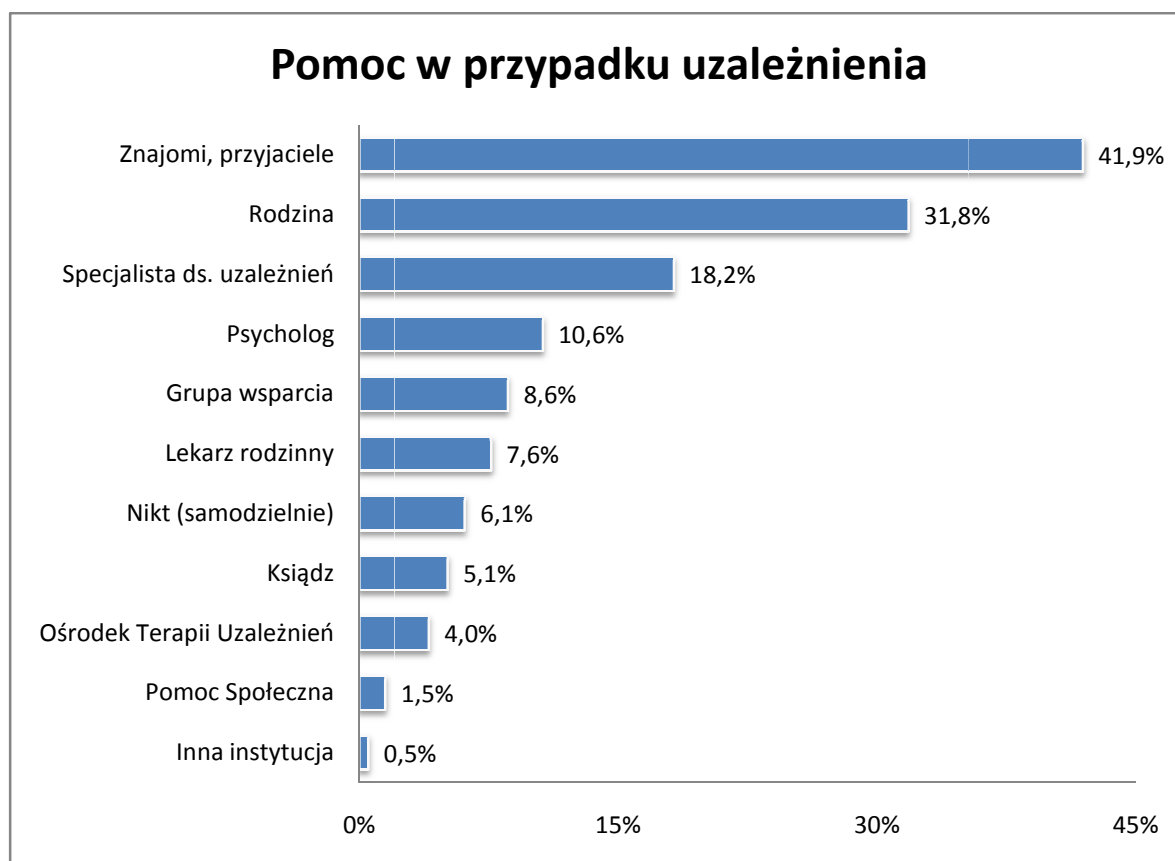
Wśród innych niż ujęte w kafeterii odpowiedzi źródeł wiedzy respondenci wymieniali natomiast książki oraz własne doświadczenie życiowe.

Wykres 166. Źródła wiedzy o substancjach psychoaktywnych a wiek badanych

Źródło: badania własne

Wraz z wiekiem badanych zmieniała się nieco struktura wykorzystywanych przez nich źródeł wiedzy o substancjach psychoaktywnych – malało przede wszystkim znaczenie Internetu (o 29% w analizowanych przedziałach). Podobnie telewizja, ważne źródło wiedzy dla badanych poniżej 21 roku życia (42% wskazań) przestaje być tak znacząca dla starszych studentów (średnio wskazało ją 26% badanych). Uwagę zwraca głównie fakt, iż do młodzieży w wieku 21-22 lata żadne informacje na temat konsekwencji stosowania substancji psychoaktywnych nie docierają czterokrotnie częściej (12% wskazań), niż do ich młodszych, ale też starszych kolegów (po 3% wskazań tej odpowiedzi).

Wykres 167. Osoby mogące pomóc w przypadku uzależnienia

Źródło: badania własne

Większość badanych – 42% wszystkich respondentów – w razie trudności z uzależnieniem po pomoc zwróciłaby się w pierwszej kolejności do znajomych i przyjaciół. Na drugim miejscu znalazła się najbliższa rodzina, u której pomocy szukałoby 32% respondentów. W dalszej kolejności jako osobę mogącą pomóc w walce z nałogiem respondenci wskazywali specjalistów ds. uzależnień (18% wskazań) oraz psychologów (11% odpowiedzi). Zdania mężczyzn i kobiet były bardzo zbliżone – wahania częstości odpowiedzi nie przekraczały dwóch punktów procentowych. Najwyraźniejsza różnica dotyczyła tylko pomocy ze strony specjalisty ds. uzależnień – po fachowe wsparcie zwróciłoby się 23% kobiet i tylko 14% mężczyzn. Podobnie różnice przedstawiały się w przypadku Ośrodka Terapii Uzależnień – pomocy w tej placówce szukałoby 7% respondentek i zaledwie 2% respondentów.

Wiek badanych nie dywersyfikował w istotny sposób wypowiedzi dotyczących osób, u których w pierwszej kolejności szukaliby oni wsparcia w przypadku uzależnienia od

substancji psychoaktywnych – wszyscy respondenci wskazywali przede wszystkim na przyjaciół i najbliższą rodzinę. Najistotniejszym wydaje się być spadek znaczenia krewnych na rzecz kolegów – badani poniżej 21 roku życia obie te grupy osób wymieniają z tą samą częstością (po 39% wskazań), natomiast wśród respondentów, którzy ukończyli 24 lata na przyjaciół wskazuje wciąż 39%, na rodzinę jednak – już tylko 27%. Przyczyn tego stanu rzeczy szukać należy w zmianie środowiska; najmłodsi respondenci wciąż jeszcze blisko związani są z rodzicami – po wyjeździe na studia, zazwyczaj do obcego miasta, więzi te rozluźniają się, a bliskie relacje utrzymywane są przede wszystkim z osobami z najbliższego otoczenia, przyjaciółmi.

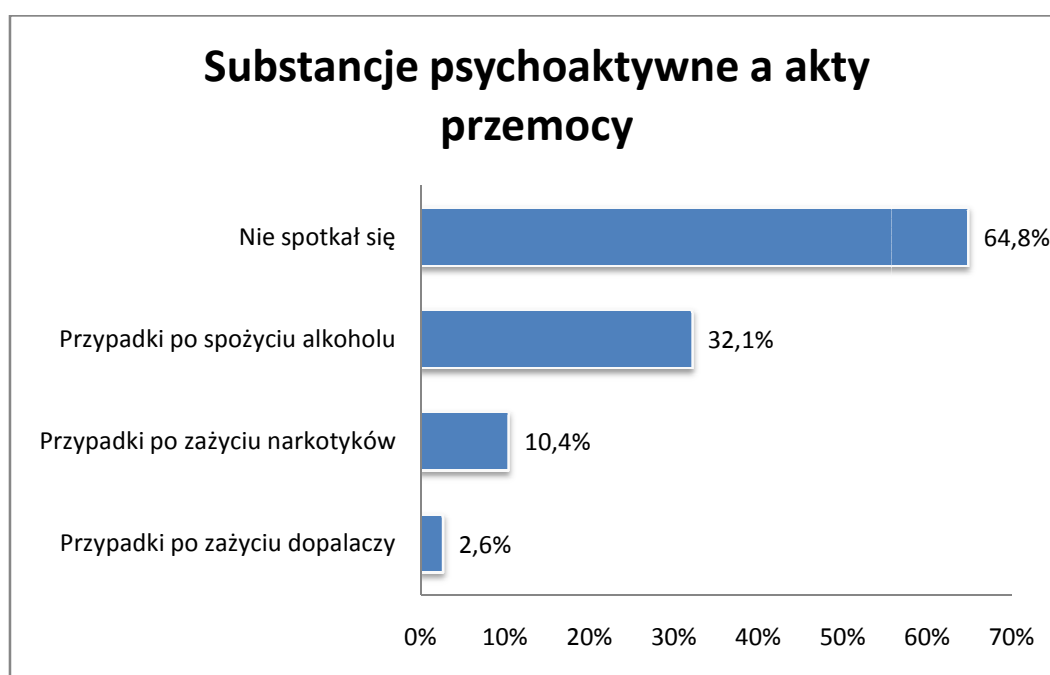
Wykres 168. Przyczyny, dla których uzależnieni nie szukają pomocy a płeć badanych

Źródło: badania własne

Najczęściej dostrzeganą przez respondentów przyczyną, dla której osoby uzależnione nie szukają profesjonalnej pomocy, była niechęć do przyznania się przed samymi sobą do tego problemu – powód ten wskazało ponad 37% badanych, głównie kobiety. W drugiej kolejności respondenci przypuszczali, że osoby uzależnione nie wiedzą, gdzie mogłyby szukać wsparcia – tę przyczynę wymieniał co piąty badany, niezależnie od płci. Mężczyźni,

w przeciwieństwie do kobiet (dwukrotnie mniejsza częstość odpowiedzi) byli także w dużej mierze zdania, iż uzależnieni nie wierzą w pomoc – łącznie odpowiedzi tej udzieliło 17% respondentów. Wśród istotnych przyczyn nieszukania profesjonalnej pomocy przez osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych badani wskazują także na wstyd.

Wiek badanych nie wpłynął w istotny sposób na postrzegane przez nich przyczyny nieszukania przez osoby uzależnione profesjonalnej pomocy. Istotna różnica częstości wskazań dotyczyła jedynie najczęściej wymienianej odpowiedzi; na niechęć do przyznania się przed sobą do problemu wskazuje ponad połowa (58%) najmłodszych badanych i ponad dwukrotnie mniej ich najstarszych kolegów (25% wskazań).

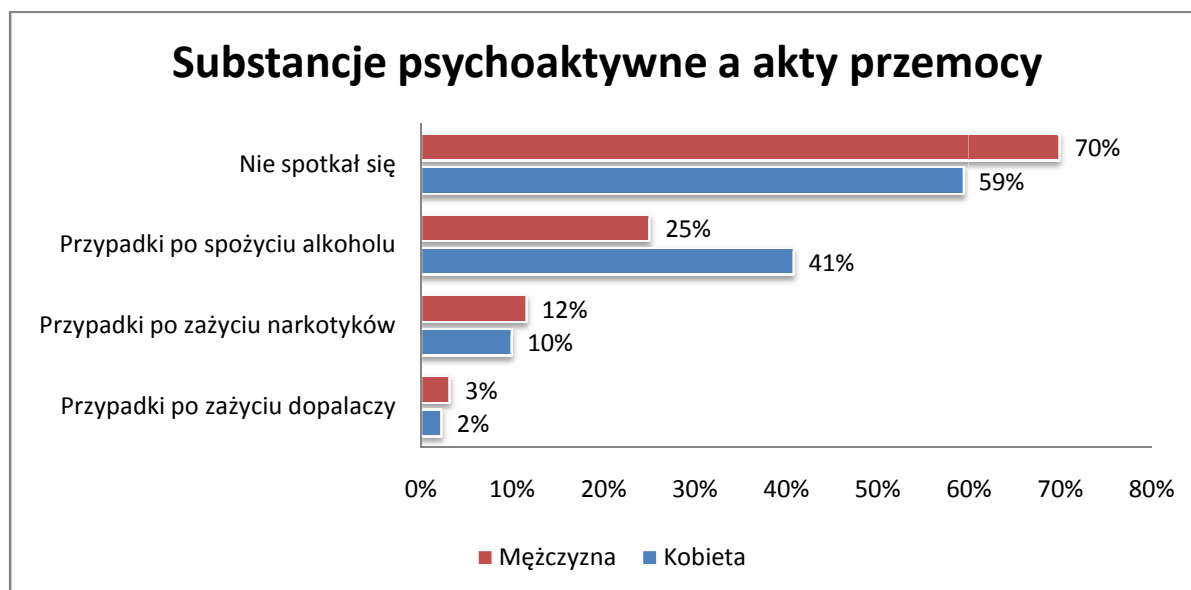
Wykres 169. Akty przemocy wywołane przez substancje psychoaktywne

Źródło: badania własne

Pytanie dotyczące styczności respondentów z aktami przemocy wywołanymi substancjami psychoaktywnymi w aż 64,8% wśród ankietowanych studentów uzyskało odpowiedź, że nigdy nie zetknęło się z przemocą wywołaną spożywaniem substancji psychoaktywnych. Ale niemal co trzeci respondent (32,1%) przyznał, że spotkał się z przypadkami przemocy po spożyciu alkoholu, a co dziesiąty – po spożyciu narkotyków.

Stosunkowo najrzadziej zauważana była przemoc wywołana zażyciem „dopalaczy” (około 3%). Taki rozkład odpowiedzi wynika zapewne z częstotliwości używania

poszczególnych środków uzależniających – najczęściej spożywany jest alkohol, stąd też najczęściej dostrzegane są problemy wywołane przez nadmierną konsumpcję tego środka.

Wykres 170. Akty przemocy wywołane przez substancje psychoaktywne a płeć badanych

Źródło: badania własne

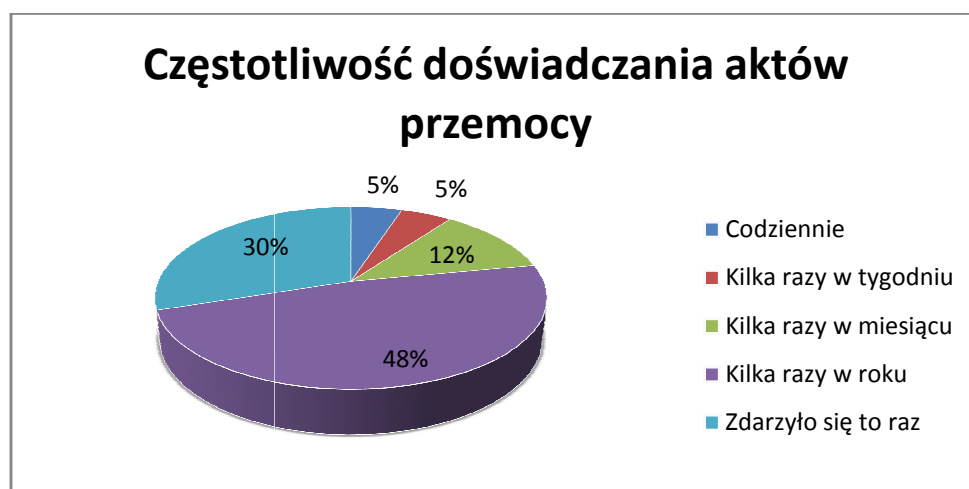
Interesującym wynikiem badania był fakt, iż mężczyźni zdecydowanie częściej deklarowali brak przypadków wystąpienia przemocy po użyciu środków psychoaktywnych – nigdy nie spotkało się z nimi aż 70% studentów, podczas gdy podobnie deklarowało 59% studentek. Ale kobiety zdecydowanie częściej stykały się z przemocą wywołaną spożyciem alkoholu. Doświadczenia takie miało aż 41% ankietowanych kobiet. Podobne sytuacje zdarzyły się tylko co czwartemu mężczyźnie.

Wykres 171. Akty przemocy wywołane przez substancje psychoaktywne a wiek badanych

Źródło: badania własne

Wiek nie wpływał na zmniejszenie lub zwiększenie liczby doświadczeń respondentów w zakresie przemocy związanej ze spożywaniem substancji psychoaktywnych. Nigdy nie spotkało się z nimi 75% ankietowanych w wieku 23-24 lata i 57% osób w wieku 25 i więcej lat. O przypadkach zetknięcia się z przemocą po spożyciu alkoholu stosunkowo najczęściej mówili respondenci mający 21-22 lata (43%), natomiast o przypadkach przemocy po zażyciu narkotyków lub dopalaczy ankietowani w wieku do 20 lat (odpowiednio 23% i 9%).

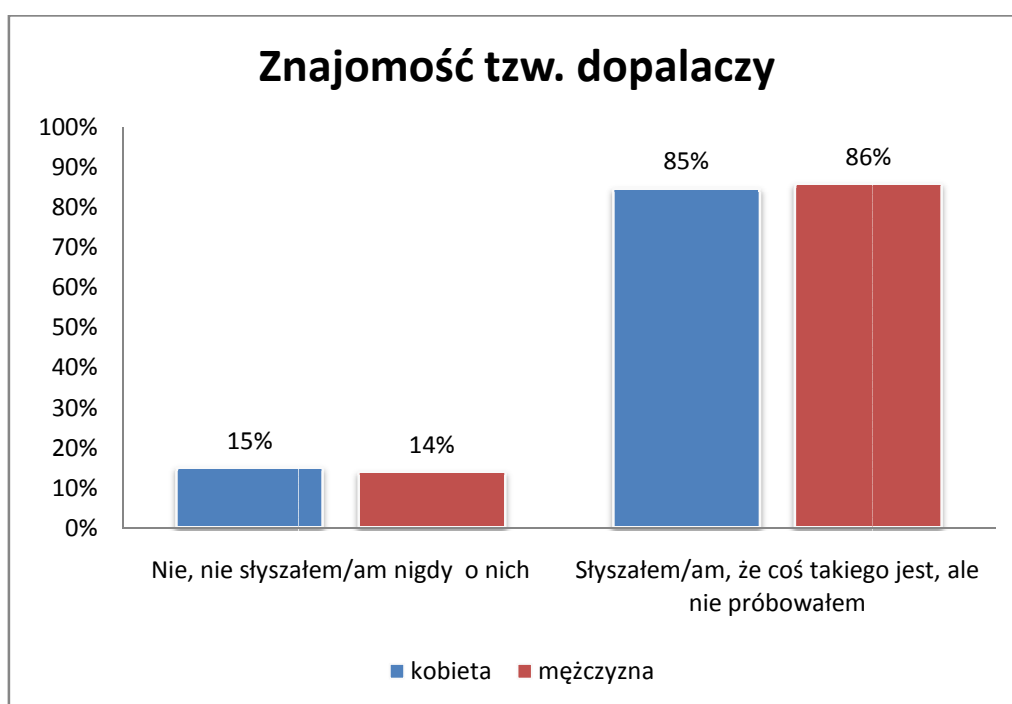

Wykres 172. Częstotliwość doświadczania aktów przemocy

Źródło: badania własne

Ankietowani deklarujący zetknięcie z przemocą po spożyciu środków psychoaktywnych zostali poproszeni o wskazanie częstotliwości występowania takiej sytuacji. W większości przypadków były to sytuacje - u prawie połowy badanych - spotykane kilka razy w roku, a 30% tylko raz w życiu. Dla 12% respondentów taka sytuacja zdarza się kilka razy w miesiącu, a dla co dziesiątego ankietowanego nawet kilka razy w tygodniu i częściej.

4.4 Stosowanie substancji psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Szczecina

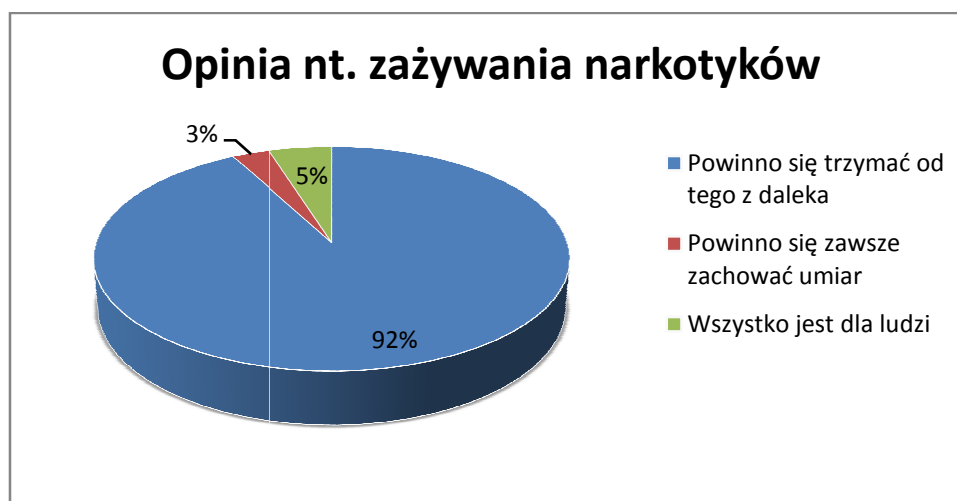

Wykres 173. Znajomość oraz zażywanie „dopalaczy” a płeć badanych

Źródło: badania własne

Świadomość istnienia środków takich, jak „dopalacze” była wśród dorosłych bardzo wysoka – nie słyszało o nich tylko 15% respondentów, niezależnie od grupy wiekowej oraz płci. Wynika to przede wszystkim z bardzo intensywnej kampanii medialnej w ostatnim czasie, zarówno informującej o istnieniu środków takich jak „dopalacze” jak i zagrożeniach z nimi związanych.

Wydaje się, że prowadzona w sposób emocjonalny kampania polityczna oraz medialna w sprawie tzw. „dopalaczy” wprowadziła dużo zamieszania zarówno w poglądach opinii publicznej, jak w programach prewencyjnych. Po decyzjach delegalizacyjnych rządu i zmianach w prawie, „dopalacze” przestały istnieć jako odrębna kategoria środków, swego rodzaju legalne zamienniki narkotyków, stały się po prostu narkotykami.

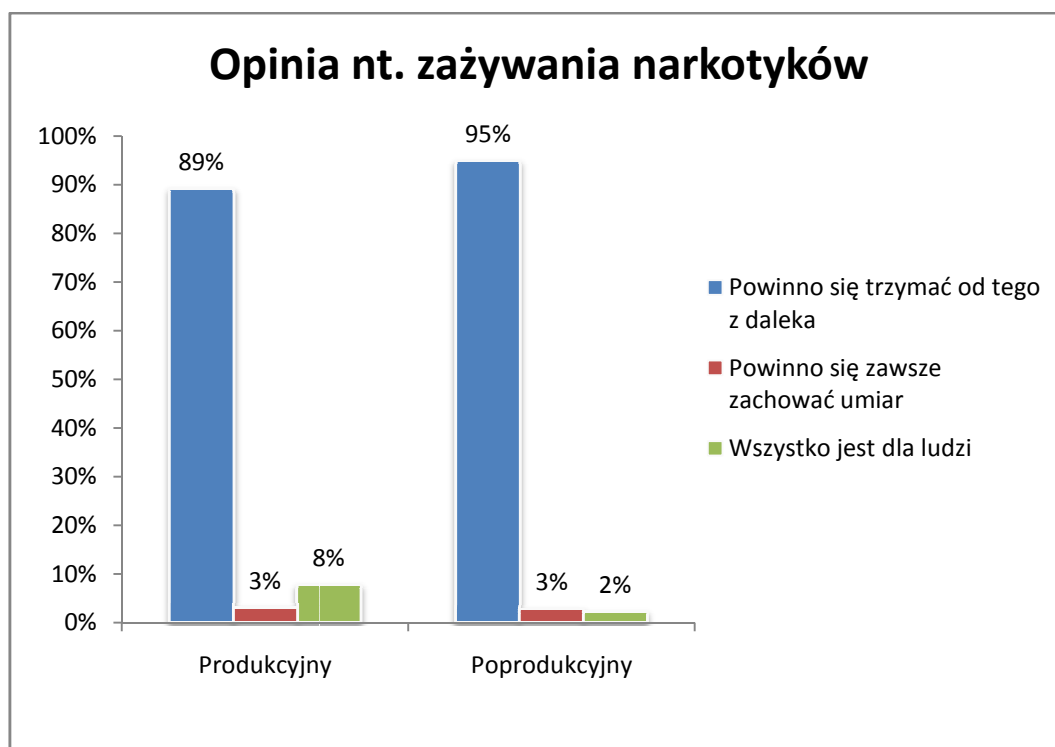

Wykres 174. Opinie na temat zażywania narkotyków

Źródło: badania własne

Niemal wszyscy spośród badanych mieszkańców Szczecina uważali, że narkotyki są zdecydowanie złe – 92% respondentów stwierdziło, że należy się od nich trzymać jak najdalej. Inne zdanie miało tylko 8% badanych, przy czym 3% powiedziało, że należy zawsze zachować umiar, a 5% - że wszystko jest dla ludzi.

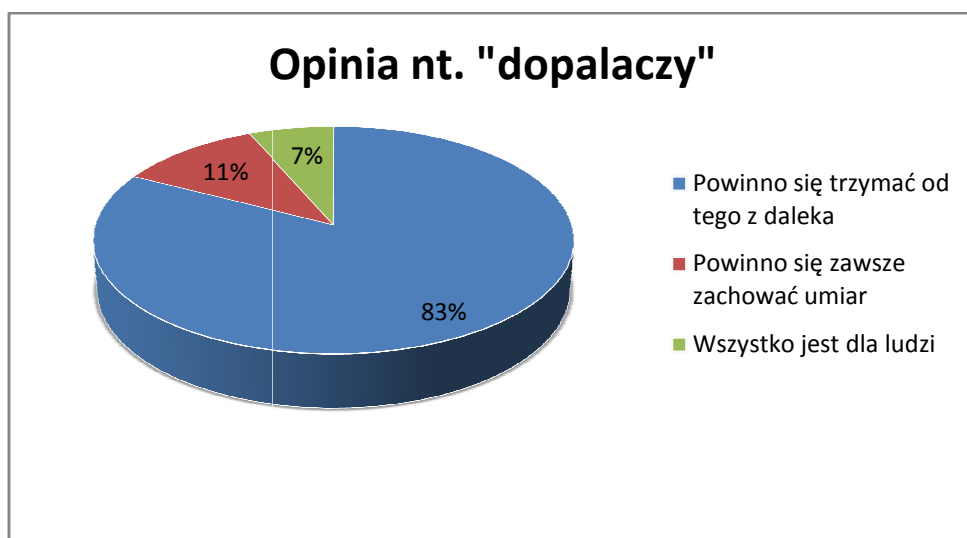
Rozkład odpowiedzi wśród kobiet i mężczyzn był niemal identyczny – wśród mężczyzn o dwa punkty procentowe więcej uznało, że wszystko jest dla ludzi, jednak przesunięcie nastąpiło w grupie, która nie odrzuca narkotyków jako czegoś złego, więc można uznać, że nie jest to różnica istotna.

Wykres 175. Opinie na temat zażywania narkotyków a grupa wiekowa

Źródło: badania własne

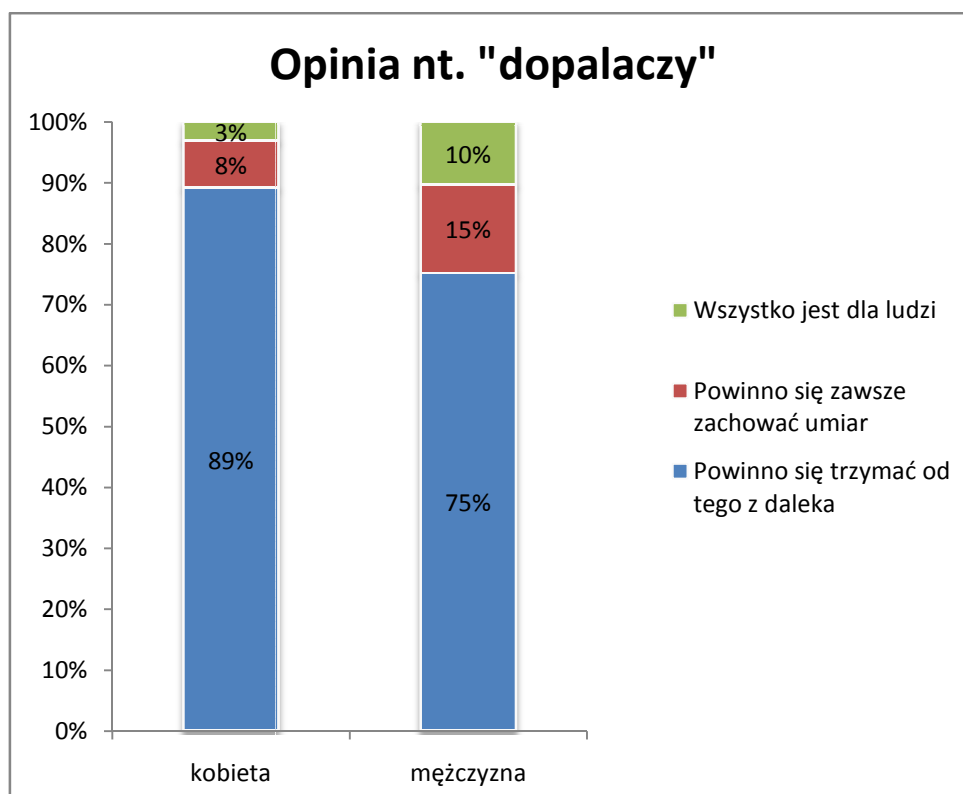
Różnica w grupach wiekowych była wyraźniejsza – respondenci w wieku poprodukcyjnym uważali, że ludzie powinni się trzymać z daleka od narkotyków w 95% przypadków, natomiast wśród osób w wieku produkcyjnym, odsetek ten wyniósł 89%. Akceptacja narkotyków rośnie nieznacznie wśród młodszych respondentów, jednak różnica pomiędzy grupą najstarszych w wieku produkcyjnym a najmłodszych wynosi jedynie 2%.

Wykres 176. Opinia na temat „dopalaczy”

Źródło: badania własne

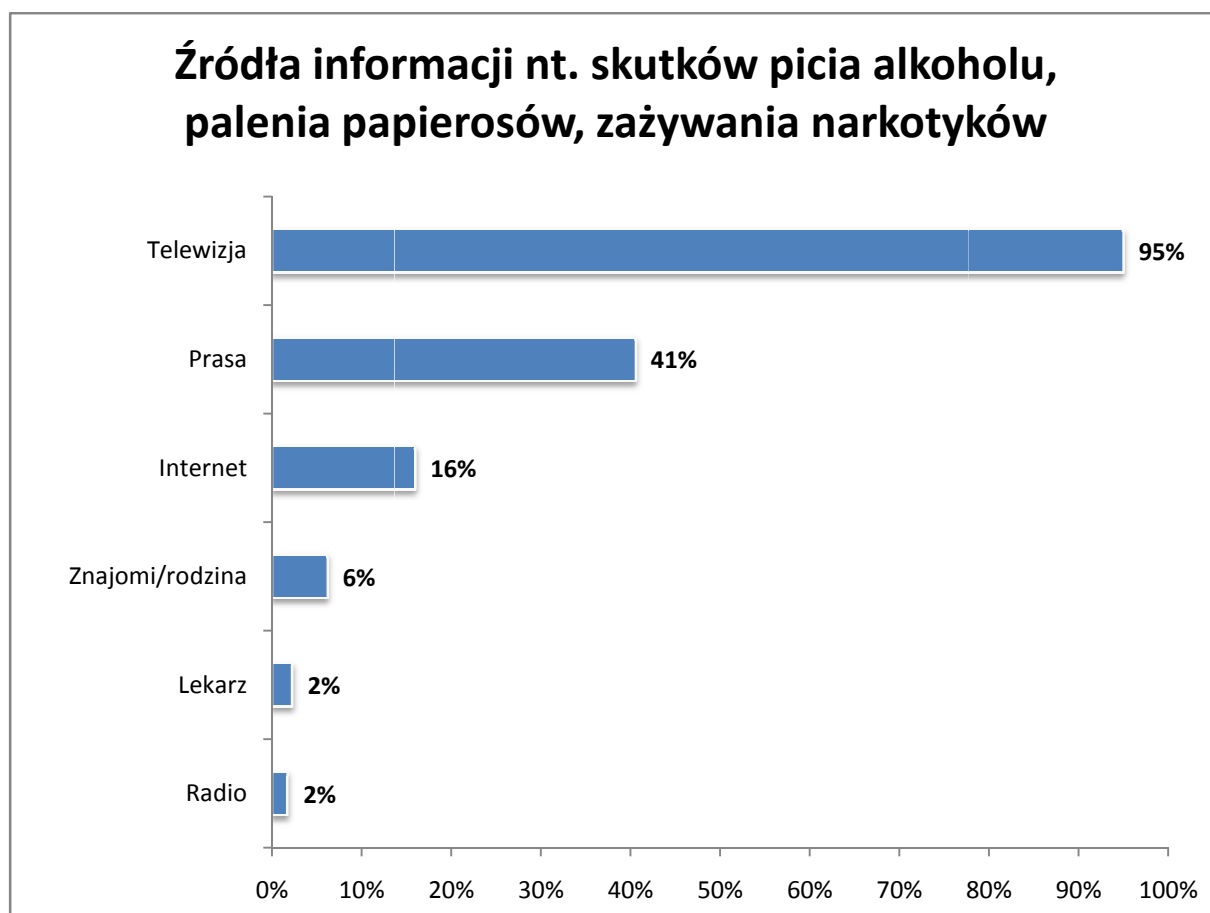
Opinia na temat tak zwanych „dopalaczy” – środków zastępczych o działaniu psychoaktywnym, będących de facto narkotykami – różniła się bardzo istotnie od opinii na temat narkotyków. Tylko 83% respondentów uznało, że należy trzymać się od nich z dala, natomiast 11% - że powinno się zachować umiar, a 7% - że wszystko jest dla ludzi. Wynikało to zapewne, przede wszystkim z faktu dużej niepewności co do tego, czym właściwie są „dopalacze” – kampania medialna wśród tego tematu była co prawda bardzo głośna, lecz prowadzona na bardzo emocjonalnym poziomie i pozbawiona wyraźnych przesłanek merytorycznych. Dodatkowo, określenie „dopalacze” wciąż się pojawia w mediach, jako określenie różnych produktów – między innymi napojów gazowanych o podwyższonej zawartości kofeiny, tzw. „napojów energetycznych”. W związku z tym, respondenci akceptujący zażywanie „dopalaczy” najprawdopodobniej często nie potrafili określić, co dokładnie kryje się za tym określeniem.

Wykres 177. Opinia na temat „dopalaczy” a płeć badanych

Źródło: badania własne

Akceptacja dla „dopalaczy” częstsza była w deklaracjach mężczyzn niż kobiet – aż co czwarty respondent uznał, że produkt, jakim są dopalacze jest akceptowalny – odpowiedzi tej udzieliło 11% kobiet. Wynika z tego, że kobiety generalnie są bardziej sceptycznie nastawione do zażywania jakichkolwiek używek, lub też z lepszego poinformowania tej grupy o tym, czym dopalacze są.

Wykres 178. Źródła informacji na temat używek

Źródło: badania własne

Głównym źródłem informacji na temat skutków picia alkoholu, palenia papierosów i zażywania narkotyków dorosłych respondentów była telewizja – odpowiedź tą wybrało aż 95% respondentów. Kolejnym istotnym źródłem informacji była prasa, wybrana przez 41% badanych, natomiast z Internetu wiadomości o skutkach nałogów czerpało 16% Szczecinian.

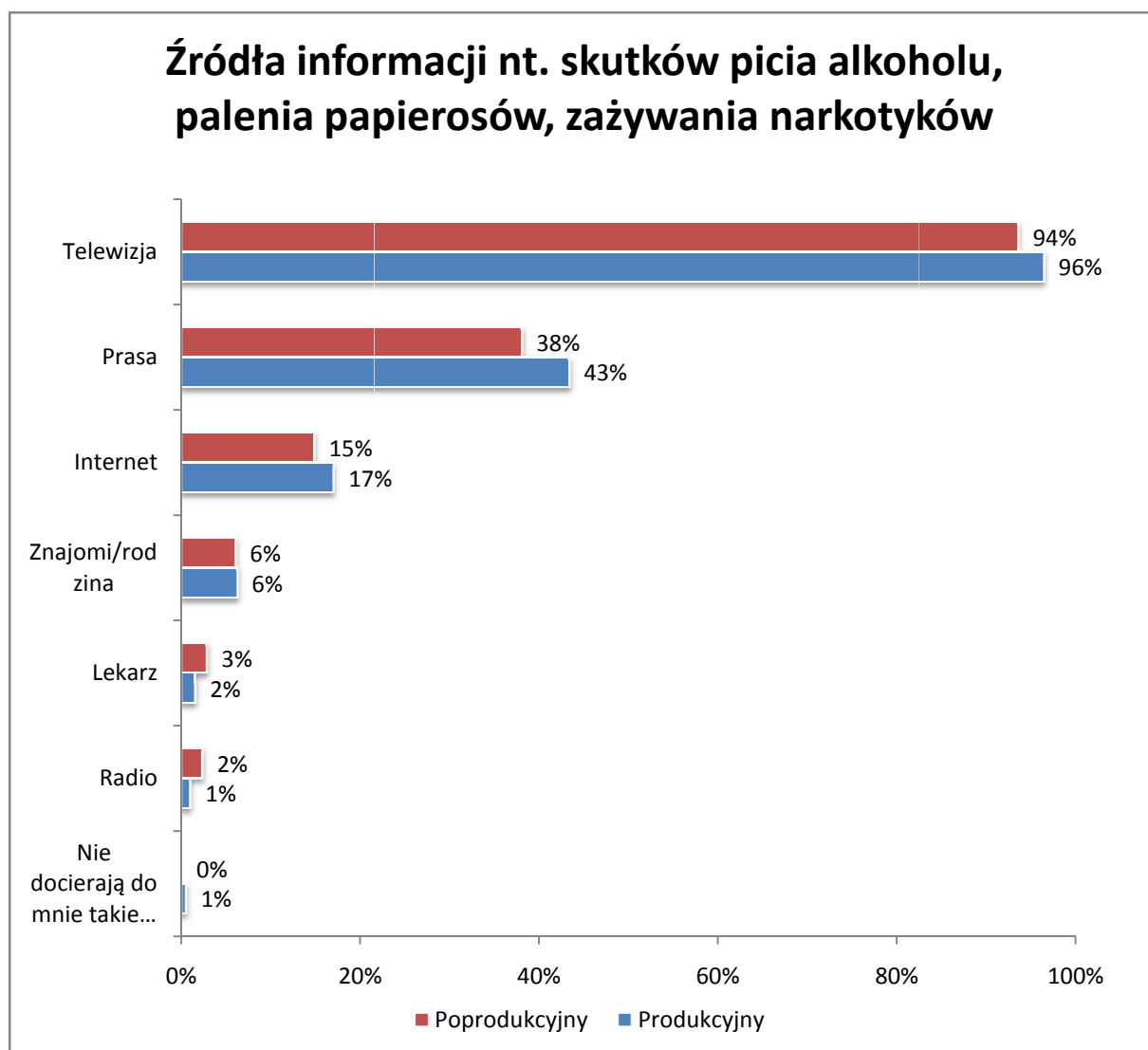
Informacje od znajomych bądź rodziny były czerpane przez 6% badanych, a jedynie 2% posiadało wiedzę na temat używek od lekarza – tyle samo, co z radia.

Wykres 179. Źródła informacji na temat używek a płeć badanych

Źródło: badania własne

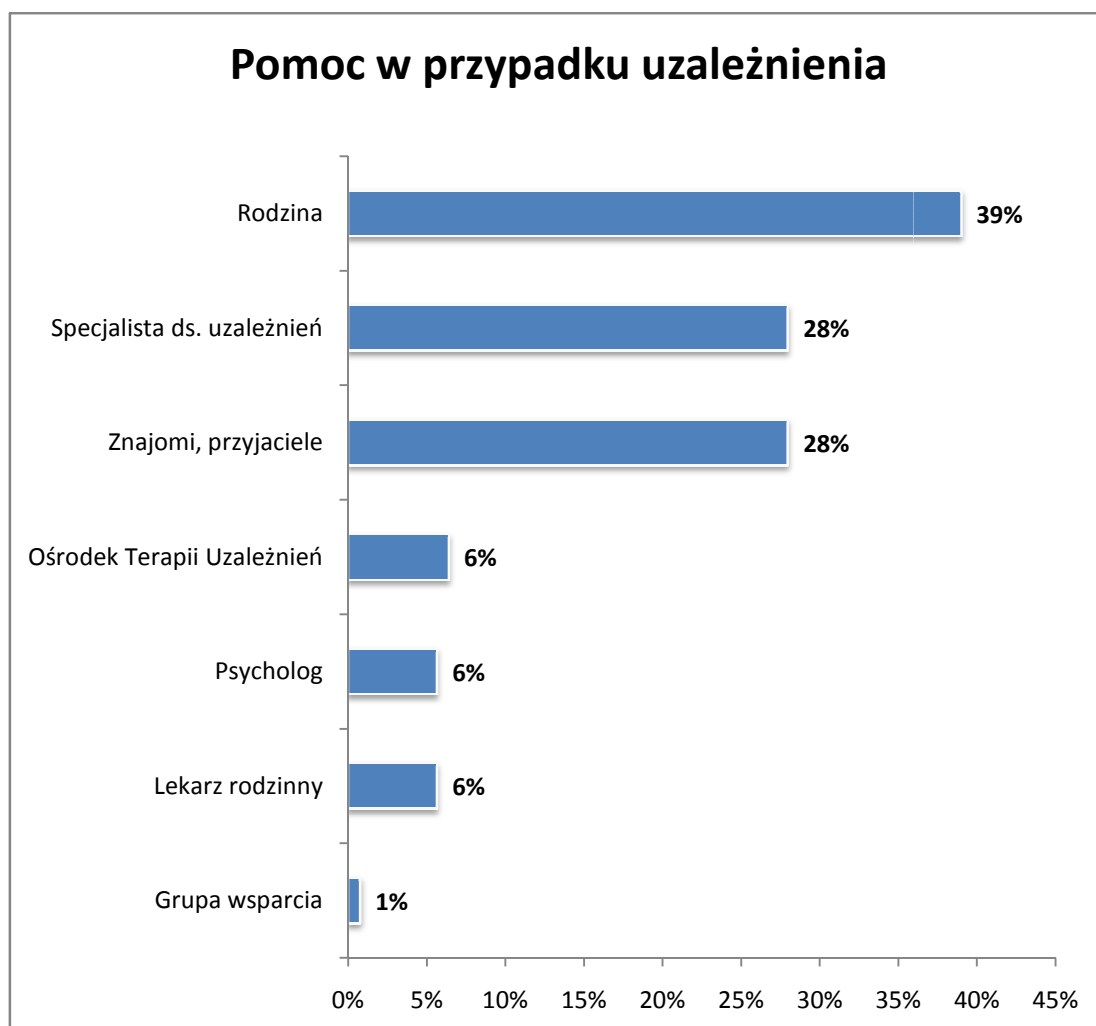
Jak widać na powyższym wykresie, kobiety czerpały informacje o używkach z telewizji nieznacznie częściej niż mężczyźni, jednak przy pozostałych źródłach informacji różnica jest dużo większa. Wiadomości z prasy są czerpane przez 48% mężczyzn i 34% kobiet, podobnie 18% mężczyzn czerpie informacje z Internetu – o 4 punkty procentowe więcej, niż kobiet. Mężczyźni również częściej mają informacje od rodziny i znajomych, od lekarzy i z radia.

Wykres 180. Źródła informacji na temat używek a wiek badanych

Źródło: badania własne

Wśród badanych w wieku produkcyjnym nieznacznie większy odsetek osób korzystał z telewizji, jako głównego źródła informacji (różnica 2 punktów procentowych). W pozostałych kategoriach różnice również nie były zbyt wyraźne – z prasy informacje czerpało 43% respondentów w wieku produkcyjnym oraz 38% w wieku poprodukcyjnym. Internet był źródłem wiedzy 17% respondentów wieku produkcyjnym oraz 15% w wieku poprodukcyjnym. Starsi respondenci nieco częściej czerpali informacje od lekarzy oraz z radia.

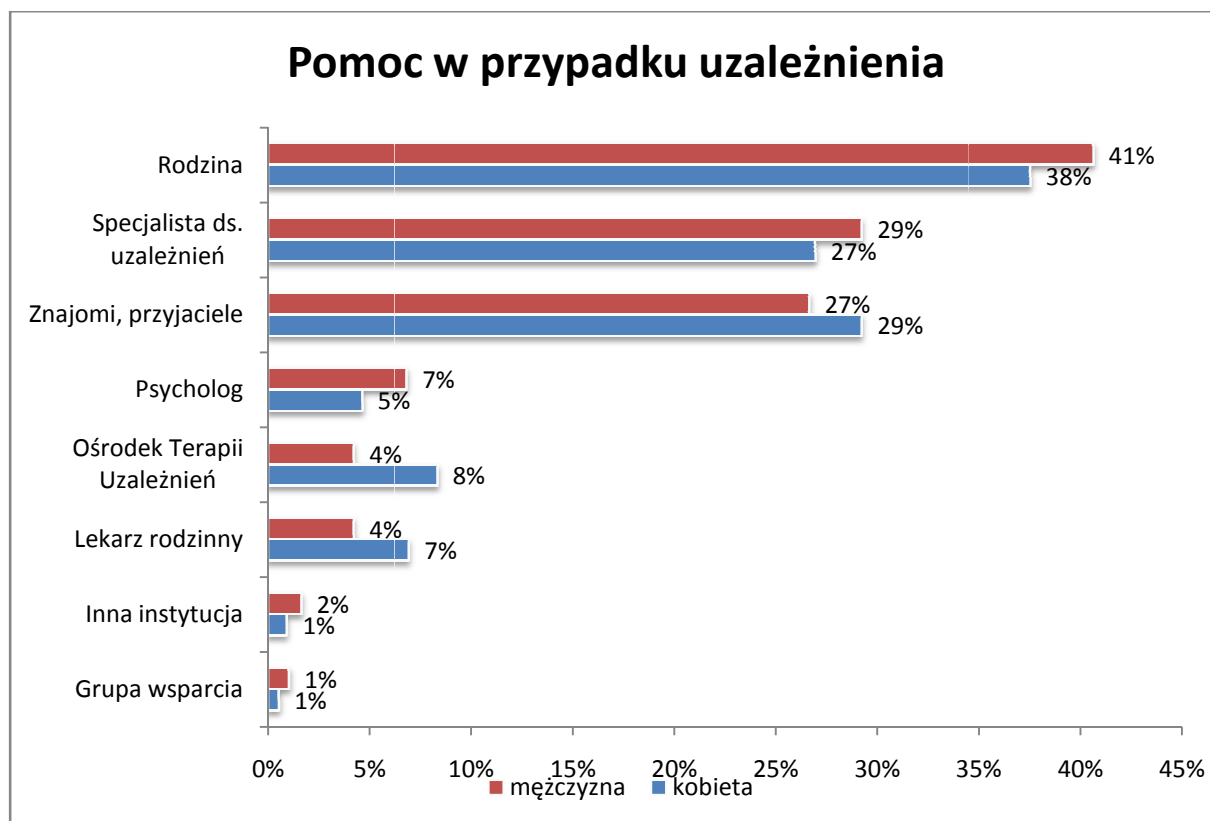

Wykres 181. Poszukiwanie pomocy w przypadku uzależnienia

Źródło: badania własne

Biorący udział w badaniu mieszkańcy Szczecina w przypadku problemu z używkami zwróciliby się z prośbą o pomoc w pierwszym rzędzie do rodziny – odpowiedzi tej udzieliło 39% badanych. Mniej popularne byłyby wizyty u specjalisty do spraw uzależnień oraz prośba o pomoc znajomych bądź przyjaciół - zrobiliby to po 28% badanych. Bardzo mało popularne byłyby wizyty u lekarza rodzinnego, psychologa bądź w ośrodkach terapii uzależnień – wybrałoby je tylko 6% badanych. Natomiast grupy wsparcia, bardzo popularna w krajach Zachodu forma wychodzenia z nałogu, cieszyły się wśród respondentów najmniejszym zaufaniem – wybrały je jedynie 1% respondentów. Wynika to w dużej mierze z bardzo niskiego poziomu uogólnionego zaufania w polskim społeczeństwie – Polacy ufają przede wszystkim swoim najbliższym i rodzinie, obcym prawie wcale. Dodatkowo, choroba alkoholowa czy uzależnienie od innych środków psychoaktywnych traktowane jest wciąż

jako dolegliwość wstydliva, objaw indywidualnej słabości. W związku z tym, próby poradzenia sobie z nałogiem także podejmowane są w sposób możliwie dyskretny.

Wykres 182. Poszukiwanie pomocy w przypadku uzależnienia a płeć badanych

Źródło: badania własne

Do rodziny, specjalisty do spraw uzależnień bądź do psychologa zwróciłyby się o pomoc stosunkowo więcej mężczyzn niż kobiet – różnice te wynosiły odpowiednio trzy i po dwa punkty procentowe (do rodziny zwróciłyby się 41% mężczyzn i 38% kobiet, do specjalisty do spraw uzależnień 29% mężczyzn i 27% kobiet, a do psychologa 7% mężczyzn i 5% kobiet). Do znajomych i przyjaciół zwracałyby się częściej kobiety, podobnie – do lekarza rodzinnego oraz do ośrodka terapii uzależnień.

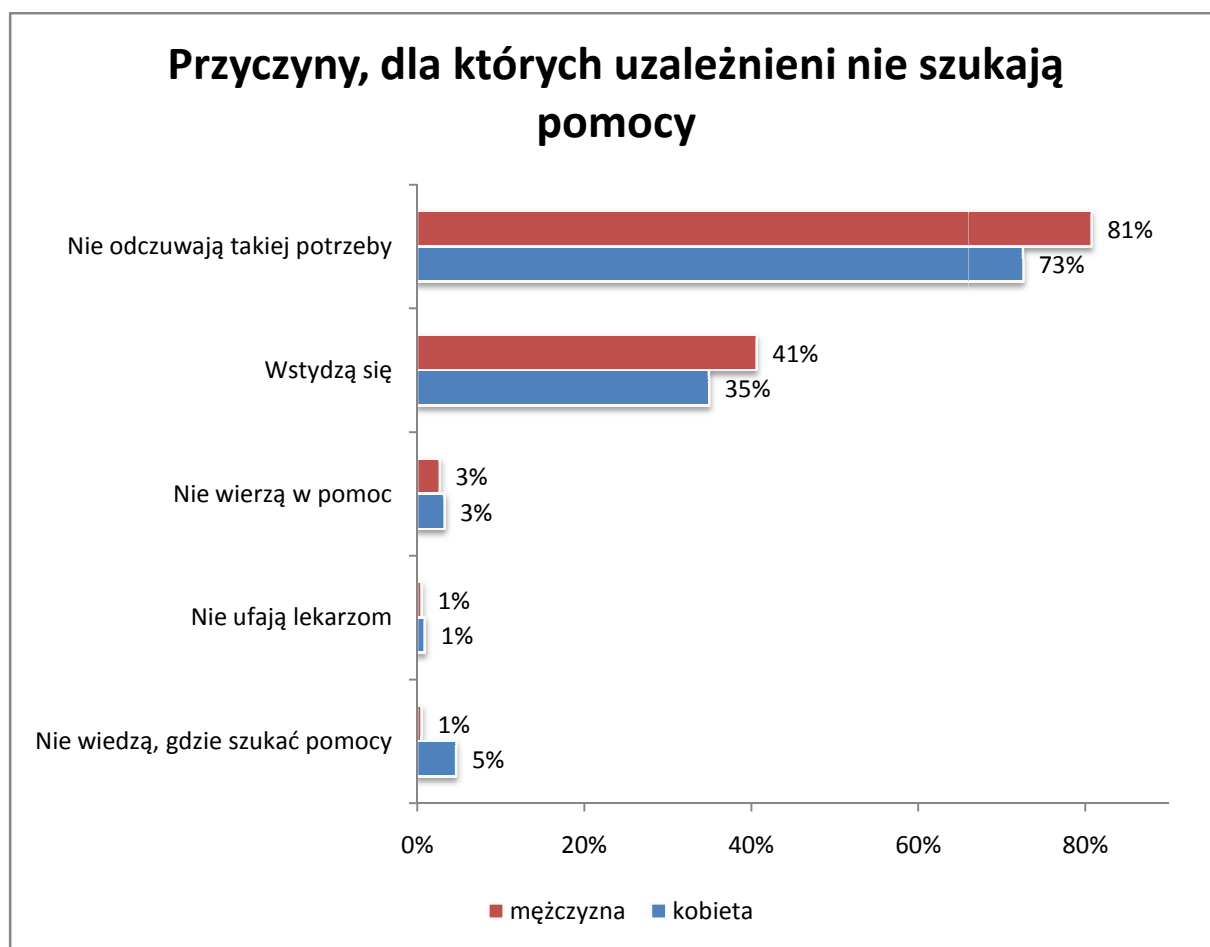
Badanie nie wykazało istotnych różnic pomiędzy grupami wiekowymi – profil mieszkańców Szczecina wydaje się być dość stabilny, mało podatny na zmiany pokoleniowe.

Wykres 183. Przyczyny, dla których uzależnione osoby nie poszukują pomocy

Źródło: badania własne

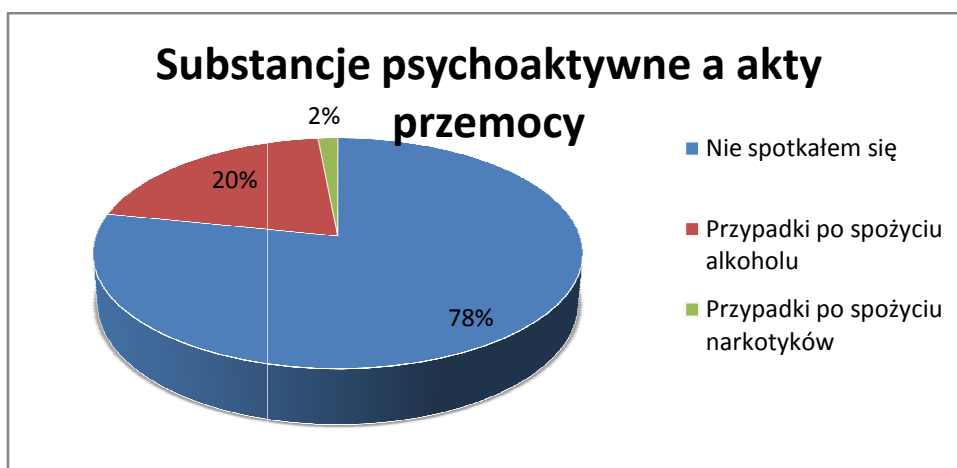
Zdaniem pytaných mieszkańców Szczecina osoby, które są uzależnione od używek nie poszukują pomocy w walce z nałogiem przede wszystkim dlatego, że nie odczuwają takiej potrzeby, nie odbierają uzależnienia jako czegoś, co dezorganizuje im życie, są przekonani, że sami sobie poradzą. Kolejnym często wymienianym powodem jest wstyd – popadnięcie w nałóg jest wciąż odbierane w Polsce jako objaw słabości, do którego człowiek nie powinien się publicznie przyznawać. Brak wiary w skuteczność pomocy oraz niewiedza, dotycząca tego, gdzie można poszukiwać pomocy wymieniane były jako jedne z najrzadszych – odpowiedziało tak po 3% respondentów. Najrzadziej wymienianą odpowiedzią był brak zaufania do lekarzy – udzielił jej 1% badanych.

Wykres 184. Przyczyny dla których uzależnione osoby nie poszukują pomocy a płeć badanych

Źródło: badania własne

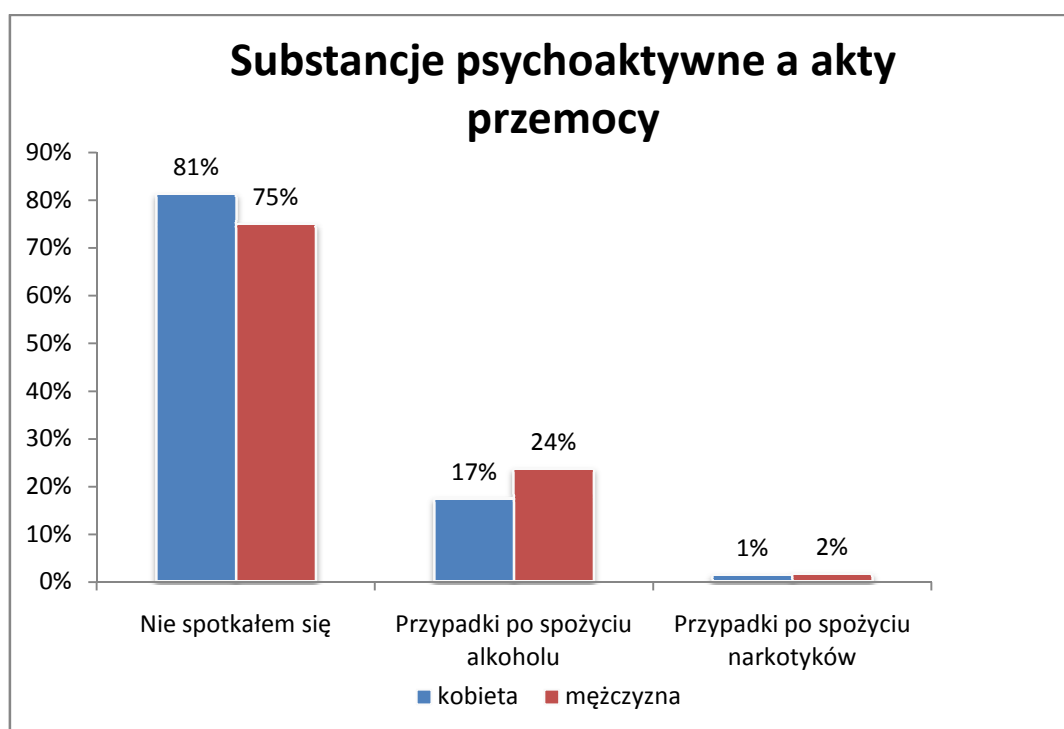
Osoby uzależnione nie odczuwają potrzeby poszukiwania pomocy przede wszystkim zdaniem mężczyzn – odpowiedziało tak 81% pytanych, podczas, gdy w grupie kobiet było to 73%. Wstyd także był wymieniany częściej przez mężczyzn – odpowiedzi tej udzieliło 41% w porównaniu do 35% kobiet. Kobiety o wiele częściej wymieniały możliwy brak wiedzy o tym, gdzie szukać pomocy – odpowiedziało tak 5%, w porównaniu do 1% mężczyzn.

Wykres 185. Akty przemocy po spożyciu substancji psychoaktywnych

Źródło: badania własne

Niemal czterech na pięciu respondentów – 78% badanych – nie spotkało się z przypadkami przemocy po użyciu alkoholu bądź zażywaniu narkotyków. Co piąty respondent spotkał się z przypadkami przemocy po spożyciu alkoholu, natomiast 2% - po zażyciu narkotyków.

Wykres 186. Przemoc pod wpływem substancji psychoaktywnych a płeć badanych

Źródło: badania własne

Z przypadkami przemocy pod wpływem alkoholu częściej spotykali się mężczyźni – odpowiedziało tak 24%, podczas gdy w grupie kobiet było to 17%. Wynikać to może z częstszego przebywania mężczyzn w miejscach, gdzie spożywany jest alkohol. Również styl życia robotników fizycznych, licznie reprezentowanych wśród respondentów, sprzyja spożywaniu alkoholu po pracy, co może prowadzić do aktów agresji.

V. Podsumowanie badania. Wnioski

5.1 Wnioski z badania skali zjawiska palenia tytoniu

1. Tylko co piąty uczeń deklaruje, że nigdy nie palił papierosów.
2. $\frac{1}{4}$ młodzieży rozpoczyna palić papierosy przed ukończeniem 11 roku życia.
3. Regularne (codzienne) pali papierosy połowa 16-latków.
4. Gimnazjaliści i uczniowie szkół ponadgimnazjalnych nie mają żadnego problemu z dostępem do papierosów.
5. Większość studentów raczej nie pali papierosów.
6. Wśród palących studentów znacznie ponad połowa pali już nałogowo.
7. Rozpowszechnienie palenia jest takie samo wśród studentów i studentek.
8. Połowa studentów nie postrzega palenia papierosów jako bardzo szkodliwe dla zdrowia.
9. Większość dorosłych mieszkańców Szczecina nigdy nie paliła.
10. Co piąty szczecinianin pali papierosy.
11. Tylko co 10 dorosły palacz porzucił nałóg.
12. Większość dorosłych uważa, że wyroby tytoniowe to używki, których użytkowanie nie musi być ograniczane.
13. Tylko co piąty dorosły szczecinianin (częściej kobiety) uważa, że należy wystrzegać się palenia papierosów.

5.2 Wnioski z badania skali rozpowszechnienia spożywania alkoholu

1. Wiek inicjacji picia alkoholu przypada na 13-14 rok życia.
2. Najczęstszym miejscem spożywania alkoholu przez młodzież jest cudzy dom.
3. W ostatnim miesiącu pijany był co piąty uczeń.
4. Gimnazjaliści i uczniowie szkół ponadgimnazjalnych nie mają żadnego problemu z nabyciem alkoholu.

5. Tylko co dwudziesty student/studentka nie pije alkoholu.
6. Powodem picia alkoholu jest chęć towarzystwa i zabawy.
7. Studenci spożywają większe ilości alkoholu niż studentki.
8. Połowa studentów uważa, że alkohol jest używką społecznie akceptowalną.
9. Co piąty student prowadził kiedykolwiek pojazd pod wpływem alkoholu.
11. Połowa dorosłych kobiet i mężczyzn spożywa alkohol.
12. Picie alkoholu odbywa się dla towarzystwa, by się zrelaksować i mieć lepszy humor.
13. Co dwudziesty dorosły szczecinianin upija się kilka razy w roku lub częściej.
14. Preferowany jest liberalny stosunek do spożywania alkoholu.
15. 1/3 dorosłych spotyka się z aktami przemocy wywołanej spożyciem alkoholu.
16. Ponad połowa kobiet doświadcza przemocy z różnych przyczyn.

5.3 Wnioski z badania skali rozpowszechniania stosowania narkotyków

1. Połowa nastolatków w wieku 14-16 lat paliła marihuanę lub haszysz.
2. Zdobycie narkotyków nie stanowi problemu dla większości uczniów.
3. Co piąty student zażywał narkotyki bardzo często.
4. Przeważająca większość studentów paliła marihuanę.
5. Narkotyki są zażywane głównie dla odprężenia i relaksu.
6. Połowa studentów uważa, że narkotyków należy się wystrzegać, połowa, że to używka dla ludzi.
7. Większość studentów słyszała o „dopalaczach”, ale ich nie próbowało i uważa, że powinno się ich unikać.
8. Studenci czerpią wiedzę o używkach głównie z Internetu i z telewizji.

9. W przypadku wystąpienia uzależnienia większość studentów zwróciłoby się o pomoc do znajomych i przyjaciół.

10. Połowa studentów doświadcza aktów przemocy kilka razy w roku.

11. Wśród dorosłych mieszkańców Szczecina problem zażywania narkotyków nie występował.

12. Opinia na temat zażywania narkotyków była jednoznacznie negatywna.

13. Głównym źródłem wiedzy mieszkańców Szczecina o używkach jest telewizja, prasa i Internet.

14. Lekarz jest najrzadszym źródłem wiedzy o skutkach picia alkoholu, palenia papierosów i zażywania narkotyków.

15. W przypadku nałogu, większość zwróciłaby się z prośbą o pomoc do rodziny, specjalisty do spraw uzależnień oraz znajomych i przyjaciół.

16. Najrzadziej zwrócili by się do ośrodka terapii uzależnień, psychologa lub lekarza rodzinnego.

5.4 Rodzaje interwencji zdrowotnych

Propozycje interwencji zdrowotnych skierowanych do mieszkańców Szczecina:

I. Kierowane do dzieci i młodzieży:

Propagować należy przede wszystkim zasady zdrowego stylu życia, edukować młode osoby w kwestii umiejętności dokonywania prawidłowych wyborów w zakresie zdrowia. Ważne jest też nabywanie przez nich podstawowych kompetencji społecznych jak np. umiejętności korzystania z opieki psychologiczno-pedagogicznej, zdrowotnej, prawnej. Dotychczas przeprowadzane kampanie antynikotynowe, antyalkoholowe oraz antynarkotykowe zarówno w skali UE jak i Polski nie spowodowały wzrostu niechęci do sięgania po te używki, ale wręcz odwrotnie – wzbudziły raczej ciekawość i chęć osobistego sprawdzenia ich działania. Stąd widoczny trend do obniżania się wieku inicjacji palenia i picia. Na ten stan rzeczy przyczyniają się oczywiście i inne składowe jak m.in. patologizacja rodziny, niewydolność systemu edukacji, Internet czy TV. Dlatego tak ważne staje się

kształtowanie u dzieci i młodzieży postaw podkreślających wagę indywidualnych wyborów w kwestii stylu życia. W związku z tym, nagłaśniać należy raczej tematykę prozdrowotną eksponującą korzyści życiowe wpływające z posiadania dobrego zdrowia. Propagowanie ujmowania zdrowia w kategoriach sukcesu i kariery życiowej. Tematy:

1. Zdrowy styl życia – zdrowa dieta, aktywność ruchowa, sposoby spędzania wolnego czasu.
2. Zdrowie psychiczne – problemy wieku rozwojowego, umiejętność radzenia sobie ze stresem.
3. Bezpieczeństwo – tworzenie bezpiecznego środowiska, wolnego od agresji i przemocy dla dzieci i młodzieży.
4. Edukacja ich co do możliwości szukania pomocy w razie wystąpienia zagrożenia przemocą.

II. Kierowane do studentów:

Konieczne jest szeroko zakrojone i zorganizowane działanie na rzecz dokonania się zmiany społecznej dotyczącej przekonania o wpływie niektórych pro- i antyzdrowotnych czynników ryzyka. Należy zmienić społeczne podejście do prawnych rozwiązań dotyczących ograniczania stosowania używek jako prób ograniczania wolności obywatelskiej. Obecnie mamy do czynienia z mentalnie ugruntowanym liberalnym stosunkiem do używek. Konieczne jest zatem wskazywanie na szkodliwość nałogów dla otoczenia – palenie bierne, narażenie na akty przemocy, koszty społeczne terapii uzależnień. Ta grupa wiekowa powinna być odbiorcą programów promocji zdrowia odnoszących się do ograniczania rozpowszechnienia używek. Należy przedkładać im argumenty dowodzące niekorzystnego wpływu palenia, picia i stosowania narkotyków nie tylko w zakresie zdrowia indywidualnego, ale i zdrowia całej populacji. Poważnym problemem wśród tej grupy wiekowej stają się tzw. uzależnienia krzyżowe tj. jednocześnie palenie papierosów, picie alkoholu i stosowanie narkotyków. Tematy:

1. Zdrowy styl życia – dieta, zasady zdrowego żywienia, aktywność ruchowa.
2. Unikanie używek – palenia papierosów, picia alkoholu i stosowania narkotyków.
3. Zdrowie psychiczne – radzenie sobie ze stresem, metody relaksacji, alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu.

III. Kierowane do grupy dorosłych:

Ugruntowana, powszechna opinia, że papierosy i alkohol „są dla ludzi” podtrzymuje społeczną akceptację dla nałogów i stanowi niekorzystny wzorzec zachowań dla młodszych pokoleń. Nadal zbyt łatwy jest dostęp dzieci i młodzieży do papierosów, alkoholu i narkotyków. Świadczy to po pierwsze o nieprzestrzeganiu przepisów prawa i po drugie o pobłażliwym stosunku dorosłych do eksperymentowania młodych ludzi z używkami. Nadal tolerowane jest publiczne palenie papierosów, bycie pod wpływem alkoholu. Konieczne jest zatem egzekwowanie prawnych zakazów sprzedaży nieletnim papierosów i alkoholu, redukcja przestępczości narkotykowej – współpraca ze Strażą Miejską, Policją. Wprowadzenie nowej filozofii społecznej jest potrzebą chwili. Wymaga to daleko idących przeobrażeń nie tylko systemowych i organizacyjnych, lecz przede wszystkim intelektualnych i nowych zachowań społeczeństwa. Wymaga budowania nowej obyczajowości. Nieodzowna jest tu edukacja dorosłych, zwłaszcza rodziców nt. zagrożeń i skali zjawiska inicjacji używkami wśród ich dzieci i uświadomienie im roli osobistego przykładu. Niezwykle istotne też rozpowszechnienie wiedzy nt. zakresu działania miejsc pomocy w sytuacjach kryzysowych, wsparcia dla podejmowanych prób uwolnienia się od nałogów, możliwego narażenia na przemoc. Tematy:

1. Uświadamianie stopnia zagrożeń zdrowotnych dla dzieci i młodzieży wynikłych z ich ignorancji zjawiska rozpowszechniania się uzależnień.
2. Edukacja nt. zagrożeń zdrowotnych wynikłych ze stosowania używek.
3. Zdrowy styl życia – dieta, aktywność ruchowa, unikanie używek.
4. Kompetencje społeczne – szukanie pomocy w walce z nałogami, ograniczaniu przemocy i przestępczości.

5.5 Spis tabel

Tabela 1 Struktura demograficzna mieszkańców województwa zachodniopomorskiego (2006- 2009).....	7
Tabela 2 Struktura demograficzna mieszkańców Szczecina (2006- 2009).....	7
Tabela 3. Prognoza liczby ludności na terenie Szczecina do 2030 roku w tys.....	8
Tabela 4. Liczebność próby badawczej.....	8

5.6 Spis wykresów

Wykres 11. Płeć respondentów a typ szkoły.....	9
Wykres 2. Typ szkoły respondentów.....	9
Wykres 3. Wiek respondentów.....	10
Wykres 4. Wykształcenie rodziców lub opiekunów respondentów.....	10
Wykres 5. Subiektywna ocena statusu materialnego rodziny.....	11
Wykres 6. Osoby, z którymi mieszka respondent.....	13
Wykres 7. Osoby, z którymi mieszka respondent a płeć badanych.....	14
Wykres 8. Uczniowie według typu rodziny.....	15
Wykres 9. Płeć respondentów.....	15
Wykres 10. Rozkład wieku respondentów.....	16
Wykres 11. Wiek respondentów.....	16
Wykres 12. Wiek respondentów.....	17
Wykres 13. Płeć respondentów.....	18
Wykres 14. Wykształcenie respondentów a grupa wiekowa.....	18
Wykres 15. Dochód w gospodarstwach domowych a wiek.....	19
Wykres 16. Rozkład grup zawodowych według płci wśród mieszkańców Szczecina wśród osób w wieku produkcyjnym.....	20
Wykres 17. Wiek inicjacji papierosowej.....	22
Wykres 18. Wiek inicjacji papierosowej w podziale a płeć.....	22
Wykres 19. Ilość wypalonych papierosów w życiu respondentów.....	23
Wykres 20. Ilość wypalonych papierosów przez respondentów w życiu.....	24

Wykres 21. Wiek inicjacji nałogu nikotynowego.....	24
Wykres 22. Wiek inicjacji nałogu nikotynowego w podziale na płeć.....	25
Wykres 23. Ilość wypalonych papierosów przez respondentów w okresie 30 dni przed badaniem.....	26
Wykres 24. Postrzegana trudność zdobycia papierosów przez badaną młodzież.	26
Wykres 25. Postrzegana trudność w zdobyciu papierosów przez młodzież.....	27
Wykres 26. Palenie papierosów.....	28
Wykres 27. Palenie papierosów a picie alkoholu.....	29
Wykres 28. Częstotliwość palenia papierosów.....	30
Wykres 29. Częstotliwość palenia papierosów a płeć badanych.....	30
Wykres 30. Częstotliwość palenia papierosów a wiek badanych.....	31
Wykres 31. Opinie nt. palenia papierosów.....	32
Wykres 32. Opinie nt. palenia papierosów a wiek badanych.....	33
Wykres 33. Palenie papierosów wśród mieszkańców Szczecina.....	34
Wykres 34. Palenie papierosów a wiek i płeć badanych.....	34
Wykres 35. Częstotliwość palenia papierosów wśród kobiet.....	35
Wykres 36. Częstotliwość palenia papierosów przez mężczyzn.....	36
Wykres 37. Opinie na temat palenia papierosów.....	37
Wykres 38. Opinie na temat palenia papierosów a płeć badanych.....	37
Wykres 39. Opinie na temat palenia papierosów a wiek badanych.....	38
Wykres 40. Wiek pierwszego spożycia poszczególnych alkoholi.....	41
Wykres 41. Wiek pierwszego upicia się alkoholem.....	42
Wykres 42. Wiek pierwszego upicia się alkoholem.....	42
Wykres 43. Czas od ostatniego spożycia alkoholu przez młodzież.....	43
Wykres 44. Czas od ostatniego spożycia alkoholu przez dziewczęta i chłopców..	43
Wykres 45. Pozostawanie pod wpływem alkoholu w okresie 30 dni przed badaniem	44
Wykres 12. Spożywanie alkoholu w okresie 30 dni przed badaniem.....	44
Wykres 47. Spożywanie alkoholu w okresie roku przed badaniem.....	45
Wykres 48. Spożywanie alkoholu w okresie roku przed badaniem.....	45
Wykres 49. Rodzaj najczęściej spożywanego alkoholu.....	46
Wykres 50. Rodzaj najczęściej spożywanego alkoholu przez chłopców i dziewczęta	46

Wykres 51. Przeciętna ilość spożytego piwa w okresie 30 dni przed badaniem...	47
Wykres 52. Przeciętna ilość spożytego wina w okresie 30 dni przed badaniem...	47
Wykres 53. Przeciętna ilość spożytej wódki w okresie 30 dni przed badaniem....	48
Wykres 54. Przeciętna ilość spożytych drinków w okresie 30 dni przed badaniem	48
Wykres 55. Przeciętna ilość spożytego piwa przez chłopców i dziewczęta w okresie 30 dni przed badaniem.....	49
Wykres 56. Postrzegana dostępność piwa.....	49
Wykres 57. Postrzegana dostępność piwa w podziale na płeć.....	50
Wykres 58. Postrzegana dostępność wina.....	50
Wykres 59. Postrzegana dostępność wina w podziale na płeć.....	51
Wykres 60. Postrzegana dostępność wódki.....	51
Wykres 61. Postrzegana dostępność wódki w podziale na płeć.....	52
Wykres 62. Postrzegana dostępność napojów alkoholowych (drinków).....	52
Wykres 63. Postrzegana dostępność napojów alkoholowych (drinków) w podziale na płeć	53
Wykres 64. Zakup piwa na własne potrzeby w okresie 30 dni przed badaniem....	53
Wykres 65. Zakup piwa przez dziewczęta i chłopców na własne potrzeb w okresie 30 dni przed badaniem.....	54
Wykres 66. Zakup wina na własne potrzeby młodzieży w okresie 30 dni przed badaniem.....	54
Wykres 67. Zakup wina na własne potrzeby przez dziewczęta i chłopców w okresie 30 dni przed badaniem.....	55
Wykres 68. Zakup wódki na własne potrzeby młodzieży w okresie 30 dni przed badaniem.....	55
Wykres 69. Zakup wódki przez dziewczęta i chłopców w okresie 30 dni przed badaniem.....	56
Wykres 70. Zakup napojów alkoholowych (drinków) na własne potrzeby młodzieży.....	56
Wykres 71. Zakup napojów alkoholowych (drinków) na własne potrzeby przez dziewczęta i chłopców w okresie 30 dni przed badaniem.....	57
Wykres 72. Zakup piwa w lokalach gastronomicznych w okresie 30 dni przed badaniem.....	57

Wykres 73. Zakup wina w lokalach gastronomicznych w okresie 30 dni przed badaniem.....	58
Wykres 74. Zakup wódki w lokalach gastronomicznych w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem.....	58
Wykres 75. Zakup napojów alkoholowych w lokalach gastronomicznych przez młodzież.....	59
Wykres 76. Zakup poszczególnych alkoholi w lokalach gastronomicznych w okresie 30 dni przed badaniem w podziale na płeć.....	60
Wykres 77. Miejsca spożycia alkoholu przez młodzież.....	61
Wykres 78. Miejsca spożycia alkoholu przez dziewczęta i chłopców.....	61
Wykres 79. Przypadki wystąpienia objawów silnego upojenia alkoholowego wśród młodzieży.....	62
Wykres 80. Przypadki wystąpienia objawów silnego upojenia alkoholowego wśród młodzieży.....	62
Wykres 81. Nasilenie odczuwanych skutków ostatniego spożycia alkoholu.....	63
Wykres 82. Postrzegane skutki ostatniego spożycia alkoholu wśród dziewcząt i chłopców.....	63
Wykres 83. Negatywne doświadczenia pod wpływem alkoholu.....	64
Wykres 84. Częstotliwość spożywania alkoholu.....	65
Wykres 85. Częstotliwość spożywania alkoholu a płeć badanych.....	66
Wykres 86. Częstotliwość spożywania alkoholu a wiek badanych.....	66
Wykres 87. Miejsce spożywania alkoholu a płeć badanych.....	67
Wykres 88. Miejsce spożywania alkoholu a wiek badanych.....	68
Wykres 89. Miejsce a częstotliwość spożywania alkoholu.....	70
Wykres 90. Osoby, z którymi najczęściej spożywany jest alkohol.....	71
Wykres 91. Osoby, z którymi najczęściej spożywany jest alkohol a wiek badanych	72
Wykres 92. Przyczyny spożywania alkoholu.....	73
Wykres 93. Częstotliwość spożywania alkoholu a płeć badanych.....	74
Wykres 94. Częstotliwość spożywania alkoholu a wiek badanych.....	75
Wykres 95. Najczęściej spożywany rodzaj alkoholu.....	76
Wykres 96. Najczęściej spożywany rodzaj alkoholu a płeć badanych.....	77
Wykres 97. Najczęściej wybierany rodzaj a częstotliwość spożycia alkoholu...	77

Wykres 98. Średnia ilość wypijanego piwa a płeć badanych.....	78
Wykres 99. Średnia ilość wypijanego wina a płeć badanych.....	79
Wykres 100. Średnia ilość wypijanej wódki a płeć badanych.....	80
Wykres 101. Ilość spożywanych drinków.....	81
Wykres 102. Dolegliwości fizyczne wywołane spożywaniem alkoholu.....	81
Wykres 103. Dolegliwości fizyczne wywołane spożywaniem alkoholu a płeć badanych.....	82
Wykres 104. Konsekwencje psychiczne spożywania alkoholu.....	83
Wykres 105. Konsekwencje psychiczne spożywania alkoholu a płeć badanych...	83
Wykres 106. Konsekwencje społeczne spożywania alkoholu.....	84
Wykres 107. Częstotliwość upijania się.....	85
Wykres 108. Częstotliwość upijania się a płeć badanych.....	85
Wykres 109. Doświadczenie zaniku świadomości po spożyciu alkoholu.....	86
Wykres 110. Doświadczenie zaniku świadomości po spożyciu alkoholu a wiek badanych.....	87
Wykres 111. Opinie nt. spożywania alkoholu.....	88
Wykres 112. Opinie nt. spożywania alkoholu a wiek badanych.....	89
Wykres 113. Opinie nt. spożywania alkoholu a picie napojów alkoholowych...	90
Wykres 114. Prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu.....	91
Wykres 115. Pojazd prowadzony pod wpływem alkoholu.....	91
Wykres 116. Spożywanie alkoholu w trakcie ciąży.....	91
Wykres 117. Odsetek respondentów spożywających alkohol niezależnie od częstotliwości a wiek i płeć.....	92
Wykres 118. Styl spożywania napojów alkoholowych a wiek i płeć.....	93
Wykres 119. Miejsce najczęstszego spożywania alkoholu a wiek i płeć badanych	94
Wykres 120. Główne powody spożywania napojów alkoholowych a wiek i płeć badanych.....	95
Wykres 121. Ilość alkoholu spożytego w ciągu ostatnich 30 dni a wiek i płeć badanych.....	96
Wykres 122. Najczęściej spożywany alkohol w okresie ostatnich 30 dni a wiek i płeć badanych.....	97
Wykres 123. Ilość najczęściej spożywanego alkoholu w okresie ostatnich 30 dni a wiek i płeć badanych.....	98

Wykres 124. Częstotliwość upijania się a płeć badanych.....	99
Wykres 125. Doświadczanie zaników świadomości po spożyciu alkoholu a wiek i płeć badanych.....	100
Wykres 126. Opinie na temat spożywania alkoholu.....	101
Wykres 127. Opinie na temat spożywania alkoholu a częstość spożywania alkoholu.....	102
Wykres 128. Ilość okazji spożycia marihuany w życiu respondenta.....	104
Wykres 129. Palenie marihuany lub haszyszu kiedykolwiek w życiu.....	104
Wykres 130. Palenie marihuany i haszyszu w ostatnim roku przed badaniem....	105
Wykres 131. Palenie marihuany i haszyszu w ostatnim roku przed badaniem.....	106
Wykres 132. Palenie marihuany i haszyszu w okresie 30 dni przed badaniem...	106
Wykres 133. Palenie marihuany lub haszyszu w okresie ostatnich 30 dni.....	107
Wykres 134. Postrzegana możliwość zdobycia marihuany i haszyszu.....	107
Wykres 135. Postrzegana możliwość zdobycia marihuany i haszyszu.....	108
Wykres 136. Wiek inicjacji przyjmowania poszczególnych substancji.....	109
Wykres 137. Przyjmowanie substancji psychoaktywnych w ciągu życia przez respondentów.....	110
Wykres 138. Przyjmowanie substancji psychoaktywnych w okresie roku przed badaniem.....	111
Wykres 139. Przyjmowanie substancji psychoaktywnych w okresie 30 dni przed badaniem.....	112
Wykres 140. Przyjmowanie leków uspokajających przepisanych przez lekarza..	113
Wykres 141. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ciągu całego życia przez respondentów.....	113
Wykres 142. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ciągu całego życia przez respondentów.....	114
Wykres 143. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ostatnim roku przed badaniem.....	114
Wykres 144. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ostatnim roku przed badaniem.....	115
Wykres 145. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ostatnich 30 dniach przed badaniem.....	115

Wykres 146. Przyjmowanie środków uspokajających bez pozwolenia lekarza w ostatnich 30 dniach przed badaniem.....	116
Wykres 147. Postrzegana możliwość zdobycia środków uspokajających.....	116
Wykres 148. Postrzegana możliwość zdobycia ekstazy.....	117
Wykres 149. Rozpowszechnienie zażywania narkotyków.....	117
Wykres 150. Zażywanie narkotyków a wiek badanych.....	118
Wykres 131. Częstotliwość zażywania narkotyków.....	119
Wykres 152. Częstotliwość zażywania narkotyków a płeć badanych.....	119
Wykres 153. Najczęściej zażywane substancje psychoaktywne.....	120
Wykres 154. Przyczyny sięgania po narkotyki.....	121
Wykres 155. Przyczyny sięgania po narkotyki a płeć badanych.....	122
Wykres 156. Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami.....	122
Wykres 157. Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami a płeć badanych	123
Wykres 158. Skutki fizyczne zażywania narkotyków a płeć badanych.....	124
Wykres 159. Skutki psychiczne zażywania narkotyków a płeć badanych.....	124
Wykres 160. Skutki społeczne zażywania narkotyków.....	125
Wykres 161. Opinie nt. zażywania narkotyków.....	126
Wykres 162. Prowadzenie pojazdu pod wpływem narkotyków.....	127
Wykres 163. Zażywanie tzw. dopalaczy.....	128
Wykres 164. Opinie nt. zażywania tzw. dopalaczy.....	129
Wykres 165. Opinie nt. zażywania tzw. dopalaczy a wiek badanych.....	130
Wykres 166. Źródła wiedzy o substancjach psychoaktywnych.....	131
Wykres 167. Źródła wiedzy o substancjach psychoaktywnych a wiek badanych.	132
Wykres 168. Osoby mogące pomóc w przypadku uzależnienia.....	133
Wykres 169. Przyczyny, dla których uzależnieni nie szukają pomocy a płeć badanych	134
Wykres 170. Akty przemocy wywołane przez substancje psychoaktywne.....	135
Wykres 171. Akty przemocy wywołane przez substancje psychoaktywne a płeć badanych.....	136
Wykres 172. Akty przemocy wywołane przez substancje psychoaktywne a wiek badanych.....	137
Wykres 173. Częstotliwość doświadczania aktów przemocy.....	137
Wykres 174. Znajomość oraz zażywanie „dopalaczy” a płeć badanych.....	138

Wykres 175. Opinie na temat zażywania narkotyków.....	139
Wykres 176. Opinie na temat zażywania narkotyków a grupa wiekowa.....	140
Wykres 177. Opinia na temat „dopalaczy”.....	141
Wykres 178. Opinia na temat „dopalaczy” a płeć badanych.....	142
Wykres 179. Źródła informacji na temat używek.....	143
Wykres 180. Źródła informacji na temat używek a płeć badanych.....	144
Wykres 181. Źródła informacji na temat używek a wiek badanych.....	145
Wykres 182. Poszukiwanie pomocy w przypadku uzależnienia.....	146
Wykres 183. Poszukiwanie pomocy w przypadku uzależnienia a płeć badanych.	147
Wykres 184. Przyczyny, dla których uzależnione osoby nie poszukują pomocy...	148
Wykres 185. Przyczyny dla których uzależnione osoby nie poszukują pomocy a płeć badanych	149
Wykres 186. Akty przemocy po spożyciu substancji psychoaktywnych.....	150
Wykres 187. Przemoc pod wpływem substancji psychoaktywnych a płeć badanych	150